

Οι Αναγκαίοι Όροι : απαιτήσεις και κατευθύνσεις για την εκπλήρωση και την παρακολούθησή τους

Προγραμματική περίοδος
2021 – 2027

Μάρτιος 2024

έκδοση 5

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ, ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΜΟΝΑΔΑ Γ' ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ, ΑΝΑΓΚΑΙΟΙ ΌΡΟΙ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Πίνακας Περιεχομένων

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ	3
1.1. Το πλαίσιο που διέπει τους Αναγκαίους Όρους	3
1.2. Πίνακας εκτίμησης κατά την 1 ^η έγκριση των Προγραμμάτων	8
1.3. Η μεθοδολογική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο	9
1.4. Παρακολούθηση της εκπλήρωσης των ΑΟ	27
2. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΟΡΟ	39
❖ Στόχος Πολιτικής 1 (ΕΤΠΑ)	39
1.1 Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (Εκπληρώνεται)	39
1.2 Εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο (Εκπληρώνεται)	53
❖ Στόχος Πολιτικής 2 (ΕΤΠΑ & ΤΣ)	59
2.1 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων (Εκπληρώνεται)	59
2.2 Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας (Εκπληρώνεται)	59
2.3 Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την Ένωση (Εκπληρώνεται)	59
2.4 Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών (Εκπληρώνεται) ..	67
2.5 Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων (Εκπληρώνεται)	73
2.6 Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων	83
2.7 Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση (Εκπληρώνεται)	88
❖ Στόχος Πολιτικής 3 (ΕΤΠΑ & ΤΣ)	92
3.1 Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο (Εκπληρώνεται) ...	92
❖ Στόχος Πολιτικής 4 (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+)	93
4.1 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)	104
4.2 Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)	108
4.3 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)	121
4.4 Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)	140

4.5 Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά (ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται).....	155
4.6 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)	162
3. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑ ΟΡΙΖΟΝΤΙΟ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΟΡΟ	179
1. Αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης της αγοράς δημοσίων συμβάσεων (Εκπληρώνεται).....	179
2. Εργαλεία και ικανότητα αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές εισχύσεις (Εκπληρώνεται)	187
3. Αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (Εκπληρώνεται)	191
4. Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (UNCRPD) σύμφωνα με την απόφαση 2010/48/ΕΚ του Συμβουλίου (Εκπληρώνεται).....	201
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I Εγχειρίδιο περιγραφής και χρήσης του χώρου εργασίας «Μηχανισμός παρακολούθησης της εκπλήρωσης των Αναγκαίων Πρόσφορων Όρων» / ΔΙΑΥΛΟΣ	 209

ΠΙΝΑΚΕΣ

<u>ΠΙΝΑΚΑΣ I Πρότυπο Προγράμματος / Πίνακας 12</u>	8
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ II Πορεία εκπλήρωσης Αναγκαίων Όρων</u>	13
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ III Πρόοδος εκπλήρωσης Αναγκαίων Όρων</u>	14
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ IV Αναγκαίοι Όροι και Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Πλαίσιο</u>	17
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ V Αρμόδιοι φορείς ανά Αναγκαίο Όρο</u>	21
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ VI Συσχέτιση των 5 Στόχων Πολιτικής με τα Ταμεία, τους ειδικούς στόχους και τους θεματικούς αναγκαίους όρους</u>	32
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ VII Χρηματοδοτική βαρύτητα των Θεματικών Αναγκαίων Όρων από τη συσχέτιση με τους πόρους των Προγραμμάτων μετά την 1^η έγκριση τους</u>	38
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ VIII Προτεραιοποίηση πόρων ΕΤΠΑ υπέρ της ΠΦΥ</u>	166

1. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

1.1. Το πλαίσιο που διέπει τους Αναγκαίους Όρους

- Στον Κανονισμό Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ) 2021/1060, 24.06.2021 περιλαμβάνονται **16 Θεματικοί Αναγκαίοι Όροι** και **4 Οριζόντιοι**.
- Στο άρθρο 15 του ΚΚΔ αναφέρεται πως «Για τους ειδικούς στόχους, ορίζονται στον παρόντα κανονισμό αναγκαίοι πρόσφοροι όροι» και καθορίζονται το πλαίσιο και οι προϋποθέσεις εφαρμογής τους.
- Οι Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι παρέχουν στα Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 έναν ισχυρό μηχανισμό που διασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη θέτουν σε εφαρμογή τα συστήματα και τις ρυθμίσεις που απαιτούνται για την αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή της πολιτικής συνοχής.
- Οι **Θεματικοί ΑΟ** αποτυπώνονται στο Παράρτημα IV του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ). Έχουν εφαρμογή στα Προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+).

Εξαιρούνται τα Προγράμματα Interreg και οι πόροι που μεταφέρονται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ στο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης. Σε εξαίρεση από την εφαρμογή βρίσκονται και οι πόροι που διατίθενται από το ΕΣΠΑ 2021-2027 στο INVEST EU, καθώς σε αυτούς δεν εφαρμόζονται οι κανόνες επιμερισμένης διαχείρισης του ΚΚΔ, αλλά οι διατάξεις του ειδικού Κανονισμού INVEST EU.

- Οι **4 Οριζόντιοι Αναγκαίοι Όροι** αφορούν τις Δημόσιες Συμβάσεις, τις Κρατικές Ενισχύσεις, τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Άτομα με αναπηρίες. Οι Οριζόντιοι ΑΟ αφορούν όλους τους Ειδικούς Στόχους και έχουν εφαρμογή σε όλα τα Προγράμματα του ΕΤΠΑ (με εξαίρεση τα Προγράμματα Interreg), του ΤΣ, του ΕΚΤ+, του ΤΔΜ και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ) καθώς και στα Προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης (ΤΑΜΕ), το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ΤΕΑ) και το Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων (ΜΔΣΘ) πλην του οριζόντιου ΑΟ για τις Κρατικές Ενισχύσεις που δεν έχει εφαρμογή στα τρία τελευταία.
- Η δεύτερη φάση των τμηματοποιημένων έργων που συγχρηματοδοτήθηκαν αρχικά κατά την προγραμματική περίοδο (ΠΠ) 2014-2020, πρέπει να συνάδει με τις προϋποθέσεις εφαρμογής των ΑΟ και να ελέγχεται κατά την διαδικασία επιλογής και έγκρισης στα προγράμματα της νέας ΠΠ 2021-2027 από τις ΔΑ.
- Οι Θεματικοί Αναγκαίοι Όροι συνδέονται με τους ειδικούς στόχους του ΚΚΔ και **καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα των κύριων επιλογών συγχρηματοδότησης**. Υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να θεσπίσουν μακροχρόνιες οριζόντιες και τομεακές στρατηγικές και μεταρρυθμίσεις, καθώς και συστήματα διακυβέρνησης ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της στήριξης της ΕΕ με στόχο την πραγματοποίηση του κατάλληλου διευκολυντικού περιβάλλοντος σχεδιασμού των παρεμβάσεων στους τομείς της πολιτικής συνοχής. Ενδεικτικά αναφέρονται οι τομείς :
  - ο έρευνα & καινοτομία
  - ο ψηφιακή διασύνδεση & ψηφιοποίηση
  - ο ενέργεια
  - ο διαχείριση της πρόληψης των κινδύνων

- διαχείριση των υδάτων συμπεριλαμβανομένων των λυμάτων
- διαχείριση των στερεών αποβλήτων
- βιοποικιλότητα
- μεταφορές
- ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης στην αγορά εργασίας με έμφαση στους νέους
- προαγωγή της ισότητας των φύλων
- εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, δια βίου μάθηση
- κοινωνική ενσωμάτωση ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, αποϊδρυματοποίηση, προώθηση της κοινωνικο-οικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά
- υγεία και μακροχρόνια φροντίδα
- Οι απαιτήσεις για την εκπλήρωση των κριτηρίων των ΑΟ εστιάζουν:
  - στην επικαιροποίηση και τον εμπλουτισμό υφιστάμενων στρατηγικών (π.χ. RIS, διαχείριση κινδύνου, μεταφορές, απασχόληση)
  - στον συντονισμό των περιφερειακών στρατηγικών εντός ενός ενιαίου εθνικού πλαισίου (π.χ. RIS, διαχείριση υδάτων και λυμάτων, στερεά απόβλητα κλπ).
  - στην καταγραφή υφιστάμενης κατάστασης - mapping (ευρυζωνικά, μεταφορές, Υγεία)
  - στη διαμόρφωση συστημάτων διακυβέρνησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης (π.χ. RIS, ευρυζωνικά, απασχόληση, ισότητα φύλων, εκπαίδευση, Ρομά)
  - σε εκτίμηση των χρηματοδοτικών πόρων που απαιτούνται για την υλοποίηση στρατηγικών (π.χ. μεταφορές, εξοικονόμηση ενέργειας, στερεά απόβλητα, διαχείριση κινδύνου, ευρυζωνικά)
  - στην ιεράρχηση έργων (διαχείριση υδάτων και λυμάτων)

και απαιτούν υψηλό βαθμό συνέργειας μεταξύ παράλληλων και συμπληρωματικών στρατηγικών (π.χ. μεταφορές με οδική ασφάλεια, διαχείριση υδάτων με ζητήματα ποιότητας πόσιμου νερού, εθνικής στρατηγικής κοινωνικής ένταξης με στρατηγικές για μετανάστες, παιδιά, αναπηρία, Ρομά κ.α.) και ως εκ τούτου τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων Υπουργείων και φορέων.

- Η **μη εκπλήρωση** των Αναγκαίων Όρων συνδέεται με την εισροή των κοινοτικών πόρων στη χώρα. Πιο συγκεκριμένα, στον ΚΚΔ (αρθ. 15, παρ.5) αναφέρεται πως «...οι δαπάνες που συνδέονται με πράξεις συνδεόμενες με τον ειδικό στόχο μπορούν να περιλαμβάνονται στις αιτήσεις πληρωμής αλλά δεν εξοφλούνται από την Επιτροπή έως ότου η Επιτροπή πληροφορήσει το κράτος μέλος ότι πληρούνται ο αναγκαίος πρόσφορος όρος σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου. Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στις πράξεις που συμβάλλουν στην πλήρωση του αντίστοιχου αναγκαίου πρόσφορου όρου». Αυτό μεταφράζεται στο ότι τα έργα που εξαρτώνται από τους Αναγκαίους Όρους θα υλοποιούνται και θα πληρώνονται με εθνικούς πόρους μέχρι να ικανοποιηθούν **επίσημα** οι απαιτήσεις που περιγράφονται στα κριτήρια εκπλήρωσης των επιμέρους Αναγκαίων Όρων.

Η **εξαίρεση που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο** σχετικά με τις πράξεις που συμβάλλουν στην εκπλήρωση Αναγκαίου Όρου θέλει ιδιαίτερη προσοχή καθώς αφενός επηρεάζει τη διαδικασία υποβολής των αιτημάτων πληρωμής, αλλά εν μέρη συνδέεται και με όσα έχουν αξιολογηθεί και συμφωνηθεί κατά την διαδικασία έγκρισης των ΑΟ από την Ευρ. Επιτροπή. Κατόπιν σχετικής επικοινωνίας για τον αποσαφηνισμό του είδους των εν λόγω πράξεων και

γραφτής απάντησης που λάβαμε από την Ευρ. Επιτροπή, τα είδη των πράξεων που μπορεί να συμβάλλουν στην εκπλήρωση ενός αναγκαίου όρου **είναι πολύ περιορισμένα και επισημαίνεται πως χρειάζεται προσοχή στον χαρακτηρισμό τους**. Θα μπορούσαμε να πούμε πως ενδεικτικά είναι έργα μελετών, εκπόνησης σχεδίων ή/και χαρτογράφησης αναγκών με ελάχιστες εξαιρέσεις υλοποίησης κρίσιμων έργων για την εκπλήρωση ενός αναγκαίου όρου, όπως πιθανά να είναι μια πράξη που συμβάλλει στη διακυβέρνηση της στρατηγικής που ενυπάρχει στον αναγκαίο όρο, όμως σε κάθε περίπτωση χρειάζεται ad hoc εξέταση και συνεργασία με την ΕΥΣΣΑΕ/Μονάδα Γ'. Σε καμία περίπτωση, δεν πρέπει να συγχέονται οι πράξεις εφαρμογής και υλοποίησης του στρατηγικού/επιχειρησιακού σχεδιασμού ενός τομέα πολιτικής, με τις πράξεις που συμβάλλουν στην εκπλήρωση των ΑΟ. **Η ΕΥΣΣΑΕ/Μονάδα Γ', κατά το επόμενο διάστημα, θα επιδιώξει την όσον το δυνατόν πληρέστερη αποσαφήνιση εκείνων των ελάχιστων εξαιρέσεων, σε κατηγορίες έργων, που τεκμηριωμένα συμβάλλουν στην εκπλήρωση των ΑΟ και μπορούν να συμπεριληφθούν σε αιτήματα πληρωμής.**

Η απάντηση της Ευρ. Επιτροπής καταδεικνύει τα ανωτέρω αλλά και την στάση της σχετικά με τον τρόπο που επιθυμεί να δηλώνονται οι δαπάνες από το ΚΜ : «.. **η συμπερίληψη επενδύσεων/πράξεων στις «πράξεις που συμβάλλουν στην εκπλήρωση των αντίστοιχων πρόσφορων προϋποθέσεων» θα καταστρατηγούσε την απαγόρευση επιστροφής από την Επιτροπή δαπανών που σχετίζονται με πράξεις που συνδέονται με ειδικούς στόχους για τις οποίες δεν πληρούνται οι πρόσφορες προϋποθέσεις, όπως προκύπτει από το άρθρο 15 παράγραφος 5 και το άρθρο 91 παράγραφος 3 του ΚΚΔ σε συνδυασμό με το υπόδειγμα για τις αιτήσεις πληρωμής που παρατίθεται στο παράρτημα XXIII του ΚΚΔ. Η σύστασή μας είναι να δηλωθούν στον πίνακα 1 μόνο οι δαπάνες που σχετίζονται με τους αναγκαίους πρόσφορους όρους που πληρούνταν κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης (ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης σύμφωνα με το άρθρο Αρ. 15(4) ΚΚΔ προς τα κράτη μέλη) συν πράξεις που συμβάλλουν στην εκπλήρωση ανεκπλήρωτων όρων.»**

- Σε συνέχεια της αποστολής της Εγκυκλίου για την εξειδίκευση των Προγραμμάτων της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 (α.π. 6884 – 12.09.2022), η εξειδίκευση δράσεων που συνδέονται με αναγκαίους πρόσφορους όρους που δεν έχουν εκπληρωθεί, δύναται να πραγματοποιηθεί από τη Διαχειριστική Αρχή. Ωστόσο, η Δ.Α. πρέπει να εξετάζει (βλ. και στη συνέχεια την αναφορά/ άρθρο 73, παρ. 2 α) και β) 2021/1060) πως οι προτεινόμενες δράσεις είναι συνεπείς με τις υπό διαμόρφωση στρατηγικές και το συναφές πλαίσιο (Νόμους, Υπ. Αποφάσεις, Συστήματα) που η χώρα επεξεργάζεται με στόχο την πλήρωση ενός αναγκαίου πρόσφορου όρου. Για το σκοπό αυτό θα λαμβάνει σχετική ενημέρωση και τεκμηρίωση από την αρμόδια Επιτελική Δομή (Παράρτημα II Εγκυκλίου). Στην περίπτωση που ο προτείνων φορέας δεν είναι και ο αρμόδιος φορέας για την εκπλήρωση του αναγκαίου πρόσφορου όρου, για την ενημέρωση και τεκμηρίωση, ο φορέας πρότασης θα συνεργάζεται με την ΕΥΣΣΑΕ.
- Η εκπλήρωση των ΑΟ, σύμφωνα με τα κανονιστικά κείμενα, δεν συνδέεται με τη χρηματοδότηση των έργων που θα ενταχθούν στο Εθνικό Σχέδιο του Ταμείου Ανάκαμψης (RRF).
- Οι Αναγκαίοι Όροι αποτελούν ως επί το πλείστον συνέχεια των αιρεσιμοτήτων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2014-2020, για τις οποίες με βάση τις απαιτήσεις των κριτηρίων των ΑΟ απαιτείται η περαιτέρω εφαρμογή και η εξέλιξή τους.

- Τα στρατηγικά και τα τομεακά σχέδια, τα οποία αποτελούν τη βάση για το πλαίσιο των απαιτήσεων που αναλύονται στα επιμέρους κριτήρια ανά ΑΟ, θα πρέπει να καλύπτουν το χρονικό ορίζοντα όλης της επόμενης προγραμματικής περιόδου 2021-2027 (έως και 2029 στη λογική του $n+2$) ή σε περιπτώσεις τομέων με μικρότερους προγραμματικούς ορίζοντες (πχ ευρυζωνικό δίκτυο, ΕΣΕΚ) στη βάση σοβαρών τεχνολογικών, στρατηγικών και μακροοικονομικών εξελίξεων και χαρακτηριστικών του τομέα, θα ισχύει προβλεπόμενη και συγκεκριμένη διαδικασία επικαιροποίησης του στρατηγικού και τομεακού σχεδίου.
- Η τεκμηρίωση που απαιτείται για την εκπλήρωση ενός ΑΟ δεν χρειάζεται να εξαντλείται εντός ενός μοναδικού κειμένου, αλλά είναι απαραίτητο να υπάρχει σύνδεση και συνάφεια μεταξύ των διαφορετικών κειμένων που ενδεχομένως απαιτείται να καταρτιστούν για την εκπλήρωση του ΑΟ σύμφωνα με τις επιμέρους απαιτήσεις των κριτηρίων, με βάση την κατεύθυνση που δόθηκε σε τεχνικό σεμινάριο που πραγματοποιήθηκε από την Ευρ. Επιτροπή στις 19/10/2020 για τους οριζόντιους αναγκαίους όρους. Για το σκοπό αυτό συμφωνείται ανά ΑΟ με την Ευρ. Επιτροπή η διαδικασία με την οποία οι ελληνικές αρχές τεκμηριώνουν την εκπλήρωση των ΑΟ και η ΕΥΣΣΑΕ συνεργάζεται σχετικά με τους αρμόδιους φορείς.
- Στον **ΠΙΝΑΚΑ IV** αποτυπώνεται η σύνδεση των ΑΟ με το υφιστάμενο στρατηγικό και επιχειρησιακό πλαίσιο ανά τομέα πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η παράθεση είναι ενδεικτική.
- Στην περίπτωση μη εκπλήρωσης ενός ΑΟ κατά την έγκριση των Προγραμμάτων από την Ε.Ε, δεν απαιτείται η κατάρτιση και η αποστολή στην Ε.Ε ενός σχεδίου δράσης όπου θα περιγράφονται οι ενέργειες για την εκπλήρωση των απαιτήσεων.
- Για να αξιολογηθεί ένας ΑΟ ότι εκπληρώνεται, θα πρέπει όλα τα κριτήρια του ΑΟ να εκπληρώνονται σε συνέχεια της αρχικής αυτοαξιολόγησης του ΚΜ και της σχετικής αξιολόγησης από τις υπηρεσίες της ΕΕ. Στην προγραμματική περίοδο 2021 – 2027, **δεν υπάρχει η έννοια της μερικής εκπλήρωσης** όπως ισχύει στην προγραμματική περίοδο 2014 – 2020.
- Οι ΑΟ θα αξιολογούνται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου ως προς την εκπλήρωση και την τήρηση των απαιτήσεων των επιμέρους κριτηρίων σύμφωνα με τις σχετικές κανονιστικές προβλέψεις. Το κράτος μέλος θα πρέπει να ενημερώνει την Ευρ. Επιτροπή για κάθε αλλαγή που επιδρά στην εκπλήρωση των απαιτήσεων ενός ΑΟ. Στην περίπτωση που η Ευρ. Επιτροπή κρίνει πως ο ΑΟ δεν εκπληρώνεται μπορεί να σταματήσει τη χρηματοδότηση των πράξεων που εντάσσονται στους ειδικούς στόχους που ο ΑΟ συνδέεται. Το ΚΜ έχει προθεσμία ενός μήνα να απαντήσει σχετικά στην Ευρ. Επιτροπή.
- Οι ΑΟ θα συνδέονται και με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
- Την τελική ευθύνη για την αξιολόγηση της εκπλήρωσης των αναγκαίων όρων έχουν η ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και η ΓΔ Απασχόλησης της ΕΕ (γεωγραφικές μονάδες) αναλόγως του πεδίου αρμοδιότητας. Οι Γενικές Διευθύνσεις αυτές συνεργάζονται με τις σχετικές θεματικές Γενικές Διευθύνσεις της Ευρ. Επιτροπής.
- Σύμφωνα με το άρθρο 73, παρ. 2β του ΚΚΔ, τα κριτήρια επιλογής πράξεων στην προγραμματική περίοδο 2021 – 2027 θα περιέχουν αξιολόγηση συμμόρφωσης των προτεινόμενων δράσεων με τα κείμενα των στρατηγικών που συνδέονται με τους ΑΟ (“...διασφαλίζει ότι οι επιλεγείσες πράξεις, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής ενός αναγκαίου πρόσφορου όρου, συνάδουν με τις αντίστοιχες στρατηγικές και έγγραφα προγραμματισμού που έχουν καθοριστεί με στόχο την πλήρωση του εν λόγω αναγκαίου πρόσφορου όρου”).

- Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί πως υπάρχουν ειδικοί στόχοι που **δεν** συνδέονται με Αναγκαίους Όρους (11 σε σύνολο 37 ειδικών στόχων, βλ. Πίνακα ΙΙΙ). Επίσης υπάρχουν Αναγκαίοι Όροι που συνδέονται με ειδικούς στόχους το πεδίο κάλυψης των οποίων είναι ευρύτερο του αντικειμένου του ΑΟ. Για παράδειγμα ο ΑΟ 4.6 συνδέεται με τον 4ια¹ του ΕΚΤ+. Ο εν λόγω ΑΟ αφορά το στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την Υγεία και τη Μακροχρόνια περίθαλψη. Όμως το περιεχόμενο του ε.σ. 4ια είναι ευρύτερο και στα Προγράμματα έχουν περιληφθεί και δράσεις ενεργούς και ισότιμης πρόσβασης και κοινωνικής προστασίας σε ομάδες που εντάσσονται στον στρατηγικό σχεδιασμό για την κοινωνική ένταξη. Παρόλο που ο ΑΟ 4.6 δεν συνάδει, οι κανόνες αναφορικά με την εισροή των κοινοτικών πόρων για αυτές τις πράξεις συνδέονται με την εκπλήρωση του. Ανάλογη είναι και η περίπτωση του ε.σ. 2.7² το περιεχόμενο του οποίου είναι ευρύτερο του ΑΟ 2.7 που αφορά το πλαίσιο δράσης προτεραιότητας (ΡΑΦ) για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση (περιοχές NATURA).
- Σε εθνικό επίπεδο, η εκπλήρωση των απαιτήσεων πολλών ΑΟ αποτελεί αρμοδιότητα περισσότερων της μίας Γενικών Γραμματειών που σε κάποιες περιπτώσεις ανήκουν σε διαφορετικά Υπουργεία. Για την εκπλήρωση των απαιτήσεων των ΑΟ απαιτείται η συνεργασία μεταξύ των διαφορετικών Γενικών Γραμματειών. Ενδεικτικά αναφέρονται:
  - ο Ο Αναγκαίος Όρος για τα Λύματα και το Πόσιμο Νερό (2.5) όπου απαιτείται η συνεργασία του ΥπΠΕΝ, του ΥΠΕΣ, του ΥΠΥΓΕΙΑΣ και η τεχνική συνδρομή της ΜΟΔ.
  - ο Ο Αναγκαίος Όρος για την Εκπαίδευση & την Κατάρτιση (4.3) όπου απαιτείται η συνεργασία των Υπ. Παιδείας, Θρ. & Αθλ. και του Υπ. Εργασίας & ΚΑ.
  - Οι οριζόντιοι Αναγκαίοι Όροι για την εφαρμογή της Χάρτας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα ΑμεΑ απαιτούν τη συνεργασία της Γενικής Γραμματείας ΔΕ & ΕΣΠΑ στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (ΕΥΘΥΠΣ), της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και του Συντονιστικού Μηχανισμού για το Εθνικό Σχέδιο Δικαιωμάτων για τα ΑμεΑ.
- Στον **ΠΙΝΑΚΑ V** αποτυπώνονται οι αρμόδιοι φορείς πολιτικής για την εκπλήρωση των ΑΟ καθώς και οι εμπλεκόμενοι φορείς. Το 2019, στην έναρξη της προετοιμασίας εκπλήρωσης των ΑΟ, προσδιορίστηκαν οι αρμόδιες Γενικές Γραμματείες με βάση σχετική αλληλογραφία τότε του Υπουργού Ανάπτυξης & Επενδύσεων με τους αρμόδιους Υπουργούς
- Για την εκπλήρωση των απαιτήσεων των ΑΟ δε υπάρχουν από την Ε.Ε. γραπτές οδηγίες και κατευθύνσεις με τη μορφή guidance document.

¹ 4ια: ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης·

² 2.7: ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και τη μείωση κάθε μορφής ρύπανσης.

1.2. Πίνακας εκτίμησης κατά την υποβολή για έγκριση των Προγραμμάτων

Η Ελλάδα επέλεξε να μην συμπεριλάβει τη σύνοψη της αξιολόγησης της εκπλήρωσης των αναγκαίων πρόσφορων όρων στο κείμενο του ΕΣΠΑ (συμφωνία εταιρικής σχέσης) όταν υποβλήθηκε, αξιοποιώντας την ευελιξία του άρθρου 11 του ΚΚΔ, καθώς οι διαδικασίες εκπλήρωσης ήταν ακόμη τότε σε πρώιμο στάδιο.

Στο άρθρο 22 του ΚΚΔ αναφέρεται πως κατά την υποβολή κάθε Προγράμματος, θα πρέπει να συμπληρωθεί πίνακας εκτίμησης της εκπλήρωσης των επιμέρους κριτηρίων των Αναγκαίων Όρων που εμπίπτουν στο πεδίο των ειδικών στόχων που θα έχουν επιλεγεί. Πιο συγκεκριμένα στην παράγραφο 3 αναφέρεται πως το Πρόγραμμα:

(θ) παρέχει, για κάθε αναγκαίο πρόσφορο όρο σχετιζόμενο με τον επιλεγμένο ειδικό στόχο, που ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 15 και τα παραρτήματα III και IV, αξιολόγηση του αν ο αναγκαίος πρόσφορος όρος πληρούται κατά την ημερομηνία υποβολής του προγράμματος·

Η συμπλήρωση του εν λόγω πίνακα 12 γίνεται από τις ΔΑ σύμφωνα με ενιαία κείμενα που στέλνει η ΕΑΣ/ΕΥΣΣΑΕ ως αποτέλεσμα των συντονισμένων ενεργειών που πραγματοποιούνται από το 2018 για την εκπλήρωση όλων των ΑΟ και συμφωνημένης διαδικασίας για την εκπλήρωσή τους με την Ευρ. Επιτροπή.

Κατά την πρώτη υποβολή των προγραμμάτων το 2022, στα εγκεκριμένα προγράμματα συμφωνήθηκε να περιλαμβάνονται μόνο οι Αναγκαίοι Όροι για τους οποίους είχε ολοκληρωθεί η διαπραγμάτευση με την ΕΕ και θεωρούνταν εκπληρωμένοι, ενώ για τους υπόλοιπους που η επικοινωνία και συνεργασία βρισκόταν σε εξέλιξη, συμπληρώθηκε η φράση «Το κριτήριο δεν εφαρμόζεται».

ΠΙΝΑΚΑΣ I Πρότυπο Προγράμματος / Πίνακας 12

4. Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι

Παραπομπή: Άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο θ) του ΚΚΔ

Πίνακας 12: Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι (υπόδειγμα προγράμματος)

Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Ταμείο	Ειδικός Στόχος (άνευ αντικειμένου για το ΕΤΘΑΥ)	Πλήρωση αναγκαίου πρόσφορου όρου	Κριτήριο α	Πλήρωση κριτηρίω ν	Παραπομπή ή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
			Ναι/Όχι	Κριτήριο 1	N/O	(500)	(1000)
				Κριτήριο 2			

Πηγή: ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/1060/ 24.06.2021 για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για τα Ταμεία, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V Υπόδειγμα για τα προγράμματα, σελ. 231/404

Όταν υπάρχει μεταβολή στην εκπλήρωση των ΑΟ σε σχέση με όσα αναφέρονται στην ισχύουσα έκδοση ενός Προγράμματος (κεφάλαιο 4), δηλαδή είτε γιατί ένας ΑΟ δεν ήταν εκπληρωμένος κατά την έγκριση του Προγράμματος, είτε γιατί έχει αρθεί η εκπλήρωσή ενός ΑΟ κατά την στιγμή έγκρισης μιας πρότασης αναθεώρησης Προγράμματος, δεν προκαλείται υποχρέωση για την υποβολή πρότασης αναθεώρησης του Προγράμματος. Οι αποφάσεις που σχετίζονται με τους ΑΟ (εκπλήρωσης ή μη) αναρτώνται πλέον στην SFC – μετά την έγκριση όλων των Προγραμμάτων 2021-2027 – και συμπεριλαμβάνουν όλα τα Προγράμματα που συνδέονται και καλύπτουν τυχόν κενά από

τις μεταβολές. Οι αλλαγές στο τμήμα του Προγράμματος που αναφέρονται οι ΑΟ πραγματοποιούνται κατά τη διαδικασία έκαστης αναθεώρησης που γίνεται για μια σειρά και άλλων λόγων και απεικονίζουν την ισχύουσα κατάσταση τη δεδομένη στιγμή κατά την υποβολή.

Με την πρώτη τροποποίηση Προγράμματος θα γίνουν οι ανάλογες προσαρμογές στον πίνακα 12 κατόπιν συνεννόησης με την ΕΥΣΣΑΕ/Μονάδα Γ και την αποστολή ενιαίων κοινών κειμένων (π.χ. έτσι έγινε κατά την αναθεώρηση που είναι σε εξέλιξη για την εισαγωγή δράσεων φυσικού αερίου όπου η Μον. Γ'/ΕΥΣΣΑΕ έστειλε στα Προγράμματα που υπέβαλλαν πρόταση αναθεώρησης τον επικαιροποιημένο Πίνακα 12 που περιέχει τους 19 από τους 20 ΑΟ εκπληρωμένους).

1.3. Η μεθοδολογική προσέγγιση σε εθνικό επίπεδο

Η ΕΥΣΣΑ/ Μονάδα Β³ ξεκίνησε από το φθινόπωρο του 2018 τις εργασίες του συντονισμού της εκπλήρωσης των αναγκαίων όρων, με την αναλυτική καταγραφή των απαιτήσεων των επιμέρους κριτηρίων και υποκριτηρίων, προκειμένου η νέα προγραμματική περίοδος να επιτρέψει στα Επιχειρησιακά Προγράμματα να ξεκινήσουν έγκαιρα και απρόσκοπτα την υλοποίησή τους.

Πιο συγκεκριμένα:

- Καταγράφηκαν αναλυτικά οι απαιτήσεις και οι προϋποθέσεις για την εκπλήρωση κάθε κριτηρίου, οι αρμόδιοι και οι εμπλεκόμενοι φορείς, με σκοπό την κατάρτιση του αναλυτικού Σχεδίου Δράσης για την εκπλήρωση κάθε Αναγκαίου Όρου. Για τους αναγκαίους όρους που αφορούν και το ΕΚΤ+ η ΕΥΣΣΑ/Μονάδα Β' συνεργάστηκε και με την ΕΥΣΕΚΤ για την αποτύπωση της εικόνας εκπλήρωσης των απαιτήσεων και των εκκρεμοτήτων.
- Ζητήθηκε αρχικά από τις **Επιτελικές Δομές των Υπουργείων** να προσδιορίσουν τις απαραίτητες ενέργειες και το χρονοδιάγραμμα για την εκπλήρωση των Αναγκαίων Όρων και να διατυπώσουν την εκτίμησή τους για την εκπλήρωση ή μη των απαιτήσεων. Τα δεδομένα αυτά ζητήθηκε να συμπληρωθούν σε Πίνακα – υπόδειγμα που απεστάλη από την ΕΥΣΣΑ με **αναλυτικές οδηγίες συμπλήρωσης**.
- Σε συνέχεια επιστολής του πρώην Υπ. Οικονομίας προς τους Υπουργούς, δημιουργήθηκαν **άτυπες τεχνικές ομάδες** για όλους τους Θεματικούς και Οριζόντιους Αναγκαίους Όρους με τα αρμόδια στελέχη από τις εμπλεκόμενες Γενικές Γραμματείες και τις Επιτελικές Δομές. Η σύσταση των Ομάδων επικαιροποιήθηκε σε συνέχεια επιστολής του Υπουργού κ. Α. Γεωργιάδη κατόπιν της ανακοίνωσης του επιτελικού Κράτους (βλ. σχετικά και στον **ΠΙΝΑΚΑ V**).
- Οι ομάδες αυτές, συναντήθηκαν τουλάχιστον μια φορά δια ζώσης προ της πανδημίας του COVID και έχουν ως στόχο με το συντονισμό και την καθοδήγηση της ΕΥΣΣΑ να επεξεργάζονται τις απαιτήσεις των κριτηρίων και των υποκριτηρίων έτσι ώστε να

³ Σύμφωνα με την αριθμ. 121735/15.12.2022 απόφαση του Υφυπουργού ΑνΕπ «Σκοπός, αρμοδιότητες και εσωτερική διάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού του Σχεδιασμού, της Αξιολόγησης και της Εφαρμογής (ΕΥΣΣΑΕ) της παρ. 6 β του άρθρου 65 του ν. 4914/2022 (Α' 61)» προβλέπεται η **Μονάδα Γ: Αξιολόγησης, Αναγκαίων Όρων και Δεικτών** με την αρμοδιότητα συντονισμού, συνεργασίας και παρακολούθησης των Αναγκαίων Όρων. Στο εν λόγω αντικείμενο διαδέχεται τη Μονάδα Β: Σχεδιασμός και Αξιολόγηση της Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ) της παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 4314/2014 για την προγραμματική περίοδο ΕΣΠΑ 2014-2020.

διαμορφώσουν το αντίστοιχο **σχέδιο δράσης** βάσει του οποίου θα εκπληρωθούν οι Αναγκαίοι Όροι.

- Εδραιώθηκε η συνεργασία των υπηρεσιών του Υπουργείου Ανάπτυξης με όλους τους αρμόδιους φορείς μέσω τεχνικών συναντήσεων, τηλεδιασκέψεων και ηλεκτρονικής αλληλογραφίας.
- Διοργανώθηκε από την ΕΥΣΣΑ σχετική **ημερίδα** στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στις 26.09.2019.
- Διαμορφώθηκε κατάλογος ερωτημάτων για κάθε Θεματικό Αναγκαίο Όρο που εστάλη στην Ε.Ε. και διοργανώθηκε **τεχνική συνάντηση στις 09.12.2019** με εκπροσώπους της ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και της ΓΔ Απασχόλησης της Ε.Ε. όπου συζητήθηκαν θέματα και ερωτήματα που σχετίζονται με τους Αναγκαίους Όρους.
- Η 1^η έκδοση των «**Κατευθύνσεων και οδηγιών**» (**Ιούνιος 2020**) διαμορφώθηκε με βάση τις απαντήσεις της Ε.Ε. στα ερωτήματα που τέθηκαν στο πλαίσιο της προαναφερόμενης τεχνικής συνάντησης και τις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν έως εκείνη τη χρονική στιγμή.
- Στις **19.10.2020** πραγματοποιήθηκε **τεχνικό σεμινάριο** της Ευρ. Επιτροπής σχετικά με τους τέσσερις Οριζόντιους ΑΟ, στο οποίο εστάλησαν ερωτήματα προς διευκρίνιση από την ΕΥΣΣΑ κατόπιν συνεργασίας με τους εμπλεκόμενους φορείς εκπλήρωσης και την ΕΥΘΥ.
- Στις **11.03.2021** πραγματοποιήθηκε δεύτερη τεχνική συνάντηση της ΕΥΣΣΑ, σε υπηρεσιακό επίπεδο, με εκπροσώπους των γεωγραφικών μονάδων των ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και Απασχόλησης της Ευρ. Επιτροπής όπου συζητήθηκε η διαδικασία αξιολόγησης της εκπλήρωσης των ΑΟ και προωθήθηκαν πρόσθετα ερωτήματα ερμηνείας και κατανόησης των απαιτήσεων σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Η επικοινωνία είναι σε εξέλιξη τόσο αναφορικά με τη διαδικασία αξιολόγησης, όσο και με διαρκή ενημέρωση για την πρόοδο των εργασιών και την παροχή κατευθύνσεων.
- Η 2^η έκδοση των «**Κατευθύνσεων και οδηγιών**» απεστάλη σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και τα ενδιαφερόμενα μέρη τον **Απρίλιο 2021** περιλαμβάνοντας επίκαιρη εικόνα στην πρόοδο εκπλήρωσης των Θεματικών ΑΟ, τους Οριζόντιους Αναγκαίους καθώς και τα δεδομένα με βάση την εξέλιξη της διαπραγμάτευσης επί του κανονιστικού πλαισίου της προγραμματικής περιόδου 2021-2027.
- Κατά το χρονικό διάστημα **από την άνοιξη του 2021 έως και το καλοκαίρι του 2022**, που ταυτίστηκε με τον σχεδιασμό και την προετοιμασία των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027, οι ενέργειες εκπλήρωσης για τους ΑΟ κινήθηκαν παράλληλα, με την εντατική καθημερινή συνεργασία της ΕΥΣΣΑ με τις αρμόδιες Υπηρεσίες των Υπουργείων (κυρίως Επιτελικές Δομές βάση αρμοδιότητας) και τα στελέχη των γεωγραφικών μονάδων στην Ευρ. Επιτροπή. Υπήρξαν περιπτώσεις όπου διαφοροποιήθηκε η ένταση και η διάρκεια της διαπραγμάτευσης καθώς ενεπλάκησαν και άλλες γενικές διευθύνσεις της Ευρ.Επ. (θεματικά αρμόδιες) ή ο εθνικός στρατηγικός σχεδιασμός σε τομείς είχε διαφορετικό χρονοπρογραμματισμό. Δεν έλειψαν οι καθυστερήσεις στο εσωτερικό της χώρας μας και λόγω διαφορετικής προτεραιοποίησης από τους επισπεύδοντες καθώς συνέπιπταν ταυτόχρονα οι πιεστικές απαιτήσεις ανάληψης νομοθετικών πρωτοβουλιών και δράσεων στο πλαίσιο υλοποίησης του εγκεκριμένου προγράμματος Ελλάδα 2.0 στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Επίσης οι εντατικές διαπραγματεύσεις και η προετοιμασία για την υποβολή των σχεδίων των Προγραμμάτων του 2021-2027 έβαλαν σε κάποιες περιπτώσεις σε δεύτερη μοίρα την προσπάθεια ολοκλήρωσης των απαραίτητων ενεργειών εκπλήρωσης αφού οι επισπεύδοντες φορείς ήταν κοινοί για το σχεδιασμό των Προγραμμάτων και την

εκπλήρωση των ΑΟ. Ωστόσο, σε άλλες περιπτώσεις το γεγονός αυτό λειτούργησε συμπληρωματικά.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως σε κάποια Τομεακά Προγράμματα, κατόπιν διαπραγμάτευσης με την Ευρ. Επιτροπή, εν τη απουσία εκπληρωμένων ΑΟ, συμφωνήθηκε να περιλαμβάνονται στα κείμενα συγκεκριμένες προβλέψεις που θα διασφαλίζουν την δέσμευση σε κρίσιμα σημεία εφαρμογής των σχετικών πολιτικών.

- Τον Σεπτέμβριο του 2022, στα εγκεκριμένα πλέον Προγράμματα για τη νέα ΠΠ 2021-2027, περιλαμβάνονται 11 Αναγκαίοι Όροι ως εκπληρωμένοι (στις εγκριτικές αποφάσεις των Προγραμμάτων), ενώ 9 παραμένουν σε διαδικασία εκπλήρωσης επιμέρους απαιτήσεων ή/και σε διαδικασία διαπραγμάτευσης της θετικής αυτοαξιολόγησης μέσα από διαρκή επικοινωνία και συνεργασία με αποστολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινίσεων στην Ευρ. Επιτροπή.
- Η **3^η έκδοση** των κατευθύνσεων και οδηγιών για τους ΑΟ (**Οκτώβριος 2022**), περιείχε την οριστικοποιημένη εικόνα των απαιτήσεων σε κάθε ΑΟ μετά την έγκριση του ΚΚΔ τον Ιούνιο 2021, τις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν για την εκπλήρωση 11 εκ των 20 ΑΟ κατά την επίσημη υποβολή και πρώτη έγκριση των Προγραμμάτων και επίκαιρη πληροφόρηση για τις ενέργειες των μην εκπληρωμένων έως τότε ΑΟ.
- Τον Μαΐο 2023 διενεργήθηκε ο 1^{ος} κύκλος Παρακολούθησης (Μάιος 2023) της διατήρησης της ισχύος της εκπλήρωσης των θετικά αξιολογημένων από την Ευρ. Επιτροπή ΑΟ, μέχρι εκείνο το χρονικό σημείο. Αρχικά, ενημερώθηκαν όλοι οι φορείς πολιτικής, των οποίων ο ΑΟ είχε εκπληρωθεί, για τις απαιτήσεις παρακολούθησης της εκπλήρωσης των ΑΟ καθόλη την ΠΠ 2021-2027 και την εφαρμογή των διαδικασιών του άρθρου 15, παράγραφοι 4 και 6 μετά την έγκριση των Προγραμμάτων. Παράλληλα, οι φορείς ενημερώθηκαν για τις δύο περιπτώσεις ανάκλησης της εκπλήρωσης ΑΟ που εκτιμήθηκε ως εκπληρωμένος κατά την έγκριση του προγράμματος (Βλ. παρακάτω παρ. 1.4.2). Τέλος, ζητήθηκε ενημέρωση / διαβεβαίωση για την εξακολούθηση της τήρησης των υπαίσιμων ανά κριτήριο (για τους εκπληρωμένους ΑΟ) και πληροφόρηση για ό,τι σχετικό ακολούθησε της εκπλήρωσης του ΑΟ (νέο θεσμικό πλαίσιο, παράγωγες διοικητικές πράξεις, σύσταση Επιτροπών, επικαιροποίηση σχεδίων δράσης κ.λπ).
- Η **4^η έκδοση** των κατευθύνσεων και οδηγιών για τους ΑΟ (Μάιος 2023), περιείχε την εγκεκριμένη θετική αυτοαξιολόγηση των 16 εκπληρωμένων εκ των 20 ΑΟ και επίκαιρη πληροφόρηση για τις ενέργειες των μην εκπληρωμένων έως τότε ΑΟ. Επίσης, επικαιροποιήθηκε και εμπλουτίστηκε με την παρουσίαση του κανονιστικού πλαισίου και των πρώτων στοιχείων του μηχανισμού παρακολούθησης της εκπλήρωσης των ΑΟ. Ειδικότερη αναφορά έγινε για τη διαδικασία ανάκλησης της εκπλήρωσης ΑΟ που εκτιμήθηκε ως εκπληρωμένος κατά την έγκριση του προγράμματος.
- Ξεκίνησαν συχνές συνεργασίες με άλλα Κράτη –Μέλη για τα θέματα εκπλήρωσης ΑΟ, μέσω της Μόνιμης Ελληνικής Αντιπροσωπείας στις Βρυξέλλες.
- Το τελευταίο τρίμηνο 2023 διενεργήθηκε ο 2ος κύκλος παρακολούθησης της διατήρησης της ισχύος της εκπλήρωσης των θετικά αξιολογημένων από την Ευρ. Επιτροπή ΑΟ, μέχρι εκείνο το χρονικό σημείο. Συγκεκριμένα, ζητήθηκε η χρήση του εγκεκριμένου πίνακα 12 με την προσθήκη μιας στήλης όπου θα συμπληρωθεί περιγραφικά (ανεξαρτήτως πλήθους χαρακτήρων) η υφιστάμενη κατάσταση ανά κριτήριο. Στην ίδια στήλη ζητήθηκε να μνημονευτεί τυχόν νομοθεσία καθώς και κάθε κείμενο που μπορεί να προστεθεί στην στήλη *Παραπομπή σε έγγραφα*.

- Επίσης, στο δεύτερο εξάμηνο 2023 αναπτύχθηκε η Ηλεκτρονική Πλατφόρμα «Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι» με την τεχνική υποστήριξη της Διεύθυνσης Πληροφορικής της ΚΥ ΜΟΔ Α.Ε, η οποία θα αποτελέσει το εργαλείο για τον διαρκή μηχανισμό παρακολούθησης των ΑΟ καθ' όλη την ΠΠ 2021-2027. Το πρώτο τρίμηνο 2024 ολοκληρώθηκε η εισαγωγή του περιεχομένου στην πλατφόρμα, η απόδοση των δικαιωμάτων πρόσβασης και πραγματοποιήθηκε ενημέρωση/ εκπαίδευση για τη χρήση της. Για περισσότερα σχετικά με την πλατφόρμα βλ. στο παράρτημα που περιλαμβάνει το εγχειρίδιο χρήσης της που έχει αποσταλεί σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. **Η πλατφόρμα είναι ενεργή και περιέχει επίκαιρη πληροφόρηση.**
- Η πορεία εκπλήρωσης των 20 ΑΟ έως σήμερα απεικονίζεται στον **ΠΙΝΑΚΑ II** και αναλυτικότερα στον **ΠΙΝΑΚΑ III** που ακολουθεί. Εκτενέστερη πληροφόρηση παρατίθεται στην ενότητα 2 για τους θεματικούς ΑΟ και στην ενότητα 3 για τους οριζόντιους. Έχουν εκπληρωθεί συνολικά οι 19 ΑΟ – όλοι οι οριζόντιοι και 15 θεματικοί (τέλος *Μαρτίου 2024*).
  - ο Όσον αφορά τους 4 οριζόντιους όρους, έχουν εκπληρωθεί από τη χώρα μας (δημόσιες συμβάσεις, κρατικές ενισχύσεις, Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία) και συνδέονται με το σύνολο των 20,9 δις ευρώ των Ταμείων του ΕΣΠΑ 2021-2027 (ΕΤΠΑ, ΤΣ, ΕΚΤ+, ΤΔΜ, ΕΤΘΑΥ, ΤΔΜ).
  - ο Όσον αφορά τους θεματικούς όρους - που συνδέονται περίπου με 13,5 δις € (ΚΣ) - οι μισοί (8/16) εκπληρώθηκαν κατά την έγκριση των προγραμμάτων (Ιούνιος-Δεκέμβριος 2022), έξι (6) εντός του 2023, ένας (1), των μεταφορών, εντός του 2024 (Φεβρουάριος) και υπολείπεται ο σχετικός ΑΟ με τη διαχείριση στερεών αποβλήτων (2.6) με σημαντικές ενέργειες που απομένουν για την εκπλήρωση του. Ο ΑΟ 2.6 αφορά προγραμματικά περί τα 0,8 εκ. € (ΔΔ).
- Η ενημέρωση σχετικά με ό,τι άπτεται των εκπλήρωσης των ΑΟ προβλέπεται να γίνεται από την ΕΥΣΣΑΕ/ Μονάδα Γ στις συνεδριάσεις των Επιτροπών Παρακολούθησης των Προγραμμάτων της ΠΠ 2021-2027. Οι ΔΑ των Προγραμμάτων υποχρεούνται να ενημερώνουν σχετικά με τυχόν παράπονα και καταγγελίες για την παραβίαση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και της Σύμβασης των ΗΕ για τα ΑμεΑ ως αποτέλεσμα πράξεων που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο τους.
- Στην SFC 2021-2027, στο πεδίο της Παρακολούθησης υπάρχει σχετική ενότητα για τους Αναγκαίους Όρους, όπου αναρτάται όλη η επίσημη σχετική αλληλογραφία μετά την έγκριση των Προγραμμάτων.
- Οι φάκελοι θετικής αυτοαξιολόγησης των ΑΟ που έχουν εκπληρωθεί έως σήμερα - με τα συνοδευτικά έγγραφα που αποτελούν την τεκμηρίωση εκπλήρωσης τους - έχουν αναρτηθεί προς ενημέρωση των Διαχειριστικών Αρχών και των Επιτελικών Δομών στην πλατφόρμα ΔΙΑΥΛΟΣ στη σελίδα της Διαβούλευσης για την ΠΠ 2021-2027 που είχε δημιουργηθεί για τις ανάγκες του σχεδιασμού. Στο εξής όλη η σχετική πληροφόρηση εντοπίζεται στην Ηλεκτρονική Πλατφόρμα «Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι» .

ΠΙΝΑΚΑΣ II Πορεία εκπλήρωσης Αναγκαίων Όρων

Εκπληρωμένοι είναι οι 19 ΑΟ: 4 οριζόντιοι και 15 θεματικοί

Οριζόντιοι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι

1. Αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης της αγοράς δημοσίων συμβάσεων
2. Εργαλεία και ικανότητα αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις
3. Αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων
4. Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (UNCPRD) σύμφωνα με την απόφαση 2010/48/EK του Συμβουλίου

Θεματικοί αναγκαίοι πρόσφοροι όροι που εφαρμόζονται στο ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+ και το ΤΣ

- 1.1 Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης
  - 1.2. Εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο
  - 2.1. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων
  - 2.2. Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας
  - 2.3. Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την Ένωση
  - 2.4. Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών
  - 2.5. Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων
  - 2.7. Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση
  - 3.1. Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο
  - 4.1. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας
  - 4.2. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων
  - 4.3. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα
  - 4.4. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας
  - 4.5. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά
  - 4.6. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη
- 1 ΑΟ για την εκπλήρωση του οποίου απομένουν σημαντικές ενέργειες**
- 2.6. Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων

Πηγή: ΕΥΣΣΑΕ, Μονάδα Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ Πρόοδος εκπλήρωσης Αναγκαίων Όρων

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Πρόοδος εκπλήρωσης
Θεματικοί Αναγκαίοι Όροι		
1.1	Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης	<i>Εκπληρώνεται (17/03/2023)</i>
1.2	Εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο	<i>Εκπληρώνεται (16/05/2022)</i>
2.1	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων	<i>Εκπληρώνεται (12/11/2021)</i>
2.2	Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας	<i>Εκπληρώνεται (13/10/2021)</i>
2.3	Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την Ένωση	<i>Εκπληρώνεται (13/10/2021)</i>
2.4	Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών	<i>Εκπληρώνεται (06/05/2022)</i>
2.5	Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων	<i>Εκπληρώνεται (23/10/2023)</i>
2.6	Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων	<ul style="list-style-type: none"> Το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ) έχει εκπονηθεί και έχει ολοκληρωθεί η διαβούλευση επί της σχετικής Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), σύμφωνα με την κυα ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 “Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων...” (Β’ 1225). Η έγκριση του ΕΣΔΕΑ αναμένεται εντός του γ’ τριμήνου του 2024. Το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων της περιόδου 2020-2030 εγκρίθηκε με την ΠΥΣ 39/2020 (ΦΕΚ 185Α). και τροποποιήθηκε με την ΠΥΣ 5/18.04.2023 (Α’ 94).

Α/Α	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Πρόοδος εκπλήρωσης
		<ul style="list-style-type: none"> • Τα δεκατρία (13) Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ), βρίσκονται υπό αναθεώρηση στη βάση της με αρ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/114931/1863/07.11.2023 εγκυκλίου του Υ.Π.ΕΝ. με θέμα «Προσαρμογή των ΠΕΣΔΑ στις απαιτήσεις της νομοθεσίας, στις συστάσεις της ΕΕ και στο πρόγραμμα ΠΕΚΑ 2021-2027» (ΑΔΑ: 69ΠΣ4653Π8-7ΓΠ), προκειμένου να αποτελέσουν τεκμηριωμένα, περιεκτικά και λειτουργικά επιχειρησιακά σχέδια, τα οποία θα πληρούν τόσο τις απαιτήσεις της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Απόβλητα, 2008/98/ΕΚ, και συνεπακόλουθα του ν. 4819/2021, όσο και τις προϋποθέσεις για τη συγχρηματοδότηση των έργων διαχείρισης αποβλήτων. • Για την υποβοήθηση των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) στην έγκαιρη και ορθή επικαιροποίηση των ΠΕΣΔΑ, σύμφωνα με τις προβλέψεις της προαναφερόμενης εγκυκλίου, η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων (ΓΓΣΔΑ) έχει αναλάβει την ανάθεση σχετικής μελέτης και για τον σκοπό αυτό είναι δικαιούχος της πρόσκλησης «Υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του ΥΠΕΝ» (ΑΔΑ: 9ΚΠΨΗ-6ΝΧ). Η ΓΓΣΔΑ βρίσκεται σε διαδικασία έκδοσης της σχετικής πρόσκλησης. Η ολοκλήρωση της έγκρισης των ΠΕΣΔΑ, της οποίας πρέπει να προηγηθεί Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση, σύμφωνα με την ΚΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006, δεν αναμένεται νωρίτερα από τα τέλη του 2024.
2.7	Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση	Εκπληρώνεται (25/05/2021)
3.	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο	Εκπληρώνεται (08/02/2024)

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Πρόοδος εκπλήρωσης
4.1	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας	<i>Εκπληρώνεται (23/05/2023)</i>
4.2	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων	<i>Εκπληρώνεται (17/01/2022)</i>
4.3	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα	<i>Εκπληρώνεται (23/05/2023)</i>
4.4	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας	<i>Εκπληρώνεται (26/07/2022)</i>
4.5	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά	<i>Εκπληρώνεται (23/05/2023)</i>
4.6	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη	<i>Εκπληρώνεται (24/11/2023)</i>
Οριζόντιοι Αναγκαίοι Όροι		
1.	Αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης της αγοράς δημοσίων συμβάσεων	<i>Εκπληρώνεται (21/02/2022)</i>
2.	Εργαλεία και ικανότητα αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις	<i>Εκπληρώνεται (29/11/2021)</i>
3.	Αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων	<i>Εκπληρώνεται (16/06/2022)</i>
4.	Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (UNCRPD) σύμφωνα με την απόφαση 2010/48/EK του Συμβουλίου	<i>Εκπληρώνεται (22/12/2022)</i>

Πηγή: ΕΥΣΣΑΕ, Μονάδα Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ IV Αναγκαίοι Όροι και Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Πλαίσιο

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Πλαίσιο που σχετίζεται (μη εξαντλητική παράθεση)
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΙ ΟΡΟΙ		
1.1	Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνική Στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση – Στρατηγικός Σχεδιασμός της Έρευνας και Καινοτομίας – Οδικός Χάρτης Ερευνητικών Υποδομών – Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Υποστήριξη Επιχειρήσεων – Εθνική Στρατηγική για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό της Ελληνικής Βιομηχανίας – Χαρτογράφηση αναγκών (mapping) εξωστρέφειας και διεθνούς συνεργασίας των ερευνητικών οργανισμών και των επιχειρήσεων
1.2	Εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο 2021-2027
2.1	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) – Μακροπρόθεσμη Στρατηγική για την ανακαίνιση του Εθν. Κτιριακού Αποθέματος – Εθνικό Σχέδιο για την αύξηση του αριθμού των κτιρίων με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας
2.2	Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)
2.3	Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την Ένωση	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) – Σχέδιο υποστήριξης των ΑΠΕ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας
2.4	Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών	<ul style="list-style-type: none"> – Νόμος 4662/20 «Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση του συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού Σώματος και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Τεύχος Α/ Αρ. 27/07-02-2020) – Εθνική Εκτίμηση Κινδύνων (National Risk Assessment for Greece/NRA) 2021 – Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνου Καταστροφών 2021 (National Disaster Risk Management Plan/NDRMP)
2.5	Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνικό Σχέδιο Λυμάτων οικισμών Γ' προτεραιότητας & 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Σχέδια – Εθνικό Σχέδιο για το πόσιμο νερό & 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Σχέδια – Συσχέτιση με τα 14 Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Πλαίσιο που σχετίζεται (μη εξαντλητική παράθεση)
		Απορροής
2.6	Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) & 13 (υπό αναθεώρηση) Περιφερειακά Σχεδιά Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) – Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικινδύνων Αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ) – Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων
2.7	Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση	<ul style="list-style-type: none"> – Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για το δίκτυο NATURA 2000 για την περίοδο 2021 – 2027
3.	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο	<ul style="list-style-type: none"> – Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών 2014 – 2025 (ΣΠΕΜ) – Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών για την Ελλάδα (ΕΣΣΜ) με ορίζοντα το 2037 και ενδιάμεσο σταθμό το 2027 – Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Logistics – Στρατηγικό Σχέδιο για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας στην Ελλάδα – Εθνικό πλαίσιο πολιτικής, για την ανάπτυξη της αγοράς υποδομών εναλλακτικών καυσίμων στον τομέα των μεταφορών και για την υλοποίηση των σχετικών υποδομών
4.1	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης, (2022-2030) – Νόμος 4921/2022, Δουλειές Ξανά: Αναδιοργάνωση ΔΥΠΑ και ψηφιοποίηση των υπηρεσιών της, αναβάθμιση δεξιοτήτων εργατικού δυναμικού και διάγνωσης των αναγκών εργασίας κ.α – Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεσή του με την Αγορά Εργασίας – Εθνικό σύστημα για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Δια Βίου Μάθηση – ΦΕΚ 3703/13-7-2022 Υ.Α «Εξειδίκευση των κριτηρίων για την επιλεξιμότητα των παρόχων επιδοτούμενης συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, καθορισμός του τρόπου πλήρωσής τους και κατάρτιση και υλοποίηση του πλαισίου αξιολόγησής των επιλέξιμων παρόχων» – Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση των Νέων 2021-2027, Σχέδιο Δράσης για την ενισχυμένη εγγύηση για την νεολαία
4.2	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων	<ul style="list-style-type: none"> – Ν. 4604/2019 και σχετική ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ αριθ.1/2020 για Οδηγίες εφαρμογής

Α/Α	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Πλαίσιο που σχετίζεται (μη εξαντλητική παράθεση)
		<ul style="list-style-type: none"> – Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025
4.3	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα	<ul style="list-style-type: none"> – Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Διά Βίου Μάθηση και Νεολαία – Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την Ανώτατη εκπαίδευση – Εθνικό σύστημα για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Δια Βίου Μάθηση – ΦΕΚ 3703/13-7-2022 Υ.Α «Εξειδίκευση των κριτηρίων για την επιλεξιμότητα των παρόχων επιδοτούμενης συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, καθορισμός του τρόπου πλήρωσής τους και κατάρτιση και υλοποίηση του πλαισίου αξιολόγησής των επιλέξιμων παρόχων» – Χαρτογράφηση αναγκών (mapping) σε υποδομές σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης
4.4	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης 2021-2027 (ΕΣΚΕ) – Ν. 4445/2016 (ΦΕΚ 236/Α/19-12-2016), Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής – Ν. 4837/2021 (ΦΕΚ 178/Α /1-10-2021), Πρόληψη και αντιμετώπιση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων, Πρόγραμμα «Κυψέλη» για την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, διατάξεις για την προώθηση της αναδοχής και της υιοθεσίας, «Προσωπικός Βοηθός για τα Άτομα με Αναπηρία» και άλλες διατάξεις. – Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΔ ΑμεΑ)
4.5	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021-2027 – Πλατφόρμα ενημέρωσης και διαβούλευσης για θέματα Ρομά

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Πλαίσιο που σχετίζεται (μη εξαντλητική παράθεση)
4.6	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Υγεία – Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία – Στρατηγικός Σχεδιασμός του Υπουργείου Υγείας στον Τομέα Αντιμετώπισης των Εξαρτήσεων – Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση των βλαπτικών συνεπειών από την κατανάλωση αλκοόλ – BI System του Υπουργείου Υγείας – Χαρτογράφηση αναγκών (mapping) σε υποδομές, προσωπικό, εξοπλισμό
ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΙ ΟΡΟΙ		
1	Αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης της αγοράς δημοσίων συμβάσεων	<ul style="list-style-type: none"> – Ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)». – Διαλειτουργικότητα συστημάτων ΕΣΗΔΗΣ και ΟΠΣ – Μνημόνιο συνεργασίας Ε.Α..ΔΗ.ΣΥ με Επιτροπή Ανταγωνισμού για ζητήματα νόθευσης και αθέμιτου ανταγωνισμού
2	Εργαλεία και ικανότητα αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις	<ul style="list-style-type: none"> – Υπουργική Απόφαση 69135/ΕΥΘΥ626/2015 Καθορισμός αρμοδιοτήτων ΕΥΚΕ – Ν. 4152/2013, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ Β «Οργανωτικές διατάξεις Υπουργείου Οικονομικών». – Ν. 4152/2013 Σύσταση συστήματος ελέγχου
3	Αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων	<ul style="list-style-type: none"> – Επικύρωση Χάρτας Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 1 του Ελληνικού Συντάγματος οι διεθνείς συμβάσεις όταν επικυρωθούν υπερισχύουν έναντι κάθε άλλης διάταξης κοινού νόμου) – Με τον Ν. 2667/1998 συστάθηκε η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) ως ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και με τον Ν. 4780 (ΦΕΚ 30Α'/28.02.2021) αναμορφώνεται το θεσμικό της πλαίσιο. – Ν. 4780/2021 «Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου...» – Νόμος 4914/2022 για τη «Διαχείριση, έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2024, ...». – Δήλωση Πολιτικής του ΓΓ ΔΕ&ΕΣΠΑ για το σεβασμό των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων την ΠΠ 2021-2027 – Μνημόνιο Συνεργασίας ΕΑΣ / ΕΕΔΑ
4	Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμέ-	<ul style="list-style-type: none"> – Ν. 4488/2017, ΜΕΡΟΣ Δ «Κατευθυντήριες – Οργανωτικές Διατάξεις Υλοποίησης της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Στρατηγικό & Επιχειρησιακό Πλαίσιο που σχετίζεται (μη εξαντλητική παράθεση)
	νων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (UNCRPD) σύμφωνα με την απόφαση 2010/48/EK του Συμβουλίου	<p>Αναπηρίες»</p> <ul style="list-style-type: none"> – Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα ΑμεΑ, 2020 – Ψηφιακή πύλη για ΑμεΑ – Με τον Ν. 4780 (ΦΕΚ 30Α' /28.02.2021) συστήνεται η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας που θα αποτελεί το συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας αναφορικά με την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας – Ομάδα Εργασίας για τα ΑμεΑ σύσταση και συγκρότηση Ομάδας Εργασίας σχετικά με την παρακολούθηση της ένταξης της διάστασης της αναπηρίας και της μη διάκρισης στο ΕΣΠΑ και τα Προγράμματα της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 – Δήλωση Πολιτικής για το σεβασμό της Σύμβασης των ΗΕ για τα ΑμεΑ

ΕΥΣΣΑΕ, Μονάδα Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ V Αρμόδιοι φορείς ανά Αναγκαίο Όρο

Με έντονη σήμανση το 'συντονιστικό' σημείο αναφοράς ανά ΑΟ

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Αρμόδιοι φορείς
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΙ ΟΡΟΙ		
1.1	Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης	<p>Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών</p> <ul style="list-style-type: none"> ο Γενική Γραμματεία Δημόσιων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ <ul style="list-style-type: none"> ▪ Μονάδα Προγραμματισμού, Συντονισμού & Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (MON-ΕΣΕΕ) <p>Υπουργείο Ανάπτυξης</p> <ul style="list-style-type: none"> ο Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας ο Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας
1.2	Εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο	<p>Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης</p> <ul style="list-style-type: none"> ο Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων ο Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης ο Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Ψηφιακού Μετασχηματισμού
2.1	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων	<p>Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας</p> <ul style="list-style-type: none"> ο Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών ο Γενική Γραμματεία Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος ο Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Αρμόδιοι φορείς
		Υ.Π.ΕΝ»
2.2	Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας	Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας <ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών ○ Γενική Γραμματεία Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων ○ Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υ.Π.ΕΝ»
2.3	Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την Ένωση	Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας <ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών ○ Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υ.Π.ΕΝ»
2.4	Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών	Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας <ul style="list-style-type: none"> ○ Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας ○ Γενική Γραμματεία Αποκατάστασης Φυσικών Καταστροφών και Κρατικής Αρωγής Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών <ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Δημόσιων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγραμμάτων "Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή" και "Πολιτική Προστασία" (ΕΥΔ ΠΕΚΑ-ΠΟΛΠΡΟ)
2.5	Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων	Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας <ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων ○ Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων ○ Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υ.Π.ΕΝ» Υπουργείο Υγείας <ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας, Πρόληψης και Εθελοντισμού (κριτήριο 2b,c, ποιότητα πόσιμου νερού) Υπουργείο Εσωτερικών <ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Αυτοδιοίκησης & Αποκέντρωσης <ul style="list-style-type: none"> ▪ Γενική Δ/νση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης & Αναπτυξιακής Πολιτικής, Δ/νση Οικονομικής & Αναπτυξιακής Πολιτικής Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιώτικης Πολιτικής ΜΟΔ / Τεχνική Γραμματεία Λυμάτων, Ομάδα

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Αρμόδιοι φορείς
		Πόσιμου Νερού
2.6	Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων	Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υ.Π.ΕΝ» ΦΟΔΣΑ και Περιφέρειες
2.7	Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρ/τηση από την Ένωση	Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων <ul style="list-style-type: none"> Δ/ση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υ.Π.ΕΝ» Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.)
3.	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο	Υπουργείο Μεταφορών & Υποδομών <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Υποδομών Γενική Γραμματεία Μεταφορών Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών Υπουργείο Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής & Ναυτιλιακών Επενδύσεων Γενική Γραμματεία Αιγαίου & Νησιωτικής Πολιτικής Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΝΑΝΠ Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του (συνεργασία για κριτήριο 2)
4.1	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας	Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Εργασιακών Σχέσεων με <i>συντονιστικό ρόλο στην Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας και ΚΑ (ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΕΚΑ)</i> <i>Συνεργασία με :</i> <ul style="list-style-type: none"> Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ - πρώην ΟΑΕΔ) Μονάδα Εμπειρογνομώνων Απασχόλησης, Κοινωνικής Ασφάλισης, Πρόνοιας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Μ.Ε.Κ.Υ.) <i>ως διάδοχο του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας & Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ), αρμόδια για τη λειτουργία και ανάπτυξη του Μ.Δ.Α. και τον καθορισμό των εισροών και εκροών του</i> Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Αρμόδιοι φορείς
		Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης & Νεολαίας <ul style="list-style-type: none"> ○ Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΑΙΘΑ)
4.2	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων	Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας <ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων <ul style="list-style-type: none"> ▪ Τμήμα Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Ανάπτυξης πολιτικών Ισότητας της Δ/νσης Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων ○ Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας (ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΚΟΙΣΟ)
4.3	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα	Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού <ul style="list-style-type: none"> ○ Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ (με συντονιστικό ρόλο ως μέλος της Ομάδας Χάραξης Πολιτικής) <p>Συνεργασία με :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής ○ Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης & Νεολαίας ○ Γενική Γραμματεία Ανώτατης Εκπαίδευσης ○ Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) ○ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) ○ Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ) ○ Ανεξάρτητη Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (ΑΔΙΠΔΕ) ○ Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων (ΙΤΥΕ) ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ <p>καθώς και με :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΕΚΑ) στο <p>Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Εργασιακών Σχέσεων ○ Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ - πρώην ΟΑΕΔ) ○ Μονάδα Εμπειρογνομώνων Απασχόλησης, Κοινωνικής Ασφάλισης, Πρόνοιας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Μ.Ε.Κ.Υ.) ως

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Αρμόδιοι φορείς
		διάδοχο του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας & Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ), αρμόδια για τη λειτουργία και ανάπτυξη του Μ.Δ.Α. και τον καθορισμό των εισροών και εκροών του
4.4	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας	Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας <ul style="list-style-type: none"> Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας (ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΚΟΙΣΟ)
4.5	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά	Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας (ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΚΟΙΣΟ)
4.6	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη	Υπουργείο Υγείας <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Υπηρεσιών Υγείας Γενική Γραμματεία Δημόσιας Υγείας, Πρόληψης και Εθελοντισμού Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Υγείας (ΕΔΕΥΠΥ) με συντονιστικό ρόλο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας (ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΚΟΙΣΟ) για ΜΦΥ
ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟΙ ΟΡΟΙ		
1	Αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης της αγοράς δημοσίων συμβάσεων	Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή <ul style="list-style-type: none"> Γενική Δ/νση Δημοσίων Συμβάσεων Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ)
2	Εργαλεία και ικανότητα αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών <ul style="list-style-type: none"> Γενική Γραμματεία Οικονομικής Πολιτικής & Στρατηγικής <ul style="list-style-type: none"> Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων (ΚΕΜΚΕ) Γενική Γραμματεία Δημόσιων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ <ul style="list-style-type: none"> - Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων-ΧΜ (ΕΥΚΕ-ΧΜ)
3	Αποτελεσματική εφαρμογή	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών

A/A	Αναγκαίοι Πρόσφοροι Όροι	Αρμόδιοι φορείς
	και υλοποίηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων	<ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ ▪ Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης & Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ) <p>Συνεργασία με :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) ○ Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ) ○ Συνήγορο του Πολίτη
4	Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (UNCRPD) σύμφωνα με την απόφαση 2010/48/ΕΚ του Συμβουλίου	<p>Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ ▪ Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης & Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ) <p>Υπουργός Επικρατείας / Συντονιστικός Μηχανισμός βάσει του άρθρου 69 του ν. 4488/2017</p> <p>Συνεργασία με :</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ) ○ ΕΣΑμεΑ ○ Συνήγορο του Πολίτη

Πηγή: ΕΥΣΣΑΕ, Μονάδα Γ

1.4. Παρακολούθηση της εκπλήρωσης των ΑΟ

Το πλαίσιο για την παρακολούθηση της εκπλήρωσης των ΑΟ καθόλη την προγραμματική περίοδο 2021-2027 καταρχήν προκύπτει βάση του ΚΚΔ (ΕΕ) 2021/1060:

- **Συνεδριάσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης** — άρθρο 40 παράγραφος 1 στοιχείο η) και άρθρο 75 στοιχείο α) του ΚΚΔ: η Επιτροπή Παρακολούθησης εξετάζει την εκπλήρωση των αναγκαίων πρόσφορων όρων και την εφαρμογή τους καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να αποτελεί θέμα για εξέταση στις συνεδριάσεις της ΕπΠα, ιδίως σε περιπτώσεις στις οποίες δεν πληρούνται ένας ή περισσότεροι ΑΟ κατά τη στιγμή της έγκρισης του προγράμματος, ή όταν θεσπίζεται νέος ειδικός στόχος στο πλαίσιο τροποποίησης του, ή προκύπτουν άλλες περιστάσεις που ενδέχεται να επηρεάσουν την εκπλήρωση των ΑΟ. Η ΔΑ παρέχει εγκαίρως στην ΕπΠα όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων της και οι εκπρόσωποι της συμμετέχουσας Επιτροπής θα ενημερώνονται εξίσου ταυτόχρονα. *Η ΕΥΣΣΑΕ θα παρέχει με την ιδιότητα του μέλους στην ΕπΠα και βάση της αρμοδιότητας συντονισμού τη σχετική ενημέρωση.*
- **Ρυθμίσεις υποβολής εκθέσεων** στην Επιτροπή Παρακολούθησης που έχει θεσπίσει το κράτος μέλος προκειμένου να πληρούνται τα κριτήρια για την εκπλήρωση των οριζόντιων ΑΟ που σχετίζονται με την εφαρμογή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και της Σύμβασης των ΗΕ για τα Άτομα με Αναπηρία (Παράρτημα ΙΙΙ του ΚΚΔ).
- **Συνεδριάσεις ετήσιας επανεξέτασης επιδόσεων** — άρθρο 41 παράγραφος 3 δεδομένου ότι καλύπτεται από τις πληροφορίες που παρέχει η ΔΑ στην Ευρ.Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 40 παράγραφος 1.

Στο διάστημα που προηγήθηκε, από την εκπλήρωση έκαστου ΑΟ έως και το τέλος 2023, διαμορφώθηκε μεταξύ της ΕΥΣΣΑΕ και των επισπευδόντων φορέων ο μηχανισμός διαρκούς παρακολούθησης της εκπλήρωσης των ΑΟ με τακτικές άτυπες ανταλλαγές πληροφόρησης.

Όπως προαναφέρθηκε, πραγματοποιήθηκαν δύο φορές εντός του 2023, τον Μάιο και κατά τους μήνες Οκτώβριο – Νοέμβριο, δύο κύκλοι follow up με όλους τους επισπεύδοντες φορείς των ΑΟ, προκειμένου να ενημερωθούν αφενός για την εφαρμογή των διαδικασιών του άρθρου 15, παράγραφοι 4 και 6 μετά την έγκριση των προγραμμάτων και αφετέρου να παρέχουν διαβεβαίωση για την εξακολούθηση της τήρησης των υπαισχημένων ανά κριτήριο (για τους εκπληρωμένους ΑΟ) και πληροφόρηση για ό,τι σχετικό ακολούθησε της εκπλήρωσης του ΑΟ (νέο θεσμικό πλαίσιο, παράγωγες διοικητικές πράξεις, σύσταση Επιτροπών, επικαιροποίηση κ.λπ).

Στην παρούσα έκδοση περιγράφεται η σχετική ενημέρωση στο τέλος κάθε ΑΟ.

Τον Δεκέμβριο 2023 πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τις γεωγραφικές μονάδες της Ευρ. Επιτροπής προκειμένου να συζητηθούν τυχόν απαιτήσεις αναφορικά με την παρακολούθηση των ΑΟ και να παρουσιαστεί από την ελληνική πλευρά πληροφοριακό σύστημα (πλατφόρμα) που θα συστηματοποιεί τη διαδικασία εφεξής και παράλληλα θα αποτελέσει αποθετήριο γνώσης και πληροφόρησης για τις εθνικές στρατηγικές και όλες τις ρυθμίσεις που η χώρα μας υιοθέτησε για την εκπλήρωση των ΑΟ.

Ο επόμενος κύκλος ενημέρωσης προγραμματίζεται στο α' εξάμηνο 2024, μετά την παρέλευση του πρώτου μισού / τετραμήνου ώστε να υπάρχουν τυχόν εξελίξεις και ενημέρωση ως το καλοκαίρι. Η ενημέρωση και εκπαίδευση όλων των χρηστών καθώς και η οριστικοποίηση τεχνικών λεπτομερειών, πραγματοποιήθηκαν στο α' τρίμηνο 2024 κατόπιν συνεργασίας της ΕΥΣΣΑΕ / Μονάδα

Γ' με την ΜΟΔ Α.Ε., Διεύθυνση Εφαρμογών Πληροφορικής & Ψηφιακής Τεχνολογίας, Τμήμα Υποστήριξης Εφαρμογών Διαδικτύου.

1.4.1. Ο μηχανισμός της παρακολούθησης της εκπλήρωσης των ΑΟ

Στον Δίαυλο δημιουργήθηκε χώρος εργασίας για τους Αναγκαίους Πρόσφορους Όρους (ΑΟ) με σκοπό την ύπαρξη μιας ενιαίας πλατφόρμας για τη συγκέντρωση, την ομοιογενή, κοινή παρουσίαση, τον συντονισμό και την παρακολούθηση όλης της πληροφορίας και των διαδικασιών που σχετίζονται με αυτούς.

Αποτελεί μια εφαρμογή, που συνδυάζει το αποθετήριο θεσμικής γνώσης με την παρακολούθηση της εφαρμογής και της εξέλιξης των πολιτικών σε όλους τους τομείς που καλύπτονται από τους ΑΟ και οφείλει να παρακολουθεί η χώρα μας, τηρώντας της δεσμεύσεις της, όπως απορρέουν από την θετική αυτοαξιολόγηση, που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για έκαστο ΑΟ.

Η εφαρμογή αναπτύχθηκε με ίδιους πόρους κατόπιν συνεργασίας με την ΜΟΔ Α.Ε., Διεύθυνση Εφαρμογών Πληροφορικής & Ψηφιακής Τεχνολογίας, Τμήμα Υποστήριξης Εφαρμογών Διαδικτύου, στο περιβάλλον της πλατφόρμας ΔΙΑΥΛΟΣ.

Στην εφαρμογή έχουν πρόσβαση – κατόπιν διαδικασίας ΟΡΙΣΜΟΥ - στελέχη όλων των εμπλεκόμενων φορέων με αρμοδιότητα για την διαρκή εκπλήρωση των ΑΟ, που στην συντριπτική πλειοψηφία προέρχονται από τις Επιτελικές Δομές ΕΣΠΑ και τις Διευθύνσεις των αρμόδιων Υπουργείων, στελέχη Ειδικών Υπηρεσιών Διαχείρισης των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και Συντονισμού, καθώς και οι συνεργαζόμενες γεωγραφικές μονάδες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Γενικές Διευθύνσεις Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής και Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης.

Διαδικασία και δικαιώματα πρόσβασης

Ο κωδικός που χρησιμοποιείται για την πρόσβαση στην εφαρμογή είναι ο ίδιος με κάθε άλλο χώρο εργασίας στον ΔΙΑΥΛΟ και τα δικαιώματα θα διαμορφώνονται/μεταβάλλονται κατόπιν ηλεκτρονικού αιτήματος στη Μονάδα Γ' Αξιολόγηση, Αναγκαίοι Όροι και Δείκτες της ΕΥΣΣΑΕ που διαβιβάζεται, κατόπιν έγκρισης, για υλοποίηση με την πληροφορία της διαβάθμισης της πρόσβασης στο Τμήμα Υποστήριξης Εφαρμογών Διαδικτύου της ΜΟΔ ΑΕ.

Τα αρμόδια στελέχη της Μονάδας Γ της ΕΥΣΣΑΕ και του Τμήματος Υποστήριξης Εφαρμογών Διαδικτύου της ΜΟΔ ΑΕ αποτελούν τους κεντρικούς διαχειριστές της εφαρμογής με πλήρη δικαιώματα επί της διαμόρφωσης και επεξεργασίας του περιεχομένου.

Η πρόσβαση στους χρήστες διαφοροποιείται ως εξής :

- Χρήστης Παρακολούθησης, με τον χαρακτηρισμό Διαχειριστής στο πεδίο *Μέλη* της πλατφόρμας που έχει δικαιώματα επεξεργασίας και ανάρτησης περιεχομένου στο πεδίο της *Παρακολούθησης* σε έκαστο ΑΟ
- Χρήστης Ανάγνωσης με δικαιώματα αποκλειστικά ανάγνωσης σε όλο το περιβάλλον της εφαρμογής.

Όσοι εμπλέκονται στην εκπλήρωση ΑΟ αποκτούν δικαιώματα στο πεδίο της παρακολούθησης για την επεξεργασία και ανάρτηση περιεχομένου και εγγράφων στον εν λόγω ΑΟ. Πρόκειται για τους συναδέλφους, συνεργάτες που συνέδραμαν στην αρχική εκπλήρωση του ΑΟ με συμμετοχή

στις διαπραγματεύσεις με την Ευρ. Επιτροπή, παροχή των απαιτούμενων στοιχείων και συντονιστικό ρόλο σε τομέα πολιτικής που εμπίπτει στον ΑΟ.

Λοιπές υπηρεσίες του ΕΣΠΑ, κυρίως από Διαχειριστικές Αρχές Προγραμμάτων έχουν πρόσβαση στην εφαρμογή με περιορισμένο αριθμό στελεχών με δικαίωμα ανάγνωσης. Τα έγγραφα που συνδράμουν στην εκπλήρωση των ΑΟ αποτελούν χρήσιμη πηγή πληροφόρησης, που θα αξιοποιείται κατά τη διαδικασία επιλογής και έγκρισης των πράξεων καθώς και στην παρακολούθηση της υλοποίησής τους.

Με την έναρξη της εφαρμογής οι δυνατότητες πρόσβασης δόθηκαν από τη Μονάδα Γ της ΕΥΣΣΑΕ και το Τμήμα Υποστήριξης Εφαρμογών Διαδικτύου της ΜΟΔ Α.Ε.

Στο μέλλον, για κάθε υπηρεσιακή αλλαγή και νέα ανάγκη που θα προκύπτει, η διαδικασία αίτησης πρόσβασης στην εφαρμογή θα γίνεται μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στο Eyssae-Mon-C@mou.gr.

Η διαδικασία παρακολούθησης και επιβεβαίωσης της διαρκούς εκπλήρωσης θα γίνεται στο πρότυπο του συμφωνημένου πίνακα 12 εκάστου ΑΟ, ανά κριτήριο, συνεπώς η επισύναψη αρχείου θα είναι απαραίτητη. Ο Χρήστης θα μπορεί επίσης να επισυνάψει ό,τι νέο έγγραφο θεωρεί σημαντικό για την τεκμηρίωση της πληροφορίας που παραθέτει όπως π.χ. νέος ή τροποποιημένος Νόμος, σύσταση κάποιας Ομάδας Εργασίας, απολογισμός εργασιών, νέο στρατηγικό κείμενο κ.λπ.

Η ενημέρωση θα γίνεται σε προκαθορισμένη προθεσμία, **2 φορές ετησίως**, που θα τίθεται μέσα από την πλατφόρμα από τη Μονάδα Γ της ΕΥΣΣΑΕ και θα διαρκεί εύλογο χρονικό διάστημα (2 εβδομάδες περίπου). Η εφαρμογή δίνει τη δυνατότητα αποστολής μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για υπενθύμιση και αλλαγή της κατάστασης της δραστηριότητας.

Στο **Παράρτημα Ι** του παρόντος αναπτύσσεται εγχειρίδιο χρήσης της εφαρμογής με την επεξήγηση των βασικών οθονών και παροχή τεχνικών οδηγιών.

1.4.2. Η διαδικασία εκπλήρωσης των μη εκπληρωμένων ΑΟ μετά την έγκριση των Προγραμμάτων

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 3 του ΚΚΔ «Όταν ένας αναγκαίος πρόσφορος όρος δεν πληρούται κατά τη στιγμή της έγκρισης ή της τροποποίησης του προγράμματος, το κράτος μέλος, ευθύς μόλις θεωρήσει ότι ο αναγκαίος πρόσφορος όρος έχει πληρωθεί, ενημερώνει την Επιτροπή, στην οποία παραθέτει τη σχετική αιτιολόγηση της εκπλήρωσης».

Τότε εφαρμόζεται η παράγραφος 4 του άρθρου 15 όπου προβλέπεται ειδική διαδικασία για την αξιολόγηση της εκπλήρωσης των ΑΟ μετά την έγκριση του προγράμματος και αποσυνδέεται από την τροποποίηση του προγράμματος (άρθρο 24 του ΚΚΔ). Η επικαιροποίηση ενός προγράμματος στον σχετικό πίνακα (12) των ΑΟ μπορεί να πραγματοποιηθεί σε μεταγενέστερο στάδιο μαζί με την τροποποίηση του προγράμματος. Ξεχωριστή περίπτωση ωστόσο αποτελεί η προσθήκη ενός νέου ειδικού στόχου σε ένα πρόγραμμα. Τότε η αξιολόγηση θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας τροποποίησης του προγράμματος (αυτό θα είναι «πρώτη έγκριση» για το εν λόγω Πρόγραμμα).

Σύμφωνα λοιπόν με το ά.15 παρ. 4, η διαδικασία επικεντρώνεται στον ΑΟ και όχι στο πρόγραμμα (όπως για την έγκριση και τις τροποποιήσεις του προγράμματος). Επιπλέον δύναται να αφορά

σε περισσότερα ή/και σε όλα τα προγράμματα (συνδεδεμένα με Ταμεία κ.λπ).

Τα βήματα της διαδικασίας στηρίζονται στην ουσιαστική *άτυπη* συνεργασία μεταξύ της Ευρ. Επιτροπής και του Κράτους Μέλους (αρμόδια γεωγραφική μονάδα και ΕΥΣΣΑΕ) και ο φάκελος εκπλήρωσης ενός ΑΟ αναρτάται από το ΚΜ στον ειδικό χώρο της SFC 2021-2027 μόνο όταν έχει ολοκληρωθεί και συμφωνηθεί με την αρμόδια γεωγραφική μονάδα πρωθύστερα το περιεχόμενο της θετικής αυτοαξιολόγησης. Τότε, τυπικά πια, ξεκινούν οι διυπηρεσιακές διαβουλεύσεις (interservice consultation) μεταξύ όλων των αρμόδιων Υπηρεσιών της Ευρ. Επιτροπής με τριμηνιαία προθεσμία που καταλήγουν στην έκδοση Απόφασης του αρμόδιου Γενικού Διευθυντή (REGIO ή EMPL αναλόγως).

1.4.3. Η διαδικασία ανάκλησης της εκπλήρωσης ΑΟ που εκτιμήθηκε ως εκπληρωμένος κατά την έγκριση του προγράμματος

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 6 του ΚΚΔ « Το κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι οι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι εξακολουθούν να πληρούνται και να τηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού. Ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με κάθε μεταβολή που επηρεάζει την πλήρωση των αναγκαίων πρόσφορων όρων. Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι ένας αναγκαίος πρόσφορος όρος δεν πληρούται πλέον, ενημερώνει σχετικά το κράτος μέλος υποβάλλοντάς του την αξιολόγησή της ... Εάν η Επιτροπή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο αναγκαίος πρόσφορος όρος εξακολουθεί να μην πληρούται, και με την επιφύλαξη του άρθρου 105, με βάση τις παρατηρήσεις του κράτους μέλους, οι δαπάνες σε σχέση με τον σχετικό ειδικό στόχο μπορούν να περιλαμβάνονται στις αιτήσεις πληρωμής αλλά δεν εξοφλούνται από την Επιτροπή μέχρις ότου η Επιτροπή πληροφορηθεί το κράτος μέλος ότι πληρούται ο αναγκαίος πρόσφορος όρος σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου».

Συνεπώς δύο είναι οι περιπτώσεις για την εφαρμογή της ανωτέρω πρόβλεψης:

- **Περίπτωση 1:** διαδικασία που κινητοποιείται από το ίδιο κράτος μέλος με την υποβολή πληροφοριών μέσω της SFC σχετικά με τροποποίηση που επηρεάζει την εκπλήρωση του ΑΟ. Τα βήματα της διαδικασίας:
  - συνεργασία μεταξύ της Ευρ. Επιτροπής και του ΚΜ για παρακολούθηση της συνεχούς εκπλήρωσης μέσω των συνεδριάσεων της Επιτροπής Παρακολούθησης και της Ετήσιας Επανεξέτασης
  - ενημέρωση / συνεννόηση μεταξύ του ΚΜ και της Ευρ. Επιτροπής σε περίπτωση τροποποίησης των εγγράφων/ρυθμίσεων αναφοράς που στηρίζουν την εκπλήρωση ενός ΑΟ
  - Υποβολή πληροφοριών από το ΚΜ μέσω της SFC όταν θεωρεί ότι δεν πληρούται πλέον ο ΑΟ
  - Αξιολόγηση από την Ευρ. Επιτροπή (διυπηρεσιακές διαβουλεύσεις)
  - Δυνατότητα να ζητηθεί από το ΚΜ να αποσύρει τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν μέσω της SFC
  - Απόφαση της Ευρ. Επιτροπής ότι δεν εκπληρώνεται πλέον ο ΑΟ

Σύμφωνα μάλιστα με ερώτημα της χώρας μας που κατατέθηκε στο 7^ο CPR Expert Group (η απάντηση στο οποίο αναρτήθηκε και στο RegioWiki Extranet με τον κωδικό QA208), το ΚΜ

θα πρέπει να γνωστοποιήσει την ουσιαστική αλλαγή/τροποποίηση, όπως ορίζεται στο άρθρο 15 παράγραφος 6 του ΚΚΔ, αμέσως μετά την εμφάνισή της. Το χρονοδιάγραμμα των συνεδριάσεων της Επιτροπής Παρακολούθησης ή της Ετήσιας Συνεδριάσεων Επανεξέτασης δεν είναι σχετικό εν προκειμένω αφού η κοινοποίηση ουσιαστικών αλλαγών σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 6 του ΚΚΔ δεν επηρεάζει τις υποχρεώσεις τακτικής παρακολούθησης.

- **Περίπτωση 2:** διαδικασία που δύναται να κινηθεί με πρωτοβουλία της Ευρ. Επιτροπής όπου ενημερώνει το κράτος μέλος μέσω της SFC ότι θεωρεί ότι δεν πληρούται πλέον ένας αναγκαίος πρόσφορος όρος. Τα βήματα της διαδικασίας:
  - άτυπη συνεργασία μεταξύ της Ευρ. Επιτροπής και του ΚΜ για παρακολούθηση της συνεχούς εκπλήρωσης, αλλά έλλειψη επικοινωνίας ή διαφωνίας κατά την αξιολόγηση της επίδρασης των αλλαγών στα έγγραφα/διατάξεις αναφοράς που στηρίζουν την εκπλήρωση ενός ΑΟ
  - Η Ευρ. Επιτροπή ενημερώνει το ΚΜ μέσω της SFC ότι θεωρεί ότι δεν πληρούται πλέον ένας ΑΟ, αναφέροντας τους λόγους (διοικητική επιστολή)
  - Το ΚΜ έχει «Δικαίωμα απάντησης» εντός της κανονιστική προθεσμίας ενός μηνός
  - Η Ευρ. Επιτροπή αναλύει την απάντηση του ΚΜ και:
    - ο είτε εμμένει στη θέση της/διαφωνεί με το ΚΜ και προχωρεί στην έκδοση Απόφασης ότι δεν εκπληρώνεται πλέον ο ΑΟ
    - ο είτε συμφωνεί με το ΚΜ, επιβεβαιώνοντας ότι εξακολουθεί να πληρούται ο ΑΟ

Ως «τροποποίηση που επηρεάζει την εκπλήρωση των πρόσφορων όρων» θα πρέπει να νοείται οποιαδήποτε ουσιαστική αλλαγή που επηρεάζει τα συμφωνηθέντα έγγραφα και/ή τις ρυθμίσεις (μεταξύ ΕΥΣΣΑΕ και αρμόδιας γεωγρ. Μονάδας της Ευρ.Επιτροπής κατά την εκπλήρωση) που αποδεικνύουν ότι πληρούνται τα κριτήρια του σχετικού ΑΟ, όπως ορίζονται στο παράρτημα ΙΙΙ ή στο παράρτημα ΙV του ΚΚΔ, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται η εκπλήρωση του αναγκαίου πρόσφορου όρου.

Οι συνέπειες της έκδοσης απόφασης ότι δεν εκπληρώνεται πλέον ένας ΑΟ είναι :

- η μη επιστροφή δαπανών σε δηλωθείσες δαπάνες σε ειδικούς στόχους που συνδέονται με τον ΑΟ που δεν πληρούται πλέον και
- η δρομολόγηση εκ νέου της διαδικασίας για την εκπλήρωση του ΑΟ και της αλλαγής του status του από μη σε εκπληρωμένο στην SFC (άρ. 15 παρ. 4 σύμφωνα με τις πληροφορίες που υπέβαλε το ΚΜ στην Ευρ. Επιτροπή κατά το άρ. 15 παρ, 3).

Στον **ΠΙΝΑΚΑ VI** φαίνεται η συσχέτιση των πέντε Στόχων Πολιτικής της ΠΠ 2021-2027 με τους ειδικούς στόχους ανά Ταμείο και τους Θεματικούς ΑΟ (από το Παράρτημα ΙV του ΚΚΔ) καταδεικνύοντας το εύρος εφαρμογής των Αναγκαίων Όρων.

ΠΙΝΑΚΑΣ VI Συσχέτιση των 5 Στόχων Πολιτικής με τα Ταμεία, τους ειδικούς στόχους και τους θεματικούς αναγκαίους όρους

Πηγή: απόσπασμα & επεξεργασία ΕΥΣΣΑΕ/Μονάδα Γ σε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV 2021/1060 "Θεματικοί αναγκαίοι πρόσφοροι όροι που εφαρμόζονται στο ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+ και το Ταμείο Συνοχής – άρθρο 15 παράγραφος 1" με προσαρμογή της μετάφρασης των Ειδικών Στόχων από 1057/2021 (ΕΚΤ+) και 1058/2021 (ΕΤΠΑ/ΤΣ) όπως ισχύει μετά και από τον Κανονισμό 2024/795 για το STEP

Στόχοι Πολιτικής	Ταμεία	Ε.Σ.	Ειδικοί Στόχοι	Αναγκαίος Όρος
1. Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και της περιφερειακής συνδεσιμότητας ΤΠΕ	ΕΤΠΑ	1.1	ανάπτυξη και ενίσχυση των δυνατοτήτων της έρευνας και της καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	1.1. Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης
		1.2	την εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
		1.3	την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
		1.4	την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα	1.1. Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης
		1.5	την ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας	1.2. Εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο
		1.6	στήριξη επενδύσεων που συμβάλλουν στους στόχους της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP), οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
2. Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα προς μια οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης	ΕΤΠΑ - Τ.Σ.	2.1	προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	2.1. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων 2.2. Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας
		2.2	προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων αειφορίας που καθορίζονται σε αυτήν	2.2. Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας

Στόχοι Πολιτικής		Ταμεία	Ε.Σ.	Ειδικοί Στόχοι	Αναγκαίος Όρος
	σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων, και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας				2.3. Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την Ένωση
			2.3	ανάπτυξη έξυπνων συστημάτων ενέργειας, δικτύων και συστημάτων αποθήκευσης εκτός του Διευρωπαϊκού Δικτύου Ενέργειας (ΔΕΔ-Ε)·	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
			2.4	προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα·	2.4. Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών
			2.5	προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού·	2.5. Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων
			2.6	προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία·	2.6. Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων
			2.7	ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και τη μείωση κάθε μορφής ρύπανσης·	2.7. Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση
			2.8	προώθηση μίας βιώσιμης, πολυτροπικής αστικής κινητικότητας, ως μέρος της μετάβασης σε μία οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα·	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
			2.9	στήριξη επενδύσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου της STEP που αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/795.	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
3.	Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας	ΕΤΠΑ - Τ.Σ.	3.1	ανάπτυξη ενός ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς, βιώσιμου και διατροφικού ΔΕΔ-Μ·	3.1. Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο
			3.2	ανάπτυξη και την ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής	3.1. Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο

Στόχοι Πολιτικής		Ταμεία	Ε.Σ.	Ειδικοί Στόχοι	Αναγκαίος Όρος
				κινητικότητα, με καλύτερη πρόσβαση στη ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα	
4.	Πιο κοινωνική Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων	ΕΤΠΑ	4.1	ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της χωρίς αποκλεισμούς ένταξης στην αγορά εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης των κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας	4.1. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας 4.2. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων
			4.2	βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης	4.3. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα
			4.3	προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες	4.4. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας
			4.4	προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
			4.5	εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και την προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα	4.6. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη
			4.6	ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
		ΕΚΤ+	4α	βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και	4.1. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας

Στόχοι Πολιτικής		Ταμεία	Ε.Σ.	Ειδικοί Στόχοι	Αναγκαίος Όρος
				μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας·	
			4β	εκσυγχρονισμός των θεσμικών φορέων και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας για την εκτίμηση και την πρόβλεψη των αναγκών όσον αφορά τις δεξιότητες και για την εξασφάλιση έγκαιρης και εξατομικευμένης βοήθειας και στήριξης της αντιστοίχισης προσφοράς και ζήτησης, των μεταβάσεων και της κινητικότητας στην αγορά εργασίας·	4.1. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας
			4γ	προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων·	4.2. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων
			4δ	προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία·	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
			4ε	βελτίωση της ποιότητας, της συμμετοχικότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, με σκοπό την υποστήριξη της απόκτησης βασικών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, και με την προώθηση της καθιέρωσης διττών συστημάτων κατάρτισης και μαθητείας·	4.3. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα
			4στ	προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκ-	4.3. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα

Στόχοι Πολιτικής	Ταμεία	Ε.Σ.	Ειδικοί Στόχοι	Αναγκαίος Όρος
			παίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες·	
		4ζ	προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες στην αγορά εργασίας, διευκόλυνση της αλλαγής σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας·	4.3. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα
		4η	προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων, και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες·	4.4. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας
		4θ	προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών·	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
		4ι	προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των Ρομά·	4.5. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά
		4ια	ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης·	4.6. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη
		4ιβ	προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών·	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ

Στόχοι Πολιτικής		Ταμεία	Ε.Σ.	Ειδικοί Στόχοι	Αναγκαίος Όρος
			4ιγ	αντιμετώπιση της υλικής στέρησης με παροχή τροφίμων και/ή βασικής υλικής βοήθειας προς τους απόρους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, και παροχή συνοδευτικών μέτρων προς υποστήριξη της κοινωνικής ένταξής τους.	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
5.	Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών	ΕΤΠΑ	5.1	ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές·	
			5.2	ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.	ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ

ΠΙΝΑΚΑΣ VII Χρηματοδοτική βαρύτητα των Θεματικών Αναγκαίων Όρων από τη συσχέτιση με τους πόρους των Προγραμμάτων (Μάρτιος 2024)

α/α Α.Ο.	Αναγκαίος Όρος	Ειδικοί Στόχοι που συνδέεται ο Α.Ο.	Κ.Σ.	Δ.Δ.	ΕΤΠΑ	ΤΣ	ΕΚΤ+
1.1.	Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης	1.i 1.iv	954.753.544	1.212.439.106	1.212.439.106	0	0
1.2.	Εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο	1.v	246.146.143	302.999.999	302.999.999	0	0
2.1.	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων	2.i	1.009.592.039	1.267.359.264	1.185.006.323	82.352.941	0
2.2.	Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας	2.i 2.ii	1.095.813.966	1.384.797.070	1.302.444.129	82.352.941	0
2.3.	Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την Ένωση	2.ii	87.921.927	119.437.806	119.437.806	0	0
2.4.	Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών	2.iv	1.216.109.798	1.557.385.172	1.410.799.000	146.586.172	0
2.5.	Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων	2.v	960.828.360	1.175.886.306	534.937.717	640.948.589	0
2.6.	Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων	2.vi	736.104.072	873.210.673	77.676.471	795.534.202	0
2.7.	Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση	2.vii	323.416.593	392.501.823	237.897.377	154.604.446	0
3.1.	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο	3.i 3.ii	1.695.138.714	2.118.996.177	1.378.910.009	740.086.168	0
4.1.	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας	4.i 4.α 4.β	1.787.965.321	2.244.956.833	13.892.471	0	2.231.064.362
4.2.	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων	4.i 4.γ	122.055.650	156.192.242	13.892.471	0	142.299.771
4.3.	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα.	4.ii 4.ε 4.στ 4.ζ	1.633.719.158	2.069.336.512	469.081.667	0	1.600.254.845
4.4.	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας	4.iii 4.η	254.604.392	323.795.855	37.221.839	0	286.574.016
4.5.	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά	4.ι	38.705.941	50.229.403	0	0	50.229.403
4.6.	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη	4.v 4.ια	1.321.178.460	1.719.218.546	416.101.202	0	1.303.117.344

Πηγή: επεξεργασία ΕΥΣΣΑΕ/Μονάδα Γ στους εγκεκριμένους χρηματοδοτικούς πίνακες των Προγραμμάτων (1η έγκριση 2022 και 1η αίτηση αναθεώρησης Προγραμμάτων λόγω Φυσικού Αερίου).

Η κόκκινη γραμματοσειρά παρπέμπει στην μεταβολή της βαρύτητας των ΑΟ μετά την 1^η αναθέωση.

2. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΟΡΟ

Η καταγραφή ακολουθεί κατωτέρω με τη σειρά των δεκαέξι (16) θεματικών ΑΟ στο παράρτημα IV του ΚΚΔ.

Στους δεκαπέντε (15) ΑΟ που έχουν εκπληρωθεί, παρατίθεται ο πίνακας αυτοαξιολόγησης στην μορφή του προτύπου που περιλαμβάνεται και στα Προγράμματα (πίνακας 12), καθώς και όποια συμπληρωματική πληροφόρηση συμπληρώνει την ολοκληρωμένη εικόνα της διαπραγμάτευσης που οδήγησε στη θετική σύμφωνη γνώμη.

Επίσης, συμπληρώνεται πληροφόρηση που υποδηλώνει τη συνέχιση εκπλήρωσης έκαστου ΑΟ και αναφέρεται ό,τι νεότερο σχετικά από την απόφαση εκπλήρωσης κι έπειτα.

Οι ενδείξεις παραπομπών που υπάρχουν στα κριτήρια των ΑΟ αποτυπώνονται ως έχουν στον ΚΚΔ. Όποιος επιθυμεί περισσότερες λεπτομέρειες μπορεί να ανατρέξει στο ισχύον κείμενο του ΚΚΔ πατώντας στην ένδειξη. Για οικονομία χώρου θεωρήθηκε περιττό να αποτυπωθούν στο παρόν.

❖ Στόχος Πολιτικής 1 (ΕΤΠΑ)

1.1 Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (Εκπληρώνεται)

Κατά την περίοδο 2014-2020 η Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) προσδιόρισε τους τομείς προτεραιότητας όσον αφορά την έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία. Σήμερα, μία δεκαετία μετά από την έναρξη του σχεδιασμού της ΕΣΕΕ 2014-2020, διαφαίνεται ότι η Στρατηγική αυτή επηρέασε σημαντικά τον προσανατολισμό και την απορρόφηση σχετικών κονδυλίων. Επίσης, οι 13 περιφερειακές Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΣΕΕ) καθόρισαν σημαντικές περιφερειακές εξειδικεύσεις οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις άλλαξαν τον οικονομικό προσανατολισμό περιφερειών.

Η ΕΣΕΕ 2021-2027 σχεδιάστηκε σε εθνικό επίπεδο λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές εξειδικεύσεις όπως αυτές προτάθηκαν από τις περιφέρειες της χώρας. Η ΕΣΕΕ 2021-2027, μέσα από τον εμπλουτισμό της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) και την δημιουργία μιας νέας δομής διακυβέρνησης σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, φιλοδοξεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας, θέτοντας στρατηγικούς στόχους που δηλώνουν εξωστρέφεια και «ανοιχτό μυαλό» για ενσωμάτωση νέων ιδεών, προώθηση της καινοτομίας και προσέλκυση τεχνολογικών επενδύσεων μέσα από την υπέρβαση εμποδίων, καλύτερου κανονιστικού πλαισίου και διαχειριστικής ικανότητας.

Ο ΑΟ έχει εκπληρωθεί με την από 17/3/2023 σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Με την επιτυχημένη εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ αίρονται όλες οι δυσκολίες στις δυνατότητες υποβολής αιτημάτων πληρωμής προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τους ειδικούς στόχους (i) και (iv) του Στόχου Πολιτικής 1, δηλαδή (i) «ανάπτυξη και ενίσχυση των δυνατοτήτων της έρευνας και της καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών» και (iv) «ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα»..

Τα επιμέρους κριτήρια του ΑΟ εκπληρώνονται όλα με την αιτιολόγηση στον πίνακα που ακολουθεί.

Πολύ συνοπτικά, έως σήμερα, οι ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί για την εκπλήρωση του ΑΟ είναι:

1. Επανασύσταση Συμβουλίου Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΑΔΑ 9Λ7Υ46ΜΤΛΡ-6ΦΣ στις 26.02.2021)
2. Σύσταση ειδικής υπηρεσίας της ΕΑΣ σε ρόλο Τεχνικής Γραμματείας με τον Ν. 4849/2021 άρθρο 79: Μονάδα ΕΣΕΕ
3. Σύνταξη Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΣΕΕ) σε εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη την περιφερειακή διάσταση των θεμάτων σε εξέλιξη. Έγκριση της ΕΣΕΕ από το Εθνικό Συμβούλιο Στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης στις 29/6/2022.
4. Σύνταξη Σχεδίου Οδικού Χάρτη από ΕΥΣΣΑΕ για την εκπλήρωση του ΑΟ (έχει συνταχθεί)
5. Ολοκλήρωση Μελέτης “Προτάσεις επίλυσης των εμποδίων για την Ανάπτυξη και Διάχυση Καινοτομίας-Σεπτέμβριος 2020” για λογαριασμό της ΓΓΕΚ”
6. Ολοκλήρωση Βίβλου ψηφιακού μετασχηματισμού 2021 – 2025
7. Ολοκλήρωση Μελέτης ΓΓΒ “Ψηφιακός μετασχηματισμός της ελληνικής βιομηχανίας” (Industry 4.0)”. Έχει ολοκληρωθεί και παρουσιάστηκε σε διαδικτυακή εκδήλωση.
8. Σε εξέλιξη βρίσκεται η σύνταξη της εμπειρογνωμοσύνης για τη σύσταση, την οργάνωση, την ανάπτυξη και τη χρηματοδότηση ενός «Μηχανισμού Στήριξης της Επιχειρηματικής Καινοτομίας – Innovation Agency» .
9. Έχουν θεσπιστεί 12 περιφερειακοί φορείς διακυβέρνησης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης. Υπολείπεται της Θεσσαλίας.
10. 13.07.2022: Αποστολή έγγραφου θετικής αυτοαξιολόγησης και Πίνακα 12 σε Ευρ. Επιτροπή.
11. 02.09.2022: Επιστροφή σχολίων της Ευρ. Επιτροπής στο έγγραφο αυτοαξιολόγησης,
12. 11.10.2022: Αποστολή απαντήσεων και συμπληρωματικής πληροφόρησης στις παρατηρήσεις της Ευρ. Επιτροπής από την ΜΟΝ ΕΣΕΕ.
13. 20.12.2022: Αποστολή γλωσσάριου όρων παρακολούθησης των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης στην ΕΕ από την ΜΟΝ ΕΣΕΕ.
14. Έχει υποβληθεί από ΕΥΣΣΑΕ 26.01.2023 ο συνολικός φάκελος μέσω της SFC 2021-2027 στο πλαίσιο της τυπικής διαδικασίας έγκρισης που έχει υποδειχθεί μετά την έγκριση των προγραμμάτων.
15. Στις 17.03.2023 υπογράφηκε η σύμφωνη γνώμη της ΕΕ ως προς την εκπλήρωση του ΑΟ1.1

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15. παρ. 6)

Σύμφωνα με τις ενημερώσεις που μας κοινοποιήθηκαν, τόσο τον Μάιο, όσο και τον Οκτώβριο του 2023, από την Μονάδα Προγραμματισμού, Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΜΟΝ-ΕΣΕΕ) δεν υφίσταται κάποια αλλαγή ως προς το θεσμικό και στρατηγικό πλαίσιο που συνιστούν τους όρους εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου και το σύστημα διακυβέρνησης της ΕΣΕΕ .

Τα κυριότερα σημεία της ενημέρωσης περί των εξελίξεων στο πεδίο ενδιαφέροντος της ΕΣΕΕ είναι τα εξής:

- Η μελέτη για την διάχυση της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης αναμένεται να επικαιροποιηθεί περί το μέσο της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 και τα συμπεράσματά της θα αποτελέσουν σημαντική εισροή για την ενδιάμεση Αξιολόγηση της ΕΣΕΕ που θα εκπονήσει η ΜΟΝ ΕΣΕΕ.
- Συστάθηκε και συγκροτήθηκε το Δίκτυο Συντονισμού της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης ([ΦΕΚ 2416/ Β /12.04.2023](#)). Σκοπός του Δικτύου είναι η ανταλλαγή ιδεών, εμπειριών και γνώσεων μεταξύ των μελών, η ανάδειξη και διάχυση καλών πρακτικών, η συντονισμένη αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων και η ενίσχυση της συμπληρωματικότητας μεταξύ του εθνικού και του περιφερειακού σκέλους της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.
- Με στόχο την ενίσχυση ικανοτήτων του ευρύτερου οικοσυστήματος της Έξυπνης Εξειδίκευσης στην χώρα μας, η ΜΟΝ ΕΣΕΕ σε συνεργασία με τον Μηχανισμό Τεχνικής Βοήθειας και Ανταλλαγής Πληροφοριών -Technical Assistance and Information Exchange instrument (TAIEX) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (TAIEX-REGIO Peer2Peer)- υλοποιεί σειρά δράσεων.

Τα στοιχεία (ημερήσια διάταξη και παρουσιάσεις) από τις διαδικτυακές συναντήσεις του TAIEX και την πρώτη συνάντηση του Δικτύου, καθώς και άλλο ενημερωτικό υλικό, έχουν αναρτηθεί στον ιστότοπο <https://www.espa.gr/el/Pages/RIS3.aspx>.

- Επίσης, η ΜΟΝ ΕΣΕΕ ξεκίνησε συνεργασία με την Μονάδα Εμπειρογνομώνων Απασχόλησης, Κοινωνικής Ασφάλισης, Πρόνοιας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Μ.Ε.Κ.Υ.) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας για την καταγραφή των αναγκών σε επαγγέλματα και δεξιότητες όσον αφορά την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα.
- Στο πλαίσιο αυτό του συστήματος παρακολούθησης η ΜΟΝ-ΕΣΕΕ υλοποιεί έργο έως τον Ιανουάριο του 2024 για την ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος με το οποίο θα αντλεί, συγκεντρώνει, επεξεργάζεται και δημοσιεύει στοιχεία τα οποία αφορούν την πρόοδο υλοποίησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και την αποτίμηση των αποτελεσμάτων της σε εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου υπάρχει συνεχής συνεργασία με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣΚΕ) προκειμένου να εδραιωθεί η «επικοινωνία» των πληροφοριακών συστημάτων.
- Στο πλαίσιο της ΔΕΑ, η ΜΟΝ ΕΣΕΕ εξέδωσε εγκύκλιο (Αριθ. Πρωτ.: 31509 / 04-04-2023) με θέμα: «Γενικές Κατευθύνσεις για την υλοποίηση της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης» και στόχο την παροχή κατευθύνσεων και οδηγιών για τη διενέργεια της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ), η οποία απευθύνεται στις αρμόδιες αρχές και όργανα που έχουν την ευθύνη για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση δράσεων της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης καθώς και σε όλους όσους συμμετέχουν στις εν λόγω δραστηριότητες. Η εγκύκλιος τόνισε τα βασικά χαρακτηριστικά της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης, παρουσίασε παραδείγματα και έδωσε στοιχεία για την παρακολούθηση καθώς και τον προγραμματισμό κύκλων ΔΕΑ. Αναδείχθηκε ότι η εξειδίκευση των προτεραιοτήτων στο πλαίσιο της ΔΕΑ φτάνει σε ανάλυση 2ου & 3ου επιπέδου και ότι κατά

την εφαρμογή της διαδικασίας θα ενθαρρύνεται ο εντοπισμός και η ανάδειξη αναδυόμενων προκλήσεων και τμημάτων της αγοράς εκτός των ήδη υφιστάμενων.

- Στην ΕΣΕΕ προβλέπονται δράσεις για τη βελτίωση των εθνικών & περιφερειακών συστημάτων έρευνας & καινοτομίας και αναπτύσσεται η δομή διακυβέρνησης και συσχέτισης εθνικού & περιφερειακού επιπέδου. Στο πλαίσιο αυτό ανασυγκροτήθηκε το ΕΣΕΤΕΚ, ως ανώτατο γνωμοδοτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα έρευνας και καινοτομίας ενώ τα ΠΣΕΚ, θεσμοθετημένα όργανα των περιφερειών, έχουν συμβουλευτικό ρόλο στην εξειδίκευση των προτεραιοτήτων των περιφερειών και συμμετέχουν ενεργά στη ΔΕΑ.
- Η ΜΟΝ ΕΣΕΕ διαμορφώνει τις προδιαγραφές για την προκήρυξη μελέτης με αντικείμενο την «*Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα*» (Ειδικός στόχος 1.ιν ΕΤΠΑ). Η εν λόγω μελέτη αναμένεται να δώσει πληροφορίες σχετικά με τους τομείς στους οποίους θα πρέπει να εστιάσουν οι δράσεις επανειδίκευσης και αναβάθμισης δεξιοτήτων (upskilling and reskilling), τον τρόπο εφαρμογής τους καθώς και προτάσεις για την άρση τυχόν εμποδίων. Θα αποτελέσει μοχλό για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 1 ιν του προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».
- Η ΕΣΕΕ υποστηρίζει τη διεθνοποίηση με δύο Στρατηγικούς Στόχους: ΣΣ 4: Ανάπτυξη, Δικτύωση & Διεθνοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων, και ΣΣ5: Αύξηση της εξωστρέφειας - Συμμετοχή σε Ερευνητικές, Τεχνολογικές & Επιχειρηματικές Διεθνείς Αλυσίδες Αξίας.
- Τέλος, η ΜΟΝ ΕΣΕΕ διαχέει στις ελληνικές περιφέρειες τις πληροφορίες που αποκτά α) μέσω της συμμετοχής της στην **Ομάδα Εμπειρογνομόνων για τις Διαπεριφερειακές Επενδύσεις Καινοτομίας** (Expert Group on Interregional Innovation Investments) και β) την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων που αναπτύσει η **S3 Community of Practice**, με σκοπό τη σταδιακή αύξηση της συμμετοχής των ελληνικών φορέων σε διαπεριφερειακές συνεργασίες.
- Παράλληλα, η ΜΟΝ ΕΣΕΕ καταχώρησε⁴ στην πλατφόρμα του JRC Eye@RIS3, πλατφόρμα που επιτρέπει σε δημόσιους φορείς και εταίρους να «τοποθετήσουν» τις περιφέρειες τους σε σχέση με άλλες περιφέρειες και να αναζητήσουν εταίρους για συνεργασία- τις προτεραιότητες της ΕΣΕΕ και των 13 περιφερειακών εξειδικεύσεων προκειμένου να διευκολύνει την εύρεση ελλήνων εταίρων.
- Σύμφωνα με το νέο μοντέλο οικονομικής διπλωματίας της χώρας, όλες οι σχετικές υπηρεσίες συγκεντρώνονται σε ενιαία δομή στο Υπ. Εξωτερικών, το οποίο εκπόνησε το «Εθνικό Στρατηγικό σχέδιο Εξωστρέφειας 2021».

⁴ Η καταχώριση έγινε σύμφωνα με τη Στατιστική Ονοματολογία των Οικονομικών Δραστηριοτήτων στην Ε.Ε. (NACE rev. 2) και την Ονοματολογία για την Ανάλυση και Σύγκριση των Επιστημονικών Προγραμμάτων και Προϋπολογισμών (NABS 2007).

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 1.1 «Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης»

Η στρατηγική ή οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης υποστηρίζονται από:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Επικαιροποιημένη ανάλυση των προκλήσεων που υφίστανται για τη διάδοση της καινοτομίας και την ψηφιοποίηση	<ul style="list-style-type: none"> – http://www.gsrt.gr/Financing/Files/ProPeFiles15/Final_Study_InnoBarriers_September_2020.pdf – http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20220203359. – http://epa.gov.gr/?page_id=503 – https://government.gov.gr/schedio-anaptixis-gia-tin-elliniki-ikonomia/ – https://digitalstrategy.gov.gr – https://www.ggb.gr/el/node/1820 – http://21-27.antagonistikotita.gr/nea-programmatistikh-periodos-21-27/ – https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf – https://www.sdam.gr/node/431 	<p>Οι προκλήσεις για τη διάχυση της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης εξετάστηκαν σε πρόσφατες μελέτες.</p> <p>Για λογαριασμό της ΓΓΕΚ εκπονήθηκε μελέτη όπου εντοπίστηκαν και αναλύθηκαν τα εμπόδια εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος καινοτομίας. Τα συμπεράσματα λήφθηκαν υπόψη στη λογική της παρέμβασης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 όπου σημειώθηκαν και οι βασικές προκλήσεις για τη διάχυση της καινοτομίας. Στο δε πλαίσιο της ΔΕΑ εντοπίστηκαν, αναλύθηκαν και αξιολογήθηκαν οι προκλήσεις όσον αφορά τη διάχυση της καινοτομίας και την ψηφιοποίηση.</p> <p>Η ΕΣΕΕ χρησιμοποίησε στοιχεία από την Έκθεση Πισσαρίδη η οποία συμπληρώνει το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης. Σημαντικά τεκμήρια προκύπτουν επίσης από τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού και τη μελέτη</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	–	<p>για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό της Ελληνικής Βιομηχανίας.</p> <p>Επιπλέον στοιχεία για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα εμφανίζονται στις αντίστοιχες ενότητες του Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα (κύριο μέσο υλοποίησης της ΕΣΕΕ) και των ΠεΠ καθώς επίσης στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ), το ΠΔΑΜ και σε μελέτες του ΟΟΣΑ.</p>
<p>2. Ύπαρξη αρμόδιου περιφερειακού / εθνικού οργανισμού ή φορέα που είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20220203359 – Επανασύσταση ΣΕΣΕΕ - ΦΕΚ Β' με Αρ. Φύλλου 943/10.03.2021 – ΜΟΝ-ΕΣΕΕ Προσθήκη άρθρου 53B στον ν. 4314/2014 (0664 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ Τεύχος Α' 207/05.11.2021 – Ορισμός αρμόδιου περιφερειακού οργάνου για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης - Επιστολή του ΓΓ ΔΕ&ΕΣΠΑ (Αρ. Πρωτ. 108071 - 05-10-2021) 	<p>Η ΕΣΕΕ 2021-2027 περιγράφει τη δομή και οργάνωση των 3 επιπέδων διακυβέρνησης της ΕΣΕΕ (στρατηγικό/ συντονιστικό/ επίπεδο υλοποίησης), με ενεργή συμμετοχή των Περιφερειών σε όλα τα επίπεδα.</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό επανασυστάθηκε το Συμβούλιο ΕΣΕΕ (ΣΕΣΕΕ), κεντρικό εθνικό όργανο στο στρατηγικό επίπεδο της ΕΣΕΕ, και συστάθηκε η Μονάδα Προγραμματισμού, Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΜΟΝ-ΕΣΕΕ) με τις αντίστοιχες αρμοδιότητες.</p> <p>Οι περιφέρειες ορίζουν το Αρμόδιο Περιφερειακό Όργανο για τον</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<ul style="list-style-type: none"> – ΠΣΕΚ - ΦΕΚ με απόφαση του αρμόδιου Περιφερειάρχη, βάση των ν. 4310/2014 και 4386/2016 – Άρθρο 36 του Νόμου υπ' αρ. 4712/20, 29.07 2020 (Α 146) 	<p>προγραμματισμό, συντονισμό και παρακολούθηση του περιφερειακού σκέλους της ΕΣΕΕ, και συγκροτούνται τα ΠΣΕΚ που έχουν συμβουλευτικό - εισηγητικό ρόλο στην όλη διαδικασία.</p> <p>Σημειώνεται επίσης ότι στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων από κοινού η ΓΓΒ και η ΓΓΕΚ, με τον συντονισμό της ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη διακυβέρνηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027.</p> <p>Σημειώνεται ότι η εξειδίκευση των προτεραιοτήτων που προκύπτουν από τη ΔΕΑ σε εθνικό επίπεδο φτάνει σε ανάλυση 2ου & 3ου επιπέδου. Αντίστοιχη θα είναι και η ανάλυση σε περιφερειακό επίπεδο.</p>
3. Εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη μέτρηση των επιδόσεων ως προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής.	<ul style="list-style-type: none"> – http://www.et.gr/api/DownloadFeks/Api/?fek_pdf=20220203359 – Σύσταση ΜΟΝ-ΕΣΕΕ Προσθήκη άρθρου 53B στον ν. 4314/2014 (0664 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ Τεύχος Α' 207/05.11.2021 	<p>Η ΕΣΕΕ 2021-2027 περιγράφει το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης.</p> <p>Το σύστημα παρακολούθησης της ΕΣΕΕ αρθρώνεται σε 3 τμήματα:</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<ul style="list-style-type: none"> – Συμβούλιο Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΣΕΣΕΕ) (ΦΕΚ με Αρ. Φύλλου 943/10.03.2021) – Ορισμός αρμόδιου περιφερειακού οργάνου για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης - Επιστολή του ΓΓ ΔΕ&ΕΣΠΑ (Αρ. Πρωτ. 108071 - 05-10-2021) 	<p>Παρακολούθηση της υλοποίησης των δράσεων ΕΣΕΕ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ και του ΕΣΑΑ</p> <p>Παρακολούθηση της ΔΕΑ σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο</p> <p>Παρακολούθηση των δεικτών EIS και RIS</p> <p>Σε ετήσια βάση θα εκπονείται μία έκθεση παρακολούθησης ανά Περιφέρεια από τα Αρμόδια Περιφερειακά Όργανα (Α.Π.Ο.) κα μία για το σύνολο της ΕΣΕΕ από την ΜΟΝ ΕΣΕΕ, με στοιχεία που συλλέγονται σε εθνικό επίπεδο από την ΜΟΝ ΕΣΕΕ και σε περιφερειακό από τα Α.Π.Ο.</p> <p>Με ευθύνη της ΜΟΝ ΕΣΕΕ και σε συνεργασία με τα Α.Π.Ο. θα διενεργηθούν 2 αξιολογήσεις, μια αξιολόγηση της ΕΣΕΕ στο μέσον της προγραμματικής περιόδου και μία στο τέλος. Κάθε έκθεση θα αναφέρεται στο σύνολο της Στρατηγικής με ιδιαίτερη αναφορά σε κάθε μία από τις 13 Περιφέρειες.</p> <p>Η ΜΟΝ-ΕΣΕΕ ενημερώνει το ΣΕΣΕΕ για τα αποτελέσματα της παρακολούθησης και της</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
		<p>αξιολόγησης και εισηγείται προτάσεων προσαρμογής και διορθωτικών ενεργειών.</p> <p>Οι εκθέσεις παρακολούθησης και αξιολόγησης θα γνωστοποιούνται σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη με ευθύνη της MON-ΕΣΕΕ και των Α.Π.Ο.</p>
<p>4. Λειτουργία της συνεργασίας των ενδιαφερομένων («διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης»).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – https://gsri.gov.gr/epicheirimatiki-anakalypsi-periodou-2021-2027/ – Αρμόδιο περιφερειακό όργανο Σ'ΕΕ - Επιστολή ΓΓ ΔΕ&ΕΣΠΑ, Αρ. Πρωτ. 108071/5.10.21 – MON-ΕΣΕΕ-ΦΕΚ Α' 207/05.11.21 – Απαντήσεις των 13 Περιφερειών σε Επιστολή του ΥΠΑΝΕΠ Αρ. Πρωτ : 84874 /27.7.21 για Περιφερειακή εξειδίκευση των προτεραιοτήτων της ΕΣΕΕ – http://www.esek.org.gr/central.aspx?sId=65116111004I646I270994&lang=el&styId=0 – http://eysed.gge.gov.gr/wp-content/uploads/2021/11/11os- 	<p>Σε εθνικό επίπεδο, η ΓΓΕΚ επαναδραστηριοποίησε τις 8 Πλατφόρμες Καινοτομίας -μία για κάθε έναν από τους τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ- ως βασικό μηχανισμό υποστήριξης της ΔΕΑ και πραγματοποίησε Ανοικτή Διαβούλευση για την ΕΣΕΕ 2021-2027, στην οποία συμμετείχαν ενδιαφερόμενοι απ' όλες τις Περιφέρειες. Σημειώνεται ότι η ΔΕΑ είναι μία συνεχής διαδικασία που υλοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου. Τέλος, μέσω των Πλατφορμών Καινοτομίας και των αντίστοιχων Συμβουλευτικών Ομάδων, διασφαλίζεται ότι θα υπάρχει μια συνεχής συμμετοχή των ενδιαφερόμενων στην αποτίμηση των προτεραιοτήτων και στον εντοπισμό νέων. Σε περιφερειακό επίπεδο η</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	2021 Meleti-Oriothetisis-Chrimatodotisis-sto-ESPA-viomichanias.pdf	<p>ΔΕΑ διενεργείται από τα αρμόδια Περιφερειακά όργανα.</p> <p>Η ΜΟΝ-ΕΣΕΕ είναι υπεύθυνη για τη συνολική εποπτεία της ΔΕΑ σε συνεργασία με τα προαναφερόμενα όργανα ΔΕΑ και την επικοινωνία των αποτελεσμάτων της διαδικασίας μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου. Η εξειδίκευση των προτεραιοτήτων στο πλαίσιο της ΔΕΑ φτάνει σε ανάλυση 2ου & 3ου επιπέδου. Κατά την εφαρμογή της διαδικασίας θα ενθαρρύνεται ο εντοπισμός και η ανάδειξη αναδυόμενων προκλήσεων και τμημάτων της αγοράς εκτός των ήδη υφιστάμενων.</p>
<p>5. Αναγκαίες δράσεις για τη βελτίωση των εθνικών ή περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας, εφόσον απαιτούνται.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20220203359 – http://www.esek.org.gr/central.aspx?sId=109I344I994I646I447329&lang=en – ΠΣΕΚ - ΦΕΚ με απόφαση Περιφερειάρχη, βάση ν. 4310/2014 & 4386/2016 	<p>Στην ΕΣΕΕ προβλέπονται δράσεις για τη βελτίωση των εθνικών & περιφερειακών συστημάτων έρευνας & καινοτομίας και αναπτύσσεται η δομή διακυβέρνησης και συσχέτισης εθνικού & περιφερειακού επιπέδου. Ανασυγκροτήθηκε το ΕΣΕΤΕΚ, ως ανώτατο γνωμοδοτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα έρευνας και καινοτομίας ενώ τα ΠΣΕΚ, θεσμοθετημένα όργανα των περιφερειών, έχουν συμβουλευτικό ρόλο στην</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<ul style="list-style-type: none"> – https://www.oecd.org/cfe/regional-policy-for-greece-post-2020-cedf09a5-en.htm – Ε.Λ.Κ.Ε. Α.Ε.Ι. & Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων Ν.4653/2020, ΦΕΚ Α' 12/24.1.2020 – Κίνητρα φοροαπαλλαγών για δαπάνες Ε&Α Ν. 4712/2020 ΦΕΚ Α' 146/29.7.2020, Άρθρο 46 – Μισθολογικά για χρηματοδοτούμενους από διεθνείς ή ιδιωτικούς πόρους - Ν. 4712/2020, ΦΕΚ Α' 146/29.7.2020 	<p>εξειδίκευση των προτεραιοτήτων των περιφερειών και συμμετέχουν ενεργά στη ΔΕΑ.</p> <p>Η μελέτη του ΟΟΣΑ «Regional Policy for Greece, Post-2020» παρουσιάζει τις πέντε διαστάσεις ενός περιβάλλοντος που μπορεί να ευνοήσει τη βελτίωση του συστήματος καινοτομίας και έρευνας. Η χώρα προέβει επίσης σε δράσεις για τη βελτίωση του κύκλου διαχείρισης προγραμμάτων ΕΤΑΚ και διαδικασιών χρηματοδότησης: κίνητρα φοροαπαλλαγών των επιχειρήσεων για δαπάνες Ε&Α, προσέλκυση εξειδικευμένων στελεχών με υψηλές διακρίσεις στο εξωτερικό, υποστήριξη νεοφυών επιχειρήσεων μέσω της πλατφόρμας Elevate Greece με φορολογικά κίνητρα για Angel Investors, θεσμοθέτηση νέου πλαισίου για τη σύσταση και λειτουργία τεχνοβλαστών, απαλλαγή από φόρο, κράτηση ή ασφαλιστική εισφορά των υποτροφιών του ΕΛΙΔΕΚ.</p>
6. Κατά περίπτωση, δράσεις για τη στήριξη της βιομηχανικής μετάβασης.	<ul style="list-style-type: none"> – https://www.e-omothesia.gr/kubernese/nomos-4622-2019-phek-133a-7-8-2019.html 	<p>Η ίδρυση Υπ. Ψηφιακής Διακυβέρνησης σηματοδότησε αλλαγές στο ρυθμιστικό περιβάλλον της χώρας. Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2021–2027 αποτυπώνει τις</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<ul style="list-style-type: none"> – https://digitalstrategy.gov.gr) – https://www.ggb.gr/el/node/1820 – https://ypen.gov.gr/energeia/esek/ – https://sdam.gr/node/431 – https://ypen.gov.gr/perivallon/kykliki-oikonomia/16052-2/ – Κυβερνητική Επιτροπή Βιομηχανίας – http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20200100158 – ΕΣΕΕ http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20220203359 – https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf 	<p>κατευθυντήριες για τον ψηφιακό και βιομηχανικό μετασχηματισμό της χώρας. Υλοποιήθηκε το έργο Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ελληνικής Βιομηχανίας της ΓΓΒ, αναγνωρίζοντας την ψηφιοποίηση ως βασικό στοιχείο ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας.</p> <p>Το ΕΣΕΚ θέτει στόχους που σχετίζονται με την πράσινη ανάπτυξη με οικονομικά ανταγωνιστικό τρόπο, το επικαιροποιημένο ΣΔΑΜ προβλέπει παρεμβάσεις τοπικά εστιασμένης βιομηχανικής μετάβασης και το επικαιροποιημένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία περιλαμβάνει 67 δράσεις με χρονοδιάγραμμα έως το 2025.</p> <p>Συστάθηκε η Κυβερνητική Επιτροπή Βιομηχανίας αρμόδια για τη διαμόρφωση, υλοποίηση, εποπτεία και αξιολόγηση της εθνικής βιομηχανικής στρατηγικής, ενώ η ΕΣΕΕ προσανατολίζει δράσεις προς τεχνολογίες που ενισχύουν τη διττή μετάβαση και τη δημιουργία 'έξυπνου' ανθρώπινου δυναμικού. Παράλληλα, σημαντικές</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
		επιδότησεις και δάνεια του ΤΑΑ προσανατολίζονται στο βιομηχανικό μετασχηματισμό και τη διττή μετάβαση.
7. Μέτρα για την ενίσχυση της συνεργασίας με εταίρους εκτός συγκεκριμένου κράτους μέλους σε τομείς προτεραιότητας που υποστηρίζει η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.	<ul style="list-style-type: none"> – http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20220203359 – https://www.enterprisegreece.gov.gr/extroversion-strategy-2021/GR/5/ – https://greece20.gov.gr/ – https://greece20.gov.gr/diakirykseis-kai-diagwnismoi/nea-viomichanika-parka-id-16634/ – https://www.ggb.gr/el/node/1821 – https://www.ggb.gr/el/node/1803 – https://gsri.gov.gr/evropaikos-choros-erevna-eche/ – https://gsri.gov.gr/orizontas-evropi/ – Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία και Εθνικό Σχέδιο Δράσης 	<p>Η ΕΣΕΕ υποστηρίζει τη διεθνοποίηση με δύο Στρατηγικούς Στόχους: ΣΣ 4: Ανάπτυξη, Δικτύωση & Διεθνοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων, και ΣΣ5: Αύξηση της εξωστρέφειας - Συμμετοχή σε Ερευνητικές, Τεχνολογικές & Επιχειρηματικές Διεθνείς Αλυσίδες Αξίας.</p> <p>Σύμφωνα με το νέο μοντέλο οικονομικής διπλωματίας της χώρας, όλες οι σχετικές υπηρεσίες συγκεντρώνονται σε ενιαία δομή στο Υπ. Εξωτερικών, το οποίο εκπόνησε το «Εθνικό Στρατηγικό σχέδιο Εξωστρέφειας 2021».</p> <p>Το ΕΣΑΑ προβλέπει δράση ενίσχυσης της ποιότητας και της εξωστρέφειας των ελληνικών πανεπιστημίων και άλλων σχετικών δράσεων.</p> <p>Η Ελλάδα συμμετέχει σε ενεργοποιημένα ΣΕΚΕΕ, ευρωπαϊκά προγράμματα, πρωτοβουλίες, διακρατικές συνεργασίες,</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
		<p>διεθνείς οργανισμούς και συνάπτει διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες συνεργασίας, λαμβάνοντας υπόψη την ΕΣΣΕ.</p> <p>Επίσης, η Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία και το αντίστοιχο εθνικό σχέδιο δράσης εστιάζει στην εξωστρέφεια/ διεθνοποίηση των επιχειρήσεων ως αναπόσπαστο κομμάτι της έμπρακτης αξιοποίησης της βιομηχανικής & επιχειρηματικής καινοτομίας.</p> <p>Τέλος, οι ΓΓΨΔ ,ΓΓΒ, ΓΓΕΚ, και ΓΓΕ συνεργάζονται για την προώθηση των Ευρωπαϊκών Κόμβων Ψηφιακής Καινοτομίας.</p>

1.2 Εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο (Εκπληρώνεται)

Το Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο περιλαμβάνει σειρά μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, με στόχο τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας (τόσο σταθερών, όσο και κινητών) και την ισχυρή διείσδυση των υπηρεσιών υπερ-υψηλών ταχυτήτων σε ολόκληρη την επικράτεια. Οι βασικοί στόχοι του σχεδίου είναι οι εξής:

- A. Να επιταχυνθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις με την άρση των διοικητικών εμποδίων και τη δημιουργία ενός φιλικού προς τις επενδύσεις περιβάλλοντος
- B. Να διασφαλιστεί η ευρεία διαθεσιμότητα και υιοθέτηση ευρυζωνικών υπηρεσιών υπερ-υψηλών ταχυτήτων.

Ο ΑΟ έχει εκπληρωθεί, μετά τις αποτελεσματικές ενέργειες των αρμόδιων φορέων (Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης/ Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων σε συνεργασία με την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Ψηφιακού Μετασχηματισμού) και με την από 16/5/2022 σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Με την επιτυχημένη εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ αίρονται όλες οι δυσκολίες στις δυνατότητες υποβολής αιτημάτων πληρωμής προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τον **ειδικό στόχο (v)** «ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας» του Στόχου Πολιτικής 1.

Τα επιμέρους κριτήρια του ΑΟ εκπληρώνονται όλα με την αιτιολόγηση στον πίνακα που ακολουθεί.

Πολύ συνοπτικά, έως σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του ΑΟ:

1. Οι υφιστάμενες υποδομές (private and public) καταγράφηκαν στο Μητρώο Δικτυακών Υποδομών που τηρεί η ΓΤΤΤ.
2. Στο αναπτυξιακό πολυνομοσχέδιο (Ν. 4635/2019), που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 167/Α'/30-10-2019, υπήρξε πρόβλεψη για διαδικασία συλλογής από τη ΓΤΤΤ όλων των στοιχείων για εξαγωγή δεικτών.
3. Ολοκληρώθηκε η λεπτομερής χαρτογράφηση ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων έως το 2023. Η διαδικασία χαρτογράφησης των επενδυτικών σχεδίων θα επαναληφθεί το 2023 για τα επενδυτικά πλάνα 2024-2027.
4. Δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 167/Α'/30-10-2019 το αναπτυξιακό πολυνομοσχέδιο (Ν. 4635/2019) που περιλαμβάνει επικαιροποίηση και απλοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης κεραιοσυστημάτων.
5. Ολοκληρώθηκε η ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία των διατάξεων του νέου Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (Ν. 4727/2020).
6. Ορίστηκε η Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων/ΔΕΔΗΕ ως εθνικός BCO.
7. Εισήχθη σε διαβούλευση το προσχέδιο του ευρυζωνικού πλάνου.
8. Επικαιροποιήθηκαν οι κανονισμοί για την αδειοδότηση και υλοποίηση δικτύων εντός και εκτός κτιρίων
9. Υλοποιήθηκε το ηλεκτρονικό σύστημα αδειοδοτήσεων σταθερών δικτύων.

10. Δημιουργήθηκε χάρτης ευρυζωνικής κάλυψης [νέο έργο: «Ανάπτυξη Χάρτη Κάλυψης NGA (Public Infrastructure and Quality of service)» - σε εξέλιξη].
11. Υλοποιήθηκε δράση ενίσχυσης της ζήτησης (SFBB voucher)12. Ο φορέας υπέβαλλε έγγραφο αυτοαξιολόγησης που εστάλη 29/3/2022 στην Ευρ. Επιτροπή (DG REGIO). Στις 3/5/2022 ελήφθησαν παρατηρήσεις που απαντήθηκαν 9/5/2022. Ομοίως στις 12/5/2022.
13. Ο φορέας ετοίμασε τη 2η έκδοση του εγγράφου αυτοαξιολόγησης με ενσωμάτωση των απαντήσεων στις παρατηρήσεις της Επιτροπής και απεστάλη **16/05/2022** **οπότε μας διαβιβάστηκε και η σύμφωνη γνώμη από DG Regio επί της εκπλήρωσης του ΑΟ.**

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15. παρ. 6)

Σύμφωνα με τις ενημερώσεις του Μαΐου και του Οκτωβρίου του 2023, από την αρμόδια Διεύθυνση της Γενικής Γραμματείας Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης δεν υφίσταται κάποια αλλαγή ως προς το θεσμικό και στρατηγικό πλαίσιο που συνιστούν τους όρους εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου.

Τα πιο σημαντικά στοιχεία της ενημέρωσης έχουν ως εξής:

- Η διαδικασία χαρτογράφησης επενδυτικών σχεδίων πραγματοποιήθηκε από την ΕΕΤΤ από κοινού με τη ΓΤΤ, έχουν συλλεγεί τα σχετικά στοιχεία και βρίσκονται υπό επεξεργασία με προγραμματισμό να ολοκληρωθεί έως τέλος 2023.
- Εκδόθηκε η υπ' αριθμ. οικ. 32514 ΕΞ 2022 ΚΥΑ (ΦΕΚ Β' 4002/29.07.2022) που καθορίζει απλοποιημένες διαδικασίες για την υλοποίηση έργων χαμηλής όχλησης, σε σχέση με το κριτήριο στήριξης της ζήτησης.
- Εκδόθηκε η ΥΑ για το Χάρτη Ευρυζωνικότητας – Μητρώο Δικτύων (ΧΕΜΔ) και δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ ΦΕΚ Β' 953 / 23.02.2023 ενώ το πληροφοριακό σύστημα του ΧΕΜΔ είναι ήδη λειτουργικό για πρόσβαση από το κοινό (<https://www.broadband-assist.gov.gr/public/>) και η καταχώριση στοιχείων δικτυακών υποδομών από τους παρόχους είχε με προγραμματισμό να ολοκληρωθεί έως τέλος 2023.
- Ξεκίνησε η υλοποίηση της δράσης Smart Readiness (στο Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο ονομάζεται fiber readiness), για την αναβάθμιση της «έξυπνης ετοιμότητας» του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος της χώρας μέσω της δημιουργίας σύγχρονων ψηφιακών υποδομών που θα διευκολύνουν την μετατροπή των κτιρίων σε «έξυπνα» αλλά και τη διασύνδεση τους με έξυπνους μετρητές των δικτύων κοινής ωφέλειας προϋπολογισμού. Ο προϋπολογισμός του έργου εκτιμάται σε 100 Μ€ και θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 1.2 «Εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο»

Εφαρμόζεται εθνικό ή περιφερειακό ευρυζωνικό σχέδιο, το οποίο περιλαμβάνει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>1. Αξιολόγηση του επενδυτικού κενού το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί ούτως ώστε να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες της Ένωσης έχουν πρόσβαση σε δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας (1), με βάση:</p> <p>α) πρόσφατη χαρτογράφηση (2) των υφιστάμενων ιδιωτικών και δημόσιων υποδομών και της ποιότητας των υπηρεσιών με τη χρήση τυποποιημένων δεικτών ευρυζωνικής χαρτογράφησης</p> <p>β) διαβούλευση σχετικά με τις σχεδιαζόμενες επενδύσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις περί κρατικών ενισχύσεων.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Το Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο 2021-2027 https://mindigital.gr/archives/2705 – Τη Δημόσια Διαβούλευση για τον «Χάρτη Ευρυζωνικότητας και Μητρώο Δικτύων. – Ο Νόμος 4635/2019 	<p>Η επικαιροποίηση του Εθνικού Ευρυζωνικού Σχεδίου τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση που ολοκληρώθηκε στις 10/11/21 και οριστικοποιήθηκε. Το Σχέδιο εγκρίνεται με απόφαση του Υπ. ΨηΔ, ύστερα από πρόταση της ΓΤΤΤ (βάσει του Ν.4635/2019).</p> <p>Η αναγνώριση των τομέων παρέμβασης βασίστηκε σε ισχύουσα χαρτογράφηση που υλοποίησε η ΓΤΤΤ, αξιοποιώντας δεδομένα που καταχωρούνται περιοδικά στο ψηφιακό μητρώο υποδομών, δεδομένα που συλλέγει από τους παρόχους και ιδιωτικά επενδυτικά σχέδια με ορίζοντα το 2023.</p> <p>Τον 07/21 η ΓΤΤΤ ζήτησε από τους παρόχους επικαιροποίηση των επενδυτικών σχεδίων τους ωτόσο δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθούν, καθώς συμμετείχαν στη διαγωνιστική διαδικασία για το UltraFast Broadband (UFB), έργο μεγάλης κλίμακας με προϋπολογισμό της τάξης των €700 εκ., με τουλάχιστον 50% ιδιωτική συμμετοχή. Η διαγωνιστική διαδικασία έχει ολοκληρωθεί και έχουν αναδειχθεί προσωρινοί ανάδοχοι για κάθε γεωγραφική περιοχή (LOT) του έργου. Με την οριστικοποίηση των αναδόχων η διαδικασία χαρτογράφησης των ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων θα επαναληφθεί. Στον Ν.4635/2019 υπάρχει πρόβλεψη για τη διαδικασία συλλογής από τη ΓΤΤΤ των στοιχείων για την εξαγωγή των δεικτών.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>2. Αιτιολόγηση της προβλεπόμενης δημόσιας παρέμβασης με βάση πρότυπα βιώσιμων επενδύσεων που:</p> <p>α) ενισχύουν την οικονομική προσιτότητα και την πρόσβαση σε ανοιχτές, υψηλής ποιότητας και χωρίς επιχειρηματικό κίνδυνο υποδομές και υπηρεσίες·</p> <p>β) προσαρμόζουν τις μορφές χρηματοδοτικής συνδρομής σύμφωνα με τις εντοπισθείσες αποτυχίες της αγοράς·</p> <p>γ) επιτρέπουν τη συμπληρωματική χρήση διαφόρων μορφών χρηματοδότησης από ενωσιακές, εθνικές ή περιφερειακές πηγές.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ο Νόμος 4635/2019 – Ο Νόμος 4727/2020 – Ο Νόμος 4463/2017 – Το Connectivity Toolbox Roadmap 	<p>Βασικές νομοθετικές παρεμβάσεις για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης σύγχρονων και ανοικτών υποδομών/υπηρεσιών έχουν ολοκληρωθεί: ο ν. 4635/2019 που απλοποιεί το κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησης κεραιοσυστημάτων, ο ν. 4727/2020 που ενσωμάτωσε τον νέο Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (Οδηγία 2018/1972), ο ν. 4463/2017 που ενσωμάτωσε την Οδηγία Broadband Cost Reduction (Οδηγία 2014/61). Επίσης, έχει δημοσιευτεί ο οδικός χάρτης για εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών του Connectivity Toolbox.</p> <p>Στο Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο περιλαμβάνονται δράσεις με χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους, ΕΣΠΑ 2021-2027, CEF Digital και RRF, με τρόπο συμπληρωματικό. Επιπλέον, διερευνάται η σκοπιμότητα δημιουργίας χρηματοδοτικού εργαλείου (Broadband Fund) που θα αξιοποιεί πολλαπλές πηγές/μορφές χρηματοδότησης.</p> <p>Οι σχεδιαζόμενες δράσεις του Σχεδίου αποτελούν ευρείας κλίμακας δημόσια παρέμβαση για την ενίσχυση της διαθεσιμότητας ανοικτών υποδομών (supply-side measures, πχ UFBB, UFBB II, 5G corridors), και της ζήτησης των ευρυζωνικών υπηρεσιών (demand-side measures, πχ SFBB, fiber readiness).</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>3. Μέτρα για τη στήριξη της ζήτησης και της χρήσης δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας, συμπεριλαμβανομένων δράσεων για τη διευκόλυνση της ανάπτυξής τους, ιδίως μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής της οδηγίας 2014/61/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (3).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ο Νόμος 4727/2020 – Τη δράση «Κουπόνι Υπερυψηλής Ευρυζωνικότητας – Superfast Broadband» (https://sfbb.gr/.) – Το Connectivity Toolbox Roadmap 	<p>Ως προς τη ζήτηση υπηρεσιών VHCN, βρίσκεται σε εξέλιξη η δράση SFBB επιδότησης μέσω vouchers, συνδέσεων 100 Mbps με δυνατότητα άμεσης αναβάθμισης σε 1 Gbps. Μέχρι τώρα έχουν διατεθεί περισσότερα από 114.540 vouchers (επιδότηση της τάξης των €41 εκ.), μέσω των οποίων αντίστοιχος αριθμός πολιτών και επιχειρήσεων απέκτησαν σύνδεση (εγκατεστημένα FTTH) ταχύτητας τουλάχιστον 100 Mbps, άμεσα αναβαθμίσιμη σε 1 Gbps. Η δράση ολοκληρώνεται στις 30/9/22 (παράταση που εγκρίθηκε από τη DG COMP) ή μέχρι εξαντλήσεως του προϋπολογισμού των €50 εκ.</p> <p>Για την καλύτερη υλοποίηση της Οδηγίας Broadband Cost-Reduction, στο πλαίσιο σχετικής πρωτοβουλίας της ΕΕ για το Connectivity Toolbox, η Ελλάδα αξιολόγησε τις προτεινόμενες βέλτιστες πρακτικές, η πλειοψηφία των οποίων εφαρμόζεται ήδη στην Ελλάδα, ενώ για τις υπόλοιπες καταρτίστηκε χρονοδιάγραμμα υλοποίησης που περιλαμβάνεται στον δημοσιευμένο οδικό χάρτη για την υλοποίηση της Εργαλειοθήκης.</p>
<p>4. Μηχανισμούς τεχνικής βοήθειας και συμβουλών εμπειρογνομόνων, όπως αρμόδιο γραφείο ευρυζωνικότητας, για την ενίσχυση της ικανότητας των τοπικών ενδιαφερόμενων μερών και τη</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Το ΠΔ 40/2020 	<p>Στο Πρόγραμμα Ψηφιακός Μετασχηματισμός 2021-2027 και στο Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο προβλέπονται δράσεις τεχνικής βοήθειας στο εθνικό Broadband Competence Office (BCO) για δράσεις ευαισθητοποίησης/ενημέρωσης τοπικών φορέων για θέματα προώθησης ευρυζωνικότητας.</p> <p>Ως εθνικό BCO έχει οριστεί η Διεύθυνση Ευρυζωνικότητας και Δικτύων Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών της Γενικής Γραμματείας</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
συμβουλευτική υποστήριξη φορέων υλοποίησης έργων.		Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (άρθρο 40 του ΠΔ 40/2020, ΦΕΚ Α' 85).
5. Μηχανισμό παρακολούθησης βάσει τυποποιημένων δεικτών ευρυζωνικής χαρτογράφησης.	<ul style="list-style-type: none"> – Το μητρώο Διαδικτυακών Υποδομών (https://rinf.mindigital.gr) – Ο Νόμος 4727/2020 – Τη Δημόσια Διαβούλευση για τον «Χάρτη Ευρυζωνικότητας και Μητρώο Δικτύων (https://mindigital.gr/archives/3124) 	<p>Λειτουργεί το Μητρώο Δικτυακών Υποδομών, το οποίο έχει ήδη συλλέξει δεδομένα δικτυακών υποδομών των παρόχων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Τα στοιχεία είναι προσβάσιμα μόνο από τη ΓΤΤ και τους Δήμους της χώρας (εντός των γεωγραφικών ορίων δικαιοδοσίας τους). Επιπλέον, έχει υλοποιηθεί ο «Χάρτης Κάλυψης ΝGA», μια ηλεκτρονική πλατφόρμα που συγκεντρώνει όλα τα στοιχεία σχετικά με βασικούς ευρυζωνικούς δείκτες που ορίζονται στο άρθρο 22 της Οδηγίας 1972/2018 (Νέος Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών) όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το άρθρο 130 του ν. 4727/2020 (Α' 184).</p> <p>Συνεπώς, η ΓΤΤ έχει υλοποιήσει ήδη ένα αναβαθμισμένο σύστημα που θα συλλέγει ένα ευρύτερο σύνολο δεδομένων (πχ γεωγραφική εμβέλεια σταθερών και ασύρματων δικτύων) επιπλέον των στοιχείων δικτυακών υποδομών. Η διαδικασία συλλογής θα ξεκινήσει τις επόμενες εβδομάδες με βάση Υπουργική Απόφαση για τον «Χάρτη Ευρυζωνικότητας και Μητρώο Δικτύων» (η δημόσια διαβούλευση έληξε στις 12/5/22), στο Παράρτημα της οποίας παρουσιάζονται τα δεδομένα που συλλέγονται. Η διαδικασία συλλογής θα ολοκληρωθεί έως 12/2022 και η ΓΤΤ δεσμεύεται ότι θα ενημερώσει την Ε.Ε. για την ολοκλήρωσή της.</p>

❖ Στόχος Πολιτικής 2 (ΕΤΠΑ & ΤΣ)

2.1 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων (Εκπληρώνεται)

2.2 Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας (Εκπληρώνεται)

2.3 Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την Ένωση (Εκπληρώνεται)

Με την υπ' αριθμ. 4/23.12.2019 Απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής (ΦΕΚ Β'4893) κυρώθηκε το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) [National Energy and Climate Plan (NECP)].

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) αποτελεί για την Ελληνική Κυβέρνηση ένα Στρατηγικό Σχέδιο για τα θέματα του Κλίματος και της Ενέργειας και παρουσιάζεται σε αυτό ένας αναλυτικός οδικός χάρτης για την επίτευξη συγκριμένων Ενεργειακών και Κλιματικών Στόχων έως το έτος 2030. Το ΕΣΕΚ παρουσιάζει και αναλύει Προτεραιότητες και Μέτρα Πολιτικής σε ένα ευρύ φάσμα αναπτυξιακών και οικονομικών δραστηριοτήτων προς όφελος της Ελληνικής κοινωνίας, καθιστώντας το κείμενο αναφοράς για την επόμενη δεκαετία.

Συμπληρωματικά στο ΕΣΕΚ αναπτύσσεται η Μακροχρόνια Στρατηγική για το έτος 2050 που αποτελεί έναν οδικό χάρτη για τα θέματα του Κλίματος και της Ενέργειας, στο πλαίσιο της συμμετοχής της χώρας στο συλλογικό Ευρωπαϊκό στόχο της επιτυχούς και βιώσιμης μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικής ουδετερότητας έως το έτος 2050, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Μακροχρόνια Στρατηγική έχει ως σημείο αναφοράς το έτος 2030 και προϋποθέτει την επίτευξη των σχετικών στόχων του ΕΣΕΚ.

Οι ΑΟ 2.1, 2.2, 2.3 έχουν εκπληρωθεί, μετά τις αποτελεσματικές ενέργειες των αρμόδιων φορέων (Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας/Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών/Γενική Γραμματεία Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος/Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ (Ενέργειας) και με τις από 13/10/2021 και 12/11/2021 σύμφωνες γνώμες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Με την επιτυχημένη εκπλήρωση των εν λόγω ΑΟ αίρονται όλες οι δυσκολίες στις δυνατότητες υποβολής αιτημάτων πληρωμής προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τους ειδικούς στόχους (i) προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την (ii) προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων αειφορίας που καθορίζονται σε αυτήν, που αποτελούν ειδικούς στόχους του Στόχου Πολιτικής 2.

Τα κριτήρια των εν λόγω ΑΟ εκπληρώνονται ως κάτωθι.

**Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 2.1 «Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής
για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων»**

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>1. Εθνική μακροπρόθεσμη στρατηγική ανακαίνισης για την υποστήριξη της ανακαίνισης του εθνικού αποθέματος οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας (ΕΕ) 2018/844 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (4), η οποία:</p> <p>α) ορίζει ενδεικτικά ορόσημα για το 2030, το 2040 και το 2050·</p> <p>β) παρέχει ενδεικτική περιγραφή των χρηματοδοτικών πόρων για την υποστήριξη της υλοποίησης της στρατηγικής·</p> <p>γ) ορίζει αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την προώθηση των επενδύσεων στην ανακαίνιση κτιρίων.</p>	<p>– Η Μακροπρόθεσμη Στρατηγική για την Ανακαίνιση του Κτιριακού Αποθέματος (ΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΕΠΕΑ/20334/148/01.03.2021, ΦΕΚ Β' 974), στο πλαίσιο εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την Ενεργειακή Απόδοση των Κτιρίων (ΟΕΑΚ – 2010/31/ΕΕ) (https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2021/03/YA-20334_148_01.03.2021_ΦΕΚ_974-B-12.03.2021_ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΗ-ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ-ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗΣ-ΚΤΙΡΙΩΝ-ΕΩΣ-ΤΟ-2050.pdf) .</p> <p>– Το National Energy and Climate Plan (https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/el_final_necp_main_en.pdf)</p>	<p>Α) Η έκθεση περιλαμβάνει ανασκόπηση του κτιριακού αποθέματος, εξειδικεύει το αναμενόμενο ποσοστό ανακαινισμένων κτιρίων ('30, '40, '50) και τις ενεργειακές παρεμβάσεις στον οδικό χάρτη. Το ποσοστό ανακαίνισης για τη δεκαετία '21-'30, 12-15% των κτιρίων σύμφωνα με το ΕΣΕΚ, είναι με 60.000 κτίρια/κτιριακές μονάδες ετησίως.</p> <p>Β) Η κοστολόγηση των στόχων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του ΕΣΕΚ, υπολογίσθηκε σε 9δισ για την ενεργειακή απόδοση, εκ των οποίων περίπου τα 5δισ αφορούν στον κτιριακό τομέα, με μόχλευση 50-60%. Για την χρηματοδότηση τους προβλέπεται η χρήση πόρων από το ΕΣΠΑ 2021-2027, το RRF, τους εκπλειστηριασμούς δικαιωμάτων, την ΕΙΒ και το εθνικό ΠΔΕ.</p> <p>Γ) Περιλαμβάνεται η συμμετοχή των ΕΕΥ μέσω των ΣΕΑ στην υλοποίηση των παρεμβάσεων. Έτσι επιτυγχάνονται καλύτερα ενεργειακά αποτελέσματα στην επίτευξη των στόχων και διευκολύνεται η μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων λόγω καλύτερης οικονομικής απόδοσης. Παραδείγματα προγραμμάτων είναι το «ΗΛΕΚΤΡΑ» και το σχήμα ανταγωνιστικών διαδικασιών.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>2. Μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης για την επίτευξη της απαιτούμενης εξοικονόμησης ενέργειας.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Με την ΔΕΠΕΑ/178581/30.6.2017 κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 2367) εγκρίθηκε ο Κανονισμός Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (KENAK) https://www.teepelop.gr/wp-content/uploads/2017/07/FEK-B-2367-12.7.2017.pdf . – Με την ΥΠΕΝ/ΔΕΠΕΑ/85251/27.11.2018 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 5447) εγκρίθηκε το Εθνικό Σχέδιο αύξησης του αριθμού των Κτιρίων με Σχεδόν Μηδενική Κατανάλωση Ενέργειας (ΚΣΜΚΕ) http://www.opengov.gr/minenv/wp-content/uploads/2018/09/ethniko_sxedio_KSMKE.pdf 	<p>Με την ΔΕΠΕΑ/178581/30.6.2017 κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 2367) εγκρίθηκε ο Κανονισμός Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (KENAK), σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν.4122/2013, ο οποίος ενσωμάτωσε και την Οδηγία 2010/31/ΕΕ. Στον ΚΕΝΑΚ περιγράφεται η βάση μεθοδολογίας για τον υπολογισμό της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων και καθορίζονται οι ελάχιστες απαιτήσεις για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και των δομικών στοιχείων.</p> <p>Με την ΥΠΕΝ/ΔΕΠΕΑ/85251/27.11.2018 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 5447) εγκρίθηκε το Εθνικό Σχέδιο αύξησης του αριθμού των Κτιρίων με Σχεδόν Μηδενική Κατανάλωση Ενέργειας (ΚΣΜΚΕ), σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν.4122/2013, ο οποίος ενσωμάτωσε και την Οδηγία 2010/31/ΕΕ, στο οποίο αναλύονται τα χαρακτηριστικά των ΚΣΜΚΕ, καθώς και πολιτικές, μέτρα και δράσεις για την αύξηση του αριθμού των ΚΣΜΚΕ.</p>

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 2.2 «Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας»

Το ενοποιημένο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα κοινοποιείται στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 και σύμφωνα με τους μακροπρόθεσμους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού και περιλαμβάνει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Όλα τα στοιχεία που απαιτούνται από το υπόδειγμα στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999.	<ul style="list-style-type: none"> – National Energy and Climate Plan (https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/el_final_necp_main_en.pdf) – Commission Staff Working Document – “Assessment of the final national energy and climate plan of Greece” 14.10.2020 SWD(2020) 907 final 	<p>Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) αποτελεί για την Ελλάδα ένα Στρατηγικό Σχέδιο για τα θέματα του Κλίματος και της Ενέργειας. Στο ΕΣΕΚ παρουσιάζεται ένας αναλυτικός οδικός χάρτης για την επίτευξη συγκριμένων Ενεργειακών και Κλιματικών Στόχων έως το 2030, στοιχείο που το χαρακτηρίζει ως κείμενο αναφοράς για την επόμενη δεκαετία. Το ΕΣΕΚ παρουσιάζει και αναλύει Προτεραιότητες και Μέτρα Πολιτικής σε ένα ευρύ φάσμα αναπτυξιακών και οικονομικών δραστηριοτήτων προς όφελος της Ελληνικής κοινωνίας.</p> <p>Το ΕΣΕΚ αξιολογήθηκε θετικά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2020 (Commission Staff Working Document – “Assessment of the final national energy and climate plan of Greece” / 14.10.2020 SWD(2020) 907 final).</p> <p>Επισημαίνεται ότι το τελικό εγκριθέν ΕΣΕΚ συντάχθηκε σύμφωνα με τον μορφότυπο του Παραρτήματος Ι του Κανονισμού 2018/1999 και περιέχει όλα τα απαιτούμενα στοιχεία του ίδιου Κανονισμού.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>2. Περιγραφή των προβλεπόμενων χρηματοδοτικών πόρων και μηχανισμών για μέτρα προώθησης της ενέργειας με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.</p>	<p>– National Energy and Climate Plan (https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/el_final_necp_main_en.pdf)</p>	<p>Οι στόχοι που τίθενται στο πλαίσιο του ΕΣΕΚ είναι ποσοτικοποιημένοι και κοστολογημένοι. Επίσης, έχουν καθοριστεί ενδιάμεσα χρονικά ορόσημα, τα οποία επιτρέπουν την παρακολούθηση της πορείας επίτευξης των στόχων και σχετίζονται με την επιτυχή υιοθέτηση και λειτουργία ενός μείγματος πολιτικών και μέτρων.</p> <p>Ειδικά, βάσει αυτών των Προτεραιοτήτων και Μέτρων, θα αναγνωρίζεται και θα αναδεικνύεται η ανάγκη για συνέργειες και συμπληρωματικές δράσεις σε όλες τους τομείς/κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας.</p> <p>Επισημαίνεται ότι στο τελικό εγκριθέν ΕΣΕΚ προβλέπονται οι αναγκαίοι χρηματοδοτικοί πόροι και περιγράφονται μηχανισμοί για τα μέτρα προώθησης χαμηλών εκπομπών σε διοξείδιο του άνθρακα (Chapter3 POLICIES and MEASURES).</p>

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 2.3 «Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την Ένωση»

Εφαρμόζονται μέτρα που εξασφαλίζουν:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Συμμόρφωση με τον δεσμευτικό εθνικό στόχο για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έως το 2020 και με το συγκεκριμένο μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ως γραμμή βάσης έως το 2030 ή λαμβάνοντας επιπρόσθετα μέτρα σε περίπτωση που δεν διατηρηθεί η γραμμή βάσης εντός οποιασδήποτε μονοετούς περιόδου σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 και τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999.	<ul style="list-style-type: none"> – Ν.4414/2016 “Νέο καθεστώς στήριξης των σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης...” – Ν. 4513/2018 (ΦΕΚ Α’ 9) εισήχθη πλαίσιο σύστασης και λειτουργίας Ενεργειακών Κοινοτήτων. – Με το άρθρο 14Α του ν.3468/2006 (ΦΕΚ Α’ 129), όπως ισχύει, προβλέπεται η δυνατότητα αυτοπαραγωγής με ενεργειακό και εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό. 	<p>Με το νόμο 4414/2016, καθορίζεται το πλαίσιο λειτουργικής ενίσχυσης των ΑΠΕ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, το οποίο εξειδικεύτηκε με σχετικές αποφάσεις.</p> <p>Επίσης στο θεσμικό πλαίσιο προβλέπονται πρόσθετα μέτρα και πολιτικές για την προώθηση της διείσδυσης των ΑΠΕ, που αφορούν στη δυνατότητα αυτοπαραγωγής με ενεργειακό και εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό, και τον καθορισμό του πλαισίου ένταξης σταθμών ΑΠΕ σε καθεστώς ριζικής ανανέωσης (repowering)</p> <p>Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Eurostat το τελευταίο έτος για το οποίο έχουν δημοσιευτεί στοιχεία είναι το έτος 2019 και η συνεισφορά της ενέργειας που παράγεται από Α.Π.Ε. στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας ανέρχεται για το έτος 2019 σε ποσοστό 19,68%. Προβλέπεται για το 2020 η επίτευξη του στόχου του 20%.</p>
2. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 και του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999, αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	<ul style="list-style-type: none"> – ΚΥΑ ΔΕΠΕΑ/178581 (ΦΕΚ Β’ 2367) Κανονισμός Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (KENAK) https://www.teepelop.gr/wp- 	<p>Στον ΚΕΝΑΚ υπάρχει ελάχιστη απαίτηση για 60% ΑΠΕ σε Ζεστό Νερό Χρήσης (ZNX). Στην Μακροπρόθεσμη Στρατηγική για την Ανακαίνιση του Κτιριακού Αποθέματος αναλύονται μέτρα και</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>στον τομέα της θέρμανσης και της ψύξης σύμφωνα με το άρθρο 23 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001.</p>	<p>content/uploads/2017/07/FEK-B-2367-12.7.2017.pdf) .</p> <p>– Μακροπρόθεσμη Στρατηγική για την Ανακαίνιση του Κτιριακού Αποθέματος (ΥΑ ΔΕΠΕΑ/20334/148, ΦΕΚ Β' 974), στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας 2010/31/ΕΕ (https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2021/03/ΥΑ-20334_148_01.03.2021_ΦΕΚ_974-B-12.03.2021_ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΗ-ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ-ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗΣ-ΚΤΙΡΙΩΝ-ΕΩΣ-ΤΟ-2050.pdf) .</p>	<p>τεχνολογίες για την επίτευξη του στόχου διείσδυσης των ΑΠΕ για ψύξη/θέρμανση στα κτίρια.</p> <p>Όπως προκύπτει από τα στατιστικά της Eurostat εκπληρώνεται ο επιμέρους στόχος για την ψύξη/θέρμανση στα κτίρια.</p>

Πολύ συνοπτικά, έως σήμερα πραγματοποιήθηκαν για την εκπλήρωση των απαιτήσεων των ΑΟ 2.1, 2.2 και 2.3 τα εξής:

1. Το ενοποιημένο ΕΣΕΚ υποβλήθηκε μαζί με τις πληροφορίες του παραρτήματος 1 τον Ιανουάριο 2020 στην ΕΕ.
2. Η έκθεση μακροπρόθεσμης στρατηγικής ανακαίνισης τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση η οποία ολοκληρώθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 2020. Ακολούθησε η επεξεργασία των σχολίων της διαβούλευσης και η τελική έκθεση υποβλήθηκε προς έγκριση και δημοσιεύτηκε με την ΥΠΕΝ/ΔΕΠΕΑ/20334/01.03.2021 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 974), καθώς και κοινοποιήθηκε, αμελλητί, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
4. Υπεβλήθη έγγραφο αυτοαξιολόγησης για τον ΑΟ 2.2 στις 16/04/2021 στην Ευρ. Επιτροπή (DG REGIO).
5. Υπεβλήθη έγγραφο αυτοαξιολόγησης για τον ΑΟ 2.1 στις 26/04/2021 στην Ευρ. Επιτροπή (DG REGIO). Στις 22/06/2021 ελήφθησαν παρατηρήσεις για το 1ο κριτήριο και συγκεκριμένα τα υποκριτήρια b και c. Ομοίως στις 13/10/2021.
6. Η 2η έκδοση του εγγράφου αυτοαξιολόγησης του ΑΟ 2.1 με ενσωμάτωση των απαντήσεων στις παρατηρήσεις της Επιτροπής απεστάλη στις 05/11/2021.
7. Στις 13/10/2021 μας διαβιβάστηκε η αρχική σύμφωνη γνώμη επί της εκπλήρωσης των ΑΟ 2.2 και 2.3.
8. Στις 12/11/2021 μας διαβιβάστηκε η σύμφωνη γνώμη από DG Regio επί της εκπλήρωσης του ΑΟ 2.1.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15. παρ. 6)

Σύμφωνα με πρόσφατη ενημέρωση για την περίοδο 2023 από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΝ δεν υφίσταται ουσιαστική αλλαγή ως προς την κατάσταση εκπλήρωσης των Αναγκαίων Όρων 2.1, 2.2, 2.3 και των κριτηρίων τους.

Τον Νοέμβριο του 2023 υποβλήθηκε σχέδιο αναθεώρησης του ΕΣΕΚ στην Ευρ. Επιτροπή, ενώ το τελικό επικαιροποιημένο κείμενο θα υποβληθεί έως τις 30 Ιουνίου 2024.

Το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας και διείσδυσης των ΑΠΕ έχει ενισχυθεί (ΑΟ 2.3) ως εξής:

- Ο Ν.4414/2016 (ΦΕΚ Α' 149) παραμένει
- Με τον Ν. 5037/2023 (ΦΕΚ Α' 78) θεσπίστηκαν νέες μορφές ενεργειακών κοινοτήτων α) Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΚΑΕ) Ενότητα Β' Κεφ. Γ' άρθρα 45-62 β) Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (ΕΚΠ) Ενότητα Β' Κεφ. Ζ' άρθρα 86-103. Επιπρόσθετα, με το άρθρο 64 αντικαταστάθηκε το άρθρο 14Α του Ν. 3468/2006 (ΦΕΚ Α' 129), όπου προβλέπεται η δυνατότητα αυτοπαραγωγής με ενεργειακό και εικονικό ενεργειακό συμψηφισμό και με το άρθρο 63 προστέθηκε η έννοια του ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού στο άρθρο 14 του Ν. 3468/2006.

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία για το έτος 2020, η συνεισφορά της ενέργειας που παράγεται από Α.Π.Ε. στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας ανέρχεται σε ποσοστό 21,8%, επιτυγχάνοντας τον στόχο του 20% για το έτος 2020.

2.4 Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών (Εκπληρώνεται)

Η εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ συνδέεται με τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τον **ειδικό στόχο (iv)** «προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα» του Στόχου Πολιτικής 2.

Ο ΑΟ έχει εκπληρωθεί, μετά τις αποτελεσματικές ενέργειες της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ Τομέα Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας με την από 06/05/2022 σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η θετική αυτοαξιολόγηση της χώρας μας εστάλη στις 16/12/2021 και ακολούθησε εκτενής αλληλογραφία με την DG Regio και συναντήσεις που σχετίζονται τόσο με τον στρατηγικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό στο πεδίο εφαρμογής του ΑΟ όσο και με το περιεχόμενο και τον συντονισμό των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ όπως εγκρίθηκαν.

Ειδικότερα, για το 3^ο κριτήριο του ΑΟ, καθώς υπήρχε η ανάγκη περαιτέρω τεκμηρίωσης σχετικά με την **βιωσιμότητα των επενδύσεων** και προκειμένου να τεκμηριωθεί η εκπλήρωση του, έγινε παραπομπή στον [Ν. 4412/2016 Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών](#), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, στο άρθρο 215 όπου ορίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή μπορεί όταν κρίνει σκόπιμο για σύμβαση συγκεκριμένης προμήθειας να προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης και εγγυημένη λειτουργία του αντικειμένου της προμήθειας. Ο χρόνος και το περιεχόμενο της εγγυημένης λειτουργίας περιγράφεται στα έγγραφα της σύμβασης. Κατά την περίοδο της εγγυημένης λειτουργίας, ο ανάδοχος ευθύνεται για την καλή λειτουργία του αντικειμένου της προμήθειας. Επίσης, οφείλει κατά το χρόνο της εγγυημένης λειτουργίας να προβαίνει στην προβλεπόμενη συντήρηση και να αποκαταστήσει οποιαδήποτε βλάβη με τρόπο και σε χρόνο που περιγράφεται στις τεχνικές προδιαγραφές και στα λοιπά τεύχη της σύμβασης.

Συνεπώς, η βιωσιμότητα βασικών επενδύσεων δύναται να καλυφθεί για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα, εφαρμόζοντας τα προβλεπόμενα στον ν. 4412/2016. Επιπλέον αυτού, όπως έχει προαναφερθεί, το κράτος, αναγνωρίζοντας την κρισιμότητα για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας αυτών των επενδύσεων, παρέχει κονδύλια λειτουργίας και συντήρησης που περιλαμβάνονται στους προϋπολογισμούς των αρμόδιων αρχών, καθώς και στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Επιπλέον, στον [Ν. 4914/2022 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027](#), στο άρθρο 8, παρ. 1, περ. ιδ περιλαμβάνεται η απαίτηση, σύμφωνα με την οποία, η Διαχειριστική Αρχή θα πρέπει, κατά την επιλογή των πράξεων, να επαληθεύει ότι ο δικαιούχος διαθέτει τους απαραίτητους χρηματοδοτικούς πόρους και μηχανισμούς για να καλύψει τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης για πράξεις που περιλαμβάνουν επενδύσεις σε υποδομές ή παραγωγικές επενδύσεις, ώστε να διασφαλίσει την οικονομική τους βιωσιμότητα. Η απαίτηση αυτή προβλέπεται επιπλέον στο άρθρο 36, παρ. 3, περ. θ, ενώ στην περ. β ορίζεται ότι, κατά την επιλογή των πράξεων, διασφαλίζεται από τη Διαχειριστική Αρχή ότι οι επιλεγείσες πράξεις, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής ενός αναγκαίου πρόσφορου όρου, συνάδουν με τις αντίστοιχες στρατηγικές και τα έγγραφα προγραμματισμού που έχουν καθοριστεί με στόχο την πλήρωση του εν λόγω αναγκαίου πρόσφορου όρου.

Κατόπιν των ανωτέρω, η πλήρωση των προαναφερόμενων απαιτήσεων διασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση, κατά την επιλογή των πράξεων και πριν την έγκριση χρηματοδότησης, από την αρμόδια Διαχειριστική Αρχή.

Η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, με τη συνεργασία της Διαχειριστικής Αρχής των Τομεακών Προγραμμάτων «Πολιτική Προστασία» και «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» και των Διαχειριστικών Αρχών των Περιφερειακών Προγραμμάτων που περιλαμβάνουν επενδύσεις στον τομέα της πολιτικής προστασίας στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 2.ιν, προέβη στη συμπλήρωση συγκεκριμένου πίνακα, σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκέντρωσε, ο οποίος θα επικαιροποιείται με στοιχεία της υλοποίησης καθόλη της προγραμματικής περίοδο 2021-2027. Τα στοιχεία του πίνακα δίνουν την κάτωθι πληροφόρηση **ανά Πρόγραμμα** που στην παρούσα φάση ταυτίζεται με την πρώτη εγκεκριμένη έκδοσης τους.

- **Περιγραφή των επενδύσεων/μέτρων** πρόληψης, ετοιμότητας και αντιμετώπισης καταστροφών για την αντιμετώπιση των βασικών κινδύνων που αναφέρονται στα Προγράμματα 2021-2027 (**κριτήριο 2**)
- **Δημόσιες αρχές/ Οντότητες** (εθνικές/περιφερειακές/τοπικές) αρμόδιες για την **υλοποίηση αυτών των έργων DRM** (*Διαχείριση του κινδύνου καταστροφών*)
- **Χρονοδιάγραμμα** του σχεδίου εφαρμογής
- Περιγραφή των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και συντήρησης των επενδύσεων ΚΕΕ (**κριτήριο 3**)
- **Αρμόδιες αρχές για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και συντήρησης**

Διευκρινίζεται ότι το κόστος λειτουργίας και συντήρησης των επενδύσεων αποτελεί αρμοδιότητα των Δικαιούχων, οι οποίοι θα οριστικοποιηθούν κατά την ενεργοποίηση των Προγραμμάτων. Στα επιμέρους μέτρα πρόληψης, ετοιμότητας και αντιμετώπισης των Περιφερειακών Προγραμμάτων που αναφέρονται, στους διαθέσιμους χρηματοδοτικούς πόρους για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και συντήρησης, συμπληρώθηκε κατά κύριο λόγο η επιλογή «ΤΑΚΤΙΚΟΣ Π/Υ - ΠΔΕ», καθώς οι δαπάνες αυτές καλύπτονται, κατά περίπτωση, από τον τακτικό προϋπολογισμό ή το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Σύμφωνα με ενημέρωση τον Μάιο και τον Οκτώβριο του 2023 από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας δεν υφίσταται κάποια αλλαγή ως προς το στρατηγικό πλαίσιο που περιέχεται στους όρους εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου.

Με το [π.δ. 77/27-06-2023 \(Α' 130\)](#) «Σύσταση Υπουργείου και μετονομασία Υπουργείων – Σύσταση, κατάργηση και μετονομασία Γενικών και Ειδικών Γραμματειών – Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων», πραγματοποιήθηκαν αλλαγές στο αρμόδιο Υπουργείο. Σύμφωνα με το άρθρο 7 συστάθηκε η νέα Γενική Γραμματεία Αποκατάστασης Φυσικών Καταστροφών και Κρατικής Αρωγής, όπου μεταφέρονται «..., ως σύνολο αρμοδιοτήτων, οργανικών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων: (α) από το Υπουργείο Οικονομικών, η Διεύθυνση Κρατικής Αρωγής της Γενικής Διεύθυνσης Κρατικών Ενισχύσεων και Αρωγής του άρθρου 37Γ του π.δ. 142/2017 (Α' 181) και (β) από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, η Γενική Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών της Γενικής

Γραμματείας Υποδομών των άρθρων 47 έως 50 του π.δ. 123/2017 (Α' 151). Στη Γενική Γραμματεία Αποκατάστασης Φυσικών Καταστροφών και Κρατικής Αρωγής του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας μεταφέρεται, επίσης, η αρμοδιότητα της περ. (γ) της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν.δ. 57/1973 (Α' 149), ως προς το σκέλος της χορήγησης οικονομικής ενίσχυσης σε όσους περιέρχονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης συνεπεία θεομηνίας και λοιπών φυσικών καταστροφών, από το Τμήμα Επιχορηγήσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Διεύθυνσης Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Εσωτερικών και Οργάνωσης του Υπουργείου Εσωτερικών.»

Ο Πίνακας με την περιγραφή των χρηματοδοτικών πόρων για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και συντήρησης των επενδύσεων διαχείρισης κινδύνου καταστροφών (DRM) στα Προγράμματα του ΕΣΠΑ - που αποτέλεσε όρο εκπλήρωσης στις διαπραγματεύσεις με την Ευρ. Επιτροπή (κριτήριο 3) - εξακολουθεί να τηρείται από την ΕΔ ΕΣΠΑ του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας με τη συνεργασία των ΔΑ του ΠΕΚΑ και των ΠεΠ.

Τελος, η υπερσύνδεση που είχε περιληφθεί στον εγκεκριμένο πίνακα 12 του ΑΟ για το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνου Καταστροφών (National Disaster Risk Management Plan/NDRMP), λόγω συστημικής αναβάθμισης αντικαταστάθηκε αλλά εξακολουθεί να παραπέμπει στην ιστοσελίδα της ΕΔ ΕΣΠΑ. Αν και δεν θα μεταβάλλονται τα στοιχεία του πίνακα 12 όπως περιλαμβάνονται στην θετική αυτοαξιολόγηση που εγκρίνεται από την Ευρ. Επιτροπή, η εν λόγω υπερσύνδεση επικαιροποιήθηκε ώστε αφενός να μην παραπέμπει σε τόπο χωρίς περιεχόμενο και αφετέρου να είναι προσβάσιμο και μέσα από την τρέχουσα έκδοση το κείμενο της World Bank.

Ο ΑΟ εκπληρώθηκε ως ακολούθως.

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 2.4 «Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών»

Εφαρμόζεται εθνικό ή περιφερειακό σχέδιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών, καταρτισμένο με βάση εκτιμήσεις κινδύνου, το οποίο λαμβάνει δεόντως υπόψη τις πιθανές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και τις υφιστάμενες στρατηγικές προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και περιλαμβάνει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>1. Περιγραφή των βασικών κινδύνων που εκτιμώνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 παράγραφος 1 της απόφασης αριθ. 1313/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (6), η οποία αντικατοπτρίζει το υπάρχον προφίλ κινδύνου και την εξέλιξή του σε ενδεικτικό χρονικό διάστημα 25 έως 35 ετών. Η εκτίμηση βασίζεται, για κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα, σε σενάρια και προβλέψεις σχετικά με την κλιματική αλλαγή.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Νόμος 4662/20 «Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση του συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού Σώματος και άλλες διατάξεις» – Εθνική Εκτίμηση Κινδύνων (National Risk Assessment for Greece/NRA) 2021 – Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνου Καταστροφών (National Disaster Risk Management Plan/NDRMP) 	<p>Η Εθνική Εκτίμηση Κινδύνων (KEMEA και Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, NRA-GR 2019/ επικαιρ.2021) αναδεικνύει ως βασικούς κινδύνους: τους σεισμούς, τις πλημμύρες, τις δασικές πυρκαγιές (ως κύριους κινδύνους), τα ακραία καιρικά φαινόμενα, τα τσουνάμι, τις κατολισθήσεις, τα ηφαίστεια (<i>δυννητικούς</i>), τους κινδύνους στον κυβερνοχώρο (<i>αναδυόμενος</i>), τα βιομηχανικά ατυχήματα και τα ραδιολογικά/πυρηνικά ατυχήματα.</p> <p>Η ΓΓ Πολ.Προ. προέβη σε ανάλυση υψηλής επίδρασης καιρικών φαινομένων κατά την περίοδο 2000-2020 και ανασκόπηση των μελλοντικών αλλαγών σε έντονα και ακραία καιρικά φαινόμενα λόγω της κλιματικής αλλαγής τα ευρήματα της οποίας ενσωματώθηκαν στο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνου Καταστροφών (NDRMP).</p> <p>Το NDRMP εξετάζει σεισμούς, πλημμύρες και δασικές πυρκαγιές, κύματα ξηρασίας και καύσωνα, άνοδο της στάθμης της θάλασσας και διάβρωση των ακτών, κατολισθήσεις, ανθρώπινες μολυσματικές ασθένειες – πανδημία, μολυσματικές ασθένειες ζώων και φυτών, χημικά, βιολογικά, ακτινολογικά και πυρηνικά (ΧΒΠ) περιστατικά και απειλές, διασυννοριακά γεγονότα, ζητήματα φτώχειας και απειλών ευημερίας και δομημένης ευπάθειας του περιβάλλοντος.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>2. Περιγραφή των μέτρων πρόληψης, ετοιμότητας και απόκρισης σε καταστροφές για την αντιμετώπιση των κύριων κινδύνων που εντοπίστηκαν. Τα μέτρα ιεραρχούνται ανάλογα με τους κινδύνους καθώς και τις οικονομικές τους επιπτώσεις, τις ελλείψεις σε επίπεδο ικανοτήτων (7), την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα, λαμβανομένων υπόψη των πιθανών εναλλακτικών λύσεων.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Νόμος 4662/20 «Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση του συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού Σώματος και άλλες διατάξεις» – Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνου Καταστροφών (National Disaster Risk Management Plan /NDRMP) – Σχεδιασμός Αντιμετώπισης Φυσικών Καταστροφών Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας (civilprotection.gr) 	<p>Το NDRMP περιλαμβάνει προτεραιότητες πρόληψης, ετοιμότητας και μέτρα ανταπόκρισης για τα χρονικά διαστήματα 2025, 2030 και 2040.</p> <p>Τα οριζόντια μέτρα εφαρμόζονται σε πολλαπλούς κινδύνους/γενικούς κινδύνους.</p> <p>Τα ειδικά μέτρα αφορούν πλημμύρες, σεισμούς, δασικές πυρκαγιές, καύσωνες και ξηρασία, ακραία καιρικά φαινόμενα, κατολισθήσεις, ανθρώπινες μολυσματικές ασθένειες, τεχνολογικά και ΧΒΡΠ γεγονότα. Τα ειδικά μέτρα κινδύνων τίθενται σε προτεραιότητα μέσω ενός πλαισίου πολλαπλών κριτηρίων ανάλογα με τους κινδύνους και τις οικονομικές επιπτώσεις (NRA), ευαισθησίας στην κλιματική αλλαγή (ανά διαθέσιμη βιβλιογραφία), βιωσιμότητας, κενών δυναμικότητας, αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και επείγοντος (ανά διαγνωστική ανάλυση και κρίση εμπειρογνομόνων) εξετάζοντας πιθανές εναλλακτικές λύσεις.</p> <p>Τα μέτρα προτεραιότητας είναι σε ευθυγράμμιση με τις διαθέσιμες πληροφορίες των εθνικών προγραμμάτων για το πλαίσιο CP/ DRM, τα μέτρα που αναδεικνύονται από τις διαβουλεύσεις των αρμόδιων αρχών, και εισηγήσεις και εισροές από τη διαγνωστική ανάλυση του ελληνικού πλαισίου CP/DRM της Παγκόσμιας Τράπεζας (2021).</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>3. Πληροφορίες σχετικά με τους χρηματοδοτικούς πόρους και μηχανισμούς που είναι διαθέσιμοι για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και συντήρησης που συνδέονται με την πρόληψη, την ετοιμότητα και την απόκριση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Εθνική εκτίμηση της ικανότητας διαχείρισης κινδύνων της Ελλάδας (National Risk Management capabilities assessment) 2018 – Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνου Καταστροφών (National Disaster Risk Management Plan/NDRMP) – Πίνακας με την περιγραφή των χρηματοδοτικών πόρων για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και συντήρησης των επενδύσεων DRM στα Προγράμματα του ΕΣΠΑ με πληροφορία που επικαιροποιείται 	<p>Το NDRMP παρέχει πληροφορίες σχετικά με τους πόρους και τους μηχανισμούς που είναι διαθέσιμοι για το κόστος πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης, συμπ. της λειτουργίας και της συντήρησης. Αναφέρεται σε παρελθούσες και τρέχουσες χρηματοδοτικές ρυθμίσεις (ΠΠ 2014-20), στην ΠΠ 2021-27 και στα κονδύλια της ΕΕ που σχετίζονται με επενδύσεις σε CP/DRM (2021-27) και τη χρηματοδότηση και ασφάλιση μετά τον κίνδυνο.</p> <p>Ειδικότερα βλ. στο κεφ. 4 για το ειδικό Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για την αντιμετώπιση και την πρόληψη των επιπτώσεων που σχετίζονται με καταστροφές στις υποδομές και αποτελεί μέρος του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-25, τα συγχρ/να έργα της ΠΠ 2014-20, τα Περιφερειακά και Τομεακά Προγράμματα της ΠΠ 2021-27 συμπ. του Προγράμματος Πολιτικής Προστασίας, του Προγράμματος για το Περιβάλλον, την Ενέργεια και την Κλιματική Αλλαγή, του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης , δράσεων στο ΕΚΤ+ και στο ΕΤΘΑΥ, η Κοινή Γεωργική Πολιτική με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, το Ελλάδα 2.0 του ΤΑΑ, το REACT-EU, τα Horizon Europe και LIFE, ο μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας και το Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ, το μέσο στήριξης έκτακτης ανάγκης, η ΕΤΕπ, ΣΔΙΤ, κ.α.</p>

2.5 Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων (Εκπληρώνεται)

Η εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ συνδέεται με τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τον **ειδικό στόχο (ν)** «προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού» του Στόχου Πολιτικής 2.

Με πρωτοβουλία του (πρώην) Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του ΥΠΕΝ, συστάθηκε Ομάδα Εργασίας για τον καθορισμό των απαιτούμενων προδιαγραφών για τις απαιτήσεις αναφορικά με το πόσιμο νερό. Σε διευρυμένη σύνθεση, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων (ΥΠΕΝ, ΥΠΕΣ, ΥπΥγείας, ΥπΑνΕπ-ΓΓΕΣΠΑ/ΕΑΣ, ΜΟΔ) πραγματοποιούνται συναντήσεις για την παρακολούθηση της κατάρτισης του Εθνικού Σχεδίου των απαραίτητων επενδύσεων στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων και τον συντονισμό των ενεργειών. Το Υπουργείο Υγείας μεριμνά για την παρακολούθηση της ποιότητας του νερού για ανθρώπινη κατανάλωση καθώς και για την εναρμόνιση της κοινοτικής με την εθνική νομοθεσία.

Πολύ συνοπτικά, το χρονολόγιο της διαπραγμάτευσης για την κάλυψη των απαιτήσεων του ΑΟ είναι:

- Σύσταση πρωτοβουλίας / ομάδας εργασίας Ενιαίου Σχεδίου για νερό από Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Γραφείο Γενικού Γραμματέα Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων & ΓΓ ΔΕ-ΕΣΠΑ.
- 20/02/2020 εκδόθηκε απόφαση της Επιτροπής Καθοδήγησης Λυμάτων για την επικαιροποίηση Περιφερειακών επιχειρησιακών Σχεδίων ώστε να περιλάβουν και τους οικισμούς Α,Β προτεραιότητας και να αφορούν μέχρι το 2027.
- 28/04/2020 ολοκληρώθηκε η σύνταξη των επικαιροποιημένων Περιφερειακών επιχειρησιακών Σχεδίων από την Τεχνική Γραμματεία Λυμάτων (Οικισμοί Γ' Προτεραιότητας).
- Στις 27/11/2020 ανατέθηκε η σύνταξη του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου για το Πόσιμο Νερό.
- 21/12/2020 Αναρτήθηκε η Απόφαση Έγκρισης - Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Λυμάτων.
- Ολοκληρώθηκε η εκπόνηση του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου για το Νερό ανθρώπινης κατανάλωσης. Το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο για το Νερό είναι το σύνολο των Παραδοτέων Ι και ΙΙ της σύμβασης παροχής υπηρεσιών με τίτλο «Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο στον τομέα του πόσιμου νερού» του υποέργου 3 της πράξης «Πληροφοριακά Συστήματα, κατάρτιση, μεταφορά τεχνογνωσίας για την αποτελεσματική υλοποίηση του ΕΣΠΑ» με κωδικό MIS 5000269, η οποία έχει ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια 2014-2020. Κατόπιν πραγματοποιήθηκε συνολική προσαρμογή του περιεχομένου των παραδοτέων με θεραπεία των προβλημάτων πληρότητας εντός του Νοεμβρίου 2021.
- Οι αρμόδιες υπηρεσίες, από κοινού με την ΜΟΔ και ύστερα από οδηγίες της ΕΥΣΣΑ συνεργάστηκαν για την στοιχειοθέτηση του κοινού εγγράφου αυτοαξιολόγησης. Το τεύχος με όλο το υλικό (έγγραφο αυτοαξιολόγησης, Πίνακας 12 και 2 Επιχειρησιακά πλάνα) απεστάλη πρώτη φορά την 19/04/2022 στην ΕΕ.
- 21.06.2022: Εστάλησαν παρατηρήσεις από την Dg Regio. Κρίσιμα τα σημεία που επιμένει - κυρίως - η αρμόδια DG (ENVI) ειδικά για τον τομέα του πόσιμου νερού.

- 27.01.2023 η ΕΥΣΣΑΕ έστειλε στην Ευρ. Επιτροπή εκ νέου συνολικό φάκελο θετικής αυτοαξιολόγησης μετά από συναντήσεις με ΥΠΕΝ (και των δύο τομέων), ΜΟΔ, Υγείας και τις Επιτελικές τους.
- 01.03.2023 η Ευρ.Επιτροπή απάντησε με πρόσθετες παρατηρήσεις. Το διακύβευμα αφορούσε τα κριτήρια 2α, 2γ, 3α και 4. Το βασικό ζήτημα που αφορούσε το κριτήριο 2γ ήταν πως οι πρόσθετες πληροφορίες που ζητούσε η Ευρ. Επιτροπή δεν μπορούσαν να δοθούν καθώς η αναθεωρημένη σχετική οδηγία δεν είχε ενσωματωθεί πλήρως στην εθνική νομοθεσία. Ταυτόχρονα ανέκυψαν θέματα προτεραιοποίησης και χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης στα κριτήρια 2α και 3α.
- Η ΕΥΣΣΑΕ προς διευκόλυνση των εμπλεκόμενων φορέων στην κατανόηση των πρόσθετων απαιτήσεων της Ευρ. Επιτροπής άνοιξε σχετικά δίαυλο επικοινωνίας με την ΜΕΑ, λαμβάνοντας και προωθώντας πετυχημένες περιπτώσεις άλλων ΚΜ στον εν λόγω ΑΟ.
- 28.04.2023 Η ΕΥΣΣΑΕ έστειλε στην Ευρ. Επιτροπή νέα στοιχεία που απαντούσαν στις παρατηρήσεις της (01.03.2023).
- 16.05.2023 & 09.06.2023: η Ευρ. Επιτροπή απάντησε με νέες παρατηρήσεις ζητώντας από τις αρμόδιες αρχές τελικές διαβεβαιώσεις, ως προς τα κριτήρια 2α, 3α και 4 και ενσωμάτωση τους στα στρατηγικά κείμενα, για να εκπληρωθεί ο ΑΟ.
- 21.06.2023 η ΕΥΣΣΑΕ προώθησε στην Ευρ. Επιτροπή τις απαντήσεις και τις διαβεβαιώσεις ότι τα συμφωνηθέντα θα ενσωματωθούν στα επιχειρησιακά σχέδια.
- 28.07.2023 και 04.08.2023 απαντήθηκαν με emails οι τελευταίες υποβληθείσες ερωτήσεις της ΕΕ από 26.07 & 03.08.
- 11.08.2023 ενημερώθηκε η Μον. Γ'/ΕΥΣΣΑΕ από συνάδελφους της Regio και DG ENV ότι ο ΑΟ 2.5 εκπληρώνεται και καλύπτονται όλες οι απαιτήσεις των τεσσάρων κριτηρίων του.
- 07.09.2023 έγινε η αποστολή από Μον. Γ'/ΕΥΣΣΑΕ του τελικού συνολικού φακέλου εκπλήρωσης του ΑΟ 2.5 προς την ΕΕ, μέσω της βάσης SFC.
- **23/10/2023 αναρτήθηκε η εγκριτική απόφαση του ΑΟ στην SFC.**

Εκτός από τον πίνακα 12, που αποτελεί την βάση της θετικής αυτοαξιολόγησης έκαστου ΑΟ και παρατίθεται στο τέλος της παρούσης ενότητας για τον ΑΟ, ο φάκελος εκπλήρωσης του περιέχει επίσης ένα αναλυτικό συνθετικό κείμενο για τους δύο τομείς (πόσιμο νερό και λύματα) - *το εισαγωγικό κείμενο του οποίου παρατίθεται στη συνέχεια* - τα στρατηγικά κείμενα των δύο τομέων, και συνοδευτικά αρχεία ανά κριτήριο όπως τον επικαιροποιημένο πίνακα των οικισμών σε κατηγορίες προτεραιότητας στα λύματα, την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με την Οδηγία 98/83/ΕΚ σε εθνική και περιφερειακή κλίμακα, στοιχεία ποιότητας πόσιμου νερού ανά Περιφέρεια, Πάροχο, ΖΠΝ, καθώς και στοιχεία αναλυτικά με πληροφοροφρές για τα υποκριτήρια α, β, γ του 2ου κριτηρίου.

A. ΑΣΤΙΚΑ ΛΥΜΑΤΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Προκειμένου η χώρα να ανταποκριθεί με μεγαλύτερη ταχύτητα και αποτελεσματικότητα στις υποχρεώσεις που προκύπτουν από την Ευρωπαϊκή και Εθνική νομοθεσία σχετικά με τη διαχείριση των αστικών λυμάτων και την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ, τα αρμόδια Υπουργεία -

Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Οικονομίας & Ανάπτυξης και Εσωτερικών - σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG REGIO) προχώρησαν στον σχεδιασμό ενός ενιαίου «Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Υποδομών Λυμάτων» για τους οικισμούς Γ' προτεραιότητας (με ισοδύναμο πληθυσμό άνω των 2.000 ι.κ.) σε όλη τη χώρα, το οποίο περιλαμβάνει δεκατρία (13) Περιφερειακά Σχέδια.

Για το σχεδιασμό και την εφαρμογή του «Υποδομών Λυμάτων» έχει υπογραφεί τον Ιούνιο 2017 Επιτελική Προγραμματική Σύμβαση για τη **ΜΕΛΕΤΗ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ Γ' ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**, με την οποία κατοχυρώθηκε η εταιρική σχέση των εμπλεκόμενων φορέων (ΥΠΕΝ - ΥΠΟΙΑΝ - ΥΠΕΣ - Ένωση Περιφερειών Ελλάδος - Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος - Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης - Αποχέτευσης) και συγκροτήθηκε το Σύστημα Διακυβέρνησης του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου, που αποτελείται:

- σε πολιτικό επίπεδο, η Επιτροπή Καθοδήγησης που αποτελεί ενιαίο διυπουργικό καθοδηγητικό Όργανο με Πρόεδρο τον Γενικό Γραμματέα Συντονισμού και Διαχείρισης Αποβλήτων του ΥΠΕΝ, στην οποία εκπροσωπούνται όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς και τα ενδιαφερόμενα μέρη σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, επικυρώνοντας τη δέσμευση της ελληνικής πολιτείας για την υλοποίηση των απαιτούμενων έργων και
- σε επιχειρησιακό επίπεδο, η Τεχνική Γραμματεία Λυμάτων, που αποτελεί το μηχανισμό συντονισμού που παρακολουθεί τις δράσεις μελέτης, χρηματοδότησης, κατασκευής των υποδομών διαχείρισης λυμάτων, καθώς και τη διασφάλιση της συντήρησης και λειτουργίας τους, ενώ ταυτόχρονα παρακολουθεί το χρονοδιάγραμμα των έργων υποδομών.

Στόχος του επιχειρησιακού σχεδίου είναι η βελτίωση του προγραμματισμού και της παρακολούθησης της εφαρμογής των ενεργειών κατασκευής και λειτουργίας των αναγκαίων έργων με βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων από το ΕΣΠΑ 2014-2020 και συμπληρωματικά από εθνικούς πόρους. Η ανάγκη ολοκλήρωσης και λειτουργίας των υποδομών αυτών έγκαιρα και αποτελεσματικά είναι ιδιαίτερα επείγουσα, δεδομένου ότι η χώρα απειλείται με επιβολή προστίμων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την μη κάλυψη υποχρεώσεων, ως προς τις οποίες θα έπρεπε ήδη να έχει συμμορφωθεί.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της DG REGIO συνέβαλε αποφασιστικά στη σύνταξη του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου, αναθέτοντας σχετική εμπειρογνωμοσύνη, η οποία περιλάμβανε:

- ένα Master Plan των υποδομών λυμάτων για τους οικισμούς Γ' προτεραιότητας με ανάλυση ανά Περιφέρεια (13 στρατηγικά σχέδια)
- ένα εργαλείο μεθοδολογίας για τον χαρακτηρισμό των οικισμών Γ' προτεραιότητας (TOOLS AND METHODS FOR THE IDENTIFICATION OF PRIORITY C AGGLOMERATIONS AND COST ESTIMATES)
- την αναβάθμιση της Εθνικής Βάσης Δεδομένων για τις υποδομές λυμάτων του Τμήματος Ελέγχου και Σχεδιασμού Επεξεργασίας Λυμάτων του ΥΠΕΝ

Το ΥΠΕΝ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησαν τη συνδρομή της ΜΟΔ για τη σύσταση του επιτελικού επιχειρησιακού οργάνου (της Τεχνικής Γραμματείας Λυμάτων), η οποία εγκαταστάθηκε στην Κεντρική Υπηρεσία της ΜΟΔ. Λειτουργεί με 5 στελέχη από τη ΜΟΔ και 5 ακόμη στελέχη από: το Τμήμα Ελέγχου και Σχεδιασμού Επεξεργασίας Λυμάτων του ΥΠΕΝ, την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΥΜΕΠΕΡΑΑ, την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της Εφαρμογής, την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΝ Τομέα Περιβάλλοντος και το ΥΠΕΣ.

Στο πλαίσιο αυτό, εκπονήθηκαν 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Σχέδια Διαχείρισης Αστικών Λυμάτων και προγραμματίστηκε η χρηματοδότηση (από το ΕΣΠΑ ή από το

πρόγραμμα «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ Ι») για όλα τα έργα που έχουν ωριμότητα κατασκευής μέχρι το 2023. Ο κατάλογος των οικισμών Γ' προτεραιότητας οριστικοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2019 με βάση την με αρ. ΥΠΕΝ/ΔΣΔΥΥ/21921/141/ 08.03.2019 Εγκύκλιο του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΑΔΑ ΩΝΑΕ4653Π8-114), βασιζόμενη στη σχετική εμπειρογνωμοσύνη της DG Regio και στηριζόμενη στα δεδομένα της απογραφής πληθυσμού 2011. Μετά την οριστικοποίηση του καταλόγου των οικισμών Γ' προτεραιότητας η Επιτροπή Καθοδήγησης προέβη στην έγκριση των 13 Περιφερειακών Σχεδίων τον Μάρτιο 2019 και στην οριστικοποίηση του συνολικού πίνακα των αναγκών χρηματοδότησης.

Η Επιτροπή Καθοδήγησης συνεδριάζει ανά τετράμηνο και για την παρακολούθηση της υλοποίησης λειτουργεί η Τεχνική Γραμματεία Λυμάτων, ως επιχειρησιακός μηχανισμός με κύριο πυλώνα τη ΜΟΔ. Η Τεχνική Γραμματεία παρακολουθεί την εξέλιξη των έργων, παρεμβαίνει για τυχούσα απεμπλοκή και καταθέτει προτάσεις για τη διασφάλιση της ορθής λειτουργίας τους όταν αυτά ολοκληρωθούν. Στόχος είναι να αποφευχθούν αστοχίες και να μην κινδυνεύσει η χώρα με πρόστιμα για μη τήρηση των ευρωπαϊκών κανονισμών, αλλά πρωτίστως να προστατευθεί το περιβάλλον και η υγεία των κατοίκων.

2. ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΠΟΥ ΕΜΠΙΠΤΟΥΝ ΣΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 91/271/ΕΟΚ

Εν όψει της Προγραμματικής Περιόδου 2021 - 2027 και προκειμένου η χώρα να ανταποκριθεί στην κάλυψη του σχετικού θεματικού αναγκαίου πρόσφορου όρου (Enabling Condition 6) σε ότι αφορά στον τομέα των αστικών λυμάτων, η Επιτελική Προγραμματική Σύμβαση για τη **ΜΕΛΕΤΗ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ** (ΑΔΑ ΨΟΦΧ4653Π8-ΓΓ2), μεταξύ των Υπουργείων Ανάπτυξης & Επενδύσεων, Περιβάλλοντος & Ενέργειας και Εσωτερικών καθώς και της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ), της Κεντρικής Ένωσης δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) και της ένωσης δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης - Αποχέτευσης (ΕΔΕΥΑ), τροποποιήθηκε από 01/12/2019 και ανατέθηκε στην Τεχνική Γραμματεία Λυμάτων να προβεί στην αναγκαία επικαιροποίηση των 13 Περιφερειακών Σχεδίων Λυμάτων, ώστε να καλύπτει πλήρως τις απαιτήσεις του αναγκαίου όρου.

Το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο, με βάση την αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης και τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) και με σκοπό τη συμμόρφωση της χώρας στην Οδηγία 91/271/ΕΟΚ «για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων» για τους οικισμούς που εμπίπτουν σε αυτή, προγραμματίζει τις δράσεις μελέτης, χρηματοδότησης και κατασκευής των υποδομών λυμάτων, καθώς και τις δράσεις διασφάλισης της συντήρησης και λειτουργίας τους. Περιλαμβάνει το (ενδεικτικό) κόστος, τις πηγές χρηματοδότησης και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής τους. Για τη διευκόλυνση της εκπόνησης και της παρακολούθησης της εφαρμογής του, το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο αποτελείται από δεκατρία Περιφερειακά Επιχειρησιακά Σχέδια, τα οποία επικαιροποιούνται όταν κριθεί απαραίτητο από την Επιτροπή Καθοδήγησης.

Περιλαμβάνει όλες τις ανάγκες δημιουργίας ή βελτίωσης υποδομών διαχείρισης λυμάτων των οικισμών προτεραιότητας, όπως αυτοί έχουν οριστεί με σχετικές αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ο κατάλογος των οικισμών Γ' προτεραιότητας οριστικοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2019 με βάση την υπ. αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΣΔΥΥ/21921/141/ 08.03.2019 Εγκύκλιο του Αναπληρωτή Υπουργού

Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΑΔΑ ΩΝΑΕ4653Π8-114), στηριζόμενη στα δεδομένα της απογραφής πληθυσμού 2011.

Σε ότι αφορά στην προτεραιοποίηση/ιεράρχηση των έργων **προβλέφθηκε η χρηματοδότηση όλων των αναγκαίων επενδύσεων για να μπορούν όλοι οι οικισμοί που εμπίπτουν στην Οδηγία 91/271/ΕΟΚ να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους**. Ο σχεδιασμός των εγκαταστάσεων γίνεται με βάση τον ισοδύναμο πληθυσμό του ΥΠΕΝ και την προβλεπόμενη πληθυσμιακή αύξηση 130% στην 20ετία (ετήσια αύξηση 1,5% του πληθυσμού αιχμής).

Το κόστος των αναγκαίων υποδομών είναι κατ' αρχήν ενδεικτικό αφού δεν υπάρχουν για όλα τα έργα οριστικές μελέτες και χρησιμοποιήθηκαν οι ακόλουθες πηγές υπολογισμού:

- Για τα ενταγμένα έργα χρησιμοποιήθηκαν οι προϋπολογισμοί ένταξης, οι οποίοι έχουν στηριχθεί σε οριστικές μελέτες και σε όσες περιπτώσεις υπάρχουν συμβάσεις χρησιμοποιήθηκε το κόστος των συμβάσεων.
- Για τα έργα που έχουν οριστικές μελέτες, οι οποίες έχουν χρησιμοποιήσει τα αναλυτικά τιμολόγια των έργων υποδομής της χώρας, χρησιμοποιήθηκαν οι προϋπολογισμοί των μελετών αφού ελέγχθηκαν ότι αφορούν τις ανάγκες του ισοδύναμου πληθυσμού αιχμής με την αναγκαία πρόβλεψη πληθυσμιακής αύξησης κατά έως 30% στην 20ετία.
- Όπου δεν υπάρχουν οριστικές μελέτες, χρησιμοποιήθηκαν τα ενδεικτικά κόστη για τα δίκτυα αποχέτευσης και τις ΕΕΛ που υπολογίστηκαν με βάση σχετική εμπειρογνώμηση της DG Regio, τα οποία δεν θεωρείται ότι έχουν μεταβληθεί.
- Για τις προβληματικές υποδομές λήφθηκαν υπ' όψη και οι εκτιμήσεις κόστους εμπειρογνώμονα της DG Regio.

Μετά την οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων της απογραφής πληθυσμού 2021, ο κατάλογος των οικισμών προτεραιότητας πρόκειται να επικαιροποιηθεί, με βάση τα νέα πληθυσμιακά δεδομένα και στην περίπτωση αυτή το **παρόν Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Λυμάτων προβλέπεται να αναμορφωθεί, λαμβάνοντας υπ' όψη τα νέα δεδομένα (κατ' εκτίμηση στις αρχές του 2023)**. Κατά την επικαιροποίηση αυτή προβλέπεται να περιληφθούν ανάγκες υποδομών για τυχόν νέους οικισμούς προτεραιότητας που θα προκύψουν λόγω πληθυσμιακής αύξησης. Επίσης θα προβλεφθούν όσες επιπρόσθετες ανάγκες προκύψουν για επέκταση υφιστάμενων εγκαταστάσεων σε υφιστάμενους οικισμούς προτεραιότητας λόγω πληθυσμιακής αύξησης και τέλος θα περιληφθούν ανάγκες βελτίωσης/αναβάθμισης υποδομών για τις οποίες έχει παρέλθει ο προσδοκώμενος χρόνος ζωής των εγκαταστάσεων.

Το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Λυμάτων αποτελείται από την Επιτελική Σύνοψη συνοδευόμενη από τα δεκατρία (13) Περιφερειακά Επιχειρησιακά Σχέδια, έχει λάβει υπ' όψη του το θεματικό αναγκαίο πρόσφορο όρο (Enabling condition) με α/α 6 «Updated planning for required investments in water and wastewater sectors - ERDF / CF» για το μέρος που αφορά στον τομέα των λυμάτων και καλύπτει τις απαιτήσεις του.

Συντάχθηκε με επιμέλεια της **Τεχνικής Γραμματείας Λυμάτων**, του επιχειρησιακού οργάνου που προβλέπεται στην Επιτελική Προγραμματική Σύμβαση και μετά από διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς, εγκρίθηκε από το καθοδηγητικό όργανο της Επιτελικής Προγραμματικής σύμβασης, **την Επιτροπή Καθοδήγησης**, στην συνεδρίασή της στις 21/12/2020.

Β. ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ (ΕΕΣ) ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΙΜΟ ΝΕΡΟ

1. Εθνικοί και επιχειρησιακοί στόχοι

Η εθνική πολιτική για το πόσιμο νερό ή νερό ανθρώπινης κατανάλωσης (water for human consumption), εκφράζεται από το αρμόδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και στοχεύει:

- Στην επάρκεια πόσιμου νερού για όλους τους κατοίκους της χώρας με προδιαγραφές που πληρούν τις απαιτήσεις της Οδηγίας 98/83 όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2015/1787 της Επιτροπής και αναδιατυπώθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2020/2184, αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας.
- Στην οικονομική και επιχειρησιακή βιωσιμότητα των φορέων ύδρευσης ώστε να εξασφαλίζεται πόσιμο νερό σε προσιτή τιμή στους πολίτες.

Το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο (ΕΕΣ) πόσιμου νερού αποτελεί εργαλείο για την επίτευξη των εθνικών στόχων και υποστηρίζεται για τον 2ο εθνικό στόχο από την DG Regio με σχετική εμπειρογνωμοσύνη που αφορά τις ΔΕΥΑ και βρίσκεται σε εξέλιξη.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του ΕΕΣ πόσιμου νερού κυρίως περιλαμβάνουν τα εξής:

1. Την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης από άποψη υδρευτικών αναγκών, παρόχων (φορέων) ύδρευσης και έργων ύδρευσης που υλοποιούνται με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ 2014-2020 και εθνικά προγράμματα,
2. Την καταγραφή των προτάσεων των παρόχων ύδρευσης, με προτεραιοποίηση προγραμματισμού υλοποίησης, για τα έργα ύδρευσης που κρίνονται ως αναγκαία στην περίοδο 2021-2030, προ-κειμένου να εκπληρώνονται τα ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια της Οδηγίας για το πόσιμο νερό.
3. Τα απαιτούμενα οριζόντια και υποστηρικτικά μέτρα για την συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2020/2184.

Για την σύνταξη του ΕΕΣ πόσιμου νερού, κατ'αντιστοιχία με τον Τομέα των Λυμάτων, συγκροτήθηκαν δύο Ομάδες:

- Μία **Διυπουργική Ομάδα Εργασίας** με εκπροσώπους βασικά των 4 συναρμόδιων Υπουργείων (Περιβάλλοντος και Ενέργειας που είχε και τον συντονισμό, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υγείας και Εσωτερικών) για καθορισμό των κατευθύνσεων πολιτικής και
- Μία **Επιχειρησιακή Ομάδα Έργου** με κορμό τη ΜΟΔ αε που ενισχύθηκε με εκπροσώπους των ΕΥΔ ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ, ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΝ Τομέα Περιβάλλοντος, ΕΔΕΥΑ και ΚΕΔΕ.

Κύριο στοιχείο της μεθοδολογίας για την κατάρτιση του ΕΕΣ πόσιμου νερού και των αντίστοιχων Περιφερειακών Επιχειρησιακών Σχεδίων (ΠΕΣ) πόσιμου νερού αποτέλεσε η ευρεία διαβούλευση που οργανώθηκε με όλους τους άμεσα και έμμεσα εμπλεκόμενους φορείς. Συμμετείχαν η ΕΥΔΑΠ, η ΕΥΑΘ, 123 ΔΕΥΑ, 156 Δήμοι άραχοι, ο Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης (ΟΑΚ αε) και 8 Διαδημοτικοί Σύνδεσμοι Ύδρευσης. Επίσης, συμμετείχαν εκπρόσωποι της Ιεράς Κοινότητας Αγίου Όρους, εκπρόσωποι των αρμόδιων Διαχειριστικών Αρχών και Επιτελικών Δομών, των αρμόδιων υπηρεσιών του ΥΠΕΝ, των Δ/νσεων Υδάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, της ΚΕΔΕ, της ΕΔΕΥΑ κλπ.

2. Υδρευτικές ανάγκες και επάρκεια νερού

Οι υδρευτικές ανάγκες για το έτος 2030 εκτιμώνται σε 1.080 εκατ. κυβικά μέτρα. Από τα δεδομένα της διαβούλευσης προέκυψε ότι τα προβλήματα επάρκειας νερού είναι πιο έντονα στα νησιά, σε παραθαλάσσιες περιοχές καθώς και σε απομακρυσμένες ή ορεινές περιοχές και οφείλονται κυρίως σε πεπαλαιωμένες υποδομές που χρήζουν αναβάθμισης ή σε πηγές υδροδότησης που χρήζουν αντικατάστασης ή ενίσχυσης ή εμφανίζουν προβλήματα λόγω υπεράντλησης και υφαλμύρισης. Επίσης τα προβλήματα επάρκειας σχετίζονται με εποχικές διακυμάνσεις λόγω αυξημένων αναγκών ή κλιματικής αλλαγής (μείωση του ετήσιου νερού).

3. Υλοποιούμενα έργα & Προτεινόμενες επενδύσεις

Τον Οκτώβριο 2020 υλοποιούνταν 672 έργα ύδρευσης με προϋπολογισμό 1.290 εκατ. ευρώ που αφορούν συστήματα τηλεμετρίας και ελέγχου διαρροών, εξωτερικά και εσωτερικά δίκτυα ύδρευσης, έργα υδροληψίας, αφαλατώσεις και εγκαταστάσεις επεξεργασίας.

Ο συνολικός αριθμός έργων ύδρευσης που προτάθηκαν από τους παρόχους και το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (ΥΠΥΜΕ) καθώς και τα έργα που χαρακτηρίζονται ως «μεταφερόμενα» ή τμηματοποιημένα (phasing) του ΕΣΠΑ 2014-2020 και τα έργα του προγράμματος «Α. Τρίτσης» που μπορούν να ενταχθούν σε ΕΠ του ΕΣΠΑ 2021-2027 ανέρχεται σε **2.127** με συνολικό ενδεικτικό προϋπολογισμό **5.871 εκατ. ευρώ**. Δεδομένου ότι ελάχιστοι πάροχοι διέθεταν Master Plan κατά τον χρόνο σύνταξης του ΕΕΣ καθώς και τεκμηριωμένη καταγραφή των αναγκών τους, τα ανωτέρω έργα είναι ενδεικτικά των τρεχουσών αναγκών και είναι πιθανό να προκύψει ανάγκη διαφοροποιήσεων σε αυτά. Τα προτεινόμενα έργα κατανέμονται σε Νέα Έργα Ύδρευσης και σε Έργα Αναβάθμισης και Αντικατάστασης Υποδομών.

Τα 644 έργα, ενδεικτικού προϋπολογισμού 1.876 εκατ. ευρώ αφορούν την «Εξασφάλιση επάρκειας και αναβάθμιση ποιότητας πόσιμου νερού (νέα έργα υδροληψίας και αφαλατώσεων, επεκτάσεις δικτύων, αναβάθμιση υφισταμένων και νέες εγκαταστάσεις επεξεργασίας» (1η προτεραιότητα), τα 933 έργα ενδεικτικού προϋπολογισμού 2.278 εκατ. ευρώ αφορούν τη «Μείωση διαρροών (αντικατάσταση δικτύων σε συνάρτηση με την ηλικία και το υλικό κατασκευής τους), αναβάθμιση εγκαταστάσεων επεξεργασίας και εξοικονόμηση ενέργειας σε υφιστάμενα έργα αφαλατώσεων» (2η προτεραιότητα) και τα 345 έργα ενδεικτικού προϋπολογισμού 1.156 εκατ. ευρώ αφορούν την «Αυτοματοποίηση δικτύων και εγκαταστάσεων και εξοικονόμηση ενέργειας» (3η προτεραιότητα).

Επίσης υπάρχουν 160 έργα ενταγμένα στο χρηματοδοτικό πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» (χωρίς δαπάνες έως 01.01.2021) με προϋπολογισμό 477 εκατ. ευρώ καθώς και 45 έργα που τα ονομάζουμε «μεταφερόμενα» ή τμηματοποιημένα (phasing) του ΕΣΠΑ 2014-2020 προϋπολογισμού 84 εκατ. ευρώ που αφορούν κυρίως σε αντικατάσταση παλαιών υποδομών ή σε συστήματα ελέγχου διαρροών.

Ο συνολικός προϋπολογισμός των έργων 1^{ης}, 2^{ης} και 3^{ης} προτεραιότητας, συνολικά 1901 έργων, (εξαιρουμένων των 21 έργων που προτείνονται από το ΥΠΥΜΕ ύψους περίπου 660 εκατ. ευρώ για τα οποία θα διενεργηθεί option analysis), ανέρχεται σε περίπου 4.652 εκατ. ευρώ αλλά το τελικό κόστος εκτιμάται ότι θα είναι πολύ μικρότερο για τους εξής λόγους:

- Θα γίνεται διαλογή (screening) των έργων ως προς τη σκοπιμότητα και αναγκαιότητα χρηματοδότησής τους,
- Περιλαμβάνονται αρκετά ανώριμα έργα για τα οποία εκτιμάται ότι ο προϋπολογισμός τους μπορεί να είναι υπερεκτιμημένος,
- Το κόστος υλοποίησης θα είναι αρκετά μικρότερο του προϋπολογισμού των έργων διότι αναμένονται σημαντικές εκπτώσεις κατά τη δημοπράτηση.

Για την υλοποίηση του συνόλου των 2.127 έργων (που περιλαμβάνουν και τα έργα του Υ-ΠΥΜΕ, τα μεταφερόμενα ή τμηματοποιημένα (phasing) και τα έργα του «Αντώνης Τρίτσης») απαιτείται ενδεικτικός προϋπολογισμός 5.871.923.806 €. Όμως για το 80% των προτεινόμενων έργων (1.704 από τα 2.127 έργα) απαιτείται μόνο το 30% του συνολικού προϋπολογισμού (1.761.343.598 €). Το 70% του συνολικού προϋπολογισμού (4.110.580.208€) αφορά το 20% των προτεινόμενων έργων (423 από τα 2.127 έργα). Επομένως, οι διαθέσιμοι δημόσιοι πόροι αρκούν για την κάλυψη του κόστους της μεγάλης πλειοψηφίας των έργων ύδρευσης της ΠΠ 2021-2030.

Τα κριτήρια ιεράρχησης αναγκών και χρηματοδότησης έργων περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 3 του ΕΕΣ.

Για την συνέχιση της συμμόρφωσης της χώρας με την Οδηγία 98/83/ΕΚ και την προετοιμασία εφαρμογής της νέας Οδηγίας 2020/2184, προγραμματίζονται για την επόμενη περίοδο (2021-2030) οριζόντιες δράσεις με ενδεικτικό προϋπολογισμό περίπου 22εκατ. ευρώ. Επίσης η ψηφιοποίηση των δικτύων ύδρευσης που έμμεσα συμβάλλει στην εφαρμογή της νέας Οδηγίας, έχει ενδεικτικό προϋπολογισμό περίπου 75 εκατ. ευρώ. Οι ανάγκες για νέα έργα, που θα προκύψουν ως απόρροια των μελετών που θα εκπονηθούν, δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθούν στη παρούσα φάση.

Οι διαθέσιμες δημόσιες πηγές χρηματοδότησης έργων ύδρευσης για την περίοδο 2021-2030 περιλαμβάνουν το ΕΣΠΑ 2021-2027, το Ταμείο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας, το πρόγραμμα «Α. Τρίτσης», το χρηματοδοτικό μηχανισμό του ΕΟΧ και το εθνικό ΠΔΕ, με συνολικούς διαθέσιμους πόρους της τάξης του 1,4 δις €.

4. Τιμολόγηση υπηρεσιών ύδρευσης

Το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για την ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος στην Ελλάδα εγκρίθηκε το 2017 με την Απόφαση ΕΕΥ 135275/2017. Η Απόφαση έχει ως κύριο στόχο να διασφαλίσει ότι η τιμολογιακή πολιτική για το νερό παρέχει επαρκή κίνητρα στους χρήστες για την αποδοτική χρήση υδατικών πόρων και ότι εξασφαλίζεται η επαρκής συνεισφορά των διαφορών χρήσεων του νερού στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδρευσης.

Με βάση την παραπάνω Απόφαση, ο προσδιορισμός των τιμολογίων γίνεται κατά τρόπο ώστε τα συνολικά έσοδα να καλύπτουν το συνολικό κόστος των υπηρεσιών ύδατος του συγκεκριμένου παρόχου με ταυτόχρονη εξασφάλιση της βιωσιμότητας των επενδύσεων στο κύκλο ζωής τους.

Για το σκοπό αυτό, οι πάροχοι υπηρεσιών ύδατος στη διαμόρφωση των τιμολογίων τους προς τους τελικούς χρήστες λαμβάνουν υπόψη τις τρεις συνιστώσες του συνολικού κόστους

ύδατος: το χρηματοοικονομικό κόστος, το περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος υδατικού πόρου.

Το χρηματοοικονομικό κόστος περιλαμβάνει: 1) το κόστος κεφαλαίου που αναλύεται σε (α) αναλυσκόμενο ετήσιο πάγιο κεφάλαιο (αποσβέσεις παγίων στοιχείων) και (β) κόστος ευκαιρίας του επενδεδυμένου κεφαλαίου (ίσο με το επιτόκιο για τα δανειακά κεφάλαια), 2) το λειτουργικό κόστος, 3) το κόστος συντήρησης και 4) το κόστος διοίκησης.

Από το 2018 και έπειτα τα τιμολόγια του νερού επιβαρύνονται με περιβαλλοντικό τέλος το οποίο αντιστοιχεί στο περιβαλλοντικό κόστος και το κόστος πόρου. Επίσης η Απόφαση καθορίζει τους κανόνες τιμολόγησης βάσει των οποίων η τιμολόγηση πραγματοποιείται σε αύξουσες κλίμακες. Τα τέλη αποτελούνται από ένα σταθερό τέλος (πάγιο) και ένα μεταβλητό τέλος ανά μονάδα κατανάλωσης νερού. Το σύνολο των παρόχων υπηρεσιών ύδατος πρέπει να εφαρμόζουν τους παραπάνω κανόνες τιμολόγησης.

5. Δυνατότητα κάλυψης των Επενδυτικών Αναγκών μέσω των Τελών Χρήσης

Σύμφωνα με έρευνα της ΕΔΕΥΑ, με βάση τα στοιχεία ενός μεγάλου αριθμού (78) ΔΕΥΑ, που πληθυσμιακά εκπροσωπεί το 93% των ΔΕΥΑ, για την περίοδο 2017-2020, η μεσοσταθμική τιμή κόστους νερού (πόσιμου και λυμάτων) ανέρχεται σε 1,46€/κυβικό μέτρο. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι πάροχοι υπηρεσιών ύδρευσης-αποχέτευσης (ΔΕΥΑ, ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ) αναγκοτούν σχεδόν το 98% του χρηματοοικονομικού κόστους μέσω της τιμολόγησης.

Συγκεκριμένα, στη συνολική τιμολόγηση του νερού ανά κ.μ. διαπιστώθηκε ότι το κόστος κεφαλαίου αποτελεί το 28,08% εκ των οποίων το αναλυσκόμενο πάγιο κεφάλαιο ανέρχεται σε 26,16% που αντιστοιχεί σε 0,38€/κυβικό μέτρο και το κόστος ευκαιρίας στο 1,92%. Το αναλυσκόμενο πάγιο κεφάλαιο αποτελεί ουσιαστικά το αποθεματικό κεφάλαιο που συσσωρεύεται και χρηματοδοτεί: α) αφενός έργα με ίδια έσοδα και β) αφετέρου μελλοντικά έργα που αφορούν την αντικατάσταση των δικτύων. Με αυτό, οι ΔΕΥΑ χρηματοδοτούν μικρά έργα επεκτάσεων δικτύου για να καλύψουν ανάγκες μικρών οικισμών χωρίς πρόσβαση σε ύδρευση/αποχέτευση και μικρά έργα αναβάθμισης παγίων (κυρίως εγκαταστάσεων, π.χ. συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας κλπ.). Όμως, όπως αναλύεται παρακάτω, δεν μπορούν να χρηματοδοτήσουν σημαντικά νέα έργα και σημαντικές ανακαινίσεις, αναβαθμίσεις και επεκτάσεις υποδομών ύδρευσης-αποχέτευσης, χωρίς την στήριξη από δημόσιους πόρους.

Από τα στοιχεία των ανωτέρω ΔΕΥΑ, προκύπτει ότι η μέση ετήσια δαπάνη κάθε νοικοκυριού ανέρχεται σε 190,15€/έτος, που με βάση το μέσο οικογενειακό εισόδημα, δείχνει ότι κάθε νοικοκυριό διαθέτει το 1% περίπου του ετήσιου εισοδήματός του για ύδρευση και αποχέτευση περιλαμβανομένων των επενδύσεων με ίδια μέσα. Το ποσοστό αυτό είναι στα επίπεδα του μέσου όρου της Ε.Ε., που κυμαίνεται μεταξύ 0,95% και 1,1%.

Σύμφωνα με τη μελέτη, οι επενδύσεις για έργα υποδομών ύδρευσης-αποχέτευσης με δημόσιες δαπάνες (συμπεριλαμβανομένων των ΕΣΠΑ, Α. Τρίτη και εθνικού ΠΔΕ) ανέρχονται ετησίως κατά μέσο όρο σε περίπου 450 εκατ. ευρώ. Αν οι πάροχοι κάλυπταν με ίδια μέσα και έσοδα αυτό το κόστος των επενδύσεων, θα έπρεπε να το ενσωματώσουν στα τιμολόγια ύδρευσης - αποχέτευσης και αυτό θα προκαλούσε επιβάρυνση της τιμής του νερού κατά περίπου 1,65€/κυβικό μέτρο με αποτέλεσμα η μέση τιμή να υπερβαίνει τα 3€/κυβικό μέτρο. Στη περίπτωση αυτή το κάθε νοικοκυριό θα έπρεπε να καταβάλλει περίπου 400€ ετησίως

για υπηρεσίες ύδρευσης-αποχέτευσης που αντιπροσωπεύει περίπου το 2% του μέσου εισοδήματος του και είναι διπλάσιο του μέσου όρου της Ε.Ε. , πράγμα που θα οδηγούσε σε υπερβολική επιβάρυνση του μέσου ελληνικού νοικοκυριού και τελικά σε αδυναμία πληρωμής. Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι όλες σχεδόν οι ΔΕΥΑ εξυπηρετούν ένα εκτεταμένο δίκτυο μικρών και μεσαίων οικισμών και κατά συνέπεια το κόστος διαχείρισης τους ανά νοικοκυριό είναι αυξημένο σε σχέση με το αντίστοιχο δίκτυο αστικών περιοχών.

Επομένως, μέρος των επενδυτικών αναγκών καλύπτεται πράγματι μέσω της τιμολόγησης των υπηρεσιών ύδατος αλλά αυτό αφορά μόνο μικρά έργα. Τα σημαντικά νέα έργα ή αναβαθμίσεις υφισταμένων δεν μπορεί παρά να καλυφθούν από το ΕΣΠΑ 2021-2027, το Ταμείο Ανάκαμψης και άλλους συγχρηματοδοτούμενους ή εθνικούς δημόσιους πόρους.

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 2.5 «Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς υδάτων και λυμάτων»

Για τον καθένα ή και τους δύο τομείς έχει θεσπισθεί εθνικό σχέδιο επενδύσεων το οποίο περιλαμβάνει:

- Έγκριση Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Λυμάτων Α.Π.ΥΠΕΝ/ΓΓΣΔΑ/295/1-04.01.2021, ΑΔΑ: 65204653Π8-4ΤΕ
- Έγκριση Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Πόσιμου Νερού ΥΠΕΝ/ΔΣΔΥΥ/27758/181/21.03.2022, ΑΔΑ: ΨΩΛΘ4653Π8-9ΝΚ

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Εκτίμηση της τρέχουσας κατάστασης όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου ⁽⁸⁾ και της οδηγίας 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου ⁽⁹⁾	<ul style="list-style-type: none"> • ΕΕΣ λυμάτων, Επιτελική Σύνοψη και Περιφερειακά Σχέδια. Επικαιροποιημένα στοιχεία υπάρχουν στην Τετραμηνιαία αναφορά (09/2022) της Επιτελικής Σύνοψης, αναρτημένη στη θέση: https://www.mou.gr/el/Pages/OPWaste.aspx • ΕΕΣ ποσίμου νερού:<ul style="list-style-type: none"> ο Στοιχεία ποιότητας πόσιμου νερού ανά πάροχο και ΖΠΝ (2017-2019) με βάση έκθεση του Υπουργείου Υγείας προς Ευρωπαϊκή Επιτροπή ο Αξιολόγηση εφαρμογής Οδηγίας 98/83/ΕΚ όσον αφορά την ποιότητα πόσιμου νερού (έγγραφο Υπ. Υγείας με ΑΠ Δ1(δ)/ΓΠ οικ. 58234 από 13.10.2022)	<ul style="list-style-type: none"> • Οσον αφορά στην Οδηγία 91/271/ΕΟΚ σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία Σεπτεμβρίου 2022, επί συνόλου 482 οικισμών προτεραιότητας, 249 οικισμοί είναι σε συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ. • Οσον αφορά στην εφαρμογή της Οδηγίας 98/83/ΕΚ, με βάση τα στοιχεία ποιότητας πόσιμου νερού τριετίας 2017-2019 του Υπουργείου Υγείας και τα ποσοστά συνδέσεων ανά πάροχο, η ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης στην ελληνική επικράτεια γενικά πληροί τους όρους της Οδηγίας 98/83/ΕΚ. Οι περισσότεροι παροχοί ύδρευσης διαπιστώνουν ανάγκες ενίσχυσης της δυναμικότητας υδροδότησης, αφ' ενός λόγω κλιματικής αλλαγής και αφ' ετέρου λόγω της μεγάλης αύξησης των εποχικών αναγκών πόσιμου νερού λόγω τουρισμού.

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>2. Προσδιορισμό και προγραμματισμό των δημόσιων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένης ενδεικτικής δημοσιονομικής εκτίμησης:</p> <p>α) που απαιτούνται για την εφαρμογή της οδηγίας 91/271/ΕΟΚ, συμπεριλαμβανομένης ιεράρχησης όσον αφορά το μέγεθος των οικισμών και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, με ανάλυση των επενδύσεων για κάθε συγκέντρωση λυμάτων·</p> <p>β) που απαιτούνται για την εφαρμογή της οδηγίας 98/83/ΕΚ·</p> <p>γ) που απαιτούνται για την ανταπόκριση στις ανάγκες που απορρέουν από την οδηγία (ΕΕ) 2020/2184⁽¹⁰⁾, όσον αφορά ιδίως τις αναθεωρημένες παραμέτρους ποιότητας που ορίζονται στο παράρτημα Ι της εν λόγω οδηγίας.</p>	<p>α) ΕΕΣ Διαχείρισης λυμάτων, Επιτελική Σύνοψη (κεφ. 2 και πίνακας 8) και κεφάλαια 2 και 4 σε κάθε Περιφερειακό Σχέδιο.</p> <p>β) ΕΕΣ Ποσίμου νερού, κεφάλαια 5.1.2, 4.1.2 έως 4.13.2, και 4.14.1</p> <p>γ) ΕΕΣ Ποσίμου νερού, κεφ. 6 Οδικός Χάρτης δράσεων που απαιτούνται για την εφαρμογή της νέας Οδηγίας 2020/2184/ΕΕ και συσχέτιση με το κεφ. 6 (Οριζόντιες Δράσεις) του ΕΕΣ πόσιμου νερού, εγκεκριμέ-</p>	<p>α) Ανάγκες υποδομών σε 219 οικισμούς με δημόσια δαπάνη 2.190 Μ€. Εξ αυτών, σε 182 υλοποιούνται ή προγραμματίζονται έργα ύψους 1.216,8 Μ€ (στους 41 ήδη έχουν ολοκληρωθεί και λειτουργούν). Από εθνικούς πόρους, σε 5 οικισμούς προγραμματίζονται έργα 21,11 Μ€ ενώ σε 21 κατασκευάζονται έργα 47,96 Μ€. Σε 32 οικισμούς υπάρχει ανάγκη μελλοντικών επενδύσεων. Οι 8 έχουν ώριμα έργα ύψους 160 Μ€ και οι 24 έχουν ανώριμα έργα με εκτίμηση κόστους 388 Μ€. Για τις μελλοντικές επενδύσεις εφαρμόζεται μεθοδολογία προτεραιοποίησης. Την περίοδο 2021-2027 οι ανάγκες χρηματοδότησης ανέρχονται σε 879,88 Μ€.</p> <p>β) Ανάγκες υποδομών με ενδεικτική δημόσια δαπάνη 1.850 Μ€. Το 72% αφορά εξασφάλιση επάρκειας πόσιμου νερού, το 12% νέα υδροδότηση και το 11% αναβάθμιση ποιότητας. Ποσοστό σύνδεσης περίπου 100% στο μόνιμο πληθυσμό δεν αποκλείει μελλοντικά την ανάγκη νέων έργων.</p> <p>γ) Ανάγκες με ενδεικτική δημόσια δαπάνη 107 Μ€ εκ των οποίων 6 Μ€ για νέο εξοπλισμό εργαστηρίων (κάλυψη άρθρου 5), 11 Μ€ για κάλυψη απαιτήσεων άρθρου 16 και 95 Μ€ για οριζόντιες δράσεις. Οι ανάγκες για νέα έργα δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθούν στη παρούσα φάση.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	νος από τα συναρμόδια Υπουργεία Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Υγείας και Εσωτερικών	
3. Εκτίμηση των επενδύσεων που απαιτούνται για την ανανέωση των υφιστάμενων υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων, ανάλογα με την ηλικία τους και τα σχέδια απόσβεσης	<ul style="list-style-type: none"> ΕΕΣ Διαχείρισης λυμάτων, Επιτελική Σύνοψη (κεφ. 3 και πιν. 8) και κεφάλαια 3.2.2. και 3.3.1 σε κάθε Περιφερειακό Σχέδιο ΕΕΣ Ποσίμου νερού κεφάλαια 5.1.2, 4.1.2 έως 4.13.2 και 4.14.1 	<ul style="list-style-type: none"> Όσον αφορά στα λύματα, έχουν καταγραφεί ανάγκες ύψους 344 Μ€ (2023-2033), 658 Μ€ (2033-2043) και 230 Μ€ (2043-2053) για την αναβάθμιση παλαιών υποδομών που λειτουργούν. Επίσης έχουν εκτιμηθεί ανάγκες για δράσεις κυκλικής οικονομίας ύψους 132 Μ€, καθώς και ανάγκες για μελέτες ύψους 24 Μ€. Οι ανωτέρω ανάγκες θα ενσωματωθούν στο αναθεωρημένο ΕΕΣ. Όσον αφορά στο πόσιμο νερό, έχουν καταγραφεί ανάγκες για 933 έργα ενδεικτικού π/υ 2.278 Μ€, εκ των οποίων περίπου 2.100 Μ€ αφορούν σε αντικατάσταση παλαιών υποδομών. Υπάρχουν ακόμη ανάγκες για 345 έργα με ενδεικτικό π/υ 1.157 Μ€, από τα οποία περίπου 900 Μ€ αφορούν σε συστήματα ελέγχου διαρροών. Επίσης, υπάρχουν 205 έργα με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση, π/υ 561 Μ€, ενταγμένα στο χρηματοδοτικό πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» (χωρίς δαπάνες έως 01.01.2021) και μεταφερόμενα ή τμηματοποιημένα (phasing) του ΕΣΠΑ 2014-2020. Τα περισσότερα από αυτά αφορούν σε αντικατάσταση παλαιών υποδομών ή σε συστήματα ελέγχου διαρροών. Με την αναθεώρηση του ΕΕΣ, θα επικαιροποιηθούν τα ανωτέρω κόστη.

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>4. Ένδειξη των δυνητικών πηγών δημόσιας χρηματοδότησης, εφόσον χρειάζονται για τη συμπλήρωση των τελών χρήσης.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόσκληση ΑΤ02 «Αντώνης Τρίτσης» Α.Π.16402/28.8.2020(ΑΔΑ: 6ΕΥ746ΜΤΛ6-ΘΙ8), ομάδα έργων Α και Γ • Πρόσκληση ΥΠΕΝ/Υ-ΠΡΓ/32109/3254/01.04.2022 (ΑΔΑ:6Ν8Ι4653Π8-Ε74), υποέργο 2 • ΕΣΠΑ 2021-2027 • ΕΕΣ Ποσίμου νερού, κεφάλαια 8 και 9 	<p>Οι διαθέσιμοι δημόσιοι πόροι περιλαμβάνουν το ΕΣΠΑ 2021-2027, το Ταμείο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας, το πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης», τον χρηματοδοτικό μηχανισμό του ΕΟΧ και το Interreg Ελλάδα -Αλβανία (μόνο για το πόσιμο) και ανέρχονται σε 1.400 Μ€ για το πόσιμο και σε 730 Μ€ για τα λύματα. Σε αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται οι πόροι του εθνικού ΠΔΕ, μέσω των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης.</p> <p>Η επί πλέον ανάγκη χρηματοδότησης ύψους 12 Μ€ που προκύπτει από το κριτήριο 2c είναι πολύ μικρή σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους και είναι δυνατόν να καλύφθεί είτε από πόρους Ε-ΣΠΑ / Ταμείου Ανάκαμψης είτε από εθνικούς πόρους.</p> <p>Στις αναθεωρήσεις των ΕΕΣ λυμάτων και πόσιμου νερού θα περιλαμβάνονται τα επικαιροποιημένα κόστη των αναγκαίων επενδύσεων του κριτηρίου 3 .</p>

2.6 Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων

Η εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ συνδέεται με τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τον **ειδικό στόχο (vi)** «προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία» του Στόχου Πολιτικής 2.

Τα επιμέρους κριτήρια του είναι:

Εφαρμόζονται ένα ή περισσότερα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων, όπως αναφέρονται στο άρθρο 28 της οδηγίας 2008/98/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹¹⁾, τα οποία καλύπτουν ολόκληρη την επικράτεια του κράτους μέλους, και περιλαμβάνουν:

1. Ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης όσον αφορά την διαχείριση αποβλήτων στην οικεία γεωγραφική περιοχή, όπου περιλαμβάνονται το είδος, η ποσότητα και η πηγή των παραγόμενων αποβλήτων και αξιολόγηση της μελλοντικής εξέλιξής τους, λαμβανομένων υπόψη των αναμενόμενων επιπτώσεων των μέτρων που προβλέπονται στο ή στα προγράμματα πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων που καταρτίζονται σύμφωνα με το άρθρο 29 της οδηγίας 2008/98/EK.
  2. Εκτίμηση των υφιστάμενων συστημάτων συλλογής αποβλήτων, όπου περιλαμβάνονται τα συλλεγόμενα υλικά και η εδαφική κάλυψη της χωριστής συλλογής και μέτρα για τη βελτίωση της λειτουργίας της, καθώς και εκτίμηση της ανάγκης για νέα προγράμματα συλλογής.
  3. Εκτίμηση του επενδυτικού κενού που αιτιολογεί την ανάγκη για κλείσιμο των υφιστάμενων εγκαταστάσεων αποβλήτων και πρόσθετες ή αναβαθμισμένες υποδομές αποβλήτων, με πληροφορίες σχετικά με τις πηγές των διαθέσιμων εσόδων για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και συντήρησης.
  4. Πληροφορίες για τα κριτήρια σχετικά με τον εντοπισμό τοποθεσιών για τον τρόπο προσδιορισμού των μελλοντικών τοποθεσιών εγκαταστάσεων και για τη χωρητικότητα των μελλοντικών εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων.
-

Πολύ συνοπτικά, έως σήμερα, οι ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του ΑΟ είναι:

- Το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων της περιόδου 2020-2030 εγκρίθηκε με την ΠΥΣ 39/2020 (Α' 185) και τροποποιήθηκε με την ΠΥΣ 5/18.04.2023 (Α' 94). Η τροποποίηση του ΕΣΔΑ κρίθηκε αναγκαία ώστε να περιλαμβάνει:
  - Την έννοια της Μονάδας Ανάκτησης Ανακύκλωσης (ΜΑΑ) και την πρόβλεψη για σταδιακή μετεξέλιξη των Μονάδων Επεξεργασίας Αποβλήτων (ΜΕΑ) σε ΜΑΑ,
  - Πρόβλεψη για μεταβατική διαχείριση των υπολειμματικών σύμμεικτων αστικών αποβλήτων στην περίπτωση που δεν έχει ολοκληρωθεί το δίκτυο των ΜΕΑ/ ΜΑΑ σε ιδιωτικές ΜΕΑ/ΜΑΑ ή σε μονάδες ενεργειακής αξιοποίησης εντός ή εκτός της Περιφέρειας.
- Το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων της περιόδου 2020-2030 εγκρίθηκε με την ΠΥΣ 11/2022 (Α' 83).
- Η Οδηγία 2018/851/ΕΕ ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με τον ν.4819/2021 (Α' 129).

Απομένουν σημαντικές ενέργειες από το αρμόδιο Υπουργείο ΠΕΚΑ για την εκπλήρωση του ΑΟ. Σημειώνονται σχετικά τα εξής:

- Το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ) έχει εκπονηθεί και έχει ολοκληρωθεί η διαβούλευση επί της σχετικής Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), σύμφωνα με την κυα ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006 “Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων...” (Β’ 1225). Η έγκριση του ΕΣΔΕΑ αναμένεται εντός του γ’ τριμήνου του 2024.
- Τα δεκατρία (13) Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ), βρίσκονται υπό αναθεώρηση στη βάση της με αρ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/114931/1863/07.11.2023 εγκυκλίου του Υ.Π.ΕΝ. με θέμα «Προσαρμογή των ΠΕΣΔΑ στις απαιτήσεις της νομοθεσίας, στις συστάσεις της ΕΕ και στο πρόγραμμα ΠΕΚΑ 2021-2027» (ΑΔΑ: 69ΠΣ4653Π8-7ΓΠ), προκειμένου να αποτελέσουν τεκμηριωμένα, περιεκτικά και λειτουργικά επιχειρησιακά σχέδια, τα οποία θα πληρούν τόσο τις απαιτήσεις της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Απόβλητα, 2008/98/ΕΚ, και συνεπακόλουθα του ν. 4819/2021, όσο και τις προϋποθέσεις για τη συγχρηματοδότηση των έργων διαχείρισης αποβλήτων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται:
  - στο βαθμό ανάλυσης των απαιτούμενων παρεμβάσεων, ώστε να τεκμηριώνεται η τήρηση της ιεράρχησης των αποβλήτων, με έμφαση στη χωριστή συλλογή των αποβλήτων,
  - στη μετατροπή των ΜΕΑ σε ΜΑΑ
  - στην τεκμηρίωση και ανάλυση των προτεινόμενων επιλογών σε εξοπλισμό και υποδομές και
  - στην ανάλυση κόστους - οφέλους.
- Για την υποβοήθηση των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) στην έγκαιρη και ορθή επικαιροποίηση των ΠΕΣΔΑ, σύμφωνα με τις προβλέψεις της προαναφερόμενης εγκυκλίου, η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων (ΓΓΣΔΑ) έχει αναλάβει την ανάθεση σχετικής μελέτης και για τον σκοπό αυτό είναι δικαιούχος της πρόσκλησης «Υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του ΥΠΕΝ» (ΑΔΑ: 9ΚΠΨΗ-6ΝΧ). Η ΓΓΣΔΑ βρίσκεται σε διαδικασία έκδοσης της σχετικής πρόσκλησης.

Η ολοκλήρωση της έγκρισης των ΠΕΣΔΑ, της οποίας πρέπει να προηγηθεί Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση, σύμφωνα με την κυα ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006, δεν αναμένεται νωρίτερα από τα τέλη του 2024.

2.7 Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση (Εκπληρώνεται)

Τα Πλάγια Δράσης Προτεραιότητας (ΠΔΠ ή ΡΑΦ) αποτελούν εργαλεία στρατηγικού πολυετούς σχεδιασμού τα οποία έχουν ως στόχο την παροχή ολοκληρωμένης επισκόπησης των μέτρων που απαιτούνται για την υλοποίηση του πανευρωπαϊκού δικτύου NATURA 2000 και της συνδεδεμένης με αυτό πράσινης υποδομής, τον προσδιορισμό των χρηματοδοτικών αναγκών για τα εν λόγω μέτρα και τη σύνδεσή τους με τα αντίστοιχα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ. Σύμφωνα με τους στόχους της οδηγίας της ΕΕ για

τους οικοτόπους, στην οποία βασίζεται το δίκτυο NATURA 2000, τα μέτρα που πρέπει να προσδιορίζονται στα ΠΔΠ σχεδιάζονται με κύριο σκοπό «τη διασφάλιση της διατήρησης, ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των φυσικών οικοτόπων και των ειδών ενωσιακής σημασίας, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών απαιτήσεων, καθώς και των περιφερειακών και τοπικών ιδιομορφιών».

Η νομική βάση του ΠΔΠ είναι το άρθρο 8 παράγραφος 1 της οδηγίας για τους οικοτόπους, το οποίο επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να αποστέλλουν, κατά περίπτωση, στην Επιτροπή τις εκτιμήσεις τους σχετικά με τα ποσά που κρίνουν αναγκαία στο πλαίσιο της ενωσιακής συγχρηματοδότησης προκειμένου να τηρήσουν τις ακόλουθες υποχρεώσεις τους σε σχέση με το NATURA 2000:

- καθορισμός των αναγκαίων μέτρων διατήρησης που ενδεχομένως συνεπάγονται ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης ή ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης,
- καθορισμός δεόντων κανονιστικών, διοικητικών ή συμβατικών μέτρων που ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους.

Ως εκ τούτου, τα ΠΔΠ επικεντρώνονται στον προσδιορισμό των χρηματοδοτικών αναγκών και προτεραιοτήτων που συνδέονται άμεσα με τα ειδικά μέτρα διατήρησης που καθορίζονται για τους τόπους NATURA 2000, με σκοπό την επίτευξη των στόχων διατήρησης σε επίπεδο τόπων για τα είδη και τους τύπους οικοτόπων για τους οποίους έχουν οριστεί οι τόποι (όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 της οδηγίας για τους οικοτόπους). Δεδομένου ότι στο δίκτυο NATURA 2000 περιλαμβάνονται επίσης οι ζώνες ειδικής προστασίας (ΖΕΠ) που έχουν χαρακτηριστεί σύμφωνα με την οδηγία 2009/147/ΕΚ της ΕΕ για τα πτηνά, εν προκειμένω λαμβάνονται, συνεπώς, εξίσου υπόψη οι χρηματοδοτικές ανάγκες και τα μέτρα προτεραιότητας που συνδέονται με είδη πτηνών σε ΖΕΠ.

Τα κράτη μέλη καλούνται να παρουσιάσουν επίσης στα οικεία ΠΔΠ πρόσθετα μέτρα, καθώς και τις σχετικές χρηματοδοτικές ανάγκες που συνδέονται με την ευρύτερη πράσινη υποδομή (ΠΥ). Τα εν λόγω μέτρα πράσινης υποδομής πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στο ΠΔΠ, εάν συμβάλλουν στην οικολογική συνοχή του δικτύου NATURA 2000, μεταξύ άλλων σε διασυνοριακό πλαίσιο, καθώς και στην επίτευξη του στόχου της διατήρησης ή αποκατάστασης των στοχευόμενων ειδών και οικοτόπων σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης.

Στην ειδική του έκθεση αριθ. 1/2017 για το δίκτυο NATURA 2000, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα πρώτα ολοκληρωμένα ΠΔΠ (για την περίοδο ΠΔΠ 2014-2020) δεν παρουσίαζαν αξιόπιστη εικόνα των πραγματικών δαπανών του δικτύου NATURA 2000. Ως εκ τούτου, στην έκθεση επισημάνθηκε η ανάγκη να επικαιροποιηθεί το έντυπο του ΠΔΠ και να παρασχεθεί περαιτέρω καθοδήγηση για τη βελτίωση της ποιότητας των πληροφοριών τις οποίες παρέχουν τα κράτη μέλη στα οικεία πλαίσια δράσης προτεραιότητας. Το πρόσφατο σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία επικεντρώνεται ειδικά στη διαδικασία αυτή, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη παρέχουν περισσότερο αξιόπιστες και εναρμονισμένες εκτιμήσεις των χρηματοδοτικών τους αναγκών για το NATURA 2000.

Στα συμπεράσματά του σχετικά με το εν λόγω σχέδιο δράσης, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνωρίζει την ανάγκη περαιτέρω βελτίωσης του πολυετούς δημοσιονομικού σχεδιασμού για τις επενδύσεις στη φύση και συμφωνεί ότι είναι απαραίτητο να επικαιροποιηθούν και να βελτιωθούν τα ΠΔΠ. Η σημασία της καλύτερης πρόβλεψης των χρηματοδοτικών αναγκών για το NATURA 2000 ενόψει του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ αναγνωρίζεται επίσης σε ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ο ΑΟ 2.7 (μονοκριτηριακός) έχει εκπληρωθεί, μετά τις αποτελεσματικές ενέργειες των αρμόδιων φορέων (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ)/Γεν. Δ/νση Περιβαλλοντικής Πολιτικής/Δ/νση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος & Βιοποικιλότητας (ΔΔΦΠΒ)) και με την από 25/05/2021 σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Με την επιτυχημένη εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ αίρονται όλες οι δυσκολίες στις δυνατότητες υποβολής αιτημάτων πληρωμής προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τον **ειδικό στόχο (vii)** «ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και τη μείωση κάθε μορφής ρύπανσης» του Στόχου Πολιτικής 2.

Η υποχρέωση εκπλήρωσης του ΑΟ 2.7 οριστικοποιήθηκε στο τέλος της διαπραγματευτικής περιόδου των Κανονισμών και στο σχετικό παράρτημα του Κοινού Κανονισμού Διατάξεων (υπήρχε διαγεγραμμένος από το 2018 στο σχετικό παράρτημα IV).

Οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν με στόχο την εκπλήρωση του ΑΟ 2.7 ήταν οι ακόλουθες:

1. Δημιουργήθηκε ομάδα εργασίας στο Υπουργείο Περιβάλλοντος η οποία κατάρτισε το πλαίσιο δράσης της χώρας (ΠΔΠ / ΡΑΦ) σύμφωνα με το υπόδειγμα της Ευρ.Επιτροπής, το υπέβαλλε και έγινε αποδεκτό. Στις 15/12/ 2020 υποβλήθηκε στην ΕΕ το τελικό ΡΑΦ.
2. Υπεβλήθη έγγραφο θετικής αυτοαξιολόγησης στις 26/04/2021 στην Ευρ. Επιτροπή και στις **25/05/2021 η DG REGIO μας ενημέρωσε πως η ΓΔ Περιβάλλοντος θεωρεί ότι ο αναγκαίος όρος θεωρείται εκπληρωμένος.**

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Σύμφωνα με την ενημέρωση από την αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας δεν υφίσταται κάποια αλλαγή ως προς το θεσμικό και στρατηγικό πλαίσιο που συνιστούν τους όρους εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου.

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 2.7 «Πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που περιλαμβάνουν συγχρηματοδότηση από την Ένωση»

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>Για παρεμβάσεις που υποστηρίζουν μέτρα διατήρησης της φύσης σε σχέση με περιοχές NATURA 2000 οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου (12):</p> <p>Έχει θεσπιστεί πλαίσιο δράσης προτεραιότητας κατά το άρθρο 8 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται από το πρότυπο για το πλαίσιο δράσης προτεραιότητας για την περίοδο 2021-2027, όπως συμφωνήθηκε από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων προσδιορισμού των μέτρων προτεραιότητας και εκτίμησης των χρηματοδοτικών αναγκών.</p>	<p>ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000 στην Ελλάδα σύμφωνα με το άρθρο 8 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας («Οδηγία για τους οικοτόπους») για την περίοδο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027 (https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2021/04/PAF-EL_FINAL.pdf)</p>	<p>Τα πλαίσια δράσεων προτεραιότητας (ΠΔΠ) αποτελούν εργαλεία στρατηγικού πολυετούς σχεδιασμού τα οποία έχουν ως στόχο την ολοκληρωμένη παρουσίαση των μέτρων που απαιτούνται για τη διαχείριση και προστασία του πανευρωπαϊκού δικτύου NATURA 2000 και της συνδεδεμένης με αυτό πράσινης υποδομής και τον προσδιορισμό των χρηματοδοτικών αναγκών για τα εν λόγω μέτρα τη σύνδεσή τους με τα αντίστοιχα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ.</p> <p>Σύμφωνα με τους στόχους της Οδηγίας της ΕΕ για τους οικοτόπους, τα μέτρα που πρέπει να προσδιορίζονται στα πλαίσια δράσεων προτεραιότητας σχεδιάζονται με κύριο σκοπό «τη διασφάλιση της διατήρησης, ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση των φυσικών οικοτόπων και των ειδών ενωσιακής σημασίας, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών απαιτήσεων, καθώς και των περιφερειακών και τοπικών ιδιομορφιών».</p> <p>Η νομική βάση του πλαισίου δράσεων προτεραιότητας είναι το άρθρο 8 παράγραφος 1 της Οδηγίας για τους οικοτόπους, το οποίο επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να αποστέλλουν, κατά περίπτωση, στην Επιτροπή τις εκτιμήσεις τους.</p>

❖ Στόχος Πολιτικής 3 (ΕΤΠΑ & ΤΣ)

3.1 Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο (Εκπληρώνεται)

Η εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ συνδέεται με τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τους **ειδικούς στόχους (i) και (ii)** του Στόχου Πολιτικής 3, (i) «ανάπτυξη ενός ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς, βιώσιμου και διατροφικού ΔΕΔ-Μ» και (ii) «ανάπτυξη και την ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στη ΔΕΔ-Μ και στη διασυνοριακή κινητικότητα».

Ο ΑΟ εκπληρώθηκε με την από 08/02/2024 εγκριτική απόφαση της Ευρ. Επιτροπής, μετά από συνεργασία και διαπραγματεύσεις που συντονίστηκαν από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του ΥΠΥΜΕ σε συνεργασία με την ΕΥΣΣΑΕ. Πολύ συνοπτικά, το χρονολόγιο της διαπραγμάτευσης για την κάλυψη των απαιτήσεων του ΑΟ ήταν:

- Αρχικά υπεβλήθη έγγραφο θετικής αυτοαξιολόγησης για 7 από τα 9 κριτήρια (1,2,3,4,5,7 και 9) στις 25.06.2021 στην Ευρ. Επιτροπή (DG REGIO).
- Υπεβλήθη συνολικό έγγραφο αυτοαξιολόγησης και για τα 9 κριτήρια στις 21.10.2021.
- Στις 18.01.2022 η Ευρ. Επιτροπή απάντησε, με τις παρατηρήσεις επί των προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2021 – 2027 και για τον ΑΟ.
- Στις 09.03.2022 απεστάλησαν εκ νέου απαντήσεις σε παρατηρήσεις της Ευρ. Επιτροπής.
- Στις 17.05.2022 η Ευρ. Επιτροπή απάντησε:
  - ο Όσον αφορά τα κριτήρια 1,3,4 και 6 ναι μεν πληρούνται αλλά θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται επίσης στο επικαιροποιημένο πρόγραμμα για τις μεταφορές.
  - ο Όσον αφορά τα κριτήρια 2 & 7, υπάρχει μια εκτίμηση του αριθμού των σημείων επαναφόρτισης, των σημείων ανεφοδιασμού με LNG και των εγκαταστάσεων ηλεκτροδότησης από την ξηρά στους λιμένες με βάση το ελληνικό NPF. Απαιτούνται περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με το πόσες εγκαταστάσεις επαναφόρτισης/ανεφοδιασμού και χερσαίες εγκαταστάσεις θα χρηματοδοτηθούν από τα διαρθρωτικά ταμεία και πόσες από το ΤΑΑ. Επίσης, ποιό το ύψος της συνολικής χρηματοδότησης σε κάθε σχέδιο για τις εν λόγω υποδομές καθώς και τη γεωγραφική τους θέση/μέρος όπου θα εγκατασταθούν/κατασκευαστούν οι σχετικές υποδομές.
  - ο Για το κριτήριο 5 απαιτούνται ενέργειες διευθέτησης για 4 θέσεις σε ERTMS.
  - ο Για το κριτήριο 8, σε εξέλιξη η β φάση διαβούλευσης του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Οδικής Ασφάλειας. Αναμένεται η ολοκλήρωση της διαδικασίας ώστε να ικανοποιηθεί και ο Αναγκαίος Όρος.
- 6.12.2022: απεστάλη από ΕΥΣΣΑΕ στην Ευρ. Επιτροπή επικαιροποιημένο έγγραφο αυτοαξιολόγησης. Το εθνικό στρατηγικό σχέδιο για την οδική ασφάλεια έχει εγκριθεί.
- 24.4.2023: εστάλησαν νέες παρατηρήσεις της Επιτροπής που αφορούν τα κριτήρια 3,8 και 9 με αντιμετωπίσιμες απαιτήσεις για διορθώσεις των εγγράφων αυτοαξιολόγησης.

Στο κριτήριο 5 όμως και ενώ αυτό εκπληρωνόταν κατά την προηγούμενη φάση των διαδικασιών εκπλήρωσης, μετά το τραγικό δυστύχημα στα «Τέμπη» μπήκε σε νέα φάση διερεύνησης.

Για πρώτη φορά, κατά τη διάρκεια των άτυπων συζητήσεων με την Ευρ. Επιτροπή, στο πλαίσιο της εκπλήρωσης του ΑΟ προστέθηκε και το ζήτημα της επικαιροποίησης του ΕΣΣΜ μέσω των Jaspers.

- Στις 08.06.2023 απεστάλησαν πρόσθετες πληροφορίες στην ΕΕ για τα κριτήρια 3,8 και 9. Ταυτόχρονα ενημερώθηκε η ΕΕ για την επικαιροποίηση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών (ΕΣΣΜ 2017-2037) ώστε να προσαρμοστεί στους στόχους του «Fit for 55» και συμφωνήθηκε μεταξύ της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΥΜΕ και των αρμόδιων υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η επικαιροποίηση του ΕΣΣΜ με την υποστήριξη από την Ομάδα JASPERS.
- Με την αρ.πρωτ.371630/06.12.2023 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Μεταφορών του ΥΠΥΜΕ (ΑΔΑ: 6854465 ΧΘΞ-ΖΔΖ) συστάθηκε Ομάδας Εργασίας στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών για την επικαιροποίηση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών (Ε.Σ.Σ.Μ.). Έργο της Ομάδας είναι ο συντονισμός και η υλοποίηση όλων των απαραίτητων ενεργειών για την επικαιροποίηση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών (ΕΣΣΜ), σε συνεργασία με την ομάδα των Jaspers, τα συναρμόδια Υπουργεία, τη Διαχειριστική Αρχή των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» και κάθε εμπλεκόμενο φορέα/οργανισμό, προκειμένου να προσαρμοστεί στους στόχους του «Fit for 55» και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030.
- Στις 06.12.2023 υποβλήθηκε, μετά από συμφωνία με την γεωγραφική μας μονάδα στη REGIO, ο συνολικός φάκελος θετικής αυτοαξιολόγησης για τον ΑΟ 3.1 και η **εγκριτική απόφαση της Ευρ. Επιτροπής για την εκπλήρωση του ΑΟ εκδόθηκε την 08/02/2024.**

Ακολουθεί ο πίνακας 12 όπως ακριβώς εγκρίθηκε από την Ευρ. Επιτροπή και υποβλήθηκε στην SFC. Συνοδεύεται από την τελική έκθεση του Ιουνίου 2019 για το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών της Ελλάδας, το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Οδικής Ασφάλειας Ελλάδα 2030 (Οκτώβριος 2022), ένα αναλυτικότερο κείμενο τεκμηρίωσης ανά κριτήριο και την πρόσφατη απόφαση για την ομάδα εργασίας για την επικαιροποίηση του ΕΣΣΜ.

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 3.1 «Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο»

Εφαρμόζεται πολυτροπική χαρτογράφηση των υφιστάμενων και σχεδιαζόμενων υποδομών, πλην του τοπικού επιπέδου, έως το 2030, η οποία:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Περιλαμβάνει οικονομική εκτίμηση των σχεδιαζόμενων επενδύσεων, με βάση αξιόπιστη ανάλυση ζήτησης και κατάρτιση κυκλοφοριακών μοντέλων, η οποία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις αναμενόμενες επιπτώσεις του ανοίγματος των αγορών των σιδηροδρομικών υπηρεσιών.	Εξετάστηκε το ΕΣΣΜ (http://nationaltransportplan.gr/el/) και συγκεκριμένα η τελική έκθεση (Παραδοτέο 8), η τεχνική έκθεση για το τελικό μοντέλο μετακινήσεων (Παραδοτέο 3), η τεχνική έκθεση για την παρουσίαση και αξιολόγηση των προτάσεων (Παραδοτέο 5) και το σχέδιο προγραμματισμού (Παραδοτέο 9). Εξετάστηκε επίσης ο Νόμος 4632/2019, το Α.Π.: ΝΤΡΓ/55043/1377/05-07-2019 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών με θέμα: «Έγκριση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών για την Ελλάδα» και το 4ο Σιδηροδρομικό Πακέτο του 2016.	Το ΕΣΣΜ διαμορφώθηκε βάσει στρατηγικού μοντέλου μετακινήσεων για την πρόβλεψη της κυκλοφορίας μεταξύ των μεγάλων πόλεων, αλλά και της κυκλοφορίας στα βασικά σημεία διέλευσης συνόρων και σε διεθνείς λιμένες και αεροδρόμια. Οι προτεινόμενες επενδύσεις του ΕΣΣΜ συμπεριλαμβάνονται σε σενάρια ανάπτυξης του συστήματος μεταφορών που ελέγχθηκαν από το μοντέλο σχετικά με τις επιπτώσεις τους στη ζήτηση. Μέσω Πολυκριτηριακής Ανάλυσης επιλέχθηκε ως πυρήνας το σενάριο που περιλαμβάνει τα περισσότερα μέτρα με θετικό αντίκτυπο. Οι προτεινόμενες επενδύσεις είναι είτε έργα υποδομών που βελτιώνουν τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα των διαφόρων μέσων μεταφοράς, είτε έργα που στοχεύουν στην επίλυση θεσμικών και επιχειρησιακών θεμάτων του τομέα των μεταφορών. Επομένως το ΕΣΣΜ καλύπτει την πολυτροπική χαρτογράφηση των υποδομών. Το μοντέλο του ΕΣΣΜ περιλαμβάνει το σιδηρόδρομο ως μέσο μεταφοράς και έχει τη δυνατότητα πρόβλεψης σιδηροδρομικών ροών, επιβατών κι εμπορευμάτων. Η θεώρηση της απελευθέρωσης της αγοράς των σιδηροδρόμων από το ΕΣΣΜ είναι προφανής λόγω και της ύπαρξης στο ΕΣΣΜ πολλών έργων σιδηροδρομικής υποδομής καθώς και σχετικών μέτρων πολιτικής.

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>2. Συνάδει με τα στοιχεία του ενοποιημένου εθνικού σχεδίου για την ενέργεια και το κλίμα που σχετίζονται με τις μεταφορές.</p>	<p>Για την τεκμηρίωση της κάλυψης του Κριτηρίου 2 εξετάστηκε το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), οι Τεχνικές Οδηγίες για τα Σχέδια Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων Σ.Φ.Η.Ο., ο Νόμος 4710/2020 για την προώθηση της ηλεκτροκίνησης, η ΚΥΑ 77226/1/2017 για τον καθορισμό και εξειδίκευση των απαιτούμενων λεπτομερειών εφαρμογής και των τεχνικών προδιαγραφών του Εθνικού πλαισίου πολιτικής, για την ανάπτυξη της αγοράς υποδομών εναλλακτικών καυσίμων, καθώς επίσης η τελική έκθεση του ΕΣΣΜ.</p>	<p>Ένας από τους πέντε Στρατηγικούς Στόχους που καθορίζονται στο ΕΣΣΜ είναι η «Εξασφάλιση ενός Περιβαλλοντικά Βιώσιμου τομέα μεταφορών». Στο ΕΣΣΜ προτείνονται Μέτρα τα οποία συμβάλουν σε μεγάλο βαθμό στην επίτευξη του παραπάνω Στρατηγικού Στόχου, καθώς επίσης βρίσκονται σε συμφωνία με τις Προτεραιότητες Πολιτικής για τις μεταφορές που καθορίζονται στο ΕΣΕΚ. Ήδη ισχύει το Εθνικό Πλαίσιο Πολιτικής για την ανάπτυξη της αγοράς Υποδομών Εναλλακτικών Καυσίμων στον τομέα των Μεταφορών και την υλοποίηση των σχετικών υποδομών. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το ΕΣΣΜ (Πυλώνας 9) η χρήση καθαρότερων καυσίμων και ηλεκτρικών οχημάτων πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω μέσω της ανάπτυξης ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για την ηλεκτροκίνηση. Η απαίτηση αυτή καλύπτεται από τον Νόμο 4710/2020 για την προώθηση της ηλεκτροκίνησης στην Ελλάδα. Επιπλέον, στην απόφαση για την περιβαλλοντική έγκριση του ΕΣΣΜ περιλαμβάνονται συγκεκριμένοι Περιβαλλοντικοί Όροι που είναι σε συνάφεια με τους στόχους του ΕΣΕΚ.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>3. Περιλαμβάνει επενδύσεις σε διαδρόμους του κεντρικού δικτύου του ΔΕΔ-Μ, όπως ορίζονται στον κανονισμό για τη θέσπιση της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη», σύμφωνα με τα αντίστοιχα προγράμματα εργασίας για τους διαδρόμους του κεντρικού δικτύου του ΔΕΔ-Μ.</p>	<p>Για την τεκμηρίωση της κάλυψης του Κριτηρίου 3 εξετάστηκε η τελική έκθεση του ΕΣΣΜ, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη», όπως επίσης το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο Σχέδιο Εργασίας του Ευρωπαίου Συντονιστή Mathieu Grosch για τον Διάδρομο «Ανατολή/Ανατολική Μεσόγειος» και οι λίστες έργων του 2017, του 2020 και του 2022 για τον εν λόγω Διάδρομο.</p>	<p>Το ΕΣΣΜ περιλαμβάνει σημαντικό αριθμό μέτρων που ανταποκρίνονται στο σχεδιασμό του κεντρικού ΔΕΔ-Μ. Σύμφωνα με την πρόταση για τον Κανονισμό όπου αναφέρονται τμήματα στα οποία δίνεται προτεραιότητα για την ανάπτυξή τους, έξι προκαθορισμένα τμήματα αφορούν την Ελλάδα. Το ΕΣΣΜ περιλαμβάνει στις προτάσεις του μέτρα για τέσσερα από αυτά, με τα τρία να αφορούν διασυνοριακά τμήματα και ένα ελλείποντα κρίκο. Όσον αφορά στο πέμπτο Σχέδιο Εργασίας του Ευρωπαίου Συντονιστή για τον Διάδρομο «Ανατολή/Ανατολική Μεσόγειος» που δημοσιεύτηκε το 2022, τα μέτρα του ΕΣΣΜ καλύπτουν σε σημαντικό βαθμό τις απαιτήσεις του, και παρά τις καθυστερήσεις που εντοπίστηκαν στην ολοκλήρωση επιμέρους τμημάτων, επιβεβαιώνεται η πρόοδος στην υλοποίηση των σχετικών έργων. Συγκεκριμένα, από τα 68 καθορισμένα έργα υποδομών του πέμπτου Σχεδίου Εργασίας, τα 48 περιλαμβάνονται στο ΕΣΣΜ (14 έργα περιλαμβάνονται ως Μέτρα του ΕΣΣΜ, 26 έργα περιλαμβάνονται στο Σενάριο Βάσης του ΕΣΣΜ καθώς βρίσκονταν κατά την εκπόνησή του είτε σε φάση υλοποίησης, είτε σε φάση ωρίμανσης με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση και 8 έργα περιλαμβάνονται στην Περιφερειακή Εξειδίκευση του ΕΣΣΜ).</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>4. Για επενδύσεις εκτός των διαδρόμων του κεντρικού δικτύου του ΔΕΔ-Μ, συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών τμημάτων, εξασφαλίζει τη συμπληρωματικότητα παρέχοντας επαρκή συνδεσιμότητα των αστικών δικτύων, των περιφερειών και των τοπικών κοινοτήτων στο κεντρικό ΔΕΔ-Μ και στους κόμβους του.</p>	<p>Για την τεκμηρίωση της κάλυψης του Κριτηρίου 4 εξετάστηκε η τελική έκθεση του ΕΣΣΜ, ο Κανονισμός αριθ. 1315/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί των προσανατολισμών της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Logistics και ο Νόμος 4599/2019 «Δοκιμασία προσόντων και συμπεριφοράς υποψήφιων οδηγών και οδηγών για τη χορήγηση αδειών οδήγησης οχημάτων, άλλες διατάξεις για τις άδειες οδήγησης και λοιπές διατάξεις».</p>	<p>Το ΕΣΣΜ περιλαμβάνει σημαντικό αριθμό μέτρων που ανταποκρίνονται στο σχεδιασμό του εκτεταμένου ΔΕΔ-Μ. Το ΕΣΣΜ εντοπίζει την κρισιμότητα των διασυνοριακών συνδέσεων της χώρας που αποτελούν την μοναδική χερσαία πύλη για την κεντρική Ευρώπη και περιλαμβάνει επεμβάσεις οδικών και σιδηροδρομικών υποδομών σε δέκα σημεία. Οι επεμβάσεις αυτές αφορούν κυρίως αναβαθμίσεις, αλλά και νέες υποδομές σε σημεία που εντοπίζεται έλλειψη, και καλύπτουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις απαιτήσεις ομαλής μεταφορικής ροής μεταξύ των διασυνοριακών περιοχών. Η περαιτέρω σύγκριση των μέτρων του ΕΣΣΜ ανά κατηγορία υποδομών σε αντιπαραβολή με το εκτεταμένο ΔΕΔ-Μ, καταδεικνύει μια σχετικά ικανοποιητική ταύτιση των προτεινόμενων έργων υποδομών στο ΕΣΣΜ με τμήματα εκτός του κεντρικού ΔΕΔ-Μ. Η συμπληρωματικότητα εξασφαλίζεται μέσω προτεινόμενων οδικών παρακάμψεων αστικών περιοχών και βελτίωσης περιφερειακού οδικού δικτύου, αναβάθμισης του σιδηροδρομικού δικτύου και έργων αναβάθμισης περιφερειακών λιμένων και αεροδρομίων.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>5. Εξασφαλίζει τη διαλειτουργικότητα του σιδηροδρομικού δικτύου και, κατά περίπτωση, υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με την ανάπτυξη του ERTMS σύμφωνα με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2017/6 της Επιτροπής⁽¹³⁾.</p>	<p>Για την τεκμηρίωση της κάλυψης του Κριτηρίου 5 εξετάστηκε η τελική έκθεση του ΕΣΣΜ, το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής για την Τεχνική Προδιαγραφή Διαλειτουργικότητας «Έλεγχος – χειρισμός και σηματοδότηση του σιδηροδρομικού συστήματος της Ένωσης», το 4ο και 5ο Σχέδιο Εργασίας του Ευρωπαίου Συντονιστή Mathieu Grosch για τον Διάδρομο Orient/East Med, οι Κανονισμοί 1315/2013 και 2016/919 της ΕΕ και ο Εκτελεστικός Κανονισμός 2017/6, με τις ημερομηνίες θέσης σε λειτουργία όπως μετατέθηκαν με το αρ. πρωτ. MOVE.DDG1.B.1/ MR/ 4055972 [Ref. Ares(2022)3814065-20/05/2022] έγγραφο της ΕΕ.</p>	<p>Τα έργα σιδηροδρομικών υποδομών που προτείνονται στο ΕΣΣΜ διασφαλίζουν τη διαλειτουργικότητα του σιδηροδρομικού δικτύου και την αδιάλειπτη μετακίνηση εμπορευμάτων και επιβατών εντός και εκτός χώρας. Οι προτάσεις έργων που περιλαμβάνουν ανάπτυξη του ευρωπαϊκού συστήματος διαχείρισης της σιδηροδρομικής κυκλοφορίας (ERTMS) ενισχύουν τη μείωση του κόστους λειτουργίας και τη βελτίωση της αποδοτικότητας του συστήματος. Τα προτεινόμενα έργα είναι σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Ανάπτυξης ERTMS και το Εθνικό Σχέδιο Εφαρμογής πλην της ανάπτυξης της σιδηροδρομικής σύνδεσης προς Ηγουμενίτσα. Στο 4ο Σχέδιο Εργασίας αναφέρεται πως το τμήμα Ηγουμενίτσα - Ιωάννινα – Καλαμπάκα σχεδιάζεται να είναι έτοιμο το 2030.</p> <p>Κατόπιν αλληλογραφίας μεταξύ του ΥΠΥΜΕ και της Γενικής Διεύθυνσης Κινητικότητας και Μεταφορών της ΕΕ, μετατέθηκαν οι ημερομηνίες για τη θέση σε λειτουργία του ERTMS στις τρεις γραμμές του διαδρόμου του κεντρικού δικτύου από το 2020 στο 2022 και στο 2023.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>6. Προάγει την πολυτροπικότητα, εντοπίζοντας τις ανάγκες για τερματικούς σταθμούς συνδυασμένων μεταφορών ή μεταφόρτωσης για φορτία και επιβάτες.</p>	<p>Για την τεκμηρίωση της κάλυψης του Κριτηρίου 6 εξετάστηκε η τελική έκθεση του ΕΣΣΜ, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Logistics, ο Νόμος 4302/2014 «Ρύθμιση θεμάτων Εφοδιαστικής και άλλες διατάξεις», ο Νόμος 4712/2020, καθώς επίσης η Λευκή Βίβλος Χάρτης πορείας για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών – Για ένα ανταγωνιστικό και ενεργειακά αποδοτικό σύστημα μεταφορών (COM(2011) 144 τελικό) και ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1315/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.</p>	<p>Το ΕΣΣΜ περιλαμβάνει έργα υποδομών και ήπια μέτρα, που στοχεύουν στην άμεση ή έμμεση προώθηση της πολυτροπικότητας στις εμπορευματικές και επιβατικές μεταφορές. Τα προτεινόμενα έργα επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών βασίζονται μεταξύ άλλων στην ανάλυση της ζήτησης και στην κατάρτιση κυκλοφοριακών μοντέλων και ως εκ τούτου στοχεύουν στην κάλυψη των αναγκών για τερματικούς σταθμούς συνδυασμένων μεταφορών ή μεταφόρτωσης εμπορευμάτων σε όλα τα μέσα μεταφοράς (σιδηροδρομικές, οδικές, αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές). Σχετικά με τις επιβατικές μεταφορές, τα προτεινόμενα μέτρα υποδομών προωθούν τη πολυτροπικότητα, δίνοντας έμφαση σε σιδηροδρομικά έργα και προωθώντας την ανάπτυξη κεντρικού δικτύου υδατοδρομίων. Σχετικά με τις εμπορευματικές μεταφορές διαπιστώνεται ότι τα έργα υποδομών που προτείνονται στο ΕΣΣΜ και σχετίζονται με την πολυτροπικότητα εξυπηρετούν σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες που προέκυψαν από το σχέδιο δράσης της εθνικής στρατηγικής για τα logistics.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>7. Περιλαμβάνει μέτρα σχετικά με τον σχεδιασμό των υποδομών που αποσκοπούν στην προώθηση των εναλλακτικών καυσίμων, σύμφωνα με τα εκάστοτε εθνικά πλαίσια πολιτικής.</p>	<p>Για την τεκμηρίωση της κάλυψης του Κριτηρίου 7 εξετάστηκε η τελική έκθεση του ΕΣΣΜ, ο Νόμος 4439/2016 για την ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/94/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η ΚΥΑ Αριθ. οικ. 77226/1/2017, η Απόφαση Κυβερνητικού Συμβουλίου Αριθ. 4/2019 για την κύρωση του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), ο Νόμος 4710/2020 και η Απόφαση Α.Π.: ΥΠΕΝ/ΔΜΕΑΑΠ/93764/396 με θέμα «Τεχνικές Οδηγίες για τα Σχέδια Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων Σ.Φ.Η.Ο.».</p>	<p>Το ΕΣΣΜ προτείνει έργα σιδηροδρομικών υποδομών, τα οποία μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν την εισαγωγή ηλεκτροκίνησης. Επιπλέον, τα περισσότερα προτεινόμενα έργα του ΕΣΣΜ που αφορούν βελτίωση των λιμενικών υποδομών περιλαμβάνουν ανάπτυξη υποδομών παροχής ηλεκτρικής ενέργειας σε χρήστες λιμένων. Η προώθηση της χρήσης ΑΠΕ και δράσεων βελτίωσης Ενεργειακής Απόδοσης στους λιμένες προτείνεται και στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα. Η εφαρμογή του ήπιου μέτρου για την ανανέωση του στόλου των οχημάτων αναμένεται να επιφέρει σημαντικά περιβαλλοντικά οφέλη, συνεισφέροντας στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα των οδικών μεταφορών. Σχετικά με την προώθηση καθαρότερων καυσίμων και ηλεκτρικών οχημάτων το ΕΣΣΜ προτείνει την ανάπτυξη ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για την ηλεκτροκίνηση, η οποία καλύπτεται από τον Νόμο 4710/2020, το Εθνικό Πλαίσιο Πολιτικής, το ΕΣΕΚ και τη σχετική απόφαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>8. Παρουσιάζει τα αποτελέσματα της εκτίμησης των κινδύνων για την οδική ασφάλεια σύμφωνα με τις υφιστάμενες εθνικές στρατηγικές οδικής ασφάλειας, καθώς και χαρτογράφηση των οδών και των τμημάτων που επηρεάζονται με ιεράρχηση των αντίστοιχων επενδύσεων.</p>	<p>Για την τεκμηρίωση της κάλυψης του Κριτηρίου 8 εξετάστηκε η τελική έκθεση του ΕΣΣΜ, το Στρατηγικό Σχέδιο Οδικής Ασφάλειας 2011-2020, το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Οδικής Ασφάλειας 2021-2030, οι χάρτες επικινδυνότητας του Ευρωπαϊκού έργου (CEF 2014-2020) SLAIN (D1.3 Risk Map Greece), οι Μελέτες Επεμβάσεων Βελτίωσης Οδικής Ασφάλειας (MEBOA) που έχει εκπονήσει η Εγνατία Οδός Α.Ε., καθώς επίσης το SWD (2019) 283 final που αφορά το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για την οδική ασφάλεια 2021-2030 και η Λευκή Βίβλος για τις Μεταφορές (COM(2011) 144 τελικό).</p>	<p>Το ΕΣΣΜ στοχεύει στη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, προτείνοντας συγκεκριμένα μέτρα οδικών υποδομών και ήπια μέτρα. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις μεταξύ άλλων αφορούν οδικά τμήματα που από τους χάρτες του έργου SLAIN κρίνονται επικίνδυνα. Το ΕΣΣΜ και η Περιφερειακή Εξειδίκευση συγκλίνουν με τις δράσεις του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Οδικής Ασφάλειας 2021-2030, το οποίο αποτελεί τον κεντρικό σχεδιασμό για την αναβάθμιση της οδικής ασφάλειας σε εθνικό επίπεδο. Υιοθετείται το "Όραμα Μηδέν" για τα οδικά ατυχήματα, θέτοντας τον μακροπρόθεσμο στόχο για μηδενισμό των θανατηφόρων ατυχημάτων έως το 2050 και ενδιάμεσο στόχο τη μείωση των νεκρών και των σοβαρά τραυματιών κατά 50% έως το 2030.</p> <p>Η βελτίωση του επιπέδου οδικής ασφάλειας επιδιώκεται επίσης μέσω έργων που επεμβαίνουν σε σημεία και τμήματα του δικτύου που έχουν αναγνωρισθεί ως επικίνδυνα σύμφωνα με τις μελέτες που της ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ ΑΕ. Υλοποιήθηκαν 60 μελέτες στις 13 Περιφέρειες της χώρας και μελετήθηκαν οδικά τμήματα μήκους 15.000 χλμ. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις αφορούν σε περίπου 7.000 επικίνδυνες θέσεις, σε 2.500χλμ. οδικού δικτύου και καλύπτουν 80 οδικούς άξονες του εθνικού και επαρχιακού δικτύου.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>9. Παρέχει πληροφορίες για τους χρηματοδοτικούς πόρους που αντιστοιχούν στις σχεδιαζόμενες επενδύσεις και που απαιτούνται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και συντήρησης των υφιστάμενων και σχεδιαζόμενων υποδομών.</p>	<p>Για την τεκμηρίωση της κάλυψης του Κριτηρίου 9 εξετάστηκε το ΕΣΣΜ και συγκεκριμένα η τελική του έκθεση (Παραδοτέο 8), η τεχνική έκθεση για την παρουσίαση και την αξιολόγηση των προτάσεων (Παραδοτέο 5) και το σχέδιο προγραμματισμού (Παραδοτέο 9). Επιπλέον, εξετάστηκε ο Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και η εθνική νομοθεσία για την αρμοδιότητα και την χρηματοδότηση των εμπλεκόμενων φορέων.</p>	<p>Το εκτιμώμενο κόστος για την υλοποίηση των σχεδιαζόμενων υποδομών που προτείνονται στο ΕΣΣΜ έχει προσδιοριστεί αναλυτικά. Αντίστοιχα, και οι προτεινόμενοι χρηματοδοτικοί πόροι για την κάλυψη αυτού του κόστους έχουν προσδιοριστεί και αναλυθεί. Επίσης, διαπιστώνεται ότι για κάθε κατηγορία έργων υπάρχει εκτίμηση για το κόστος λειτουργίας και συντήρησης. Επιπλέον, μέσω του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ αλλά και με την εφαρμογή του προβλεπόμενου μέτρου (RI-Soft 2) σχετικά με την ανάπτυξη και υλοποίηση μηχανισμού εξασφάλισης πόρων για συντήρηση του οδικού δικτύου, εξασφαλίζονται οι απαραίτητοι πόροι.</p> <p>Όλοι οι αρμόδιοι φορείς για τη συντήρηση και λειτουργία των υποδομών έχουν προβλέψει στο αντίστοιχο Πρόγραμμα Ανάπτυξης, Τομεακό ή Περιφερειακό, σχετικές δράσεις για τη χρηματοδότηση μέσω του ΠΔΕ της βελτίωσης/συντήρησης και του εκσυγχρονισμού των λιμενικών, σιδηροδρομικών, οδικών υποδομών καθώς και των υποδομών αερομεταφορών.</p>

❖ Στόχος Πολιτικής 4 (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+)

Στο πλαίσιο εφαρμογής του ΣΠ4 τα ΚΜ υποχρεούνται να εκπληρώνουν απαιτήσεις υπό το πρίσμα 6 θεματικών ΑΟ που συνδέονται με βασικές πολιτικές, ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές σε κρίσιμους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής.

- 4.1. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας
- 4.2. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων
- 4.3. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα
- 4.4. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας
- 4.5. Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά
- 4.6. Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη

Η χώρα μας σε στενή συνεργασία με την γεωγραφική μονάδα της Γεν. Δ/σης Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης της Ευρ. Επιτροπής, εκπληρώνει όλους τους Αναγκαίους Όρους που σχετίζονται με τον προγραμματισμό δράσεων και την εκταμίευση πόρων στον ΣΠ4.

Κατά τη διάρκεια των Επιτροπών Παρακολούθησης των Προγραμμάτων 2021-2027 του Οκτωβρίου – Δεκεμβρίου 2022 ανακοινώθηκε με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η συγκρότηση **θεματικών ομάδων εργασίας (thematic working groups)** για τις υψηλής σπουδαιότητας πολιτικές του ΕΚΤ+. Στο πλαίσιο εργασιών των εν λόγω ομάδων συζητώνται θέματα που σαφώς άπτονται του περιεχομένου και του εύρους εκπλήρωσης των ΑΟ, είτε με ευθεία αντιστοίχιση, είτε καλύπτοντας μερικώς ή περισσότερους του ενός ΑΟ. Στο παρόν έγγραφο, για λόγους οικονομίας δεν θα περιλαμβάνονται πρακτικά και αποτελέσματα της εργασίας των Ομάδων αλλά για λόγους συνάφειας, τα ενδιαφερόμενα μέρη οφείλουν να αναζητούν και να μένουν ενήμερα σχετικά.

Η ΕΥΣΕΚΤ και η ΔΑ του ΠΑΔΚΣ 2021-2027 έχουν αναλάβει τον συντονισμό και την διοργάνωση των Ομάδων Εργασίας. Οι θεματικές ομάδες εργασίας ενεργοποιήθηκαν εντός του 2023 με την πραγματοποίηση των πρώτων συναντήσεων Φεβρουάριο – Μάρτιο και θα λειτουργήσουν σε όλη την προγραμματική περίοδο του ΕΣΠΑ 2021-2027. Έως σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί δύο συναντήσεις σε κάθε Ομάδα, η συχνότητα τους αναμένεται να είναι τουλάχιστον δις ετησίως, ενώ δύναται να συμπληρώνονται και από συναντήσεις με εξειδικευμένο κατά περίπτωση αντικείμενο όπως την παρουσίαση καλών πρακτικών από άλλα ΚΜ κ.λπ. Οι ομάδες αριθμούν τις 8 και είναι (με τυχαία σειρά αναφοράς) :

1. **Απασχόληση των Νέων** υπό τον συντονισμό της ΔΑ του ΠΑΔΚΣ
2. **Δεξιότητες** υπό τον συντονισμό της ΔΑ του ΠΑΔΚΣ
3. **Εγγύηση για το Παιδί** υπό τον συντονισμό της ΔΑ του ΠΑΔΚΣ
4. **Ρομά** υπό τον συντονισμό της ΕΥΣΕΚΤ
5. **Κοινωνική Οικονομία** υπό τον συντονισμό της ΕΥΣΕΚΤ
6. **Υγεία και Μακροχρόνια Φροντίδα** υπό τον συντονισμό της ΕΥΣΕΚΤ
7. **Κοινωνική Ένταξη** υπό τον συντονισμό της ΕΥΣΕΚΤ
8. **Υπήκοοι Τρίτων Χωρών** υπό τον συντονισμό της ΕΥΣΕΚΤ

4.1 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)

Η εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ συνδέεται με τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τον **ειδικό στόχο (i)** «ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της χωρίς αποκλεισμούς ένταξης στην αγορά εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης των κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας» του **ΕΤΠΑ** και υπό **τους ειδικούς στόχους (α)** «βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας» και **(β)** «εκσυγχρονισμός των θεσμικών φορέων και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας για την εκτίμηση και την πρόβλεψη των αναγκών όσον αφορά τις δεξιότητες και για την εξασφάλιση έγκαιρης και εξατομικευμένης βοήθειας και στήριξης της αντιστοίχισης προσφοράς και ζήτησης, των μεταβάσεων και της κινητικότητας στην αγορά εργασίας» του **ΕΚΤ+** στον Στόχο Πολιτικής 4.

Ο ΑΟ εκπληρώθηκε μετά τις αποτελεσματικές ενέργειες της Γενικής Γραμματέως Ενίσχυσης της Απασχόλησης του τέως Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ενώ συντονιστικό ρόλο στη διαμόρφωση της θετικής αυτοαξιολόγησης είχε η Επιτελική Δομή του Υπουργείου που συνεργάζεται με όλους τους επισπεύδοντες φορείς (Δ.ΥΠ.Α., πρώην ΕΙΕΑΔ/νυν ΜΕΚΥ, κα.).

Μετά τις αλλαγές που προέκυψαν από τις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2023 στη δομή της κυβέρνησης, η ευθύνη για την εκπλήρωση του ΑΟ παραμένει στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και στα υπηρεσιακά στελέχη που έως πρότινος υπάρχει σχετική συνεργασία, αν και καταργήθηκε η ΓΓ Ενίσχυσης της Απασχόλησης.

Το πρώτο σχέδιο θετικής αυτοαξιολόγησης της χώρας μας εστάλη στην Ευρ. Επιτροπή στις 05/08/2022 και ακολούθησε αλληλογραφία με την DG Empl, αποστολή και διαβούλευση επί των σχετικών διαμορφούμενων κειμένων στρατηγικής, συμπληρωματικά στοιχεία και διευκρινήσεις με αποτέλεσμα την παροχή της σύμφωνης γνώμης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο τέλος του 2022.

Δεδομένου ότι η εκπλήρωση του ΑΟ τελέστηκε μετά την έγκριση των Προγραμμάτων 2021-2027 του ΕΣΠΑ, ενεργοποιήθηκε η διαδικασία ανάρτησης των απαιτούμενων εγγράφων στην πλατφόρμα SFC την 23/02/2023 κατόπιν συνεννόησης με την γεωγραφική μονάδα της DG EMPL. Η απόφαση έγκρισης της εκπλήρωσης ελήφθη την **23/05/2023**.

Ο ΑΟ εκπληρώθηκε με την αιτιολόγηση του πίνακα 12 (άτυπη σύμφωνη γνώμη στην 06/02/2023) που ακολουθεί στην επόμενη σελίδα και συμπεριλαμβάνει την επικαιροποίηση, εκπόνηση και οριστικοποίηση τριών στρατηγικών που διαβουλευθηκε το Υπουργείο ΕργΚοινΥπ με την Ευρ. Επιτροπή πριν την οριστικοποίησή τους :

- Η **Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης** (ΕΠΑ) 2022-2030 εκπονήθηκε υπό τον συντονισμό του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων σε συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης και την Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ) και με την βοήθεια του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, με σκοπό να αποτελέσει ένα ολιστικό στρατηγικό πλαίσιο για την ανά-

πτυξη και υλοποίηση στην Ελλάδα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης για την περίοδο 2022-2030, σε συνδυασμό με παθητικές πολιτικές αγοράς εργασίας. Στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής είναι:

- η ενίσχυση της απασχόλησης και η αντιμετώπιση της ανεργίας,
- η ενίσχυση των προσόντων, των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας του εργατικού δυναμικού,
- η ενίσχυση της ετοιμότητας και προσαρμοστικότητας της αγοράς εργασίας και του εργατικού δυναμικού για ένα ραγδαία μεταβαλλόμενο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, καθώς και
- η ευρύτερη βελτίωση των δεδομένων στην αγορά εργασίας και την απασχόληση.

Τους δύο κύριους πυλώνες Διακυβέρνησης των ΕΠΑ αποτελούν η ΓΓ Ενίσχυσης της Απασχόλησης του ΥΠΕΚΥ και η Επιτροπή Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής που αποτελείται από τους αρμόδιους Γενικούς / Ειδικούς Γραμματείς, εκπροσώπους της ΔΥΠΑ, των υπόλοιπων εμπλεκόμενων Υπουργείων, δημόσιων αρχών ή φορέων που διαχειρίζονται συναφείς πόρους, των κοινωνικών εταίρων και της Αυτοδιοίκησης κ.α.

- Η νέα [Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων](#), που καταρτίστηκε (σύμφωνα με το άρθρο 26 του Ν. 4921/2022) και υιοθετήθηκε από την ΔΥΠΑ το 2022, στοχεύει στη διαμόρφωση συνεκτικού πλαισίου για τη διάγνωση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε δεξιότητες, την πρόβλεψη των αναγκών αυτών στο εγγύς και μεσοπρόθεσμο μέλλον και την αξιοποίηση και προσαρμογή των δράσεων ΣΕΚ, προκειμένου το εργατικό δυναμικό να αποκτά ή να αναβαθμίζει δεξιότητες με άμεση και επιτυχή διασύνδεση με την αγορά εργασίας. Οι ειδικότεροι στόχοι του είναι ιδίως:

- α) Η αποτελεσματική αντιστοίχιση της προσφοράς και της ζήτησης της αγοράς εργασίας, σε όρους απαιτούμενων δεξιοτήτων,
- β) η παρακολούθηση και ο εντοπισμός των σύγχρονων επαγγελματικών τάσεων και των δεξιοτήτων που πληρούν τις απαιτήσεις της εθνικής αγοράς εργασίας με έμφαση στην ψηφιακή και πράσινη ανάπτυξη,
- γ) η ενίσχυση της πρόσβασης όλων των ενδιαφερομένων χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς στα προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και επανακατάρτισης
- δ) η προώθηση της ενεργού συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης,
- ε) η συστηματική μέτρηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και η διασφάλιση του ποιοτικού ελέγχου των παρόχων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και των προσφερόμενων προγραμμάτων, με σκοπό τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των ωφελούμενων και την καλύτερη διασύνδεσή τους με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε δεξιότητες,
- στ) η αξιολόγηση και βελτίωση των μοντέλων χρηματοδότησης της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης διαμέσου της σύνδεσης των αμοιβών των παρόχων επαγγελματικής κατάρτισης με τις επιδόσεις τους σε όρους απασχολησιμότητας των ωφελούμενων, με σκοπό τη βελτιστοποίηση της αποτελεσματικής διαχείρισης των πόρων και της αποδοτικότητας των σχετικών παρεμβάσεων, την επίτευξη διαφάνειας και την απλούστευση των διαδικασιών,

ζ) η αξιολόγηση του μοντέλου διακυβέρνησης της Στρατηγικής Δεξιοτήτων Εργατικού Δυναμικού και η αναβάθμισή του με την απλούστευσή του και τον βελτιωμένο συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

- Η νέα [Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση των Νέων 2021-2027, Σχέδιο Δράσης για την Ενισχυμένη Εγγύηση για τη Νεολαία](#), αποτελεί ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό κείμενο για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων στην Ελλάδα, την αύξηση της απασχόλησης και συμμετοχής των νέων στην αγορά εργασίας, τη διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας και την εργασιακή και οικονομική ένταξή τους, καθώς και τη βελτίωση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητάς τους.

Αφορά στην περίοδο 2021 – 2027, με ορίζοντα στο 2030 και έρχεται να επικαιροποιήσει και να διευρύνει το προηγούμενο Σχέδιο Δράσης για την Εγγύηση για τη Νεολαία (2018 – 2020), και να ενσωματώσει τις νέες αρχές και κατευθύνσεις της Ενισχυμένης Εγγύησης για τη Νεολαία (*«ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 30ής Οκτωβρίου 2020 για μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία*), τις αρχές και τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, της νέας Διακήρυξης του Πόρτο, της Σύστασης για μια Γέφυρα προς την Απασχόληση για τους Νέους, και της Ευρωπαϊκής Ατζέντας Δεξιοτήτων. Διαρθρώνεται σε 6 διακριτούς Άξονες, που εμπεριέχουν το σύνολο των πολιτικών, παρεμβάσεων και δράσεων που προτείνονται ή πρόκειται να εξειδικευτούν στο πλαίσιο αυτής:

Άξονας 1: Εντοπισμός, Προσέγγιση και Καθοδήγηση	Άξονας 4: Ισότιμες Ευκαιρίες Πρόσβασης στην Απασχόληση
Άξονας 2: Απόκτηση και Ανάπτυξη Δεξιοτήτων	Άξονας 5: Ενίσχυση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας
Άξονας 3: Προώθηση στην Απασχόληση	Άξονας 6: Βελτίωση του πλαισίου Διακυβέρνησης

Οι παραπάνω άξονες υποστηρίζουν την κεντρική στρατηγική στόχευση της Εθνικής Στρατηγικής για την Απασχόληση των Νέων, ήτοι την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων και τον περιορισμό της νεανικής ανεργίας, τη βελτίωση των προσόντων και δεξιοτήτων των νέων, και τη διαμόρφωση μιας σύγχρονης αγοράς εργασίας για όλους, χωρίς περιορισμούς και διακρίσεις.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Σύμφωνα με ενημέρωση τον Μάιο και τον Νοέμβριο 2023 από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΕΚ 6843/Β/04.12.2023) εξακολουθούν να πληρούνται οι απαιτήσεις του Αναγκαίου Όρου.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης και εξέλιξης του ΜΔΑΑΕ, με ευθύνη της ΕΔ ΕΣΠΑ (ως δικαιούχος) υλοποιείται έργο με τίτλο «Αναβάθμιση δυνατοτήτων και επέκταση της λειτουργίας του Εθνικού Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας», η χρηματοδότηση του οποίου έχει εξασφαλιστεί και στην νέα ΠΠ 2021-2027. Επίσης, έχουν σχεδιασθεί οι προδιαγραφές για τη ανάπτυξη νέας ψηφιακής πύλης ενημέρωσης δράσεων ΕΠΑ, με στόχο η Ενιαία Ψηφιακή Πύλη ΕΠΑ να επιτρέπει την παρουσίαση του συνόλου των ενεργών/υλοποιούμενων/αναμενόμενων έργων ΕΠΑ από όλους τους φορείς, με αναφορά

ειδικών στοιχείων (τόπος υλοποίησης, φορέας χρηματοδότησης, διάρκεια υλοποίησης, παρεχόμενα επιδόματα, κ.α.). Συγκεκριμένα, η πύλη θα λειτουργεί:

- α. ως ένα κεντρικό σημείο αναφοράς και ενημέρωσης κάθε πιθανού δικαιούχου και ωφελούμενου, και
- β. ως ένα κεντρικό σημείο αναφοράς και ενημέρωσης της κεντρικής διοίκησης και εργαλείο πολιτικής για την βελτιστοποίηση του προγραμματισμού παρεμβάσεων ΕΠΑ με βάση τις ανάγκες της αγοράς και την αποφυγή εμφάνισης περιόδων πληθωρισμού ή έλλειψης παρεμβάσεων.

Η ΕΔ ΕΣΠΑ εκτός των ανωτέρω, ευθύνεται και για την εκπόνηση της μελέτης σχεδιασμού προδιαγραφών για τη δημιουργία του Συστήματος Διακυβέρνησης των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης καθώς και για την εκπόνηση μελετών για την δυνατότητα επιχειρησιακής εξειδίκευσης των Εθνικών Στρατηγικών για τις ΕΠΑ και την Απασχόληση των Νέων με δράσεις που θα συγχρηματοδοτηθούν από τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής 2021-2027.

Επισημαίνεται, πως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Δεξιοτήτων 2023 και της στρατηγικής προτεραιότητας που έχει δοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων που διαπιστώνονται στην αγορά εργασίας, Ο Διοικητής της ΔΥΠΑ ανέλαβε τον ρόλο του Προέδρου του [Εθνικού Συμβουλίου Δεξιοτήτων Εργατικού Δυναμικού](#), μέσω του νόμου «Δουλειές Ξανά» (4921/2022), καθώς η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης κατέστη ο φορέας που φέρει την ευθύνη υλοποίησης της Στρατηγικής για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και τη διασύνδεσή του με την αγορά εργασίας. Από τον Φεβρουάριο 2023, ορίστηκε Εθνικός Συντονιστής για τις δεξιότητες, αναλαμβάνοντας να συμβάλλει στην προώθηση της σημασίας εκμάθησης νέων δεξιοτήτων και επανακατάρτισης ανέργων και εργαζομένων, καθώς και νέων εκπαιδευομένων, για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που δημιουργούν οι ελλείψεις δεξιοτήτων ως απόρροια της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης.

Στο πλαίσιο αυτό:

- υλοποιήθηκε η [επικαιροποίηση της Στρατηγικής για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Ανθρώπινου Δυναμικού](#) και τη Διασύνδεσή του με την Αγορά Εργασίας για το 2023, με την περαιτέρω εξειδίκευση του πλαισίου αναβάθμισης δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, με απώτερο στόχο την αλλαγή του εγχώριου μοντέλου ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου και κατ' επέκταση τον μετασχηματισμό της ίδιας της αγοράς εργασίας, ώστε αυτή να λειτουργεί αποτελεσματικά και ενισχυτικά προς τον εθνικό παραγωγικό ιστό.
- καταρτίζεται Εθνικό Μητρώο Παρόχων από την ΔΥΠΑ που είναι δεσμευτικό για όλους και όπου παρακολουθούνται και αξιολογούνται όλοι οι πάροχοι της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση της.
- δημιουργούνται Ατομικοί Λογαριασμοί Δεξιοτήτων (Individual Learning Accounts) δηλαδή ψηφιακά portfolios στα οποία θα καταχωρούνται οι αποκτηθείσες δεξιότητες και οι πιστοποιήσεις από κατάρτιση και αναπτύσσεται το portal skills.gov.gr το οποίο θα είναι η κεντρική πύλη από όπου ο πολίτης θα λαμβάνει πληροφόρηση για ευκαιρίες κατάρτισης και θα έχει πρόσβαση στο λογαριασμό του.

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 4.1 «Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας»

Εφαρμόζεται στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση, το οποίο περιλαμβάνει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Ρυθμίσεις για τη διενέργεια κατάρτισης προφίλ των ατόμων που ζητούν εργασία και την εκτίμηση των αναγκών τους	<ul style="list-style-type: none"> – ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (2022-2030) – Εκσυγχρονισμός ΔΥΠΑ-Επανασχεδιασμός Επιχειρησιακού Μοντέλου <ul style="list-style-type: none"> ο Εγκύκλιος ΔΥΠΑ 80228/12.11.2018: καθολική εφαρμογή νέας μεθοδολογίας ανάλυσης προφίλ ανέργων https://www.oaed.gr/eksatomikef-menh-proseggish ο ΦΕΚ 1236/Β'/04.04.2018 «Αποσαφήνιση των υποχρεώσεων των εγγεγραμμένων ανέργων στα Μητρώα του ΟΑΕΔ σε αμοιβαιότητα προς τις υποχρεώσεις του ΟΑΕΔ έναντι αυτών» – Οδηγίες για την εφαρμογή της μεθοδολογίας Profiling και σύνταξη νέου ΑΣΔ στο πλαίσιο του πιλοτικού προγράμματος ΚΠΑ2 Ελευσίνας 	<p>Με τον εκσυγχρονισμό του ΟΑΕΔ, νυν ΔΥΠΑ, έχει ολοκληρωθεί και εφαρμόζεται στα ΚΠΑ2 η νέα μεθοδολογία ανάλυσης προφίλ σε όλους τους νέους εγγεγραμμένους ανέργους καθώς και στις περιπτώσεις των ήδη εγγεγραμμένων ανέργων, για τους οποίους απαιτείται είτε η δημιουργία, είτε η επικαιροποίηση του Ατομικού Σχεδίου Δράσης (ΑΣΔ στο εξής) τους. Η καθολική εφαρμογή της νέας μεθοδολογίας κατηγοριοποίησης ανέργων με βάση χαρακτηριστικά (Profiling), τέθηκε σε εφαρμογή στις 19.11.2018.</p> <p>Με την καθολική εφαρμογή διαδικασίας profiling και ΑΣΔ, που ψηφιοποιούνται, παρέχονται διαρκώς από τους εργασιακούς συμβούλους στον άνεργο υπηρεσίες ένταξης κι επανένταξης στην αγορά εργασίας και προτάσεις απασχόλησης. Αξιοποιούν επίσης τον Μηχανισμό Διάγνωσης Αναγκών στην Αγορά Εργασίας (ΜΔΑΑΕ στο εξής) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πλαίσιο της Ε.Ε.Κ. με τη χρήση του στο σχεδιασμό νέων ειδικοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης ή/και την τροποποίηση/κατάργηση υφισταμένων, ενώ προβλέπεται να αξιοποιείται από όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>2. Πληροφορίες σχετικά με τις νέες θέσεις εργασίας και τις ευκαιρίες απασχόλησης, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της αγοράς εργασίας</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (2022-2030) - Ν. 4921/2022, ΦΕΚ 75/Α' /18.04.2022, τροπ. Ν. 4940/2022 άρ. 57 παρ.2 μεταφορά ΜΔΑΑΕ σε ΥΠΕΚΥ & αναβάθμιση - Εκσυγχρονισμός ΔΥΠΙΑ, <i>όπ.π.</i> - Ν. 4837/2021 (178/Α), μέρος ΣΤ - Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεσή του με την Αγορά Εργασίας - Μεταρρύθμιση ΣΕΚ: <ul style="list-style-type: none"> ο Ν. 4763 ΦΕΚ Α 254/ 21.12.2020, Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης & ΔΒΜ...» όπως τροποποιήθηκε & ισχύει ΥΑ Κ3/37244 ο ΦΕΚ 3703/13-7-2022 Υ.Α Εξειδίκευση κριτηρίων για επιλεξιμότητα παρόχων 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο ΜΔΑΑΕ συγκεντρώνει και επεξεργάζεται δεδομένα & αναλύσεις για την εξέλιξη επαγγελματών & κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, για την προσφορά & ζήτηση δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας. • Η Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων στοχεύει στη διαμόρφωση πλαισίου για τη διάγνωση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε δεξιότητες, την πρόβλεψη αναγκών στο εγγύς και μεσοπρόθεσμο μέλλον, την αξιοποίηση και προσαρμογή των δράσεων ΣΕΚ, ώστε το εργατικό δυναμικό να αποκτά ή να αναβαθμίζει επίκαιρες δεξιότητες. • Η ΔΥΠΙΑ με διαδικασίες ανίχνευσης ειδικοτήτων και αναγκών των επιχειρήσεων, με έμφαση σε <i>evidence-based</i> δράσεις, τους δίνει την ευκαιρία να προγραμματίζουν προσλήψεις που πραγματικά χρειάζονται και να επωφελούνται των κινήτρων που παρέχουν τα προγράμματα απασχόλησης. • Εφαρμόζονται σύστημα Σχεδιασμού και Διαχείρισης της υλοποίησης συγχρ/μενων προγραμμάτων μη τυπικής μάθησης, ΣΕΚ & Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΕΕ) με νέο πλαίσιο προδιαγραφών για το σχεδιασμό & την υλοποίηση στο ΕΚΤ+. <p>Εφαρμόζεται από το ΥΠΑΙΘ νέο θεσμικό πλαίσιο για το Εθνικό Σύστημα ΕΕΚ & ΔΒΜ σε συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία & κατόπιν διαβούλευσης με κοινωνικούς εταίρους.</p>
<p>3. Ρυθμίσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η επανεξέτασή του</p>	<p>– ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (2022-2030), βλ. 7.2. Αρχές και Διαδικασίες Διακυβέρνησης</p>	<p>Βάσει του Ν. 4921/2022 και της Εθνικής Στρατηγικής προβλέπεται η συστηματικότερη εμπλοκή των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των δράσεων ενίσχυσης της απασχόλησης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού και η ενδυνάμωση της επάρκειάς τους.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
διενεργούνται σε στενή συνεργασία με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη	<ul style="list-style-type: none"> - Ν. 4921/2022, ΦΕΚ 75/Α'/18.04.2022, αρ. 27, παρ. 6 - ΦΕΚ 562/7.7.2022, Υ.Α. Ορισμός μελών στο Εθνικό Συμβούλιο Δεξιοτήτων Εργατικού Δυναμικού της ΔΥΠΑ - ΦΕΚ 3649/11.07.2022, Υ.Α. Προσδιορισμός μεθοδολογίας για τη συνεργασία μεταξύ Μ.Ε.Κ.Υ., κοινωνικών εταίρων και λοιπών φορέων στο πλαίσιο του ΜΔΑΑΕ - ΦΕΚ ΥΟΔΔ, 24.02.2021, 130, Αριθμ. Κ3/20145, Συγκρότηση και ορισμός μελών του Κεντρικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 	<p>Ενισχύεται η συνεργασία ΔΥΠΑ με κοινωνικούς εταίρους και εκπροσώπους της αγοράς μέσω του <i>Εθνικού Συμβουλίου Δεξιοτήτων Εργατικού Δυναμικού</i> με συμμετοχή και δικαίωμα ψήφου. Σε τακτικές συνεδριάσεις δύναται να συμμετέχουν και άλλοι φορείς με αρμοδιότητες αντίστοιχες των θεμάτων που συζητούνται κάθε φορά χωρίς δικαίωμα ψήφου.</p> <p>Επίσης, με απόφαση Υπουργού ΕΚΥ προσδιορίζεται η μεθοδολογία βάση της οποίας γίνεται η συνεργασία της Μ.Ε.Κ.Υ., κοινωνικών εταίρων και λοιπών φορέων με σκοπό συλλογή στοιχείων και ανταλλαγή απόψεων. Η διάγνωση των αναγκών για δεξιότητες στην αγορά εργασίας γίνεται σε εθνικό, τομεακό και τοπικό επίπεδο με τη μελέτη των διαθέσιμων στοιχείων και σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους.</p> <p>Επιπλέον, όλοι οι συναρμόδιοι φορείς μεταξύ των οποίων είναι και το ΥΠΕΚΥ συμμετέχουν στο ανώτατο όργανο Διακυβέρνησης ΕΕΚ & ΔΒΜ που είναι το ΚΣΕΕΚ του ΥΠΑΙΘ.</p>
4. Ρυθμίσεις για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την επανεξέταση των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας	<ul style="list-style-type: none"> - ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (2022-2030), οριζόντιος άξονας 2 - Ν. 4921/2022, ΦΕΚ Τεύχος Α' 75/18.04.2022 	<p>Σύμφωνα με τη Στρατηγική ΕΠΑ η διακυβέρνηση βασίζεται στην ενδυνάμωση των εμπλεκόμενων για την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών, εισάγει συνολική προσέγγιση σχεδιασμού, παρακολούθησης & αξιολόγησης βάση δεδομένων, ενισχύοντας υφιστάμενους μηχανισμούς παρακολούθησης της αγοράς εργασίας με νέα εργαλεία.</p> <p>Τους 2 κύριους πυλώνες Διακυβέρνησης ΕΠΑ αποτελούν η ΓΤ Ενίσχυσης της Απασχόλησης & η ΕπΠα της Στρατηγικής που αποτελείται από αρμόδιους ΓΤ, ΔΥΠΑ, εμπλεκόμενα Υπουργεία, δημόσιες αρχές που διαχειρίζονται συναφείς πόρους, κοιν.εταίρους, Αυτοδιοίκηση κ.α.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
		<p>Η ΕπΠα της Στρατηγικής στηρίζει την υλοποίηση, την παρακολούθηση της προόδου & του βαθμού επίτευξης των στόχων της και τον συντονισμό μεταξύ των εμπλεκόμενων με στόχο την επίτευξη συνεργειών. Η Εθνική Στρατηγική επικαιροποιείται κάθε 2 χρόνια.</p> <p>Συμπληρωματικά, η ΔΥΠΑ διαθέτει σύστημα παρακολούθησης & αξιολόγησης των προγραμμάτων της βάση συστάσεων της WBank, που διαλειτουργεί με λοιπά συστήματα προκειμένου να ενημερώνει σε πραγματικό χρόνο δείκτες επίδοσης των προγραμμάτων σε όρους στόχευσης πολιτικών, απασχολησιμότητας ωφελουμένων & ανθεκτικότητάς τους στην αγορά εργασίας.</p>
<p>5. Όσον αφορά τις παρεμβάσεις για την απασχόληση των νέων, τεκμηριωμένες και στοχοθετημένες διαδρομές για τους νέους που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, οι οποίες περιλαμβάνουν μέτρα προσέγγισης και βασίζονται σε ποιοτικά κριτήρια, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων για ποιοτικά προγράμματα μαθητείας και πρακτικής άσκησης, στο</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ 2021-2027, Σχέδιο Δράσης για την ενισχυμένη εγγύηση για την νεολαία - Στρατηγικό Σχέδιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας 2022-2024 Ν. 4921/2022, ΦΕΚ Τεύχος Α' 75/18.04.2022 - ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (2022-2030), Στρατηγικός Άξονας 2 Ενίσχυση της Νεανικής Απασχόλησης - Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού 	<p>Η Στρατηγική για την απασχόληση των Νέων 2021-2027 στο πλαίσιο της Ενίσχυσης των Εγγυήσεων για τη Νεολαία θέτει την ενίσχυση της απασχόλησης και της απασχολησιμότητας των Νέων ως το κυριότερο εργαλείο για την εργασιακή και οικονομική ένταξη τους, ανάμεσα στους οποίους και αυτοί από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και όσοι βρίσκονται αντιμέτωποι με την εργασιακή επισφάλεια και τον κίνδυνο εργασιακού και κοινωνικού αποκλεισμού. Η υιοθέτηση εξατομικευμένης προσέγγισης των νέων αποτελεί κεντρικό στοιχείο των προτεινόμενων πολιτικών και δράσεων.</p> <p>Σε συνέχεια της διάγνωσης προβλημάτων και των προκλήσεων η Στρατηγική διαρθρώνεται σε 6 Άξονες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Εντοπισμός, Προσέγγιση και Καθοδήγηση 2 Απόκτηση και Ανάπτυξη Δεξιοτήτων 3 Προώθηση στην Απασχόληση

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
πλαίσιο εφαρμογής των προγραμμάτων εγγύησης για τη νεολαία.	Δυναμικού και τη Διασύνδεσή του με την Αγορά Εργασίας – Ν. 4826/2021	4 Ισότιμες Ευκαιρίες Πρόσβασης στην Απασχόληση 5 Ενίσχυση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας 6 Βελτίωση του πλαισίου Διακυβέρνησης Η διακυβέρνηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της Στρατηγικής των Νέων εντάσσεται στο συνολικότερο Σύστημα Διακυβέρνησης των ΕΠΑ με τη συγκρότηση ειδικής και κατάλληλα στελεχωμένης Ομάδας Δράσης για τον εξειδικευμένο συντονισμό, διοίκηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης της.

4.2 Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)

Η εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ συνδέεται με τη χρηματοδότηση δράσεων υπό **τους ειδικούς στόχους (i)** «ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της χωρίς αποκλεισμούς ένταξης στην αγορά εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης των κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας» του **ΕΤΠΑ** και **(γ)** «προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων» του **ΕΚΤ+** στον Στόχο Πολιτικής 4.

Ο ΑΟ εκπληρώθηκε 17/01/2022, μετά τις αποτελεσματικές ενέργειες των:

- γραφείο Υφυπουργού Δημογραφικής Πολιτικής και Οικογένειας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
- γραφείο Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓ ΔΟικΠΙΦ)
- Τμήμα Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Ανάπτυξης πολιτικών Ισότητας της Δ/σης Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων

καθώς και τη συνεργασία (λόγω προηγούμενης αρμοδιότητας και με νομοθετική ρύθμιση) με την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εσωτερικών.

Η θετική αυτοαξιολόγηση της χώρας μας εστάλη στις 27/07/2021 και ακολούθησε αλληλογραφία με την DG Empl, αποστολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων με αποτέλεσμα την παροχή της σύμφωνης γνώμης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 17/01/2022.

Μετά τις αλλαγές που προέκυψαν από τις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2023 στη δομή της κυβέρνησης, η ευθύνη για τον εν λόγω ΑΟ μεταφέρεται στο νεοσύστατο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ εφεξής) και στην Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ εφεξής). Σε υπηρεσιακό επίπεδο, εξακολουθεί η συνεργασία με το Τμήμα Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Ανάπτυξης πολιτικών Ισότητας της Δ/σης Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων, ενώ πρόσφατα συστάθηκε και η ΕΔ ΕΣΠΑ του ΥΚΟΙΣΟ (ΦΕΚ 7502/Β/29.12.2023⁵) που θα έχει συντονιστικό ρόλο στην παρακολούθηση τη διαρκούς εκπλήρωσης στον ΑΟ. Ο ΑΟ εκπληρώθηκε με την αιτιολόγηση του πίνακα 12 που ακολουθεί σε επόμενη σελίδα.

⁵ Η ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΚΟΙΣΟ, αποτελεί υπηρεσιακά τη συνέχιση της ΕΔ ΚΑ παλαιότερα και των Υποδ/νσεων II & III της ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ στη συνέχεια, καθώς θα υποστηρίζει το νεοσύστατο Υπουργείο για την εκπόνηση και εφαρμογή των Εθνικών Στρατηγικών στους τομείς ευθύνης του και ιδίως στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, τις Κοινωνικές Πολιτικές Στέγασης, την Προαγωγή της Ισότητας, τη Διασφάλιση Ίσων Ευκαιριών για όλους και την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, τη Σύγχρονη Δημογραφική Πολιτική και Ενίσχυση της Οικογένειας, τη Βελτίωση Ποιότητας Ζωής Ατόμων με Αναπηρία και την Εγγύηση για το παιδί.

Τα κρίσιμα σημεία που έπρεπε να ληφθούν υπόψη για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του Αναγκαίου Όρου είναι:

- Το **Εθνικό πλαίσιο για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ)** πρέπει να καλύπτει το σύνολο των πολιτικών στη χώρα, γεγονός που ξεπερνά το εύρος αρμοδιοτήτων της ΓΓΙΑΔ.
- Τα αποτελέσματα πρέπει να είναι και ποσοτικά, δεδομένου ότι υπάρχει πληθώρα δεδομένων που παράγονται στη χώρα και είναι σημαντικό να χρησιμοποιούνται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των δράσεων στη διαμόρφωση της πολιτικής.
- Σε ότι αφορά την εμπλοκή των stakeholders, είναι κρίσιμο να εμπλέκονται ενεργά στη διαδικασία σχεδιασμού, υλοποίησης, παρακολούθησης και αναθεώρησης.

Το νέο ΕΣΔΙΦ συνοδεύεται από επιχειρησιακό σχέδιο, το οποίο εξειδικεύει κάθε δράση και την αναλύει όσον αφορά το περιεχόμενο, το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής, την πηγή χρηματοδότησης και τον προϋπολογισμό. Επίσης, αναφέρεται η συσχέτιση με τους δείκτες που τηρεί το Παρατηρητήριο Ισότητας και αναφέρει τυχόν αλληλεπίδραση με άλλα έργα του ΕΣΔΙΦ. Η αποτύπωση αυτή υπάρχει κυρίως για τα έργα που έχουν ορίζοντα υλοποίησης το 2023, καθώς αυτή τη στιγμή είναι τα πιο ώριμα. Αναμένεται όμως τα στοιχεία που λείπουν να συμπεριληφθούν στην προβλεπόμενη αναθεώρησή του.

Όπως ήδη αναφέρεται στο ΕΣΔΙΦ και στην αιτιολόγηση εκπλήρωσης του *Κριτηρίου 1*, προβλέπεται η αναβάθμιση του Παρατηρητηρίου Ισότητας τόσο σε επίπεδο εξοπλισμού και λειτουργικότητας όσο και σε επίπεδο καταγραφής και παρακολούθησης δεικτών που απορρέουν από τις προβλέψεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (ΣτΚ). Επίσης, σε συνεργασία με την ΕΛΣΤΑΤ έχουν ήδη ξεκινήσει οι διαδικασίες προκειμένου το Παρατηρητήριο να γίνει επίσημο σημείο παροχής στατιστικών στοιχείων, κυρίως όσον αφορά τα στοιχεία που συλλέγει πρωτογενώς από το Δίκτυο Δομών της ΓΓΙΑΔ. Έχει προβλεφθεί για το σκοπό αυτό η συνέχιση της συγχρηματοδότησής του στην ΠΠ 2021-2027.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Σύμφωνα με την ενημέρωση τον Μάιο και Νοέμβριο 2023 από το Τμήμα Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Ανάπτυξης Πολιτικών Ισότητας, δεν υφίσταται κάποια αλλαγή ως προς το θεσμικό και στρατηγικό πλαίσιο που συνιστούν τους όρους εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου. Αναλυτικότερα, οι εξελίξεις που σχετίζονται με τον ΑΟ μετά την έγκριση του είναι:

- Το Παρατηρητήριο για την Ισότητα των Φύλων για την ανάλυση και βελτίωση των δεδομένων που παρακολουθούνται από το ΕΙΓΕ σε εθνικό επίπεδο συνεργάζεται με την ΜΕΚΥ (τη Μονάδα Εμπειρογνομώνων του Υπουργείου Εργασίας & ΚΑ). Σε συνεργασίες με τα συναρμόδια υπουργεία προχωρά για την ανάπτυξη μεθοδολογίας και μηχανισμών καταγραφής και παρακολούθησης των δεικτών που προκύπτουν από το κείμενο της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και αναμένεται να βοηθήσουν στην αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών για τα θέματα βίας, λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια της Ανεξάρτητης Αρχής GREVIO κατά την αξιολόγηση της χώρας μας για την πορεία υλοποίησης της ΣτΚ τον Μάρτιο 2023. Σημειώνεται ότι το Νοέμβριο 2023 αναμένονταν το επίσημο πόρισμα για την αξιολόγησης της χώρας βάσει του οποίου θα γίνουν τυχόν αλλαγές και προσαρμογές στην εφαρμοζόμενη μεθοδολογία καταγραφής

και τήρησης των στατιστικών στοιχείων και δεδομένων σε εθνικό επίπεδο. Η ΓΓΙΑΔ δρομολογεί την ένταξη στο ΕΣΠΑ 2021-2027 προτεινόμενου συγχρηματοδοτούμενου έργου για την αναβάθμιση της Δομής του Παρατηρητηρίου Ισότητας των Φύλων.

- Όπως προβλέπεται στο ΕΣΔΙΦ και τον Άξονα Προτεραιότητας 2 για την Ισότητα Συμμετοχή των Γυναικών στην αγορά εργασίας υλοποιούνται οι εξής δράσεις:

Στον Στόχο 2.1: Ενίσχυση της γυναικείας απασχόλησης:

- ο Δράση 2.1.1: ολοκληρώθηκαν οι δράσεις για την [απονομή Σήματος Ισότητας στις πρώτες 18 επιχειρήσεις](#) (Φεβρουάριος 2022), ενώ η σχετική ΥΑ για την καθιέρωση διαδικασίας απονομής Σήματος Ισότητας βρίσκεται υπό έκδοση. Η Γ.Γ.Ι.Α.Δ. δρομολογεί την ένταξη στο ΕΣΠΑ 2021-2027 προτεινόμενου συγχρηματοδοτούμενου έργου για την καθολική εφαρμογή του «Σήματος Ισότητας» στις επιχειρήσεις.
- ο Δράση 2.1.4: Εντάχθηκε στο ΕΣΠΑ 2021-2027, το έργο «Ένταξη και Ενίσχυση της Απασχόλησης των Γυναικών σε Τομείς της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης» σε συνεργασία με τη ΔΥΠΑ στο πλαίσιο του #GIL4W με στόχο την κατάρτιση και απασχόληση των γυναικών σε τομείς υψηλής εξειδίκευσης. Η ΓΓΙΑΔ βρίσκεται σε διαβούλευση με συναρμόδιους φορείς με σκοπό την περαιτέρω εξειδίκευση των δράσεων του εν λόγω έργου.
- ο Δράση 2.1.5: το έργο «Diversity Awareness» για την ενσωμάτωση της διαφορετικότητας στις εταιρικές πολιτικές και λειτουργίες που χρηματοδοτείται από πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης θα υλοποιηθεί μέσω εξωτερικού αναδόχου για την ανάδειξη του οποίου υπάρχει διαγωνιστική διαδικασία σε εξέλιξη σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 12/2023 διακήρυξη (ΑΔΑΜ:23PROC012101147). Η υλοποίηση του έργου δεν έχει εκκινήσει λόγω άσκησης ένδικων μέσων από τους υποψήφιους αναδόχους της διαγωνιστικής διαδικασίας για την επιλογή αναδόχου.

Στον Στόχο 2.2: Συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής:

- ο Δράση 2.2.1: ολοκληρώθηκε η μεταφορά της ΕΚ/2019/1158 Οδηγίας με το ν. 4808/2021 (ΜΕΡΟΣ ΙΙ) ,
- ο Δράση 2.2.3: το έργο «Νταντάδες της Γειτονιάς» ξεκίνησε την πιλοτική του λειτουργία του με τη δημιουργία του [Μητρώου Επιμελητών](#) και διευρύνει συνεχώς τους Δήμους εφαρμογής του. Έχουν δημοσιευτεί δύο ΚΥΑ που αφορούν αφενός την παράταση ολοκλήρωσης της πιλοτικής εφαρμογής έως 31-12-2024 (ΦΕΚ 4703/24-7-2023, τεύχος Β') και αφετέρου την αύξηση της αξίας τοποθέτησης-voucher (ΦΕΚ 6267/1-11-2023, τεύχος Β'). Τα σχετικά κείμενα έχουν αναρτηθεί στον εξειδικευμένο ιστότοπο του έργου ntantades.gov.gr.
- Η Διεύθυνση Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων έστειλε επιστολές της Υφυπουργού α) για τον ορισμό προσώπου επαφής για την παρακολούθηση της υλοποίησης του ΕΣΔΙΦ(αρ. πρωτ. 10639/7-2-2022) και β) για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των δράσεων στο πλαίσιο του ΕΣΔΙΦ (αρ. πρωτ. 76655/12-8-2022). Σε συνέχεια κύκλου διαβουλεύσεων και τηλεδιασκέψεων με τα Υπουργεία τον Σεπτέμβριο 2022 και τον Μάιο του 2023 αποτυπώθηκε η πρόοδος υλοποίησης του ΕΣΔΙΦ. Η συλλογή των δεδομένων και η ποσοτικοποίηση της προόδου υλοποίησης γίνεται από το

Παρατηρητήριο Ισότητας Φύλων. Από την α' αποτίμηση της προόδου υλοποίησης δεν προέκυψε ανάγκη αναθεώρησης του κειμένου του ΕΣΔΙΦ. Από το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων και την αξιολόγηση της προόδου υλοποίησης, η οποία θα παρουσιαστεί στο ΕΣΙΦ, θα προκύψει η ανάγκη και το πλαίσιο αναθεώρησης του ΕΣΔΙΦ για την επόμενη διετία.

Σημειώνεται ότι η διαδικασία και τα αποτελέσματα της παρακολούθησης αποτυπώνονται σε ηλεκτρονική μορφή σε ειδική πλατφόρμα που σχεδιάστηκε για τον σκοπό αυτό και βρίσκεται σε εσωτερική δοκιμαστική λειτουργία.

Από τον Ιούλιο 2023, έχει υιοθετηθεί ως διαδικασία, όλες οι υπηρεσιακές μονάδες της ΓΓΙΑΔ να υποβάλλουν στην πολιτική ηγεσία του κρατικού φορέα ισότητας των φύλων μηνιαία έκθεση πεπραγμένων με βάση τις αρμοδιότητές τους, οι οποίες συνάδουν με τους άξονες προτεραιότητας του ΕΣΔΙΦ 2021-2025. Οι βασικές εξελίξεις αναρτώνται στον ιστότοπο του φορέα μας www.isotita.gr και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπου η ΓΓΙΑΔ έχει παρουσία.

- Το ΕΣΙΦ παραμένει το αρμόδιο συμβουλευτικό γνωμοδοτικό όργανο και υπεύθυνος φορέας για τη διαβούλευση και παρακολούθηση των πολιτικών για την ισότητα των φύλων. Με το άρθρο 20 του ν. 4808/2021, διευρύνθηκε ο αριθμός των μελών του και [επικαιροποιήθηκε η σύστασή του](#) με κυριότερη αλλαγή τη συμμετοχή νέων φορεών της ΚτΠ, γεγονός που ενισχύει και εντείνει τον διάλογο της ΓΓΙΑΔ με τους κοινωνικούς εταίρους.

Όπως ήδη αναφέρθηκε αναμένεται η πρόταση για την αναθεώρηση του ΕΣΔΙΦ να παρουσιαστεί και να λάβει την έγκριση του ΕΣΙΦ, προκειμένου να αποτυπώσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις προτεραιότητες της επόμενης διετίας. Ιδιαίτερο ρόλο θα διαδραματίσουν οι Επιτροπές Ισότητας Φύλων των Περιφερειών και των Δήμων (ΔΕΠΙΣ και ΠΕΠΙΣ) που θα κληθούν να παρουσιάσουν τις ανάγκες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο καθώς και τις προτάσεις τους για νέες δράσεις και έργα.

- Από τον Μάρτιο 2023 στη ΓΓΙΑΔ λειτουργεί Γραφείο Υποστήριξης Ισότητας (helpdesk) στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 με σκοπό την προώθηση της αρχής της ισότητας στην τοπική αυτοδιοίκηση. Επιπλέον, η ΓΓΙΑΔ ενημερώνει σε μηνιαία βάση τις Περιφέρειες και τους Δήμους της χώρας, μέσω απευθείας επικοινωνίας με τις αντίστοιχες ΠΕΠΙΣ και ΔΕΠΙΣ, για την «Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες» και την εγκύκλιο του κρατικού φορέα ισότητας των φύλων σχετικά με τις οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν.4604/2019 «Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας – Ρυθμίσεις για την απονομή Ιθαγένειας – Διατάξεις σχετικές με τις εκλογές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση – Λοιπές διατάξεις» σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Τέλος, τον Οκτώβριο 2023, η Γενική Γραμματεία έδωσε στη δημοσιότητα την [«Ετήσια Έκθεση 2022: Η Εφαρμογή των Πολιτικών Ισότητας των Φύλων στους Δήμους και τις Περιφέρειες»](#). Πρόκειται για ένα κείμενο με τις δράσεις των ΟΤΑ α' και β' βαθμού για την ισότητα γυναικών και ανδρών και τις πρωτοβουλίες των Δημοτικών και Περιφερειακών Επιτροπών Ισότητας που στοχεύουν στην εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων και τη δημιουργία μιας δημοκρατικής και ανοιχτής κοινωνίας.

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 4.2 «Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την ισότητα των φύλων»

Εφαρμόζεται εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ισότητα των φύλων, το οποίο περιλαμβάνει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Τεκμηριωμένο προσδιορισμό των προκλήσεων για την ισότητα των φύλων.	<ul style="list-style-type: none"> – https://isotita.gr/statistika-stoixeia-meletes/ – https://ypergasias.gov.gr/isotita-ton-fylon/ – N. 4531/2018 – N. 4604/2019 και στη σχετική ΕΓΚΥΚΛΙΟ αριθ.1/2020 για Οδηγίες εφαρμογής – Δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025 στο opengov.gr όπου βλ. ειδικότερα στο <i>Κεφάλαιο 1: Πλαίσιο πολιτικής Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025</i> 	<p>Το Παρατηρητήριο για την Ισότητα των Φύλων λειτουργεί στο Τμήμα Τεκμηρίωσης, Έρευνας & Ψηφιακής Υποστήριξης στη ΓΓ Δημογραφικής & Οικογενειακής Πολιτικής & Ισότητας των Φύλων (ΓΓΔΟΠΙΦ) στο Υπ. Εργασίας & Κοιν. Υποθέσεων (ΥΠΕΚΥΠ) και αποτελεί τον εθνικό μηχανισμό συλλογής και διάχυσης δεικτών φύλου με σκοπό να παρακολουθεί διαχρονικά τις τάσεις, εξελίξεις καθώς και τα κρίσιμα μεγέθη για την ανισότητα των φύλων στην Ελλάδα. Βασίζεται σε ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα που προέρχονται από την ΕΛΣΤΑΤ, την EUROSTAT και πλήθος άλλων εθνικών και διεθνών πηγών, θα συνεχίσει να λειτουργεί και θα ενισχυθεί ο ρόλος του.</p> <p>Όπως αναφέρεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025 (ΕΣΔΙΦ), παρόλο που έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων με βάση το φύλο, πρέπει να υπάρξει ενίσχυση και ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και για το λόγο αυτό, υπογραμμίζεται η σημασία της αναβάθμισης του Παρατηρητηρίου in-house και της εμπλοκής όλων των ενδιαφερομένων, των κυβερνητικών φορέων και αρχών, της τοπικής αυτοδιοίκησης, της κοινωνίας των πολιτών και των επίσημων υπηρεσιών συλλογής δεδομένων.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>2. Μέτρα για την αντιμετώπιση των διαφορών μεταξύ των φύλων ως προς την απασχόληση, τις αμοιβές, τις συντάξεις, και την προώθηση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής για γυναίκες και άνδρες, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, με στόχους και με παράλληλο σεβασμό του ρόλου και της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – http://www.opengov.gr/minlab/?p=5334 στο κεφ. 3 του ΕΣΔΙΦ αναλυτικά – N. 4808/2021 – #GIL4W 	<p><i>ΕΣΔΙΦ κεφ. 3 αναλυτικά.</i></p> <p>Το ΕΣΔΙΦ 2021-2025 οργανώνεται γύρω από 4 Άξονες, ο καθένας εκ των οποίων επικεντρώνεται σε μια συγκεκριμένη θεματική διάσταση των πολιτικών ισότητας των φύλων. Η εξειδίκευση των αξόνων σε στόχους βασίστηκε στο πλαίσιο στρατηγικής που προσδιορίζεται από την Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ για την Βιώσιμη Ανάπτυξη, την Στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ισότητα των Φύλων 2018-2023, την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων 2020-2025, το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία και τις απαιτήσεις για την Ισότητα των Φύλων στο πλαίσιο της νέας ΠΠ 2021-2027.</p> <p>Ο Ν. 4808 / 2021 θεσπίστηκε για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και την προστασία από τη βία και την παρενόχληση στην εργασία και ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο την οδηγία (ΕΕ) 2019 / 1158. Με τον ίδιο νόμο κυρώνεται η Σύμβαση 190 του ΔΟΕ για την εξάλειψη της βίας και της παρενόχλησης στην εργασία και ολοκληρώνεται το ισχύον νομικό πλαίσιο για την απαγόρευση των διακρίσεων και την ίση μεταχείριση στην εργασία και στην απασχόληση.</p> <p>Στα εμβληματικά έργα του ΕΣΔΙΦ συμπεριλαμβάνονται οι Νταντάδες της Γειτονιάς και το ελληνικό Κέντρο Καινοτομίας για Γυναίκες.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>3. Ρυθμίσεις για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την επανεξέταση του στρατηγικού πλαισίου πολιτικής και των μεθόδων συλλογής δεδομένων που βασίζονται σε δεδομένα με ανάλυση ανά φύλο.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – https://isotita.gr/statistika-stoixeia-meletes/ – N. 4604/2019 και σχετική ΕΓΚΥΚΛΙΟ αριθ.1/2020 για Οδηγίες εφαρμογής – Συγκρότηση του Εθνικού Συμβουλίου Ισότητας των Φύλων (ΕΣΙΦ) – http://www.opengov.gr/minlab/?p=5334 ειδικότερα στο κεφ 4. Διαδικασία Παρακολούθησης του ΕΣΔΙΦ όπου περιγράφει τα επίπεδα παρακολούθησης, αξιολόγησης και επανεξέτασης του για την περίοδο εφαρμογής. 	<p><i>ΕΣΔΙΦ κεφ. 4.</i></p> <p>Το ΕΣΔΙΦ είναι ένα δυναμικό στρατηγικό κείμενο το οποίο θα επανεξετάζεται ετησίως, με εξαίρεση το πρώτο έτος εφαρμογής, δηλαδή το 2021. Η ανάγκη για αναθεώρηση και προτεινόμενες διορθώσεις θα εξετάζονται κατά κύριο λόγο από το Εθνικό Συμβούλιο για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΙΦ) σε μια διευρυμένη συνεδρίαση, ακολουθούμενη από θεματική διαβούλευση.</p> <p>Πρόκειται για την πρώτη προσπάθεια δημιουργίας μιας πολυεπίπεδης διαδικασίας παρακολούθησης, η οποία παρέχει πληροφορίες ανατροφοδότησης για όλα τα έργα που υλοποιούνται μέσω όλων των διαύλων πολιτικής, όπως περιγράφεται στο άρθρο 10 του ν. 4604/2019 και την πρώτη εγκύκλιο εφαρμογής του. Όλες οι πληροφορίες που θα επιλεγούν θα αναλυθούν και θα μετατραπούν σε στατιστικά δεδομένα προκειμένου να αξιολογηθεί η πρόοδος της εφαρμογής και να αναβαθμιστούν τα δεδομένα που αφορούν το φύλο που διατηρούνται στο Παρατηρητήριο για την Ισότητα των Φύλων.</p> <p>Οι δείκτες που θα απολογίζονται με ποσοτικούς όρους το ΕΣΔΙΦ είναι διαθέσιμοι και συνάδουν με την ευρωπαϊκή στοχοθεσία και τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Παράλληλα η υλοποίηση θα απολογίζεται και με ποιοτικά κριτήρια όπως παραγωγή νομοθεσίας κ.λπ.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>4. Ρυθμίσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η επανεξέτασή του διενεργούνται σε στενή συνεργασία με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων φορέων ισότητας, κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – https://isotita.gr/statistika-stoixeia-meletes/ – N. 4604/2019 και σχετική ΕΓΚΥΚΛΙΟ αριθ.1/2020 για Οδηγίες εφαρμογής – Συγκρότηση του Εθνικού Συμβουλίου Ισότητας των Φύλων (ΕΣΙΦ) – http://www.opengov.gr/minlab/?p=5334 ειδικότερα στα κεφ. 2, 4 και 5 	<p>Το ΕΣΙΦ είναι ο υπεύθυνος φορέας για τη διαβούλευση και παρακολούθηση των πολιτικών για την ισότητα των φύλων και ενεργεί ως συμβουλευτικό γνωμοδοτικό όργανο στη ΓΓΟΔΠΙΦ. Απαρτίζεται από εκπροσώπους των κυβερνητικών οργανισμών, άτομα αναγνωρισμένου κύρους και εκπροσώπους ΜΚΟ. Εκτός από τη μόνιμη του σύνθεση, μπορεί επίσης να λειτουργεί με έκτακτες συνεδριάσεις και ημερήσια διάταξη.</p> <p>Επιπρόσθετα, η ΓΓΟΔΠΙΦ βρίσκεται σε συνεχή ανεπίσημο διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να προωθήσει τη διάσταση του φύλου, να ευαισθητοποιήσει και να εντείνει τη συνεργασία μεταξύ όλων των μερών.</p> <p>Το ΕΣΔΙΦ 2021-2025 αναρτήθηκε στο opengov.gr όπου όλοι οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να σχολιάσουν το περιεχόμενό του, να προτείνουν πιθανές βελτιώσεις και προσθήκες. Βλ. για τη διαδικασία διαμόρφωσης του ΕΣΙΦ στα κεφάλαια 2.1 Διαβούλευση στο ΕΣΙΦ και 2.2 Συμμετοχή των κυβερνητικών φορέων στην διαμόρφωση των τομεακών πολιτικών για την ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου, καθώς και στο κεφ. 5, ενώ στο κεφ. 4. Διαδικασία Παρακολούθησης του ΕΣΔΙΦ περιγράφεται το σχήμα που εφαρμόζεται σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.</p>

Συμπληρωματικά στην αιτιολόγηση του *Κριτηρίου 3*, οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν πως μετά την επίσημη παρουσίαση του ΕΣΔΙΦ (10/12/2021) απεστάλη σε όλα τα Υπουργεία σχετική εγκύκλιος βάσει της οποίας προκύπτουν οι υποχρεώσεις τους για την αποστολή στοιχείων υλοποίησης των έργων αρμοδιότητάς τους που έχουν συμπεριληφθεί στο ΕΣΔΙΦ με σχετικό χρονοπρογραμματισμό καθώς και τυχόν υποχρεώσεις αποστολής στατιστικών στοιχείων. Τα ποσοτικά στοιχεία θα τηρούνται και θα αναλύονται στο Παρατηρητήριο Ισότητας, ενώ τα δεδομένα προόδου υλοποίησης θα αποτυπώνονται σε ειδικό ηλεκτρονικό σύστημα, πλατφόρμα, το οποίο βρίσκεται υπό κατασκευή σε συνεργασία με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, προκειμένου να υπάρχει ολοκληρωμένη γνώση και γρήγορη πρόσβαση σε πληροφορίες και στοιχεία προόδου της υλοποίησης του ΕΣΔΙΦ. Το σύστημα παρακολούθησης του ΕΣΔΙΦ, που θα πρέπει να σημειωθεί ότι σχεδιάζεται και θα εφαρμοστεί για πρώτη φορά, θα δίνει τη δυνατότητα καλύτερης ανάλυσης πολιτικής και σχεδιασμού των επόμενων βημάτων σε επίπεδο έργων και πολιτικής κατεύθυνσης και θα διευκολύνει ιδιαίτερα την προβλεπόμενη διαδικασία αναθεώρησης.

4.3 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)

Η εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ συνδέεται με τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τον **ειδικό στόχο (ii)** «βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης» του **ΕΤΠΑ** και υπό τους **ειδικούς στόχους (ε)** «βελτίωση της ποιότητας, της συμμετοχικότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, με σκοπό την υποστήριξη της απόκτησης βασικών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, και με την προώθηση της καθιέρωσης διττών συστημάτων κατάρτισης και μαθητείας», **(στ)** «προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες» και **(ζ)** «προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες στην αγορά εργασίας, διευκόλυνση της αλλαγής σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας» του **ΕΚΤ+** του Στόχου Πολιτικής 4.

Πρόκειται για έναν ιδιαίτερα απαιτητικό ΑΟ, τόσο λόγω του πλήθους των επιμέρους κριτηρίων (και δη των απαιτήσεων), όσο και του αριθμού των εμπλεκόμενων μέρων και την απαραίτητη και έμπρακτη εδραιωμένη συνεργασία μεταξύ τους. Από τις πρώτες

συναντήσεις με την Ευρ. Επιτροπή (11^{ος} 2019) είχαν επισημανθεί ως απολύτως κομβικά για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του ΑΟ τα εξής:

- Όλες οι μορφές της εκπαίδευσης και της κατάρτισης βρίσκονται κάτω από την ίδια στέγη και αποτελεί πρόκληση και ευκαιρία-κλειδί για την Ελλάδα να καταφέρει να συγκεντρώσει και να καθοδηγήσει τις διάσπαρτες αρμοδιότητες και τμήματα του εν λόγω τομέα. Αυτό θα δώσει τη δυνατότητα να προδιαγραφεί η *Skills agenda* για τη χώρα, η οποία θα απευθύνεται τόσο σε όσους αντιμετωπίζουν δυσκολίες, όσο και σε όσους ευρισκόμενοι ήδη στην αγορά εργασίας αντιμετωπίζουν τις σύγχρονες προκλήσεις.
- Συνέπεια και συνέχεια του προηγούμενου σημείου αποτελεί η αναγκαία η συνεργασία του Υπ. Παιδείας & Θρησκευμάτων με το Υπ. Εργασίας & Κοινων. Υποθέσεων σε μια σειρά θεμάτων όπως:
  - ο η αποδεδειγμένη χρήση των αποτελεσμάτων του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην ποιοτική και αποτελεσματική καθοδήγηση αναφορικά με τις απαιτούμενες δεξιότητες των εκπαιδευόμενων κάθε ηλικιακής ομάδας
  - ο η διασύνδεση των μηχανισμών ανίχνευσης (*tracking mechanisms*) των εκπαιδευόμενων κάθε ηλικιακής ομάδας, ώστε να διακρίνεται το ίχνος έκαστου μέσα από την συνολική εκπαιδευτική του διαδρομή και το πέρασμα του στον εργασιακό βίο
  - ο η σύνθεση κάθε επιμέρους στρατηγικού/επιχειρησιακού σχεδίου εκπαίδευσης και κατάρτισης (π.χ. επαγγελματικής, ανώτερης, μαθητείας, δια βίου κ.α.) στη σύνδεση με την αγορά εργασίας (*labor market reflection*).
- Θεωρείται απαραίτητο, ο στρατηγικός σχεδιασμός για την εκπαίδευση και την κατάρτιση να περιλαμβάνει έναν συντονιστικό μηχανισμό μεταξύ όλων των επιμέρους τομεακών πολιτικών (από την προσχολική εκπαίδευση έως την δια βίου μάθηση ενηλίκων) και να διαπνέεται από το ίδιο όραμα και τη σύνδεση με την αγορά εργασίας.

Ο ΑΟ εκπληρώθηκε σε στενή συνεργασία της Επιτελικής Δομής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων με τις αρμόδιες Γενικές Γραμματείες του ΥΠΑΙΘ και του γραφείου της Υπουργού, αλλά και της συνεργασίας με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων στο πεδίο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Το πρώτο σχέδιο θετικής αυτοαξιολόγησης της χώρας μας εστάλη στην Ευρ. Επιτροπή στις 07/10/2021 και ακολούθησε αλληλογραφία με την DG Empl, αποστολή και διαβούλευση επί των σχετικών διαμορφούμενων κειμένων στρατηγικής, συμπληρωματικά στοιχεία και διευκρινήσεις με αποτέλεσμα την παροχή της σύμφωνης γνώμης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 04/04/2023.

Δεδομένου ότι η εκπλήρωση του ΑΟ τελέστηκε μετά την έγκριση των Προγραμμάτων 2021-2027 του ΕΣΠΑ, ενεργοποιήθηκε η διαδικασία ανάρτησης των απαιτούμενων εγγράφων στην πλατφόρμα SFC την 05/04/2023 κατόπιν συνεννόησης με την γεωγραφική μονάδα της DG EMPL. Η απόφαση έγκρισης της εκπλήρωσης ελήφθη την 23/05/2023.

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για την εκπαίδευση και την κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση απαρτίζεται από τρία (3) Στρατηγικά Σχέδια ως εξής:

- Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την **Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση**
- [Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Διά Βίου Μάθηση και Νεολαία](#)

- **Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την Ανώτατη εκπαίδευση**

Στο πλαίσιο των επιμέρους Σχεδίων Πολιτικής που συνιστούν το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο του ΥΠΑΙΘ περιλαμβάνεται η στρατηγική ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος και οι διαπιστώσεις του εκπαιδευτικού συστήματος, η ανάλυση των στόχων και κατευθύνσεων, η ανάπτυξη των στρατηγικών κατευθύνσεων και τα χρηματοδοτικά μέσα και εργαλεία για την υλοποίησή τους. Επίσης, το Στρατηγικό Πλαίσιο και οι συνιστώσες του έχουν δυναμικό χαρακτήρα, εξελίσσονται και προσαρμόζονται στις ανάγκες της κοινωνίας και τους στόχους της εθνικής πολιτικής.

Ο ΑΟ εκπληρώθηκε με την αιτιολόγηση του πίνακα 12 που ακολουθεί σε επόμενη σελίδα και συμπεριλαμβάνει την επικαιροποίηση, εκπόνηση και οριστικοποίηση των κάτωθι τριών στρατηγικών:

- Το Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την **Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση** εξειδικεύεται στους παρακάτω Στρατηγικούς Στόχους (ΣΣ):

ΣΣ1: Βελτίωση της ποιότητας στην εκπαίδευση, ενίσχυση των γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών, με έμφαση στο γλωσσικό, επιστημονικό και ψηφιακό εγγραμματισμό και ενίσχυση του επαγγελματικού προσανατολισμού και της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

ΣΣ2: Προώθηση της ισότιμης πρόσβασης, ενίσχυση της προσχολικής εκπαίδευσης, με στόχο την πρόωπη άμβλυνση και αντιστάθμιση των κοινωνικο-πολιτισμικών ανισοτήτων και μετασχηματισμό των ίσων ευκαιριών εκπαίδευσης σε ίσες δυνατότητες μάθησης και ανάπτυξης όλων των μαθητών, αδιακρίτως κοινωνικο-πολιτισμικής προέλευσης.

ΣΣ3: Αναμόρφωση της αρχικής εκπαίδευσης και διά βίου επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

ΣΣ4: Προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού της σχολικής εκπαίδευσης.

ΣΣ5: Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των σχολικών μονάδων και των κεντρικών δικτυακών, υπολογιστικών και αποθηκευτικών υποδομών.

ΣΣ6: Μεταρρύθμιση του υφιστάμενου μοντέλου διακυβέρνησης της σχολικής εκπαίδευσης και των επιμέρους δομών της, με έμφαση στη διασφάλιση της ποιότητας των διαδικασιών και του πλαισίου σχέσεων, εντός του οποίου συντελείται η διδασκαλία, η μάθηση και η αξιολόγηση των μαθητών.

- Στο [Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Διά Βίου Μάθηση και Νεολαία](#) έχουν τεθεί στρατηγικοί στόχοι που επιδιώκουν την ολιστική αναβάθμιση της παρεχόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, αρχικής και συνεχιζόμενης, της Διά Βίου Μάθησης και της Νεολαίας σε επίπεδο (α) δομών, υποδομών (β) διαδικασιών, (γ) περιεχομένου (Προγραμμάτων Σπουδών και Οδηγών Κατάρτισης) και (δ) πιστοποίησης, ενώ επιδιώκεται ο επαναπροσδιορισμός και η αναβάθμιση της Μάθησης Ενηλίκων με ειδική μέριμνα στη γενική εκπαίδευση ενηλίκων. Επίσης, επιδιώκεται η άρση των κοινωνικών αποκλεισμών με στοχευμένες παρεμβάσεις διασφάλισης της ισότητας των ευκαιριών. Εξειδικεύεται στους παρακάτω Στρατηγικούς Στόχους (ΣΣ):

ΣΣ1: Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. με έμφαση στην ποιότητα

ΣΣ2: Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. και Ν.

ΣΣ3: Ειδικές δράσεις για την ισότιμη πρόσβαση στην Ε.Ε.Κ. και τη Δ.Β.Μ., με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και τον πληθυσμό χαμηλών προσόντων

ΣΣ4: Προώθηση ψηφιακού μετασχηματισμού της Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν.

ΣΣ5: Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των Εκπαιδευτικών Μονάδων Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ.

ΣΣ6: Ανάπτυξη αξιόπιστου και σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.Κ., Δ.Β.Μ. & Ν.

- Το Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτικής για την **Ανώτατη εκπαίδευση** εξειδικεύεται στους παρακάτω Στρατηγικούς Στόχους (ΣΣ):

ΣΣ1: Ανώτατη Εκπαίδευση βασισμένη στις ικανότητες και δεξιότητες, στην αιχμή της επιστήμης σε σύνδεση με την αγορά εργασίας

ΣΣ2: Στοχευμένη επένδυση στην ερευνητική αριστεία, αναδιοργάνωση της ερευνητικής δραστηριότητας με ενίσχυση δικτυώσεων και συνεργασιών, συνεργασία με επιχειρήσεις για την ανάπτυξη της καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας

ΣΣ3: Ενίσχυση της διεθνούς ταυτότητας και του προσανατολισμού των πανεπιστημίων

ΣΣ4: Αναβάθμιση της ψηφιακής υποδομής, των υπηρεσιών και των ψηφιακών δεξιοτήτων στην ανώτατη εκπαίδευση

ΣΣ5: Ενίσχυση της αυτονομίας των ιδρυμάτων και αναβάθμιση του συστήματος διακυβέρνησης της ανώτατης εκπαίδευσης

ΣΣ6: Βιώσιμη ανάπτυξη και ισότιμη πρόσβαση στην Ανώτατη Εκπαίδευση

ΣΣ7: Ενίσχυση της Διά Βίου Μάθησης στην Ανώτατη Εκπαίδευση

ΣΣ8: Αναβάθμιση και ανανέωση υποδομών και εξοπλισμού των ΑΕΙ.

Αναφορικά με την **χαρτογράφηση των αναγκών** σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος, απαίτηση ρητώς καταγεγραμμένη στα κείμενα των Προγραμμάτων όπως εγκρίθηκαν και συναφής με το τρίτο κριτήριο του ΑΟ:

- Η χαρτογράφηση των αναγκών για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχει στηριχθεί σε τρεις κατηγορίες Συστημάτων σε συνέχεια των από 2277/ΓΔ4/10-1-2022 και 4108 /ΓΔ4/13-01-2022 εγκυκλίων της Γενικής Γραμματείας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής προς το σύνολο των Σχολικών Μονάδων της Χώρας. Στο πλαίσιο της εν λόγω χαρτογράφησης έχει καλυφθεί και η επαγγελματική εκπαίδευση καθώς το σύνολο των μονάδων της καλύπτεται κτηριακά από την δευτεροβάθμια.

Η πρώτη κατηγορία αφορά σε **Σύστημα Χαρτογράφησης Εξοπλισμών** της Α/θμιας, Β/θμιας και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, η δεύτερη σε **Σύστημα Χαρτογράφησης Κτηριακών Υποδομών** σχολικών μονάδων της Α/θμιας, Β/θμιας και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και τέλος σε **Σύστημα Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών** Εξοπλισμών και Κτηριακών Υποδομών σχολικών μονάδων της Α/θμιας, Β/θμιας και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο της χαρτογράφησης των εξοπλισμών πραγματοποιήθηκε επικαιροποίηση καταγραφής (Φεβρουάριος 2022) του υφιστάμενου εξοπλισμού ΤΠΕ

μέσω της εφαρμογής «Κτηματολόγιο υποδομών Τ.Π.Ε. των σχολείων» (<http://inventory.sch.gr>).

Οι προτεραιότητες αποσκοπούν:

- ο Στην υποστήριξη του «Νέου Αναβαθμισμένου Σχολείου»
- ο Στην υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού της εκπαίδευσης
- ο Στην υποστήριξη της ισότιμης συμμετοχής όλων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ο εξοπλισμός διαχωρίζεται σε υπολογιστικό, δικτυακό και περιφερειακό εξοπλισμό, λογισμικό και εξοπλισμό για εργαστήρια εικονικής και επαυξημένης πραγματικότητας.

Η καταχώριση στοιχείων στο πληροφοριακό σύστημα Myschool (<https://myschool.sch.gr/>) που αφορούν στην **κτηριακή υποδομή** των σχολικών μονάδων σύμφωνα με την επικαιροποίηση κατά τη λήξη του σχολικού έτους 2020-2021, περιέχει στοιχεία συγκροτήματος, στοιχεία Χώρου/Αίθουσας καθώς και δεδομένα πλήθους εργαστηρίων πληροφορικής, παλαιότητα κτηρίων (έτος κατασκευής κτηρίων), μισθωμένα κτίρια, μέσα διευκόλυνσης φυσικής προσβασιμότητας ΑμεΑ (ράμπες και τουαλέτες ΑμεΑ), προκατασκευασμένες αίθουσες, κ.ά. Προτεραιότητα αποτελούν:

- ο Αναβάθμιση/ανέγερση κτηρίων προσχολικής εκπαίδευσης
- ο Υποδομές προσβασιμότητας
- ο Βελτίωση συνθηκών μάθησης σχολικών μονάδων απομονωμένων και νησιωτικών περιοχών
- ο Παλαιότητα/αποφυγή μισθωμένων κτηρίων
- ο Αποσυμφόρηση μαθητικού πληθυσμού/βελτίωση συνθηκών μάθησης.

Τέλος, προκειμένου ο εξοπλισμός που θα εξασφαλιστεί να είναι κοινός και συμβατός μεταξύ των σχολικών μονάδων και να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες, το ΥΠΑΙΘ **προέβη στη συγκρότηση Επιτροπών σύνταξης τεχνικών προδιαγραφών**, οι οποίες έχουν ήδη συντάξει τις [σχετικές προδιαγραφές](#) για το ΕΣΠΑ 2014-2020 και τις επικαιροποιούν σε τακτά χρονικά διαστήματα. Επίσης, υποστηρίζεται η εκπόνηση κτιριολογικών προγραμμάτων από το ΥΠΑΙΘ.

Για την ολοκλήρωση της χαρτογράφησης κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της κάθε Περιφέρειας εξειδικεύει τις προτεραιότητες σε περιφερειακό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά περιφερειακών αναγκών κάθε Περιφέρειας, όπως προκύπτουν από τα Συστήματα Χαρτογράφησης Εξοπλισμών και Χαρτογράφησης Κτηριακών Υποδομών.

- Στον τομέα της **Ανώτατης Εκπαίδευσης** η Χαρτογράφηση πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις οδηγίες της 554/24-2-2022 Εγκυκλίου της Γενικής Γραμματείας Ανώτατης Εκπαίδευσης προς τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης της Χώρας μέσω της εφαρμογής Relabs <https://relabs2.minedu.gov.gr/> και περιλαμβάνει τον υφιστάμενο εξοπλισμό σε βάθος επταετίας ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησης που προήλθε (ΕΣΠΑ 2014-2020, ΠΔΕ, κλπ) καθώς και νέες ανάγκες εξοπλισμού προκειμένου να διευκολυνθεί εν γένει η εκπαιδευτική διαδικασία και η ποιότητα της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Η αποτύπωση των εν λόγω αναγκών πραγματοποιήθηκε βάσει ανάλυσης χάσματος/αποκλίσεων (gap analysis) σε επίπεδο Ιδρύματος, για την περίοδο 2021-2027 σύμφωνα με την οποία προτεραιότητα αποτελούν:
  - ο Εξοπλισμός για την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (εκτυπωτές braille, εφαρμογές για audio books κλπ)
  - ο Εξοπλισμός για εξ' αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικτυακή μάθηση και διάβίου μάθηση χωρίς αποκλεισμούς

- ο Εργαστηριακός εξοπλισμός για εκπαίδευση και διά βίου μάθηση σε αντικείμενα σπουδών που συνδέονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κλιματική αλλαγή (πράσινη ανάπτυξη, κυκλική οικονομία, περιβάλλον, ενέργεια, κλπ) και τομείς αιχμής για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας όπου παρουσιάζονται ελλείψεις στην αγορά εργασίας (πληροφορική, γαλαζία οικονομία, ασημένια οικονομία, τουρισμός, εφοδιαστική αλυσίδα, κλπ).

Τέλος σημειώνεται πως η χαρτογράφηση των κτηριακών υποδομών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι διαθέσιμη βάσει των στοιχείων που παρέχει η ΕΘΑΑΕ στο ΥΠΑΙΘ ενώ αποτελούν προτεραιότητα οι υποδομές φυσικής προσβασιμότητας ΑμεΑ στα ΑΕΙ και η αναβάθμιση υφιστάμενων κτηριακών υποδομών. Από τις ανωτέρω προτεραιότητες ιεραρχούνται σε υψηλότερο επίπεδο οι υποδομές προσβασιμότητας ΑμεΑ και εξοπλισμού για την ισότιμη πρόσβαση ΑμεΑ και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (αρ. πρωτ. 783/16-3-2022 έγγραφο).

- Αναφορικά με τη **χαρτογράφηση των ΙΕΚ**, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας συστάθηκε τον Δεκέμβριο 2021 Επιτροπή με υπηρεσιακούς παράγοντες της Γραμματείας, με σκοπό τη χαρτογράφηση των κτηριακών υποδομών των Ι.Ε.Κ. αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ειδικότερα σημεία του έργου της Επιτροπής είναι:

1. Η καταγραφή των κτηριακών υποδομών των Ι.Ε.Κ.
2. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των υποδομών
3. Η καταγραφή των αποφάσεων παραχωρήσεων των σχετικών χώρων από τα αρμόδια όργανα και τυχόν ελλείψεις αυτών.
4. Η καταγραφή των εργαστηριακών χώρων που ανήκουν στα Ι.Ε.Κ
5. Η καταγραφή τυχόν προβλημάτων στέγασης/συστέγασης των Ι.Ε.Κ.
6. Η καταγραφή των εργαστηριακών χώρων (Ε.Κ., εργαστήρια ΕΠΑΛ, Σχολικά Εργαστήρια κλπ) άλλων εκπαιδευτικών μονάδων οι οποίοι χρησιμοποιούνται από τα Ι.Ε.Κ.
7. Η καταγραφή τυχόν αναγκών σε κτηριακές υποδομές
8. Η καταγραφή των κτηρίων στα οποία στεγάζονται/συστεγάζονται τα Δημόσια Ι.Ε.Κ. και οι συστεγαζόμενες σε αυτά εκπαιδευτικές μονάδες
9. Η καταγραφή τυχόν αναγκών σε εξοπλισμό κτηριακών εγκαταστάσεων (π.χ. θέρμανση, ψύξη, ασφάλεια κ.λπ.)

Τέλος, στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Προσβασιμότητας έχει προστεθεί νέα παράμετρος για τις απογραφές προσβασιμότητας κτηρίων από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ). Η κτηριακή απογραφή ολοκληρώθηκε το 2021 <https://www.statistics.gr/2021-buildings-census>.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Σύμφωνα με την τελευταία ενημέρωση (Νοέμβριος 2023 και Ιανουάριος 2024) από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού δεν έχουν συντελεστεί αλλαγές που ανατρέπουν την εκπλήρωση του Αναγκαίου Όρου 4.3, όπως εγκρίθηκε από την Ευρ. Επιτροπή.

Σημειώνεται ωστόσο πως τον Ιανουάριο 2024 συστάθηκε η νέα Ομάδα Διατομεακού Συντονισμού και Τεχνικής Γραμματείας (φεκ-17.01.2024-B-00275) για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση και τη Διά Βίου Μάθηση στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου

Πολιτικής για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση και τη Διά Βίου Μάθηση του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. και άμεσα αναμένεται να συγκροτηθεί. Επίσης υιοθετήθηκε ο [Ν. 5082/2024 «Ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και άλλες επείγουσες διατάξεις»](#), που δεν καταργεί τον Ν. 4763/2020. Σκοπός του είναι η περαιτέρω ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης μέσω: α) της διεύρυνσης της συνεργασίας μεταξύ της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης και β) της ουσιαστικής βελτίωσης της συνέργειας μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων με απώτερο στόχο την αναβάθμιση των γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων των αποφοίτων τους, καθώς και τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας ως προς την ομαλή ένταξη των νέων στην τοπική κοινωνία και οικονομία και συνακόλουθα στην εθνική οικονομία. [Ειδικότερα:](#)

- **Τα ΙΕΚ αναβαθμίζονται και μετονομάζονται σε Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ).** Επιδιώκεται οι ΣΑΕΚ να αποκτήσουν έναν **εξαιρετικά διευρυμένο ρόλο** σε ό,τι αφορά στην ενεργό **διασύνδεση των καταρτιζόμενων και των αποφοίτων τους με την αγορά εργασίας σε τοπικό, περιφερειακό και κλαδικό επίπεδο.**
- Επιπλέον, στις ΣΑΕΚ, από τον Φεβρουάριο του 2024 ενσωματώνονται **130 νέοι Οδηγοί Κατάρτισης.**
- **Ιδρύονται τα Κέντρα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΚΕΕΚ)** για την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ όλων των δομών της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και **τη σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας και την τοπική οικονομία.** Σε κάθε ΚΕΕΚ θα συνυπάρχουν και θα αλληλεπιδρούν, Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ-Π.ΕΠΑ.Λ), Εργαστηριακά Κέντρα, Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης ή ΣΑΕΚ, ενώ θα παρέχεται και το Μεταλυκειακό Έτος – Τάξη Μαθητείας. Για την ίδρυση ενός Κ.Ε.Ε.Κ. θα πρέπει να συνυπάρχουν στον ίδιο χώρο (campus) τουλάχιστον μία δομή εκπαίδευσης, μία δομή κατάρτισης κι ένα εργαστηριακό κέντρο (ΕΚ), ενώ θα δοθεί έμφαση σε πρόσθετα κριτήρια, όπως οι χώροι διδασκαλίας, οι υλικοτεχνικές υποδομές, η προσβασιμότητα για ΑμεΑ και η εγγύτητα με μέσα μεταφοράς. Εκτιμάται ότι **θα ιδρυθούν περίπου 60 ΚΕΕΚ – campuses σε όλη την επικράτεια, εκ των οποίων τα περισσότερα θα είναι στοχευμένα θεματικά.**
- **Ιδρύονται και λειτουργούν τα Γραφεία Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας (ΓΕΑΣ) ως οργανικές μονάδες των ΚΕΕΚ.** Τα ΓΕΑΣ θα συνεργάζονται με επαγγελματικούς φορείς, θα μελετούν και θα επεξεργάζονται στατιστικά δεδομένα, και θα μεριμνούν για την κάλυψη των επαγγελματικών αναγκών των σπουδαστών. Μέσω υπηρεσιών εξατομικευμένης συμβουλευτικής οι μαθητές/μαθητευόμενοι/καταρτιζόμενοι θα ενημερώνονται για τα χαρακτηριστικά και τις επαγγελματικές προοπτικές του επαγγέλματος που επιλέγουν καθώς και για τις δυνατότητες διαπερατότητας σε επόμενες βαθμίδες εκπαίδευσης.
- **Δημιουργείται ψηφιακή πύλη ενημέρωσης ΓΕΑΣ** μέσω της οποίας θα περιέχονται: οι ειδικότητες που προσφέρει η κάθε εκπαιδευτική δομή (ΕΣΚ/ ΕΠΑΛ/ ΙΕΚ/ Μεταλυκειακό έτος - Τάξη μαθητείας), το θεσμικό πλαίσιο για την Πρακτική Άσκηση/Μαθητεία, συχνές ερωτήσεις, στοιχεία υπευθύνων επικοινωνίας για παροχή πληροφοριών σε καταρτιζόμενους και επιχειρήσεις, ο κατάλογος επαγγελματιών-επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο (δήμου-κοινότητας-όμορων δήμων) με στοιχεία του υπεύθυνου επικοινωνίας, το πεδίο αναγγελίας από τις επιχειρήσεις για αναζήτηση

μαθητών/ μαθητευομένων/ καταρτιζομένων/ αποφοίτων για Πρακτική Άσκηση/ Μαθητεία/ μόνιμη απασχόληση καθώς και στατιστικά στοιχεία για την επαγγελματική εξέλιξη και αποκατάσταση των αποφοίτων.

- **Γενικεύονται σε όλα τα ΕΠΑ.Λ οι ειδικές προβλέψεις των Πρότυπων ΕΠΑΛ.** Έτσι, από τον Σεπτέμβριο του 2025 θα αποτελούν κανόνα για όλα τα ΕΠΑΛ της χώρας θεσμοί και λειτουργίες όπως η Επιτροπή Συντονισμού του Πρότυπου Επαγγελματικού Λυκείου, η πρακτική άσκηση των μαθητών, η εφαρμογή νέων προγραμμάτων σπουδών και η εναρμόνισή τους με τις ανάγκες της τοπικής οικονομίας, η δημιουργία εικονικών επιχειρήσεων. **Τα Π.ΕΠΑ.Λ θα συνεχίσουν να υφίστανται και να λειτουργούν ως κύτταρα καινοτομίας**, εντάσσοντας στην καθημερινότητά τους και εξελίσσοντας ακόμα περισσότερες πρακτικές που σταδιακά θα καθιερώνονται για όλα τα ΕΠΑ.Λ.
- **Ενισχύονται τα Εργαστηριακά Κέντρα με σύγχρονο εξοπλισμό ύψους 114 εκατομμυρίων ευρώ.**

Αναμένεται προσεχώς η εξειδίκευση της εφαρμογής των ανωτέρω.

Πλήθος έργων που συγχρηματοδοτούνταν από το ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2014-2020 και συμβάλλουν στην εκπλήρωση του ΑΟ 4.3, προγραμματίζονται για συνέχιση της χρηματοδότησης τους στο ΠΑΔΚΣ 2021-2027. Η ΕΔ ΕΣΠΑ έχει προσκομίσει αναλυτικά τον κατάλογο των εν λόγω έργων με πληροφόρηση της ενεργοποίησης κατά περίπτωση. Μάλιστα, τον Δεκέμβριο 2023 πραγματοποιήθηκε συνάντηση ενημέρωσης και συνεργασίας της ΕΥΣΣΑΕ/Μονάδα Γ' με την ΔΑ του ΠΑΔΚΣ με αντικείμενο γενικότερα τους ΑΟ και ειδικότερα με έμφαση στον χαρακτηρισμό πράξεων που συμβάλλουν στην εκπλήρωση τους. Η φύση του τομεακού προγράμματος είναι τέτοια που αρκετές πράξεις με στρατηγική σημασία στην εφαρμογή πολιτικών τυγχάνουν επιλέξιμες χρηματοδότησης στο Πρόγραμμα και η περίπτωση του ΑΟ 4.3 είναι πιθανά η πλέον χαρακτηριστική.

Από την υποβολή και έγκριση του πίνακα αυτοαξιολόγησης έως το τέλος του 2023 έχουν συμβεί οι εξής μεταβολές σε έγγραφα που αναφέρονται στην στήλη «παραπομπή σε έγγραφα» που ωστόσο δεν επηρεάζουν την εκπλήρωση των απαιτήσεων σύμφωνα με την ΕΔ ΕΣΠΑ:

- Στο 3ο κριτήριο:
  - Εκδόθηκε η Υπουργική Απόφαση Φ 12/93792/Δ1/2023 (ΦΕΚ 5224/Β/28-8-2023) «Ρυθμίσεις για το νέο αναβαθμισμένο πρόγραμμα ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και Νηπιαγωγείου, για το σχολικό έτος 2023-2024» η οποία κατήργησε την ΥΑ Φ12/657/70691/Δ1.
  - Εκδόθηκαν οι «Οδηγίες και κατευθύνσεις για την ίδρυση και λειτουργία Τάξεων Υποδοχής (ΤΥ) ΖΕΠ για το σχολικό έτος 2023-2024 σε δημοτικά σχολεία της χώρας – Β' Φάση» (Φ1/114378/Δ1/2023), η οποία κατήργησε την Φ1/ 60388 /Δ1/2021.
  - Εκδόθηκε η αριθμ. 114342/Δ2 «Οργάνωση και λειτουργία σχολικών κέντρων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης ως προς την Ενισχυτική Διδασκαλία για το σχολικό έτος 2023-2024», η οποία καταργεί την ΥΑ ΦΕΚ Β' 4710/2021/126316/Δ2/2021.

- Σχετικά με τους Ψυχολόγους στα σχολεία εκδόθηκε η ΥΑ Αριθμ. 94015/ΓΔ4 (ΦΕΚ Β'5262 30-08/2023).
- Αναφορικά με το Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας εκδόθηκε η ΥΑ Φ9/137984/ΓΓ5, που καταργεί την ΥΑ Φ9/137984/ΓΓ5.
- Στα κριτήρια 4 & 5: υπεγράφη η Ομάδα διατομεακού συντονισμού (12/1/2024) και αναμένεται η έκδοση σε ΦΕΚ.

Τέλος, μετά τις αλλαγές που προέκυψαν από τις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2023 στη δομή της κυβέρνησης υπάρχει (α. 4 ΠΔ 77/2023) μεταφορά αρμοδιοτήτων στο Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και μετονομασία μιας Γενικής Γραμματείας:

- από το Υπουργείο Πολιτισμού μεταφέρονται στο Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, ως σύνολο αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων ό,τι σχετικό με τον Αθλητισμό – εξού και η προσθήκη στον τίτλο του Υπουργείου και
- η Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας μετονομάζεται σε Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης.

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 4.3 «Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα»

Εφαρμόζεται εθνικό ή περιφερειακό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης, το οποίο περιλαμβάνει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Τεκμηριωμένα συστήματα πρόγνωσης και πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες.	<p>1. Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας Ν. 4921/2022, Κεφ. Δ', αρθ. 29-32</p> <p>2. <u>ΕΕΚ & ΔΒΜ:</u> Ν.4763/2020 & Κ3/20145 Ν.4763/2020, ΥΑ Κ3/37244 Άρθ. 32 παρ. 2 Ν.4763/2020 Παρ.2 περ.2 άρθ. 50 Ν.4763/2020 Ν.4763/2020 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει ΥΑ Κ3/37244</p> <p>3. <u>Α'θμια & Β'θμια Εκπαίδευση:</u> Ιχνηλάτηση Σχολικών και Εργασιακών Διαδρομών μέσω Παρατηρητηρίου Μετάβασης Άρθ. 91 Ν.4763/2020 Άρθ.27 Ν. 4823/2021</p> <p>4. <u>Τριτοβάθμια Εκπαίδευση:</u> Άρθ. 10 παρ. 2 Ν. 4653/2020</p>	<p>1. Αναβάθμιση του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, συνέργειες με Παρατηρητήρια. Σημειώνεται ότι το ΥΠΕΚΥ υποκαθιστά το Ε.Ι.Ε.Α.Δ. σε κάθε μηνόμνιο συνεργασίας που έχει συναφθεί με άλλο Υπουργείο ή δημόσιο φορέα.</p> <p>2. Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΚΣΕΕΚ) Κεντρική Επιστημονική Επιτροπή (ΚΕΕ) Συμβούλια Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (ΣΣΠΑΕ) σε κάθε περιφέρεια της χώρας Κλαδικά Συμβούλια Δεξιοτήτων Γραφεία Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας (ΓΕΑΣ) σε κάθε ΙΕΚ. Παρατηρητήριο Μετάβασης (ΙΕΠ-ΥΠΕΚΥ) Παρατηρητήριο Μετάβασης των Αποφοίτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης προς την Αγορά Εργασίας (ΕΟΠΠΕΠ-ΥΠΕΚΥ)</p> <p>3. Ιχνηλάτηση Σχολικών και Εργασιακών Διαδρομών μέσω Παρατηρητηρίου Μετάβασης. Θεσμοθετήθηκε ο ορισμός Υπεύθυνου Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού σε κάθε Διεύθυνση Β'θμιας Εκπαίδευσης.</p> <p>4. Μονάδα Υποστήριξης Φοιτητών Ανάπτυξη Συστήματος Παρακολούθησης της πορείας φοιτητών και αποφοίτων στην αγορά εργασίας</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	Αρθ. 208 Ν. 4957/2022	Μνημόνια Συνεργασίας: <ul style="list-style-type: none"> • ΕΘΑΕΕ-ΕΙΕΑΔ (νυν ΜΕΚΥ) • ΕΟΠΠΕΠ- ΕΙΕΑΔ (νυν ΜΕΚΥ) για τροφοδοσία Μηχανισμού με τα απαραίτητα δεδομένα. • Εκπόνηση μελέτης από ΕΘΑΑΕ
2. Μηχανισμούς παρακολούθησης των αποφοίτων και υπηρεσίες ποιοτικής και αποτελεσματικής καθοδήγησης για εκπαιδευόμενους κάθε ηλικίας.	<u>ΕΕΚ & ΔΒΜ:</u> Ν.4763/2020 ΥΑ Κ3/20145 Ν.4763/2020 , ΥΑ Κ3/37244 Αρθ.155 παρ.1 Ν.4763/2020 Αρθ.32 παρ.2 Ν.4763/2020 Αρθ.71 παρ.2 Ν.4763/2020 Αρθ.1 Ν.4763/2020 Αρθ.94 Ν. 4823/2021 <u>Α'θμια Β'θμια Εκπαίδευση:</u> Αρθ. 91 Ν.4763/2020 , Αρθ. 11 Ν.4823/2021 Αρθ. 1 Ν.4692/2020, ΥΑ Φ.7/79511/ΓΔ4/2020 <u>Τριτοβάθμια Εκπαίδευση:</u> Αρθ. 208 Ν. 4957/2022 Ν.4653/2020	<ul style="list-style-type: none"> - Αξιοποίηση Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας λαμβάνοντας υπόψη τη Σύσταση του Συμβουλίου (2017/С 423/01) Συνέργειες Παρατηρητηρίου Μετάβασης αποφοίτων ΕΕΚ και Παρατηρητηρίου Μετάβασης για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Κεντρικό Συμβούλιο ΕΕΚ Κεντρική Επιστημονική Επιτροπή Συμβούλια Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας σε κάθε περιφέρεια ΓΕΑΣ σε κάθε ΙΕΚ ΕΟΠΠΕΠ: Θέματα επαγ. προσ. και συμβουλευτικής, Παρατηρητήριο Μετάβασης των Αποφοίτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης προς την Αγορά Εργασίας VEΤ Reform με ενσωμάτωση συστήματος παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων Επαγγελματικός προσανατολισμός σε ΚΔΒΜ Συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΣΔΕ Υπεύθυνοι Διασύνδεσης με Μαθητεία (ΕΝΕΕΓΥΛ) - Γραφεία Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού (ΓΡΑΣΥΠ)

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<p>Άρθ.7, παρ. ε Ν.4653/2020</p> <p>Άρθ.8 παρ. 1 σημ. δ Ν.4653/2020</p>	<p>Θεματική Επ.Προσ. στα Εργαστήρια Δεξιοτήτων και για τα ειδικά σχολεία ΚΕΔΑΣΥ</p> <p>- Μονάδα Υποστήριξης Φοιτητών</p> <p>29 μελέτες (2011-2018) από ΑΕΙ για την πορεία των αποφοίτων, Έκθεση και ανάπτυξη ενιαίων μεθοδολογιών και εργαλείων από ΕΘΑΑΕ</p> <p>Διαλειτουργικότητα ΠΣ ΕΘΑΑΕ/ Μονάδων Υποστήριξης Φοιτητών</p> <p>Παρακολούθηση αποφοίτων στην αγορά εργασίας/ΑΣ και ΣΑΠ ΕΘΑΑΕ</p> <p>Μνημόνιο ΕΘΑΑΕ-ΕΙΕΑΔ (νυν ΜΕΚΥ)</p>
<p>3. Μέτρα για τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης και της συμμετοχής σε ποιοτική, οικονομικά προσιτή, συναφή, χωρίς διακρίσεις και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής της, καθώς και της απόκτησης βασικών ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.</p>	<p>ΥΑ Φ12/657/70691/Δ1 N 4547/2018 N. 4823/2021 N 3879/2010 ΚΥΑ 180647/ΓΔ4 N 4415/2016 N 4692/2020 N 4763/2020</p> <p>N 4521/2018 N 4604/2019</p> <p>ΥΑ Φ1/101891/Δ1/2021 Φ1/ 60388 /Δ1/2021 Φ1/140282/Δ1/2021 Φ1/117458/Δ1/2021 Φ1/ 127545 /Δ1/2021</p>	<p>- Παροχή ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση (ΔΣ, προσχολική, ΣΔΕ)</p> <p>- Βελτίωση της πρόσβασης στην εκπαίδευση και της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς, μείωση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, των διακρίσεων και της ΠΕΣ, (Παρατηρητήριο ΙΕΠ, ΤΥ – ΖΕΠ εντός του πλαισίου του σχολείου, ΔΥΕΠ, ενισχυτική, ψυχολόγοι, ελληνομάθεια, υποτροφίες, ΚΒΔΜ, ΚΕΔΙΒΙΜ, Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας, Χαρτογράφηση, Επιτροπές ΥΠΑΙΘ για φυσική και ψηφιακή προσβασιμότητα, Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας)</p> <p>- Συμπεριληπτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (παράλληλη, ΤΕ, ΣΜΕΑΕ, ΣΔΕΥ/ΕΔΥ, ΚΕΔΑΣΥ, προσβάσιμο, ΙΕΚ ΕΑΕ, φοιτητές ΑμεΑ)</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	ΥΑ ΦΕΚ Β' 4710/2021/126316/Δ2/2021 ΚΥΑ 157811/Κ1 Ν 4009/2011 ΥΑ Φ5/68535/Β3 ΥΑ Φ5/114196/Β3 ΚΥΑ 140832/Ζ1 ΚΥΑ 137998/Ζ1 Ν 4653/2020 Ν 4823/2021 Ν 3699/2008 ΥΑ 17812/Γ6 ΥΑ 108474/Γ6 ΥΑ Φ7/155762 ΚΥΑ 3691 ΥΑ 142524/ΓΔ4 ΥΑ 127895/Δ1 Ν 4807/2021 Ν 4452/2017 ΥΑ Φ9/137984/ΓΓ4 ΥΑ 126251/Α5 ΥΑ 48456/Α5 ΥΑ Κ3/20145 ΥΑ Κ3/37244 ΥΑ Φ.31/94185/Δ1 Ν. 4756/2020	<ul style="list-style-type: none"> - Απόκτηση δεξιοτήτων (εργαστήρια δεξιοτήτων, αγγλική στο νηπιαγωγείο, ΚΠπ, ΚΠγ, Τράπεζα Θεμάτων, μαθητεία ΕΠΑΛ, Πρότυπα/Πειραματικά σχολεία, ΕΠΑΛ, ΙΕΚ) - Αναβάθμιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση (ΜΟ-ΔΙΠ/ΕΘΑΑΕ) - ΚΔΑΠ, Child Guarantee, Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά, Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>4. Μηχανισμό συντονισμού που να καλύπτει όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και σαφή ανάθεση αρμοδιοτήτων μεταξύ των σχετικών εθνικών ή/και περιφερειακών φορέων.</p>	<p>Ομάδα Συντονισμού (βάσει του άρθρου 50 του Ν. 4777/2021, ΦΕΚ 25/Α) και Τεχνική Γραμματεία</p> <p>Α΄ΒΑΘΜΙΑ-Β΄ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</p> <p>ΠΔ 18/2018</p> <p>Ν. 4142/2013</p> <p>Ν. 4547/2018 (ΦΕΚ 102/Α)</p> <p>Ν. 4692/2020 (ΦΕΚ 111/Α)</p> <p>Ν. 4547/2018</p> <p>Ν. 4763/2020</p> <p>Ν. 3966/2011</p> <p>ΕΕΚ - ΔΒΜ</p> <p>Ν. 4763/2020</p> <p>Κ.Σ.Ε.Ε.Κ. ΥΑ Κ3/20145</p> <p>Κ.Ε.Ε. ΥΑ Κ3/37244</p> <p>Ν. 4763/2020</p> <p>ΥΑ 162971/Δ6/30-6-2020</p> <p>Ν. 4692/2020</p> <p>ΥΑ 6603/ΓΔ4/20-1-2021</p> <p>Ν. 4763/2020</p> <p>ΥΑ 6603/ΓΔ4/20-1-2021</p> <p>ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</p> <p>ΕΘ.Α.Α.Ε. Ν. 4653/2020</p> <p>Σ.Α.Π. Ν. 4653/2020</p>	<p>Για τον Συντονισμό της Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Δια Βίου Μάθησης και Νεολαίας εφαρμόζονται μέτρα σε όλα τα επίπεδα ως εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Υπουργός ➤ Δύο Υφυπουργοί Α΄βάθμιας, Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης & Ειδικής Αγωγής και Ανώτατης Εκπαίδευσης ➤ Τρεις Γενικές Γραμματείες ➤ Συγκροτείται Ομάδα Διατομεακού Συντονισμού ΥΠΑΙΘ (3 ΓΓ, ΙΕΠ, ΕΟΠΠΕΠ, ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ, ΙΚΥ, ΑΔΙΠΠΔΕ, ΕΘΑΑΕ) ➤ Τεχνική Γραμματεία (υποστήριξη από ΕΔ ΕΣΠΑ Τομέα Παιδείας) <p>Α΄ΒΑΘΜΙΑ-Β΄ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΓΓ Α΄βάθμιας Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής • Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας • ΙΕΠ • ΙΤΥΕ Διόφαντος <p>ΕΕΚ και ΔΒΜ</p> <p>Στρατηγικό Σχέδιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας 2022-2024</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΓΓ ΕΕΚ ΔΒΜ & Ν. • Εθνικό Σύστημα ΕΕΚ • ΚΣΕΕΚ (διατομεακό/διυπουργικό)

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	Ν. 4812/2021 Ν. N.4653/2020 Ν. 4485/2017 Ν. 4957/2022	<ul style="list-style-type: none"> • Κ.Ε.Ε. • Κλαδικά Συμβούλια Δεξιοτήτων • ΣΠΑΑΕ • ΕΟΠΠΕΠ <p><u>ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ΓΓ Ανώτατης Εκπαίδευσης • Εθνική Αρχή Ανωτ. Εκπαίδευσης (Στρατηγική, Συμφωνίες προγραμματισμού ΑΕΙ) • Ανώτ. Συμβούλιο και Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης με συμμετοχή κοινωνικών εταίρων • Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού σε κάθε ΑΕΙ
5. Ρυθμίσεις για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την επανεξέταση του στρατηγικού πλαισίου πολιτικής.	<p>Ομάδα Διατομεακού Συντονισμού ΥΠΑΙΘ και Τεχνική Γραμματεία βάσει του αρθ. 50, N4777/2021</p> <p><u>Α/ΘΜΙΑ-Β/ΘΜΙΑ</u></p> <p>ΠΔ 18/2018 <u>ΑΔΙΠΠΔΕ</u>: N. 4142/2013, N. 4547/2018 <u>ΙΕΠ</u>: N 3966/2011, N4547/2018, N4692/2020 Αξιολόγηση: N4692/2020, YA6603/ΓΔ4, YA 108906/ΓΔ4 N4763/2020 N4823/2021 N5014/2023</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Μέτρα για την παρακολούθηση /αξιολόγηση /αναθεώρηση Στρατηγικού πλαισίου πολιτικής ΥΠΑΙΘ: - Ομάδα Διατομεακού Συντονισμού ΥΠΑΙΘ: συντονισμός/ διασφάλιση συνέργειας πολιτικών, παρακολούθηση υλοποίησης Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου ΥΠΑΙΘ - Τεχνική Γραμματεία: Οργανωτική και τεχνική υποστήριξη - ΕΔ ΕΣΠΑ Τομέα Παιδείας ή άλλη κατάλληλη υπηρεσία: Εν δυνάμει ιοικητική υποστήριξη • ΑΔΙΠΠΔΕ: Παρακολούθηση, αξιολόγηση και μεταξιολόγηση εκπαιδευτικού συστήματος, Διαμόρφωση κριτηρίων και δεικτών (ετήσια έκθεση) • ΙΕΠ: Εισήγηση θεματικών αξόνων και κριτηρίων αξιολόγησης εκπαιδευτικού έργου/σχολικών μονάδων/εκπαιδευτικών (ετήσια έκθεση)

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<p>ΕΕΚ-ΔΒΜ</p> <p>N^{4763/2020} YA ^{K3/20145} YA ^{K3/37244} N^{4763/2020} ΣΣΠΑΕ: YA ^{K3/37062}, ^{K3/37153,K3/36953,K3/37035,K3/37046,K3/37053,K3/37089,K3/37137,K3/37119,K3/37074,K3/37096,K3/37111,K3/37062} ΕΟΠΠΕΠ N. 4921/2022</p> <p>ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</p> <p>ΕΘΑΑΕ: N4653/2020 ΣΑΠ: N4653/2020 Οδηγός Πιστοποίησης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Γενική Γραμματεία ΕΕΚ ΔΒΜ & Ν • Κ.Σ.Ε.Ε.Κ • Κεντρική Επιστημονική Επιτροπή • Κλαδικά Συμβούλια Δεξιοτήτων • ΣΠΑΑΕ ανά Περιφέρεια • Ανώτατο Συμβούλιο: Έγκριση Ετήσιας Έκθεσης για την ποιότητα της Αν. Εκπαίδ. • Συμβούλιο Αξιολόγησης και Πιστοποίησης: Διαμόρφωση, τυποποίηση διαδικασιών και δεικτών σύμφωνα με Ευρωπ. πρότυπα και ΕΧΑΕ, Αξιολόγηση ΑΕΙ, πιστοποίηση ΠΣ. • Ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ • Προγράμματα κατάρτισης ΥΠΕΚΥ • <u>Στρατηγική για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και τη διασύνδεσή του με την αγορά εργασίας</u>
6. Μέτρα που στοχεύουν σε ενήλικες χαμηλής ειδίκευσης και χαμηλών προσόντων και σε άτομα με μειονεκτικό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον και διαδρομές αναβάθμισης των δεξιοτήτων.	<ul style="list-style-type: none"> - Ε.Σ.Κ. επιπέδου 3 N^{4763/2020}, όπως <u>τροποποιήθηκε</u> - ΚΔΒΜ: N. ^{4763/2020}, όπως <u>τροποποιήθηκε</u> - ΣΔΕ: N. ^{4763/2020} όπως <u>τροποποιήθηκε</u> - Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ. & Ν: N. ^{4763/2020}, όπως <u>τροποποιήθηκε</u> - ΔΙΕΚ και ΔΙΕΚ Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης ΚΥΑ ^{3691, 3692, 3693} - ΠΔ ^{79/2017}, όπως <u>τροποποιήθηκε</u> 	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Στρατηγικό Σχέδιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας 2022-2024</u> - Θεσμοθέτηση λειτουργίας Επαγγ. Σχολών Κατάρτισης Επιπέδου 3 - Επαναπροσδιορισμός ρόλου Κέντρων Διά Βίου Μάθησης - Ενίσχυση ρόλου Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας για ηλικίες 18+ για την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης - Θεσμοθέτηση νέων αρμοδιοτήτων Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ. & Ν του ΥΠΑΙΘ για την ανάπτυξη ανταγωνιστικών ανθρωπίνων πόρων στο διεθνοποιημένο περιβάλλον της οικονομίας, τη διασφάλιση δικαιωμάτων και ίσων ευκαιριών

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<ul style="list-style-type: none"> - Εσπερινά ΓΕΛ, ΕΠΑΛ: Ν. 4547/2018 αρθ. 105, όπως τροποποιήθηκε - Ν. 4763/2020, άρθ. 84, παρ. 5, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει - Εξετάσεις ελληνομάθειας Ν. 4251/2014, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. - Ν. 4921/2022 - ΚΥΑ Δ14 /15834/237 	<ul style="list-style-type: none"> - Ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ - ΔΙΕΚ Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης - Δυνατότητα απόκτησης απολυτηρίου δημοτικού σχολείου σε επίπεδο Διευθύνσεων Εκπαίδευσης χωρίς παρακολούθηση στο τυπικό σύστημα εκπαίδευσης - Εσπερινά ΓΕΛ και ΕΠΑΛ - Προγράμματα ελληνομάθειας πολίτες τρίτων χωρών ή αιτούντες άσυλο - Στρατηγική για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και τη διασύνδεσή του με την αγορά εργασίας, Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ), Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021 – 2030 - Κέντρα Κοινότητας
<p>7. Μέτρα για τη στήριξη των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών και του ακαδημαϊκού προσωπικού όσον αφορά τις κατάλληλες μεθόδους μάθησης, την αξιολόγηση και την πιστοποίηση των βασικών ικανοτήτων.</p>	<p>1. Επιμόρφωση</p> <p>Ν 4559/2018 (αρ. 23) Ν 4547/2018 (αρ. 3-7) Ν 4692/2020 (αρ.33) Ν 4763/2020 (αρ. 96)</p> <p><u>Πρότυπα και Πειραματικά</u></p> <p>Ν 4692/2020 Ν 4763/2020 (αρ. 16-21) ΥΑ 22631/Δ6 Ν 4823/2021 (αρ.92-96) Ν5029/2023 (αρ. 41)</p> <p>2. ΕΕΚ</p>	<p>1. Στρατηγικό Σχέδιο «Σύστημα Διαρκούς Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών»</p> <p>Επιμορφωτικά προγράμματα από Συμβούλους Εκπαίδευσης Υλοποιούνται δράσεις επιμόρφωσης (εισαγωγική επιμόρφωση, εγγραμματισμούς, νέα προγράμματα σπουδών, εκπαιδευτικό υλικό, εργαστήρια δεξιοτήτων, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εκπαίδευση σε ΤΠΕ κ.α.)</p> <p>ΟΠΣ πιστοποίησης επιμορφωτικών δράσεων</p> <p>Δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών, ενδοσχολικές επιμορφώσεις, σύμβουλος/μέντορας στη σχολική μονάδα, επόπτες ποιότητας της εκπαίδευσης</p> <p>Δράσεις ΚΕΔΑΣΥ και ΚΕΠΕΑ</p> <p>Επιμορφωτικά προγράμματα από Erasmus+</p> <p>2. Κέντρο επιμόρφωσης στα ΠΕΠΑΛ</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<p>N 4763/2020 (αρ. 16-21) YA 26385 YA 26412, 26381 N 4763/2020 (αρ. 109)</p> <p>3. ΑΕΙ</p> <p>N 4009/2011 4957/2022 αρθ 128 N 4485/2017 N 4653/2020</p> <p>4. Πιστοποίηση</p> <p>YA ΓΠ/20082 όπως τροπ. με N 4386/2016 (αρ. 67) N 4115/2013 (αρ.21) YA ΓΠ/20082 ΚΥΑ 13173/Κ6/2022</p> <p>5. Αξιολόγηση</p> <p>N 4142/2013 (αρ. 1) N 4692/2020 (αρ. 33-35) N 4823/2021 YA 108906/ΓΔ4/</p> <p>6. YA ΓΠ/20082/2012</p>	<p>Μητρώο Εκπαιδευτών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ & ΕΣΚ)</p> <p>3. Γραφεία Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης</p> <p>Θεματικές Αξιολογήσεις ΕΘΑΑΕ, ποιότητας διδακτικού έργου ΚΕΔΙΒΙΜ</p> <p>4. Μέτρα πιστοποίησης εκπαιδευτών ενηλίκων, Σύστημα Πιστοποίησης επάρκειας Προσόντων Συμβούλων Σταδιοδρομίας/Επαγγελματικού Προσανατολισμού</p> <p>5. Λειτουργία ΑΔΙΠΠΔΕ /Ετήσια έκθεση αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου</p> <p>6. ΕΟΠΠΕΠ/ Πλαίσιο Προγράμματος Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών</p>
8. Μέτρα για την προώθηση της κινητικότητας των	<p>1. N 4763/2020 2. Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΠΠ) Εθνικό Σημείο Συντονισμού για ΕΠΠ</p>	<p>1. Θεωρητική/εργαστηριακή κατάρτιση στην ΕΕ (άρ 28)</p> <p>Ξενόγλωσσα τμήματα στα ΙΕΚ για αλλοδαπούς (άρ 26)</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>εκπαιδευομένων και του προσωπικού και της διακρατικής συνεργασίας των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων μέσω της αναγνώρισης των μαθησιακών αποτελεσμάτων και των προσόντων.</p>	<p>Εθνικό Σημείο Επαφής για τη Μεταφορά Πιστωτικών Μονάδων (ECVET)</p> <p>3. ΕΟΠΠΕΠ - εθνικό σημείο αναφοράς για διασφάλιση ποιότητας</p> <p>4. N 4763/2020</p> <p>5. N 4763/2020 ΥΑ K3/20145/2021</p> <p>6. N 4763/2020</p> <p>7. ΠΔ 38/2010 και N 4763/2020</p> <p>8. ΥΑ Φ23/35437/Δ4/2018</p> <p>9. N 4692/2020 όπως ισχύει (άρ. 82-95), Study In Greece</p> <p>10. N 4692/2020 (άρ. 82-95), N. 4653/2020</p> <p>11. N 4763/2020 (άρ. 43)</p> <p>12. N 4763/2020</p> <p>13. N 3328/2005 όπως ισχύει</p> <p>14. Erasmus+, IKY Erasmus+ INEΔΙΒΙΜ Erasmus+ N 4823/2021 (αρ. 87)</p> <p>15. N. 4763/2020 αρθ. 164, ΠΔ 38/2010</p>	<p>Μαθητεία σε φορείς υποδοχής και παραγωγικές μονάδες της ΕΕ</p> <p>2. ΕΠΠ σε αντιστοίχιση με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF)</p> <p>3. ΕΟΠΠΕΠ: εθνικό σημείο αναφοράς για διασφάλιση ποιότητας</p> <p>6. Διασφάλιση ποιότητας εισροών/εκροών της παρεχόμενης μη τυπικής/άτυπης μάθησης (ΚΣΕΕΚ)</p> <p>7. Ανάπτυξη διεθνών συνεργασιών (ΠΕΠΑΛ)</p> <p>8. Αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων (ATEEN)</p> <p>9. Αντιστοιχία επαγγελματικών δικαιωμάτων</p> <p>10. Διεθνοποίηση ΑΕΙ & κινητικότητα (ξενόγλωσσα και θερινά προγράμματα σπουδών, διατμηματικά/διαπανεπιστημιακά ΠΠΣ, διδασκαλία σε ξένη γλώσσα, πύλη Study In Greece)</p> <p>12. Συνεργασίες Περ. Δ/νσεων ΠΕ & ΔΕ, Δ/νσεων και σχολικών μονάδων με φορείς/σχολεία της ΕΕ, eTwinning</p> <p>13. Διαπερατότητα συστήματος εκπαίδευσης & κατάρτισης</p> <p>14. Αναγνώριση ξένων τίτλων σπουδών (ΔΟΑΤΑΠ)</p> <p>15. Θεσμοθετημένη ενσωμάτωση Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) και Παράρτημα Διπλώματος, Εκπαιδευτικές ανταλλαγές, Κινητικότητα σπουδαστών/διδασκτικού προσωπικού/ Erasmus+</p> <p>Αυτοτελές Τμήμα Εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας ΥΠΑΙΘ</p>

4.4 Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)

Η εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ συνδέεται με τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τον **ειδικό στόχο (iii)** «προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες» του **ΕΤΠΑ** και υπό τον **ειδικό στόχο (η)** «προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων, και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες» του **ΕΚΤ+** του Στόχου Πολιτικής 4.

Ο ΑΟ έχει εκπληρωθεί, μετά τις αποτελεσματικές ενέργειες της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ Υπ. Εργασίας, Κοινωνικών Υποθέσεων, Τομέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και των Διευθύνσεων της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας (καθώς και με την μόνιμη και ενεργό συμμετοχή του ίδιου αρμόδιου Γενικού Γραμματέα) με την από 26/07/2022 σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η θετική αυτοαξιολόγηση της χώρας μας εστάλη για πρώτη φορά στις 07/10/2021 και ακολούθησε εκτενής αλληλογραφία με την DG Empl και συναντήσεις που σχετίζονται τόσο με τον στρατηγικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό στο πεδίο εφαρμογής του ΑΟ όσο και με το περιεχόμενο και τον συντονισμό των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ όπως εγκρίθηκαν.

Η νέα **Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας (ΕΣΚΕ)** εκπονήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων δια της αρμόδιας Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής (ΔΚΕΚΣ), σε συνέχεια της επικαιροποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης του 2018. Η συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, τους εποπτευόμενους φορείς και τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, για την ενσωμάτωση της συνεισφοράς τους στο κείμενο, έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4445/2016 (Α' 236) που θεσμοθέτησε τον *Εθνικό Μηχανισμό Παρακολούθησης Συντονισμού και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής* και καθόρισε το πλαίσιο εκπόνησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης της ΕΣΚΕ.

Τον Νοέμβριο του 2020 ξεκίνησε από τις υπηρεσίες του ΥΠΕΚΥ η διαδικασία επικαιροποίησης της ΕΣΚΕ, αξιοποιώντας τις συστάσεις της εκ των υστέρων (expost) αξιολόγησης της ΕΣΚΕ 2014-2020. Η ΕΣΚΕ δεν περιορίζεται και δεν εξαντλείται αποκλειστικά στην εκπλήρωση του ΑΟ 4.4. Επεκτείνεται πέραν αυτού, συνιστώντας το εθνικό κείμενο στρατηγικού σχεδιασμού που επιχειρεί να απαντήσει στη συντριπτική πλειοψηφία των ήδη διαπιστωμένων ή διαφαινόμενων αναγκών των ειδικών και ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, μετά από μια δύσκολη και παρατεταμένη περίοδο οικονομικής και υγειονομικής κρίσης. Η Στρατηγική θέτει πρωτίστως:

1. τις κύριες μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες και δράσεις προς την κατεύθυνση της ανασυγκρότησης της χώρας και της αναβάθμισης του κοινωνικού της ιστού,
2. τις νέες στρατηγικές προτεραιότητες για την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και

3. τους νέους στόχους και τις γενικές κατευθύνσεις της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης.

Δεν υπάρχουν Περιφερειακές ΕΣΚΕ όπως στην ΠΠ 2014-2020. Η ΕΣΚΕ υλοποιείται με τη βοήθεια **Σχεδίου Δράσης** για την εφαρμογή της, δίχως να εξειδικεύεται εξαντλητικά, αλλά με τρόπο που αφήνει περιθώριο για κάλυψη μελλοντικών αναγκών μέσα από ανοικτές διατυπώσεις στην περιγραφή των δράσεων. Αποτελεί μια στρατηγική 'πλαίσιο' που συνδέεται με τα μέτρα και άλλων στρατηγικών όπως ενδεικτικά του Εθνικού Σχεδίου για το Παιδί που εκπονείται από το Υπ.Δικαιοσύνης, της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη των Μεταναστών του Υπ. Μεταναστευτικής Πολιτικής, καθώς και τις στρατηγικές των Υπ. Παιδείας και Υπ. Υγείας.

Το κείμενο της δομείται σε τέσσερις επιχειρησιακούς άξονες, οι οποίοι εξειδικεύονται σε επιμέρους μέτρα και δράσεις. Η ΕΣΚΕ περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V: ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ](#) που αποτελεί σημαντικό εργαλείο παρακολούθησης της Στρατηγικής και η δομή του οριστικοποιήθηκε σε συνεργασία με την DG EMPL.

Τα μέτρα της ΕΣΚΕ θα εφαρμόζονται για την προστασία έξι βασικών κατηγοριών ευάλωτων ομάδων : άτομα με ιδιαίτερα χαμηλά εισοδήματα, παιδιά και οικογένεια, άστεγοι, ΑμεΑ, ηλικιωμένοι και Ρομά.

Παράλληλα, έχει ολοκληρωθεί η εκπόνηση Εθνικής Στρατηγικής για την αποϊδρυματοποίηση ατόμων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπ. Εργασίας και Κοιν. Υποθέσεων (ΑμεΑ, ηλικιωμένοι, παιδιά τυπικής ανάπτυξης ή με αναπηρία, χρονίως πάσχοντες) μέσω της υλοποίησης προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας από την Ευρ.Επιτροπή με την EASPD, διεθνή οργανισμό που εργάζεται με φορείς προστασίας ατόμων με αναπηρία, και αναμένεται η υιοθέτησή της από το Υπουργείο. Οι στόχοι της και οι επιμέρους δράσεις ενσωματώνονται στην νέα ΕΣΚΕ 2021-2027.

Ο ΑΟ εκπληρώθηκε με την αιτιολόγηση που παρατίθεται ανά κριτήριο στον πίνακα που ακολουθεί μετά τις εξελίξεις που ακολούθησαν την εκπλήρωση.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Μετά τις αλλαγές που προέκυψαν από τις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2023 στη δομή της κυβέρνησης, η ευθύνη για τον εν λόγω ΑΟ μεταφέρεται στο νεοσύστατο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ εφεξής) όπου μεταφέρεται και η αρμόδια Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας. Σε υπηρεσιακό επίπεδο, εξακολουθεί η συνεργασία της ΕΥΣΣΑΕ με τη Δ/ση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, ενώ πρόσφατα συστάθηκε και η ΕΔ ΕΣΠΑ του ΥΚΟΙΣΟ (ΦΕΚ 7502/Β/29.12.2023⁶) που θα έχει συντονιστικό ρόλο στην παρακολούθηση τη διαρκούς εκπλήρωσης στον ΑΟ. Μέρος των απαιτήσεων του ΑΟ - που καλύπτονται με την εφαρμογή

⁶ Η ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΚΟΙΣΟ, αποτελεί υπηρεσιακά τη συνέχιση της ΕΔ ΚΑ παλαιότερα και των Υποδ/νσεων II & III της ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ στη συνέχεια, καθώς θα υποστηρίζει το νεοσύστατο Υπουργείο για την εκπόνηση και εφαρμογή των Εθνικών Στρατηγικών στους τομείς ευθύνης του και ιδίως στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, τις Κοινωνικές Πολιτικές Στέγασης, την Προαγωγή της Ισότητας, τη Διασφάλιση Ίσων Ευκαιριών για όλους

της ΕΣΚΕ στην χώρα μας - φαίνεται πως εμπίπτουν και στο χαρτοφυλάκιο της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής.

Σύμφωνα με ενημέρωση τον Μάιο 2023 και τον Ιανουάριο 2024 από την Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, δεν υφίστανται λόγοι μη εκπλήρωσης των υπαισχημένων στο πλαίσιο εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου 4.4.

Ειδικότερα, αναφορικά με τις ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί έως σήμερα:

Δ/ση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής

Θεματικές Ομάδες Εργασίας

Έχουν συσταθεί και λειτουργούν από τον Ιούνιο του 2022 πέντε (5) θεματικές ομάδες εργασίας (για το παιδί και την οικογένεια, τους αστέγους, τα ΑμεΑ, τους Ρομά και τους ηλικιωμένους). Έως σήμερα οι εργασίες τους έχουν καταλήξει στην επικαιροποίηση των αριθμητικών και στατιστικών δεδομένων της ΕΣΚΕ, στην προσθήκη νέων και στην αποτύπωση αυτών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. επίσης εκπονούνται τρίμηνιαιές εκθέσεις προόδου.

Κέντρα Κοινότητας

- Εκπόνηση ετήσιας έκθεσης με θέμα «Η Λειτουργία των Κέντρων Κοινότητας, έτους 2021» (Μάρτιος 2023). Η έκθεση συμβάλλει στην παρακολούθηση του έργου των Κέντρων Κοινότητας και στη διάγνωση των διαφαινόμενων αναγκών.
- Τροποποίηση Κοινής Υπουργικής Απόφασης καθορισμού προδιαγραφών λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας ([Ν. 49744/16.05.2023](#))
- **Σχέδιο Δράσης ενίσχυσης Κέντρων Κοινότητας**

Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, όπως ενημέρωσε και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά την 2^η τεχνική συνάντηση εργασίας της Θεματικής Ομάδας «Κοινωνική Ένταξη», έχει ξεκινήσει, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες των Γενικών Γραμματειών, Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Καταπολέμησης της Φτώχειας, Δημογραφικής & Στεγαστικής Πολιτικής και Ισότητας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τη διαδικασία εκπόνησης του Σχεδίου Δράσης, το οποίο αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί περί τα τέλη Μαΐου 2024.

Στο πλαίσιο των προγραμματισμένων απαραίτητων ενεργειών

- (α) έχει αποσταλεί ήδη προς τα Κέντρα Κοινότητας της χώρας (κεντρικές δομές και Παραρτήματα) ερωτηματολόγιο προς συμπλήρωση που αφορά, μεταξύ άλλων στην καταγραφή του συνόλου των παρεχόμενων υπηρεσιών των Κέντρων Κοινότητας (είδος υπηρεσιών και παραπομπών, αντικείμενο συνεδριών, είδος δράσεων που έχουν αναπτύξει σε τοπικό επίπεδο) και
- (β) έχει αποσταλεί ήδη προς τις Υπηρεσίες των τριών Γενικών Γραμματειών του Υ-ΚΟΙΣΟ, Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Καταπολέμησης της Φτώχειας, Δημογραφικής &

και την Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, τη Σύγχρονη Δημογραφική Πολιτική και Ενίσχυση της Οικογένειας, τη Βελτίωση Ποιότητας Ζωής Ατόμων με Αναπηρία και την Εγγύηση για το παιδί.

Στεγαστικής Πολιτικής και Ισότητας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σχετικό πληροφοριακό υλικό και πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας, την Παρασκευή, 16.02.2024, προκειμένου από κοινού να συναποφασιστεί ο τρόπος και ο βαθμός συνεργασίας των Υπηρεσιών κατά τον καθορισμό των νέων διευρυμένων υπηρεσιών που θα παρέχονται από τα Κέντρα Κοινότητας σε τοπικό επίπεδο.

Αναβάθμιση Ενιαίου Γεωπληροφοριακού Συστήματος Εθνικού Μηχανισμού - Δημιουργία Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης

Κατ' εφαρμογή του νέου πολιτικού σχεδιασμού το ΥΚΟΙΣΟ, μεταξύ των εγκεκριμένων προτάσεων του στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0, με το ρόλο του Υπουργείου Ευθύνης, θα υλοποιήσει από κοινού τα έργα της «Ενιαίας Πύλης Ψηφιακής Πρόσβασης στην Κοινωνική Προστασία» και «Ψηφιακός Μετασχηματισμός του ΟΠΕΚΑ». Για τον σκοπό αυτό υπέβαλε το Τεχνικό Δελτίο του ενιαίου πλέον έργου «Ενιαίας Πύλη Ψηφιακής Πρόσβασης στην Κοινωνική Προστασία και Ψηφιακός Μετασχηματισμός του ΟΠΕΚΑ» (Ταμείο Ανάκαμψης), με MIS 5217028 και με κωδικό έργου 2023ΤΑ03400023. Αναμένεται να ξεκινήσει η υλοποίηση των υποέργων. Εντός του Ιανουαρίου 2024 αναμένεται η δημοσίευση του Τεύχους Διακήρυξης για την επιλογή Αναδόχου.

Ο σχεδιασμός της Ενιαίας Πύλης Ψηφιακής Πρόσβασης στην Κοινωνική Προστασία, η οποία αφορά στην επέκταση και αναβάθμιση του υφιστάμενου Ενιαίου Γεωπληροφοριακού Συστήματος έχει λάβει υπόψη της το 1ο κριτήριο του αναγκαίου όρου. Συγκεκριμένα, ο σχεδιασμός του μητρώου ωφελούμενων, μέσω του νέου, ενιαίου εντύπου αίτησης, θα παρέχει για πρώτη φορά σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο την καταγραφή και τον προσδιορισμό των μοναδικά ωφελούμενων προνοιακών παροχών σε χρήμα ή/και είδος, ανά κατηγορία, φύλο, ηλικία κ.λπ. ωφελούμενων ενώ την ίδια στιγμή θα παρέχει τη δυνατότητα αποτύπωσης της χωρικής διάστασης της φτώχειας μέσω αυτοματοποιημένης εξαγωγής χαρτών, πινάκων, γραφημάτων στη βάση των κριτηρίων/φίλτρων που θα επιλέγει κάθε φορά ο χρήστης. Η ίδια δυνατότητα θα παρέχεται και μέσω της λειτουργίας των μητρώων φορέων παροχής κοινωνικής φροντίδας (ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ).

Ενδιάμεση αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας (ΕΣΚΕ), Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία της εξωτερικής ενδιάμεσης αξιολόγησης της ΕΣΚΕ, Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027, υπέβαλε τον Σεπτέμβριο του 2023 στην Ε.Υ. Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης αίτημα διεξαγωγής διαγωνισμού ανάδειξης αναδόχου για την υλοποίηση του Έργου «Ενδιάμεση αξιολόγηση Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027». Δεδομένης της από 26.01.2024 σχετικής Πρόσκλησης από την ΔΑ του ΠΑΔΚΣ, η Διεύθυνση προετοίμασε την περιγραφή του φυσικού αντικείμενου του Έργου της Ενδιάμεσης Αξιολόγησης και η νέα Επιτελική Δομή του ΥΚΟΙΣΟ θα υποβάλει το Τεχνικό Δελτίο προς έγκριση. Η ενδιάμεση αξιολόγηση της ΕΣΚΕ αποτελεί προϋπόθεση για την αναθεώρησή της σύμφωνα και με τα αναφερόμενα σε αυτήν.

Εκπόνηση Σχεδίου Βιωσιμότητας Κέντρων Κοινότητας και Δομών Φτώχειας

Με πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας είχαν γίνει προπαρασκευαστικές συναντήσεις ήδη με την Ε.Υ. Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, προκειμένου να

προσδιοριστούν και επιμεριστούν οι απαραίτητες ενέργειες για το σχεδιασμό και υλοποίηση του έργου. Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, στο πλαίσιο της εκπόνησης του Σχεδίου Βιωσιμότητας, έχει καταρτίσει πίνακα των απαραίτητων ενεργειών/εργασιών, με αντίστοιχο χρονοδιάγραμμα για την κάθε μία, προκειμένου να υπάρξει ο βέλτιστος συντονισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών (ΓΓΚΑΚΦ, ΕΥΣΕΚΤ, 13 ΕΥΔ ΠΕΠ). Η Γενική Γραμματεία σύμφωνα με τον υφιστάμενο προγραμματισμό,

- (α) έχει ζητήσει και αναμένει από την ΕΥΣΕΚΤ τις αξιολογήσεις των 13 ΕΥΔ ΠΕΠ για τις κοινωνικές δομές, ΠΠ 2014-2020, για τις ανάγκες της σύνταξης του 1ου κεφαλαίου της Μελέτης «Αποτίμηση έργου δομών κατά την ΠΠ 2014-2020» και
- (β) έχει αποστείλει στην ΕΥΣΕΚΤ αρχείο προς συμπλήρωση από τις 13 ΕΥΔ, για τις ανάγκες σύνταξης του 2ου κεφαλαίου «Καταγραφή αριθμού δομών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο». Το αρχείο περιλαμβάνει εννέα (9) φύλλα (Κέντρα Κοινότητας, Παραρτήματα Ρομά, ΚΕΜ, Κοινωνικά Παντοπωλεία, Κοινωνικά Φαρμακεία, Δομές Παροχής συσσιτίου, ΚΗΦΗ, ΚΔΗΦ, ΣΥΔ), σύμφωνα με τις ισάριθμες δομές, για τις οποίες ζητούνται στοιχεία σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (Αριθμός δομών, Αριθμός εργαζομένων ανά ειδικότητα, Αριθμός άμεσα και έμμεσα ωφελούμενων, αναφορά ειδών δαπανών Πράξης που καλύπτονται από κοινοτική χρηματοδότηση, Ετήσιος Προϋπολογισμός Πράξης, Νέες ή/και υπό ένταξη δομές εντός του 2024, Αριθμός εργαζομένων νέων ή/και υπό ένταξη δομών εντός του 2024 ανά ειδικότητα).

Τμήμα Κοινωνικών Πολιτικών Στέγασης

Πρόγραμμα Κάλυψη

Με το άρθρο 8 του [ν. 5006/2022](#) (Α' 239), θεσπίστηκε το πρόγραμμα «ΚΑΛΥΨΗ⁷», το οποίο στοχεύει στην αξιοποίηση ακινήτων τα οποία είχαν διατεθεί στο παρελθόν για τη στέγαση αιτούντων διεθνή προστασία μέσω των προγραμμάτων ΕΣΤΙΑ, μέσω προγραμματικών συμβάσεων, με σκοπό την κάλυψη στεγαστικών αναγκών νέων, δικαιούχων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Ειδικότερα, ωφελούμενοι του Προγράμματος «ΚΑΛΥΨΗ» είναι άτομα ηλικίας είκοσι πέντε (25) έως τριάντα εννέα (39) ετών, οι οποίοι είναι δικαιούχοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ή μέλη ωφελούμενων νοικοκυριών. Συνολικά ο αριθμός των Συμβάσεων ανέρχεται σε 17, με τον αριθμό των συμβαλλόμενων Δήμων να ανέρχεται σε 43. Ο αριθμός των ωφελούμενων νοικοκυριών που θα ενταχθούν στο πρόγραμμα εκτιμάται σε 400. Έως τον Ιανουάριο 2024 ο αριθμός των διαμερισμάτων που έχουν ήδη ενταχθεί στο πρόγραμμα ανέρχεται σε 400 και ο αριθμός των νοικοκυριών που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα είναι 380. Τα νοικοκυριά που έχουν ήδη στεγαστεί είναι 153.

⁷ Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί σε συνεργασία με τους Δήμους στα όρια των οποίων υπάρχουν διαμερίσματα των προγραμμάτων ΕΣΤΙΑ, μέσω προγραμματικών συμβάσεων. Συνολικά ο αριθμός των Συμβάσεων ανέρχεται σε 18, με τον αριθμό των συμβαλλόμενων Δήμων να ανέρχεται σε 46. Ο αριθμός των ωφελούμενων νοικοκυριών που θα ενταχθούν στο πρόγραμμα εκτιμάται σε 700. Το πρόγραμμα καλύπτει, δαπάνες μίσθωσης για τρία έτη, καθώς και δαπάνες για επισκευές των φθορών που διαπιστώνονται στα ακίνητα κατά τη διάρκεια της μίσθωσης και με τη λήξη αυτής. Επίσης, δαπάνες για το προσωπικό που θα αναλάβει την υλοποίηση του προγράμματος, καθώς και δαπάνες για διαχειριστικά κόστη (έμμεσες δαπάνες). Το συνολικό κόστος ανέρχεται σε 21,5 εκατ. ευρώ.

Πιλοτικό πρόγραμμα Κοινωνικής Κατοικίας

Με στόχο την σταδιακή ανάπτυξη ενός προγράμματος κοινωνικής κατοικίας έχει εγκριθεί η υλοποίηση πιλοτικού Προγράμματος Οικονομικά Προσιτής Κατοικίας, στους Δήμους Αθήνας και Θεσσαλονίκης με χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF). Στοχεύει στην πρόληψη και την αντιμετώπιση του αποκλεισμού από κατοικία ευάλωτων ομάδων που απειλούνται ή αντιμετωπίζουν έλλειψη στέγης, κάνοντας χρήση μέρους του ιδιωτικού και δημόσιου στεγαστικού αποθέματος που δεν χρησιμοποιείται. Έχει συσταθεί η Ομάδα εργασίας για την επεξεργασία και υποβολή προτάσεων για τον καθορισμό των όρων υλοποίησής του⁸.

Από το ΤΑΑ θα χρηματοδοτηθεί το κόστος ανακαίνισης για 100 διαμερίσματα (70 στην Αθήνα και 30 στη Θεσσαλονίκη) και η τεχνική υποστήριξη του προγράμματος. Η κάλυψη των ενοικίων, ο οικιακός εξοπλισμός και οι δαπάνες λογαριασμών καλύπτονται από τους δικαιούχους είτε με ίδιους πόρους είτε μέσω τους ένταξής τους σε άλλο πρόγραμμα κοινωνικής στήριξης.

Έως τον Ιανουάριο 2024 έχουν λάβει Απόφαση Ένταξης τόσο το έργο στο Δήμο Αθηναίων όσο και το έργο στο Δήμο Θεσσαλονίκης και αναμένεται η λήψη της α' δόσης χρηματοδότησης.

Πρόγραμμα Στέγαση και Εργασία για τους αστέγους

Το Πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία για τους αστέγους» υλοποιείται από το 2018 με Διαχειριστική Αρχή τον ΟΠΕΚΑ (τέως ΕΙΕΑΔ) και στοχεύει στην παροχή υπηρεσιών στέγασης, κοινωνικής στήριξης και εργασιακής επανένταξης αστέγων.

Με το άρθρο 15 του ν.4756/2020 (ΦΕΚ 235 Α') το πρόγραμμα απέκτησε χαρακτήρα μόνιμης δημόσιας πολιτικής, καθώς προβλέπεται η ανά διετία εφαρμογή του από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού.

Σε εφαρμογή της διάταξης νόμου, εκδόθηκε η αριθ. Δ13οικ./42815/24-6-2021 Κ.Υ.Α. (Β'2788) και η αριθ. Δ13οικ./62914/28-8-2021 (ΑΔΑ: 63ΩΦ46ΜΤΛΚ-ΓΒ9) Πρόσκληση υποβολής Αιτήσεων Χρηματοδότησης, βάσει της οποίας εγκρίθηκαν για χρηματοδότηση 23 Σχέδια με Δικαιούχους Φορείς 42 Δήμους και ένα Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας).

Βάσει των αποφάσεων έγκρισης Σχεδίων, προβλέπεται η ένταξη στο πρόγραμμα 558 νοικοκυριών. Κατά την τρέχουσα περίοδο υλοποίησης είναι ενταγμένα στο πρόγραμμα 533 νοικοκυριά, ενώ εξ' αυτών έχουν ήδη στεγαστεί 481 νοικοκυριά (741 ωφελούμενοι). Το σύνολο των ωφελούμενων που ήδη έχουν ενταχθεί σε επιδοτούμενοι εργασία ανέρχεται σε 74 και σε κατάρτιση 27.

Ενόψει έκδοσης της νέας Πρόσκλησης, προβλέπεται η αύξηση του διαθέσιμου προϋπολογισμού από 10 εκ. ευρώ σε 15 εκ. ευρώ.

⁸ Ειδικότερα για:

- α) τον ορισμό του πλαισίου κινήτρων και δεσμεύσεων για τους ιδιοκτήτες,
- β) τον καθορισμό των κριτηρίων επιλεξιμότητας ή/και ιεράρχησης για την ένταξη των ιδιοκτητών σε ένα κοινωνικό δίκτυο κατοικιών,
- γ) τον εντοπισμό και την ιεράρχηση των πιο ευάλωτων υποομάδων μεταξύ εκείνων που απειλούνται ή αντιμετωπίζουν έλλειψη στέγης,
- δ) την περιγραφή των όρων και προϋποθέσεων του προγράμματος οικονομικά προσιτής κατοικίας.

Επίδομα στέγασης

Ως ενισχυτική παρέμβαση για την πρόληψη και αντιμετώπιση της στεγαστικής επισφάλειας νοικοκυριών χαμηλού ή μεσαίου εισοδήματος που διαμένουν σε ενοικιαζόμενη κατοικία, υλοποιείται το πρόγραμμα του Επιδόματος Στέγασης. Το επίδομα παρέχει 70 έως 210 ευρώ το μήνα, ανάλογα με τη σύνθεση της ωφελούμενης μονάδας, έχει συνολικό ετήσιο προϋπολογισμό 400 εκατ. ευρώ από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού, ενώ ο μέσος αριθμός των ωφελούμενων νοικοκυριών για το 2023 ανήλθε σε 264.531.

Επέκταση προγράμματος Κοινωνικής Κατοικίας

Έχει προταθεί για ένταξη στη νέα προγραμματική περίοδο του ΕΣΠΑ, η επέκταση του προγράμματος κοινωνικής κατοικίας και σε άλλους μεγάλους Δήμους της χώρας, με αύξηση του αριθμού των κατοικιών και των περιοχών υλοποίησης, αλλά και ταυτόχρονη αύξηση των διατιθέμενων πόρων. Οι δράσεις καλύπτουν κόστη στελέχωσης και λειτουργίας των γραφείων κοινωνικής μίσθωσης και επισκευαστικά κόστη (ανακαίνιση και ενεργειακή αναβάθμιση). Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί σε επίπεδο Δήμων μέσω της λειτουργίας γραφείων κοινωνικής μίσθωσης που θα διαχειρίζονται το στεγαστικό απόθεμα προκειμένου αυτό να διατίθεται με χαμηλό ενοίκιο για τη στέγαση εύάλωτων ομάδων. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου εκτιμάται σε €13 εκ. και ο αριθμός των ωφελούμενων σε 500 νοικοκυριά/1.500 ωφελούμενους.

Εκπόνηση [Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την αντιμετώπιση της αστεγίας \(2023-2027\)](#)

Έχει συνταχθεί το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση της αστεγίας (2023-2027). Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης αποτελεί μέρος μιας στρατηγικής για τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού σχεδίου προς την κατεύθυνση αφενός της ενίσχυσης και επέκτασης των πολιτικών πρόληψης της αστεγίας και αφετέρου της στοχευμένης παρέμβασης στην κρίση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων πρόσβασης σε κατάλληλη και αξιοπρεπή στέγαση.

Μακροπρόθεσμος στόχος είναι η καθολική και μόνιμη αντιμετώπιση των στεγαστικών προβλημάτων για όλο τον πληθυσμό της χώρας. Για τον σκοπό αυτό πέραν των κονδυλίων του κρατικού προϋπολογισμού, αξιοποιούνται οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις μέσω των οποίων μπορούν να στηριχθούν οι πολιτικές και δράσεις αυτές (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης). Οι νέες πολιτικές διαρθρώνονται στους ακόλουθους 7 άξονες:

ΠΡΟΛΗΨΗ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ	ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ		

Το συνολικό κόστος για την υλοποίηση των πολιτικών και δράσεων του Σχεδίου ανέρχεται σε €83.220.000. Ο συνολικός αριθμός των ωφελούμενων νοικοκυριών εκτιμάται σε 6.460.

Δ/νση Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας

Εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου για την Πρωτοβουλία Εγγύηση για το Παιδί»

Το ΕΣΔ ολοκληρώθηκε και [υποβλήθηκε](#) στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Σεπτέμβριο 2022. Βασικοί άξονες:

- Εθνικό πλαίσιο αντιμετώπισης της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού Αποκλεισμού
- Προσδιορισμός παιδιών σε ανάγκη και εμπόδια στην πρόσβασή τους σε υπηρεσίες

- Προσέγγιση και ενημέρωση παιδιών και οικογενειών
- Συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων
- Ποσοτικοί και ποιοτικοί στόχοι
- Μέτρα, χρηματοδότηση, χρονοδιάγραμμα
- Υποστηρικτικό πλαίσιο πολιτικής

Πρόσβαση σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής και φροντίδας, καθώς και σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης : Δημοσιεύτηκε η ΚΥΑ με απ 47217/2023 (ΦΕΚ 3418 Β) για την υλοποίηση του προγράμματος κατά την περίοδο 2023-2024, καθώς και η τροποποίησή της ΚΥΑ με απ 74838/22.08.2023 (ΦΕΚ 5175 Β).

Θέσπιση προγράμματος με τίτλο «Ημιαυτόνομη Διαβίωση σε Διαμερίσματα των ατόμων δεκαπέντε ετών και άνω που διαβιούν σε Μονάδες Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας»

- Δημοσιεύτηκε ΥΑ ([2313 Β/2022](#)) για το πιλοτικό πρόγραμμα που υλοποίησε η IRC σε συνεργασία με τη UNICEF
- Εκδόθηκε η Απόφαση Ένταξης στο Ταμείο Ανάκαμψης και η απόφαση Ένταξης στο ΠΔΕ με σκοπό τη μεταφορά 200 εφήβων σε ΣΗΔ
- Δημοσιεύτηκε η ΚΥΑ για το πρόγραμμα ([1519 Β/2023](#)) και τροποποίησή της με την υπ' αριθμ. 99619/2023 ΚΥΑ (ΦΕΚ 6603/Β/22-11-2023).{

Τοποθέτηση ανηλίκων, με σοβαρή αναπηρία (πάνω από 67%) ή / και σοβαρές ψυχικές διαταραχές, στη φροντίδα επαγγελματιών αναδόχων γονέων.

- Ψηφίστηκε διάταξη νόμου ([v.4997/2022](#))
- Δημοσιεύτηκε ΚΥΑ ([ΦΕΚ 1085Β/2023](#))
- Πραγματοποιήθηκε η καταγραφή των παιδιών με πιστοποιημένη αναπηρία που βρίσκονται στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων
- ΤΑΑ: Τελικό παραδοτέο: Επαγγελματική αναδοχή για 100 παιδιά με αναπηρία (αναθεώρηση ορόσημου πληρωμής 177):
  - Έχει επιλεγεί ο ανάδοχος για τη δράση δημοσιότητας.
  - Έγινε η επέκταση του ΠΣ Αναδοχής Υιοθεσίας .
  - Δημοσιεύτηκε η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τους επαγγελματίες ανάδοχους (απ. 1182/19.05.2023).
  - Υπεγράφη σύμβαση δημοσιότητας με την ανάδοχη εταιρεία («Κατακόρυφος»). Αποφασίστηκε η τροποποίηση της ΚΥΑ και του ΤΔΕ ως προς την αμοιβή των Αναδόχων και η αποστολή νέας πρόσκλησης προς τους επαγγελματίες αναδόχους.

Πρόγραμμα χρηματοδότησης για τη δημιουργία νέων τμημάτων βρεφικής φροντίδας ή αύξηση θέσεων σε υφιστάμενες δομές για παιδιά από 2 μηνών

ΤΑΑ: Τελικό παραδοτέο: Δημιουργία έως 50.000 νέων θέσεων

- Εκδόθηκε ΥΑ με [ΦΕΚ 5814 Β/2022](#)
- Συντάχθηκε Σχέδιο Προγραμματικής Σύμβασης με ΤΕΕ (φορέας υλοποίησης)
- Έγινε προσυμβατικός έλεγχος.
- Έγινε τροποποίηση του τεχνικού δελτίου για μείωση των θέσεων από 50.000 σε 20.000 και του αντίστοιχου προϋπολογισμού από 175 εκατ. σε 70 εκατ. (Η τροποποίηση του ΤΔ εγκρίθηκε

Δημιουργία Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης με δραστηριότητες STEM και υλοποίηση πιλοτικού προγράμματος (ΤΑΑ)

- Θεσμοθετήθηκε με [ν.5006/2022](#)
- Εκδόθηκε η απόφαση ένταξης στο ΤΑΑ
- Η Προγραμματική Σύμβαση με το φορέα υλοποίησης έχει υποβληθεί για προσυμβατικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο.
- Δημοσιεύτηκε ο Διαγωνισμός για τη σύμβαση 1+2 του έργου (Δημιουργία θεσμικού πλαισίου και εκπαιδευτικό υλικό) αρχικά με καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών 12.01.2024 και στη συνέχεια δόθηκε παράταση έως 26.01.2024.

Πρόγραμμα Πρώιμης Παρέμβασης για παιδιά με αναπηρία 0-6 ετών : επίκειται η θεσμοθέτηση του και η έκδοση δευτερογενούς νομοθεσίας. Θα ακολουθήσει καμπάνια επικοινωνίας, εκπαίδευση παρόχων σχετικών υπηρεσιών, ανάπτυξη οδηγιών και διάθεση voucher. ΤΑΑ: Τελικό παραδοτέο: Υπηρεσίες πρώιμης παρέμβασης σε 1635 παιδιά. Η Προγραμματική Σύμβαση για την υλοποίηση του έργου βρίσκεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο για προσυμβατικό έλεγχο. Θεσμοθετήθηκε με [ν.4997/2022](#).

Δ/ση Πολιτικών Ατόμων με Αναπηρίες

Προσωπικός Βοηθός για Άτομα με Αναπηρία

Θέσπιση με το Ν. [4837/2021](#), άρθρα 32-39. Υλοποίηση πιλοτικού προγράμματος σε 2 φάσεις, κάθε μια από τις οποίες αφορά 1.000 ωφελούμενους.

Η πρώτη φάση αφορά στην Περιφέρεια Αττικής στην οποία πραγματοποιήθηκαν περίπου 1200 αξιολογήσεις και εκδόθηκαν 1061 θετικές αποφάσεις. Οι αξιολογήσεις της α' φάσης ολοκληρώθηκαν στις 06/10/2023. Η δεύτερη φάση θα υλοποιηθεί στην υπόλοιπη Επικράτεια και ξεκίνησε στις 11-05-2023 με το άνοιγμα της πλατφόρμας υποβολής αιτήσεων από ΑμεΑ και οι αξιολογήσεις των 1250 επιλέξιμων ωφελούμενων, όπως αναδείχθηκαν, ξεκίνησαν την 1η Δεκεμβρίου 2023.

Συνολικά 1.909 Προσωπικοί Βοηθοί έχουν εκπαιδευτεί και εγγραφεί στο σχετικό Μητρώο, ενώ υπάρχουν έως σήμερα 550 ενεργά συμφωνητικά μεταξύ ωφελούμενων ΑμεΑ και Προσωπικών Βοηθών.

Φορείς υλοποίησης: Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε. και ΟΠΕΚΑ.

Κάρτα Αναπηρίας

Θέσπιση με το ν. 4961/2022, άρθρο 102 στον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) τηρείται πληροφοριακό σύστημα με την επωνυμία «[Εθνική Πύλη Αναπηρίας](#)», υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων το οποίο είναι προσβάσιμο μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr-ΕΨΠ). Η Εθνική Πύλη Αναπηρίας συντίθεται από επιμέρους υποσυστήματα τα οποία υποστηρίζονται από εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Σύμφωνα δε με την παράγραφο 1 του άρθρου 105 του ίδιου νόμου το Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία είναι υποσύστημα της Εθνικής Πύλης Αναπηρίας. Σε αυτό καταγράφονται όλα τα άτομα που διαθέτουν πιστοποίηση αναπηρίας που έχει εκδοθεί από το Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.), την Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή του Στρατού, του Ναυτικού, της Αεροπορίας, της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού Σώματος.

Με το Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία διασυνδέεται η Κάρτα Αναπηρίας. Όπως σημειώνεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 106 του νόμου με τη διασύνδεση αυτή, επιβεβαιώνεται ότι ο κάτοχος της Κάρτας Αναπηρίας είναι εγγεγραμμένος στο Ψηφιακό

Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία και προσδιορίζονται τα πιστοποιημένα χαρακτηριστικά της αναπηρίας του, όπως και τα ειδικότερα ωφελήματα που δικαιούται, για τα οποία είναι απαραίτητη η ταυτοπροσωπία, καθώς και η απόδειξη της ιδιότητας του κατόχου μέσω της Κάρτας Αναπηρίας. Με την υπ' αρ. 16996/23-02-2023 ΚΥΑ (932/Β'), καθορίζονται οι σχετικές λεπτομέρειες για το Ψηφιακό Μητρώο αναπηρίας και το Υποσύστημα της Κάρτας Αναπηρίας.

Υποδομές Προσβασιμότητας για άτομα με κινητικές και αισθητηριακές αναπηρίες
Θέσπιση με το [v. 4997/2022](#), άρθρο 53. Πρόκειται για πρόγραμμα παρεμβάσεων προσβασιμότητας σε συνολικά 4.700 κτίρια (4.000 ιδιωτικές κατοικίες και 700 επιχειρήσεις αυτοαπασχολούμενων ΑμεΑ).

Ολοκληρώθηκε ο διαγωνισμός που είχε προκηρυχθεί στις 11/12/2023 με ΑΔΑ: ΨΠΓ846ΝΛΔΓ-Η23 και αναμένεται εντός Φεβρουαρίου η ανάδειξη του Αναδόχου για την τεχνική μελέτη που αφορά Υπηρεσίες Τεχνικής Υποστήριξης Έργου, Δημιουργία και Υποστήριξη Πληροφοριακού Συστήματος της Δράσης με κωδικό 16904, του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: «Υποέργο 1: Ενισχύοντας την ανεξάρτητη διαβίωση για άτομα με ειδικές ανάγκες Α) Υποδομές προσβασιμότητας και υποστήριξης για άτομα με προβλήματα κινητικότητας και αισθητηριακές αδυναμίες» (Κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5200160) με κωδικό έργου 2023ΤΑ03400005. Φορέας υλοποίησης του παρόντος για μέρος συμβάσεων αυτού έχει οριστεί η ΕΕΤΑΑ. Η προγραμματική σύμβαση με την ΕΕΤΑΑ στάλθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο και πραγματοποιήθηκε ο προσυμβατικός έλεγχος. Έχουν σταλεί σχόλια που αφορούν στην περαιτέρω συμπλήρωση του φακέλου και επισήμανση τροποποίησης Απόφασης Ένταξης ώστε να αφορά το ΥΚΟΙΣΟ.

Ενσωμάτωση Οδηγίας [882/2019](#) στο εθνικό δίκαιο με το νόμο [4994/2022](#) (215/Α').
Ειδικότερα σκοπούνται η ενίσχυση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, όσον αφορά στις απαιτήσεις προσβασιμότητας σε ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες, η αύξηση της διαθεσιμότητας των προσβάσιμων προϊόντων και υπηρεσιών, η βελτίωση της προσβασιμότητάς τους σε άτομα με αναπηρία, η δημιουργία οικονομιών κλίμακας, η διευκόλυνση του διασυνοριακού εμπορίου και της κινητικότητας και η ενίσχυση της καινοτομίας.

Αποϊδρυματοποίηση

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. οικ.60135/1579 (Β'4590/2017) Κοινή Υπουργική Απόφαση Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Οικονομικών, με θέμα «Πρόγραμμα "Αποϊδρυματοποίηση ατόμων με αναπηρία"», η οποία αφορά την πιλοτική εφαρμογή του εν λόγω προγράμματος στο παράρτημα ΑΜΕΑ Λεχαινών του Κ.Κ.Π.Π. Δυτικής Ελλάδας και στα Παραρτήματα ΑΜΕΑ του Κ.Κ.Π.Π. Αττικής, και ειδικότερα τη μεταστέγαση όλων των φιλοξενούμενων και τη διαβίωσή τους σε ασφαλή και υποστηρικτική δομή ή σε δομή οικογενειακού τύπου ή επιστροφή στην οικογένεια με ταυτόχρονη υποστήριξή τους από το πρόγραμμα. Πραγματοποιήθηκε η μετεγκατάσταση 16 ενήλικων ενοίκων με βαριές αναπηρίες του Παραρτήματος ΑΜΕΑ Λεχαινών σε 4 Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (Σ.Υ.Δ.), οι οποίες τελούν σε πλήρη λειτουργία.

Στο πλαίσιο του πιλοτικού προγράμματος της Αποϊδρυματοποίησης, τον Ιούλιο του 2022 η αρμόδια Υπηρεσία έδωσε έγκριση σκοπιμότητας για τη δημιουργία δύο Σ.Υ.Δ. στο Νέο Ψυχικό, δυναμικότητας 3 ατόμων με αναπηρία, και στον Νέο Κόσμο, δυναμικότητας 6 ατόμων, ενώ τον Μάρτιο του 2023 δόθηκε έγκριση σκοπιμότητας για άλλες δύο Στέγες στην Αγία Βαρβάρα Αττικής, συνολικής δυναμικότητας 10 ατόμων.

Επίσης, με την υπ' αριθ. Δ12γ/ΓΠοικ.108592/28-12-2021 ΚΥΑ (Β' 6365), παράγραφος 2, η οποία αποτελεί τροποποίηση της υπό στοιχείο 60135/1579/15-12-2017 ΚΥΑ, όπως

τροποποιήθηκε με την υπό στοιχεία Δ12/ΓΠοικ.66738/2150/14-12-2018 ΚΥΑ (Β' 5820), παρατάθηκε ο χρονικός ορίζοντας υλοποίησης του προγράμματος έως τις 31-12-2025.

Με τη σύσταση της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής μεταφέρθηκαν ως σύνολο αρμοδιοτήτων η Διεύθυνση Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας και το Τμήμα Κοινωνικών Πολιτικών Στέγασης. Στόχος της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής είναι η υλοποίηση προγραμμάτων καταπολέμησης της έλλειψης στέγης και της στεγαστικής επισφάλειας. Επιπλέον, η ενίσχυση της προστασίας του παιδιού και της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού, με την εφαρμογή πολιτικών αναφορικά με το θεσμό της τεκνοθεσίας και αναδοχής, έχοντας ως σκοπό την αποϊδρυματοποίηση των ανηλίκων. Η Γενική Γραμματεία συντονίζει κατά την τρέχουσα περίοδο τη διαβούλευση για την κατάρτιση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το Δημογραφικό, το οποίο αναμένεται να είναι ολοκληρωμένο τον Μάιο του 2024. Παράλληλα, η Διεύθυνση Νεολαίας, η οποία και έχει μεταφερθεί στη Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής, υιοθετεί πολιτικές για την κοινωνική ένταξη των νέων σε δράσεις μέσω του Erasmusplus και του EU Solidarity Corps για το νεανικό εθελοντισμό.

Εκπόνηση της Εθνικής Στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση των υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας των ηλικιωμένων»

Με την υπ' αριθμ. [1471/7-6-2022 απόφαση](#) (ΑΔΑ: 9ΕΔ246ΜΤΛΚ-Α12) συγκροτήθηκε Ομάδα Εργασίας, στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, με αντικείμενο την κοινωνική προστασία των ηλικιωμένων και την προώθηση της αποϊδρυματοποίησης. Πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας ορίστηκε ο Γενικός Γραμματέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Καταπολέμησης της Φτώχειας.

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 4.4 «Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας»

Εφαρμόζεται εθνικό ή περιφερειακό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής ή νομοθετικό πλαίσιο για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας, το οποίο περιλαμβάνει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Τεκμηριωμένη διάγνωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένης της παιδικής φτώχειας, ιδίως όσον αφορά την ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες για τα παιδιά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, της έλλειψης στέγης, του χωροταξικού και εκπαιδευτικού διαχωρισμού, της περιορισμένης πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες και υποδομές, και των ειδικών	<p>1) ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΈΝΤΑΞΗ (ΕΣΚΕ) 2021 – 2027:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ενότητα 8.3 ○ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: Στατιστικά στοιχεία ○ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V: Πίνακας για την Παρακολούθηση και Αξιολόγηση των μέτρων πολιτικής των βασικών κατηγοριών ωφελουμένων της ΕΣΚΕ <p>2) ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΕΣΚΕ 2021 – 2027</p> <p>3) Ν. 4445/2016 (ΦΕΚ 236/Α/19-12-2016)</p> <p>4) ΕΛΛΑΔΑ 2.0 (ΤΑΑ), μέτρο 16726</p>	<p>Η ΕΣΚΕ 21-27 στηρίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία διάγνωσης της φτώχειας & του κοινωνικού αποκλεισμού (παιδική φτώχεια, πρόσβαση στην εκπαίδευση, παροχή ποιοτικών υπηρεσιών φροντίδας, έλλειψη στέγης, περιορισμένη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες & υποδομές, ειδικές ανάγκες ευάλωτων ατόμων κάθε ηλικίας) που συλλέγονται από:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) EUROSTAT, ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο Ανέργων ΑμεΑ ΟΑΕΔ, MY SCHOOL, OECD, EU-SILC σε συνδυασμό με την LFS 2) το Εθνικό Γεωπληροφοριακό Σύστημα (ΕΓΠΣ) του Εθνικού Μηχανισμού (ΕΜ) 3) ΟΠΣ ΕΣΠΑ 2014-20 4) στοιχεία Κέντρων Κοινότητας & Δομών Κοινων. Αλληλεγγύης 5) εξωτερική αξιολόγηση της ΕΣΚΕ 2014-2020. <p>Περαιτέρω εργαλεία ΒΙ θα αναπτυχθούν με την λειτουργία της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης για την Κοινωνική Προστασία (ΕΨΠΚΠ) που αποτελεί την τεχνική επέκταση & μετεξέλιξη του ΕΓΠΣ του ΕΜ. Θα αντικαταστήσει τις υφιστάμενες εφαρμογές για την παροχή προνοιακών επιδομάτων ενοποιώντας τη διαδικασία υποβολής αίτησης για την υπαγωγή σε αυτά. Στην ΕΨΠΚΠ θα καταχωρίζονται ιδιωτικοί & δημόσιοι φορείς παροχής κοινωνικών προγραμμάτων & υπηρεσιών, το σύνολο αυτών & οι ωφελούμενοι τους. Ταυτόχρονα, θα αναβαθμιστούν τα τρία υποσυστήματα του ΕΓΠΣ του ΕΜ, συμπ. του GIS.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
αναγκών των ευάλωτων ατόμων κάθε ηλικίας.		
2. Μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση του διαχωρισμού σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων κοινωνική προστασία, αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες για τα ευάλωτα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών και των προσφύγων.	<p>1) ΕΣΚΕ 2021 – 2027:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ενότητα 8.1 ○ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Αποτύπωση δράσεων ανά μέτρο / πολιτική προτεραιότητα και επιχειρησιακό άξονα, ΕΝΟΤΗΤΑ 5.6 (Συνέργειες με λοιπές στρατηγικές) ○ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V: Πίνακας για την Παρακολούθηση και Αξιολόγηση των μέτρων πολιτικής των βασικών κατηγοριών ωφελουμένων της ΕΣΚΕ <p>2) Ν. 4445/2016 (ΦΕΚ 236/Α/19-12-2016)</p>	<p>Στην ΕΣΚΕ 2021-2027:</p> <ul style="list-style-type: none"> – προσεγγίζονται ανάγκες των ευπαθών ομάδων (συμπεριλαμβανομένων παιδιών, ΑμεΑ & παιδιών μεΑ, ηλικιωμένων, αστέγων, Ρομά, μεταναστών και αιτούντων ασύλου, ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ανέργων) και εξειδικεύεται πλήθος δράσεων ανά ομάδα, – κινητοποιείται πλήθος αρμοδίων φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, – συμπεριλαμβάνονται δράσεις συναρμόδιων Υπουργείων και ΟΤΑ Α' & Β' βαθμού. <p>Η καταπολέμηση του διαχωρισμού αποτελεί βασικό στόχο της ΕΣΚΕ και έχει αποτυπωθεί στο Παράρτημα V, το οποίο αναφέρει και ενδεικτικές δράσεις από άλλες Εθνικές Στρατηγικές και Προγράμματα.</p>
3. Μέτρα για τη μετάβαση από την ιδρυματική περίθαλψη στη φροντίδα	1) Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΔ ΑμεΑ)	Η ΕΣΚΕ 2021-2027 περιλαμβάνει ως προτεραιότητα την προώθηση της αποϊδρυματοποίησης και της αποκατάστασης , με έμφαση σε ΑμεΑ, ηλικιωμένους, παιδιά και παιδιά μεΑ, που εναρμονίζεται με το ΕΣΔ ΑμεΑ και την Εθνική Στρατηγική για την αποϊδρυματοποίηση,

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας.	<p>2) ΕΣΚΕ 2021 – 2027: Ενότητα 5.6.1.2 (Εθνική Στρατηγική για την Αποϊδρυματοποίηση)</p> <p>3) ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4837 (ΦΕΚ Α' 178/01-10-2021)</p> <p>4) ΦΕΚ ΥΟΔΔ/314/23-04-2020 Σύσταση Ομάδα Εργασίας με θέμα: Προσωπικός Βοηθός για τα άτομα με Αναπηρία</p>	<p>Την ΠΠ 2014-20 υλοποιούνται μέτρα όπως :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ) για ΑμεΑ – Κέντρα Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ) – ΚΔΗΦ Παιδιών μεΑ – Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών μεΑ – Λοιπά μέτρα πρόληψης της παραπομπής σε υπηρεσίες κλειστής φροντίδας. <p>Στον Ν. 4837 εντάσσονται και μέσα πρώιμης διάγνωσης αναπτυξιακών θεμάτων των παιδιών, προωθείται η βελτίωση εφαρμογής του θεσμού και συστήματος αναδοχής /υιοθεσίας καθώς και η εισαγωγή του μέτρου <i>Διαμερίσματα Ημιαντόνομης Διαβίωσης για εφήβους που διαβιούν σε μονάδες ιδρυματικής φροντίδας</i>.</p> <p>Στην ΠΠ 2021-2027 προβλέπονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> – η ανάπτυξη ξενώνων άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας παιδιών προς αναδοχή – δράσεις για την συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς – Προσωπικός Βοηθός για ΑμεΑ κ.α

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>4. Ρυθμίσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η επανεξέτασή του διενεργούνται σε στενή συνεργασία με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι κοινωνικοί εταίροι και οι σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.</p>	<p>1) ΕΣΚΕ 2021 – 2027:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ενότητες 8.4 και 8.5 ○ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: Χρονολόγιο βασικών ενεργειών σχεδιασμού και εκπόνησης της ΕΣΚΕ ○ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI: Όργανα Διαβούλευσης σε εθνικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο για την κατάρτιση, παρακολούθηση, αξιολόγηση και αναθεώρηση της ΕΣΚΕ <p>2) ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΕΣΚΕ 2021 – 2027: Ενότητα 4 (Όργανα διαβούλευσης σε εθνικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο)</p> <p>3) Ν. 4445/2016 (ΦΕΚ 236/Α/19-12-2016)</p> <p>4) Δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση για την «Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας»</p>	<p>Στον σχεδιασμό της ΕΣΚΕ η διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους (δημόσιοι, ιδιωτικοί & συνδικαλιστικοί φορείς, ΑΕΙ κ.α.) διασφαλίστηκε με συμμετοχή στην εξωτερική αξιολόγηση της ΕΣΚΕ 2014-20, στην εκπόνηση της νέας ΕΣΚΕ και στην ηλεκτρονική δημόσια διαβούλευση (Παράρτημα IV ΕΣΚΕ).</p> <p>Κατά την παρακολούθηση και αξιολόγηση η διαβούλευση θα διασφαλιστεί σε εθνικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο μέσω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • της Εθν. Επιτροπής Κοιν. Προστασίας & των αντίστοιχων περιφερειακών και τοπικών επιτροπών διαβούλευσης • της σύστασης & λειτουργίας των θεματικών ομάδων εργασίας με εκπροσώπους αντιπροσ/κών φορέων των ομάδων-στόχου • της συνεργασίας της Δ/νσης Κοιν. Ένταξης & Κοιν. Συνοχής με τα όργανα του ΕΜ (σημεία επαφής, εποπτευόμενους φορείς του ΥΠΕΚΥ, Δ/νσεις Κοιν. Μέριμνας Περιφερειών και Περιφ. Παρατηρητήρια, Κοιν.Υπηρεσίες Δήμων, Κέντρα Κοινότητας). <p>Τα όργανα αυτά θα τροφοδοτούν ετησίως τον ΕΜ με στοιχεία και ετήσιες εκθέσεις αναφορικά με την πορεία υλοποίησης των δράσεων της ΕΣΚΕ, λαμβάνοντας από την Δ/νση υποστηρικτικά εργαλεία προς διευκόλυνση του έργου τους, και θα συμμετέχουν στην διαδικασία αναθεώρησης της ΕΣΚΕ, που θα πραγματοποιείται κάθε τρία χρόνια.</p>

4.5 Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά (ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)

Είναι ο μοναδικός ΑΟ του ΣΠ4 που συνδέεται αποκλειστικά με το **ΕΚΤ+ και τον ειδικό στόχο (ι)** «προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των Ρομά».

Η **Εθνική Στρατηγική για την για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, περιόδου 2021-2030** διαρθρώνεται σε τέσσερις (4) πυλώνες, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν την εθνική στόχευση, τις προτεραιότητες και στρατηγικούς στόχους, τα μέτρα πολιτικής και τις θεσμικές παρεμβάσεις για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά σε εθνικό, τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

ΠΥΛΩΝΑΣ Ι. «Πρόληψη και καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά»

ΠΥΛΩΝΑΣ ΙΙ. «Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης των Ρομά σε βασικές υπηρεσίες και α-γαθά»

ΠΥΛΩΝΑΣ ΙΙΙ. «Πρόληψη και καταπολέμηση των στερεοτύπων και των διακρίσεων σε βάρος των Ρομά»

ΠΥΛΩΝΑΣ ΙV. «Προώθηση της ενεργού συμμετοχής των Ρομά στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή»

Η ΕΣΚΕ Ρομά 2021 – 2030 ιεραρχείται η υλοποίηση των δράσεων με γνώμονα την κάλυψη των βασικών αναγκών στέγασης, απρόσκοπτης παρακολούθησης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, εύρεσης βιώσιμης και επαρκώς αμειβόμενης εργασίας, πρόσβασης στο σύστημα υγείας και καταπολέμησης διακρίσεων. Επίσης, εστιάζει σε παρεμβάσεις για την επίλυση αστικοδημοτικών ζητημάτων, την προώθηση της ενεργής πολιτεϊότητας και τη συμμετοχή των Ρομά στην κοινωνική, πολιτική, οικονομική και πολιτιστική ζωή.

Το πρώτο σχέδιο θετικής αυτοαξιολόγησης της χώρας μας εστάλη στην Ευρ. Επιτροπή στις 04/04/2022 και ακολούθησε αλληλογραφία με την DG Empl, αποστολή και διαβούλευση επί των σχετικού κειμένου στρατηγικής, συμπληρωματικά στοιχεία και διευκρινήσεις με αποτέλεσμα την παροχή της σύμφωνης γνώμης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 04/04/2023. Όλες οι απαιτούμενες ενέργειες για την εκπλήρωση του ΑΟ συντονίστηκαν από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας σε συνεργασία με την Επιτελική Δομή του Τομέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης του ΥΠΕΚΥ.

Δεδομένου ότι η εκπλήρωση του ΑΟ τελέστηκε μετά την έγκριση των Προγραμμάτων 2021-2027 του ΕΣΠΑ, ενεργοποιήθηκε η διαδικασία ανάρτησης των απαιτούμενων εγγράφων στην πλατφόρμα SFC την 06/04/2023 κατόπιν συνεννόησης με την γεωγραφική μονάδα της DG EMPL. Η απόφαση έγκρισης της εκπλήρωσης ελήφθη την 23/05/2023.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Μετά τις αλλαγές που προέκυψαν από τις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2023 στη δομή της κυβέρνησης, η ευθύνη για τον εν λόγω ΑΟ μεταφέρεται στο νεοσύστατο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΥΚΟΙΣΟ εφεξής) όπου μεταφέρεται και η αρμόδια Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας.

Σύμφωνα με ενημέρωση τον Μάιο και τον Νοέμβριο 2023 από τα αρμόδια Τμήματα στη ΓΓ Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας δεν υφίσταται ουσιαστική αλλαγή στους όρους εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου. τόσο, η δημιουργία νέου Υπουργείου οδήγησε στην ανασυγκρότηση της Κυβερνητικής Επιτροπής της ΕΣΚΕ Ρομά, οι διαδικασίες για την οποία έχουν ήδη ξεκινήσει, ενώ οι αυτοδιοικητικές εκλογές δημιουργούν την ανάγκη επανασύστασης της [Επιτροπής Πολιτικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά](#), που προβλέπεται στο πλαίσιο λειτουργίας της ΚΕΔΕ.

Επισημαίνεται πως τα αρμόδια υφιστάμενα τμήματα της Γενικής Γραμματείας αποτελούν το Εθνικό Σημείο Επαφής της Ευρ. Ένωσης για θέματα Ρομά - εκτελώντας τον ρόλο Παρατηρητήριο ΕΣΚΕ Ρομά που αναφέρεται στο κείμενο της Στρατηγικής - και έχουν την ευθύνη για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης της ΕΣΚΕ Ρομά, τη διενέργεια ερευνών πεδίου και μελετών για την τεκμηρίωση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των σχετικών πολιτικών και την παράλληλη χαρτογράφηση των χαρακτηριστικών του πληθυσμού των Ρομά (ποσοτικά και ποιοτικά) σε όλους τους τομείς της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά. Σε αυτό το πλαίσιο έχουν ήδη προγραμματιστεί δράσεις για διεξαγωγή συναντήσεων, διαβουλεύσεων, εκδηλώσεων σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, για θέματα που σχετίζονται με τους οριζόντιους και τομεακούς στόχους της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη των Ρομά. Επίσης κατά το έτος 2024 θα συνταχθεί η πρώτη έκθεση προόδου της ΕΣΚΕ, με περίοδο αναφοράς τα έτη 2022-2024, ενώ προβλέπεται να διενεργηθεί και η 1^η ενδιάμεση εξωτερική αξιολόγηση εφαρμογής της ΕΣΚΕ Ρομά από εξωτερικό συνεργάτη (το 2027 προβλέπεται η 2^η και το 2030 η ex post αξιολόγηση).

Σχεδιάζεται η επικαιροποιημένη ψηφιακή βάση δεδομένων με στοιχεία για την κοινωνική ένταξη των Ρομά. Η τελευταία χαρτογράφηση των οικισμών/πληθυσμού Ρομά, που πραγματοποιήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας το 2021 με τη συνεργασία των Δήμων, κατέγραψε 462 περιοχές διαβίωσης Ρομά (από 354 το 2017), συμπεριλαμβανομένων 266 οικισμών και 196 διάσπαρτων νοικοκυριών (ατομικά ή ομαδικά) με συνολικό πληθυσμό Ρομά 117.495. Ο αριθμός των Ρομά που ζουν σε οικισμούς Τύπου I⁹ ανέρχεται σε 12.216 σε 77 περιοχές στην Ελλάδα.

Η αναλυτική έκθεση της καταγραφής έχει προωθηθεί στις Περιφέρειες και τις Διαχειριστικές Αρχές των ΠεΠ από το Γραφείο του Γενικού Γραμματέα και έχει αναρτηθεί στο <https://egroma.gov.gr>. Επίσης, έτσι κι αλλιώς βασίζεται σε δεδομένα που χορήγησαν οι 145 Δήμοι που συμμετείχαν και στα οποία ζητήθηκε να βασιστούν ώστε να συντάξουν τα Τοπικά Σχέδια Δράσης για την ένταξη των Ρομά.

Περαιτέρω δε, ενισχυτικά της εφαρμογής των υπαισχημένων, αναφέρεται πως είναι σε εξέλιξη η διαδικασία συλλογής και αποτίμησης των Τοπικών Σχεδίων Δράσης για την

⁹ Οικισμοί Τύπος I: «Υποβαθμισμένοι οικισμοί» υπάρχουν Οι οικισμοί αυτοί αποτελούνται από καλύβες, καταφύγια και στερούμενες βασικές υποδομές. αυτοδημιούργητες παράγκες και καταφύγια σε απομονωμένες ή/και περιβαλλοντικά επικίνδυνες περιοχές, συχνά δίπλα σε βιομηχανικά τοξικά απόβλητα και χωματερές χωρίς πρόσβαση σε βασικές εγκαταστάσεις υποδομής, όπως νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, αποχέτευση, καθώς και πρόσβαση σε απόρριψη σκουπιδιών και μέσα μαζικής μεταφοράς Υπηρεσίες. Ελλείψεις σε υποδομές αναφέρονται σε λύματα, ύδρευση, ηλεκτροδότηση και οδικό δίκτυο κυρίως σε χώρους κατοικίας τύπου I και II.

Ένταξη, την Ισότητα και τη Συμμετοχή των Ρομά. Έως σήμερα έχουν κατατεθεί 78 ΤΣΔ σε σύνολο 145 Δήμων με πληθυσμούς Ρομά.

Πίνακας Υποδομές Διαβίωσης (στοιχεία καταγραφής 2021)

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΜΕ ΥΠΟΔΟΜΕΣ [*στο σύνολο των 266 οικισμών]	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ [*στο σύνολο των 266 οικισμών]	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΥΠΟΥ Ι ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ [*στο σύνολο των 77 οικισμών τύπου Ι]	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΥΠΟΥ ΙΙ ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ [*στο σύνολο των 122 οικισμών τύπου ΙΙ]	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΥΠΟΥ ΙΙΙ ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ [*στο σύνολο των 67 οικισμών τύπου ΙΙΙ]	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΣΠΑΡΤΩΝ ΜΕ ΥΠΟΔΟΜΕΣ [*στο σύνολο των 196 διάσπαρτων]	Αριθμός ΔΙΑΣΠΑΡΤΩΝ ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ [*στο σύνολο των 196 διάσπαρτων]	% Περισχών (Οικισμοί τύπου Ι, ΙΙ, ΙΙΙ & Διάσπαρτα) ΜΕ ΥΠΟΔΟΜΕΣ [*% επί του συνόλου των 462 περιοχών]	% Περισχών (Οικισμοί τύπου Ι, ΙΙ, ΙΙΙ & Διάσπαρτα) ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ [*% επί του συνόλου των 462 περιοχών]
ΠΟΣΙΜΟ ΝΕΡΟ	222	44	33	11	0	165	31	84%	16%
ΔΙΚΤΥΟ ΥΔΡΕΥΣΗΣ	189	77	57	20	0	160	36	76%	24%
ΔΙΚΤΥΟ ΗΛΕΚΤΡΟΔΟΤΗΣΗΣ	176	90	61	28	1	134	62	67%	33%
ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ	128	138	71	62	5	120	76	54%	46%
ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΜΕΝΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	145	121	52	63	6	144	52	63%	37%
ΚΑΔΟΙ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΩΝ /ΣΥΧΝΗ ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ	224	42	19	18	5	169	27	85%	15%

Το σύστημα δεικτών της ΕΣΚΕ ΡΟΜΑ έχει τεθεί σε εφαρμογή και επικαιροποιείται σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία και μετά από συνεργασία και διαβούλευση με τους αρμόδιους φορείς καθώς και τους εκπροσώπους των Ρομά. Έχουν ήδη συλλεχθεί στοιχεία που θα αποτελέσουν τη βάση στο σχεδιασμό ειδικών ερευνών πεδίου. Έχει προβλεφθεί για το 2024-2025:

- Διεξαγωγή δειγματοληπτικής έρευνας σε Ρομά βάσει προδιαγεγραμμένης μεθοδολογίας (συλλογή στοιχείων για εκπαιδευτικό επίπεδο, υγεία, συμμετοχή στην εκπαίδευση και σχολική παρακολούθηση/ διαρροή, τρέχουσα ασχολία και χαρακτηριστικά εργασίας, ωφέλεια από επιδοματικές παροχές, υπάρχουσες αναπηρίες κλπ.)
- Πλήρη εφαρμογή του Συστήματος δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης της υλοποίησης της ΕΣΚΕ Ρομά 2021 – 2030 (έρευνα συλλογής στοιχείων για όλα τα πεδία κοινωνικής ένταξης των Ρομά) με στόχο να τροφοδοτήσουμε με στοιχεία την αξιολόγηση και επανεξέταση του σχεδίου δράσης της ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 και των μέτρων για την ένταξη των Ρομά σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Τα κριτήρια του ΑΟ 4.5 τεκμαίρεται πως εκπληρώνονται με την αιτιολόγηση του πίνακα που ακολουθεί, όπως εγκρίθηκε από την Ευρ. Επιτροπή

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 4.5 «Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά»

Υφίσταται εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την ένταξη των Ρομά, το οποίο περιλαμβάνει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Μέτρα για την επίσπευση της ένταξης των Ρομά, την πρόληψη και την εξάλειψη του διαχωρισμού, λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου και την κατάσταση των νέων Ρομά, και ορίζει βασικά και μετρήσιμα ορόσημα και στόχους.	<ul style="list-style-type: none"> • https://egroma.gov.gr/ • Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, 2021-2030 (ΕΣΚΕ Ρομά) 	<p>Η ΕΣΚΕ Ρομά περιλαμβάνει μέτρα για την Κοινωνική Ένταξη, Ισότητα, Ενδυνάμωση και Συμμετοχή των Ρομά.</p> <p>Διαρθρώνεται σε 4 πυλώνες:</p> <p>I. Πρόληψη και καταπολέμηση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού</p> <p>II. Ενίσχυση ισότιμης πρόσβασης των Ρομά σε βασικές υπηρεσίες και αγαθά</p> <p>III. Πρόληψη και καταπολέμηση στερεοτύπων και διακρίσεων εις βάρος των Ρομά</p> <p>IV. Προώθηση ενεργού συμμετοχής των Ρομά στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή</p> <p>Η ΕΣΚΕ Ρομά περιέχει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μέτρα για την ενσωμάτωση των Ρομά, μέτρα για την ενίσχυση της συμμετοχής τους στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την αξιοπρεπή στέγαση, την υγεία, καθώς και την πρόληψη και εξάλειψη των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού, με μετρήσιμα ορόσημα και στόχους. • Ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της παρακολούθησης, αξιολόγησης και επανεξέτασης των μέτρων και δράσεων. • Ρυθμίσεις για τη διασφάλιση ότι ο σχεδιασμός, η εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των μέτρων είναι σε στενή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών των Ρομά και με τους εμπλεκόμενους φορείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. <p>Οι Πυλώνες, τα μέτρα και οι στόχοι παρατίθενται αναλυτικά στα κεφάλαια 5.4, 6.4, 7.4 της ΕΣΚΕ Ρομά.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
2. Ρυθμίσεις για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την επανεξέταση των μέτρων για την ένταξη των Ρομά.	<ul style="list-style-type: none"> • Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, 2021-2030 (ΕΣΚΕ Ρομά) • Σύσταση και συγκρότηση Κυβερνητικής Επιτροπής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά (Π.Υ.Σ 28/2022-ΦΕΚ 183Α) • Καταγραφή Οικισμών και Πληθυσμού Ρομά σε εθνικό επίπεδο (έτους 2021) 	<p>Στην ΕΣΚΕ Ρομά προβλέπεται Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των μέτρων, ο οποίος περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εμπλεκόμενα όργανα - σύστημα διακυβέρνησης της Στρατηγικής - σε εθνικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο (κεφ. 7.1). • Σύστημα Δεικτών με μετρήσιμους και αξιόπιστους δείκτες που καλύπτουν το σύνολο των μέτρων της ΕΣΚΕ Ρομά (κεφ. 7.4). • Ετήσιες Εκθέσεις Προόδου της ΕΣΚΕ Ρομά (κεφ.7.2) • Εξωτερική Αξιολόγηση της ΕΣΚΕ Ρομά (κεφ. 7.3). Σημειώνεται επίσης ότι για την κατάρτιση της ΕΣΚΕ Ρομά ελήφθη υπόψη η αποτίμηση υφιστάμενων παρεμβάσεων (κεφ.4.3). <p>Επίσης, στον ανωτέρω Μηχανισμό συμβάλλουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η επικαιροποίηση της καταγραφής των Ρομά στη χώρα (2021). <p>Τέλος, υιοθετήθηκαν νομοθετικές ρυθμίσεις για την ενίσχυση της διασύνδεσης της παρακολούθησης των πολιτικών της ΕΣΚΕ Ρομά με το σύστημα παρακολούθησης του Εθνικού Μηχανισμού Παρακολούθησης, Συντονισμού και Αξιολόγησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής.</p>
3. Ρυθμίσεις για την ενσωμάτωση μέτρων για την ένταξη των Ρομά σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.	<ul style="list-style-type: none"> • https://egroma.gov.gr/ • Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, 2021-2030 (ΕΣΚΕ Ρομά) • Σύσταση Επιτροπής Πολιτικής για την 	<p>Η ΕΣΚΕ Ρομά περιλαμβάνει στοχευμένες τομεακές παρεμβάσεις σε εθνικό και περιφερειακό/ τοπικό επίπεδο, με βάση την αρχή της εξειδικευμένης αλλά όχι αποκλειστικής στόχευσης.</p> <p>Το Σύστημα διακυβέρνησης της ΕΣΚΕ Ρομά (κεφ. 7.1) οργανώνεται σε δύο επίπεδα, κυβερνητικό & αυτοδιοικητικό, διασφαλίζοντας την εφαρμογή της σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.</p> <p>Συνοπτικά αναφέρεται ότι σε περιφερειακό επίπεδο προβλέπεται η σύσταση <u>Ομάδων Δράσης</u> για υποστήριξη και εξειδίκευση παρεμβάσεων σε περιφερειακό/ τοπικό επίπεδο</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<p>Κοινωνική Ένταξη των Ρομά στην ΚΕΔΕ βάσει της υπ. αρ. 396 αποφασής της 15.11.2022 του ΔΣ της ΚΕΔΕ για την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και προώθηση ειδικών παρεμβάσεων σε ζητήματα ένταξης.</p>	<p>και ενίσχυση της συμμετοχής των Ρομά και <u>Περιφερειακών Σημείων Επαφής</u> για ενεργοποίηση της συμμετοχής των ΟΤΑ, παροχή στοιχείων προς το Εθνικό Σημείο Επαφής της ΕΕ για θέματα, Ρομά, εκπόνηση Τοπικών Σχεδίων Δράσης για κοινωνική ένταξη τους κ.α.</p> <p>Σε τοπικό επίπεδο η κοινωνική ένταξη των Ρομά υποστηρίζεται από τα Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας. Επιπλέον, Δήμοι με υψηλές συγκεντρώσεις Ρομά συντάσσουν Τοπικά Σχεδιά Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη τους.</p> <p>Πληροφορίες παρατίθενται στα κεφ. 6.1, 6.2, 6.3.4. 6.4, 7.1 της ΕΣΚΕ και Παράρτημα πρότυπου τοπικού σχεδίου δράσης.</p>
<p>4. Ρυθμίσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η επανεξέτασή της διενεργούνται σε στενή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών των Ρομά και όλα τα άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, μεταξύ άλλων και σε</p>	<ul style="list-style-type: none"> Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, 2021-2030 σε διαβούλευση μέχρι 14/01/2022 στο http://www.open-gov.gr/min-lab/?p=5472 Πλατφόρμα Διαβούλευσης: http://hello.crowdapps.net/participation-egroma 	<p>Οι Ρομά συμμετείχαν στο σχεδιασμό της ΕΣΚΕ Ρομά, τόσο κατά την προκαταρκτική διαβούλευση (Παράρτημα ΙΙ) που πραγματοποιήθηκε με οργανώσεις Ρομά, όσο και στη δημόσια διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε για την οριστικοποίηση της Στρατηγικής.</p> <p>Η συμμετοχή τους θα συνεχιστεί και στην εξειδίκευση, εφαρμογή και παρακολούθηση των δράσεων της ΕΣΚΕ Ρομά, μέσω:</p> <ul style="list-style-type: none"> των οργάνων διακυβέρνησης (κεφ. 6.2, 7.1) όπως: <ul style="list-style-type: none"> Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά (όπου συμμετέχουν φορείς Ρομά), για τη διατύπωση εισηγήσεων, προτάσεων κλπ. για τη λήψη αποφάσεων σε επιτελικό επίπεδο. Παρατηρητήριο ΕΣΚΕ Ρομά και Φόρουμ Ρομά, τα οποία διασφαλίζουν τη συνεργασία και συμμετοχή των Ρομά στο σχεδιασμό, την παρακολούθηση και αναθεώρηση της ΕΣΚΕ.

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.	<ul style="list-style-type: none"> • Σύσταση και συγκρότηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά (ΕΣΚΕ 2021-2030) (ΦΕΚ 1617/Β/17.03.2023) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Περιφερειακές Ομάδες Δράσης, δίκτυο ΟΤΑ α' βαθμού και Παραρτήματα Ρομά, στο πλαίσιο των οποίων διασφαλίζεται η κινητοποίηση και ενεργός συμμετοχή των Ρομά στην εξειδίκευση και εφαρμογή των παρεμβάσεων της ΕΣΚΕ. • Εργαλείων διαβούλευσης όπως η Πλατφόρμα Διαβούλευσης • Δράσεων για την ενδυνάμωση και συμμετοχή τους στην κοινωνική και πολιτική ζωή (Πυλώνας IV).

4.6 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+) (Εκπληρώνεται)

Η εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ συνδέεται με τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τον **ειδικό στόχο (ν)** «εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και την προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα» του **ΕΤΠΑ** και υπό τον **ειδικό στόχο (ια)** «ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης» του **ΕΚΤ+** του Στόχου Πολιτικής 4.

Η πρώτη απόπειρα θετικής αυτοαξιολόγησης για την εκπλήρωση του ΑΟ 4.6 εστάλη στην Ευρ. Επιτροπή την 24.09.2021. Η διαπραγμάτευση και ανταλλαγή εκατέρωθεν αλληλογραφίας ολοκληρώθηκε την 26.09.2023 με την αποστολή από Μον. Γ'/ΕΥΣΣΑΕ του τελικού συνολικού φακέλου εκπλήρωσης του ΑΟ 4.6 προς την ΕΕ, μέσω της βάσης SFC. **Η απόφαση έγκρισης της εκπλήρωσης του ΑΟ αναρτήθηκε 24.11.2023 στην SFC.**

Η συνολική αυτοαξιολόγηση αφορά στο σύνολο των κριτηρίων του ΑΟ, με ισχυρή τεκμηρίωση που περιλαμβάνει την εθνική στρατηγική του Υπουργείου Υγείας, τη χαρτογράφηση των αναγκών στους τομείς Υγείας και Μακροχρόνιας Φροντίδας, τα μέτρα εφαρμογής των σχετικών προτεραιοτήτων των Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας καθώς και την προώθηση των υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας μέσω αποιδρυματοποίησης. Συνοδεύεται από την από 26.04.2023 κοινή επιστολή των αρμόδιων Γενικών Γραμματέων Υγείας, Κοινων. Αλληλεγγύης και ΕΣΠΑ με την οποία η χώρα δεσμεύθηκε για τη διαμόρφωση στρατηγικού πλαισίου με μία ενιαία πολιτική Μακροχρόνιας Φροντίδας που θα απαρτίζεται από προνοιακές και επιδοματικές παροχές μη ανταποδοτικού χαρακτήρα, από υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης για την κάλυψη των αναγκών του συνόλου των ωφελούμενων ομάδων πληθυσμού.

Συνοπτικά σχετικά με τις απαιτήσεις του ΑΟ αναφέρονται:

Η εκπόνηση του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Υγείας ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο 2021 και τέθηκε για διαβούλευση εντός του Υπουργείου Υγείας. Αποτελεί επικαιροποίηση του υπάρχοντος Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου του Υπουργείου (Δεκέμβριος 2016 οπότε και ικανοποιήθηκε η αιρεσιμότητα της ΠΠ 2014- 2020 για την Υγεία), βασίζεται στην δομή του καλύπτοντας όλους τους επιμέρους τομείς και δεν έχει σημαντικές αλλαγές. Οι εμπειρογνωμοσύνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (WHO) και η τεχνική υποστήριξη από την Ευρ. Επιτροπή (τότε SRSS) προσέφεραν διάγνωση αναγκών με προτάσεις που παραμένουν επίκαιρες ως προς το προσδοκώμενο αποτέλεσμα: ισότητα στην πρόσβαση με την άρση κοινωνικών και γεωγραφικών εμποδίων και με την προστασία των πιο αδυνάτων, έμφαση στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (ΠΦΥ), στροφή στις υπηρεσίες στην

κοινότητα, αναδιοργάνωση της ΠΦΥ και κατάλληλη διασύνδεση με την Δευτεροβάθμια περίθαλψη, ψηφιακός μετασχηματισμός για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, διατήρηση της πρόληψης του ιδρυματισμού για ψυχικά ασθενείς, ενίσχυση της βιωσιμότητας του ΕΣΥ και παρεμβάσεις στη διακυβέρνηση του συστήματος υγείας με αξιοποίηση της έγκαιρης στρατηγικής πληροφόρησης. Η επικαιροποίηση πραγματοποιήθηκε με βάση τα κείμενα θέσεων για την νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, τις κρίσιμες αναδυόμενες υγειονομικές ανάγκες (COVID-19), τις νέες προκλήσεις των αναγκών υγείας με όρους καθολικής κάλυψης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας και με τις νέες κατευθύνσεις στις πολιτικές υγείας στο πλαίσιο των εθνικών στόχων και των ειδικών στόχων των Ταμείων για την υγεία.

Στο στρατηγικό πλαίσιο εντάσσονται το σχέδιο δράσης για τη [Δημόσια Υγεία](#), καθώς και ο Στρατηγικός Σχεδιασμός του Υπουργείου Υγείας στον [Τομέα Αντιμετώπισης των Εξαρτήσεων](#), όπως και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την [αντιμετώπιση των βλαπτικών συνεπειών από την κατανάλωση αλκοόλ](#), κ.α. Το στρατηγικό πλαίσιο για την Υγεία και οι επιμέρους συνιστώσες του έχουν δυναμικό χαρακτήρα, εξελίσσονται και προσαρμόζονται στις ανάγκες της κοινωνίας και τους στόχους της εθνικής πολιτικής για την Υγεία.

Χαρτογράφηση των αναγκών (κριτήριο 1)

Ολοκληρώθηκε η χαρτογράφηση αναγκών υγείας (Οκτώβριος 2022), μέσω υλοποίησης έργου με θέμα: «Αξιολόγηση - Χαρτογράφηση Αναγκών Υγείας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο NUTS-2 και NUTS-3 μέσω συγκεκριμένων δεικτών και σύνδεση με την προτεραιοποίηση των δράσεων στο ΕΣΠΑ 2021-2027 στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής και των ειδικών στόχων του Κανονισμού των Κοινών Διατάξεων», με ανάδοχο το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (ΠΑΔΑ).

Το πρώτο παραδοτέο που αφορά στην Χαρτογράφηση Αναγκών Υγείας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, συνοδεύεται από **13 Εκθέσεις ανά Περιφέρεια** οι οποίες αφορούν στην χαρτογράφηση αναγκών υγείας σε επίπεδο Περιφερειών & Περιφερειακών Ενοτήτων. Στο πρώτο παραδοτέο εξετάζονται οι ανάγκες σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με την βοήθεια ενός ολιστικού μεθοδολογικού εργαλείου συστηματικής αποτύπωσης δεικτών και διαθέσιμων στοιχείων στους οποίους δείκτες συνεκτιμώνται α) οι δαπάνες, η χρηματοδότηση του Συστήματος Υγείας και το γενικότερο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο, β) το επιδημιολογικό επίπεδο του πληθυσμού, γ) η προσφορά και ζήτηση των υπηρεσιών υγείας, δ) η περιφερειακή κατανομή των διαθέσιμων πόρων, ε) η αποδοτικότητα και στ) η προσβασιμότητα και ισότητα του Συστήματος Υγείας.

Τα πρωτογενή δεδομένα χαρτογράφησης αντλήθηκαν κυρίως από το **ΒΙ του Υπουργείου Υγείας**, με αναφορά το έτος 2020, καθώς και από τις επίσημες πηγές αναφορών υγείας των υπηρεσιών με σχετική αρμοδιότητα:

- Δ/νση Ψυχικής Υγείας: στο <https://www.moh.gov.gr/articles/health/domes-kai-driseis-gia-thn-ygeia/c312-psyxikh-ygeia/9264-plhrothta-stegastikwn-domwn-psyxokoinwnikhs-apokatastashs-aygoystos-2021> (Δομές και πληρότητα δομών ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης).

- Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών ΥΥ (Τμήμα Βιοϊατρικής): επίκαιρες αναφορές παρακολούθησης Ιατροτεχνολογικού Εξοπλισμού Υψηλής Τεχνολογίας των Δημόσιων Δομών, (ως μηχανισμός έγκρισης και προτεραιοποίησης προτάσεων εξοπλισμού των Μονάδων Υγείας από το Υπουργείο).
- ΕΟΠΥΥ/ΗΔΙΚΑ: χαρτογράφηση ιατρικού προσωπικού/ειδικοτήτων ΠΦΥ (Ιδιώτες Ιατροί συμβεβλημένων στον ΕΟΠΥΥ)
- Δ/νση Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας ΥΥ και ΕΔΕΥΠΥ: Επίκαιρη χαρτογράφηση των υποδομών και ανθρωπίνων πόρων της ΠΦΥ στην οποία συμπεριλήφθηκαν οι δομές και το ανθρώπινο δυναμικό στις Περιφέρειες συμπεριλαμβανομένων των ΤΟΜΥ/ΚΟΜΥ (9ος 2021).
- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ): Ετήσια Έκθεση 2020: «Η Κατάσταση του Προβλήματος των Ναρκωτικών και των Οινόπνευματων στην Ελλάδα», όπου αντλήθηκαν τα στοιχεία χαρτογράφησης των δομών για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων στις Περιφέρειες.
- ΕΚΑΒ/ΕΔΕΥΠΥ: Χαρτογράφηση κινητού εξοπλισμού για την διαχείριση της προνοσοκομειακής φροντίδας/ λειτουργική ετοιμότητα/ανάγκες σε νέο εξοπλισμό.

Αξιοποιήθηκαν οι δείκτες από εκθέσεις διεθνών Οργανισμών ιδίως του ΟΟΣΑ, καθώς και συμπεράσματα από προηγούμενες μελέτες και αξιολογήσεις, (επίκαιρα στοιχεία μελετών του WHO/Europe των ετών 2013-2016).

Παράλληλα με το έργο της Χαρτογράφησης, η ΕΔ του Υπουργείου Υγείας (ΕΔΕΥΠΥ) όρισε Ομάδα Έργου (ΑΔΑ: 9182465ΦΥΟ-ΡΛΤ), μεταξύ των παραδοτέων της οποίας ήταν «η σύνδεση της χαρτογράφησης αναγκών που υλοποιείται στο πλαίσιο έργου της Τεχνικής Βοήθειας με τις **προτεραιοποιημένες προτεινόμενες δράσεις ΕΚΤ και ΕΤΠΑ μέσω της παραγωγής κατάλληλων πινάκων**». Το έργο της Ομάδας ολοκληρώθηκε και σχεδιάστηκαν, συμπληρώθηκαν και τηρούνται σχετικοί πίνακες που συσχετίζονται κατά έργο με τις εκθέσεις της χαρτογράφησης αναγκών (allocations / recommendations & gap analysis σε ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+).

Επικοινωνήθηκαν στις Υγειονομικές Περιφέρειες και Φορείς Υγείας, και λαμβάνονται υπόψη:

- η συμφωνημένη περιοριστική **ποσόστωση για την δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια περίθαλψη προκειμένου να αναδεικνύεται η προτεραιότητα των αναγκών για την ΠΦΥ (60/40 σε εθνικό επίπεδο), για την συνέργεια έργων ΕΤΠΑ με τις δράσεις του ΕΚΤ , για το ΕΚΑΒ.**
- οι προτεραιοποιημένες ανάγκες των Υγειονομικών Περιφερειών και των Μονάδων Υγείας αρμοδιότητας, προκειμένου στη συνέχεια να αποτυπωθεί η σχέση συνάφειας των έργων ως προς τον Στρατηγικό Σχεδιασμό Υγείας, και η συσχέτιση/σύγκριση με τις ανάγκες υγείας στις Περιφέρειες, και την επίτευξη των κριτηρίων του Αναγκαίου όρου ΑΟ 4.6.

Οι Εκθέσεις ανά Περιφέρεια συνοδεύτηκαν από αναλυτικούς Πίνακες (excel) που εστάλησαν σε πρώτη φάση στις ΔΑ των ΠεΠ πριν την έγκριση των Προγραμμάτων και προσφάτως σε νεότερη έκδοση επικαιροποιημένοι ή/και στέλνονται τεκμηριώνοντας τις προτάσεις εξειδίκευσης.

Οι εν λόγω Πίνακες έχουν συνταχθεί από την ΕΔΕΥΠΥ μετά από συνεργασία με τις αρμόδιες θεσμικά Υπηρεσίες (όπως προαναφέρονται) και καταγράφουν με ιεράρχηση τις προτάσεις-δράσεις/έργα (από πάνω προς τα κάτω) και φέρουν δύο στήλες όπου διακρίνεται ο π/υ των

δράσεων ΠΦΥ από τον π/υ των δράσεων Β' βάθμιας/Γ' βάθμιας φροντίδας υγείας, έτσι ώστε οι ΔΑ να έχουν την δυνατότητα ακόμη και σε μεικτές Προσκλησεις Υποδομών & Εξοπλισμού να επαληθεύουν την επίτευξη της συμφωνημένης ποσόστωσης σε όλη την διάρκεια του Προγράμματος. Σε στήλη «Παρατηρήσεις» καταγράφονται σε συγκεκριμένες προτάσεις δράσεων διευκρινίσεις ως προς τον π/υ ή το φυσικό αντικείμενο.

Ενσωματώθηκαν στους Πίνακες στο πάνω μέρος και δίπλα από τους διαθέσιμους πόρους κάθε Προγράμματος, δύο στήλες με διακριτή επισήμανση που καταγράφουν την αντίστοιχη συμφωνημένη χρηματοδοτική βαρύτητα μεταξύ ΠΦΥ/ Δευτεροβάθμιας – Τριτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας ανά Περιφέρεια, με βάση τον πίνακα που εστάλη την 01.07.2022 από την Επιτελική Δομή προς όλες τις ΔΑ, κατόπιν της σχετικής συμφωνίας ΕΥΣΣΑ και Ε.Ε.

Οι Πίνακες είναι ένα δυναμικό εργαλείο επικοινωνίας και παρακολούθησης της προόδου ένταξης βάσει ωρίμανσης και υλοποίησης των προτάσεων-δράσεων ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+ στο πλαίσιο της βέλτιστης συνεργασίας μεταξύ της ΕΔΕΥΠΥ, των δυνητικών δικαιούχων έργων υγείας και των ΔΑ. Εμπλουτίζονται με τα μεταφερόμενα έργα, τα τμηματοποιημένα ενώ στις «Παρατηρήσεις» θα αναφέρεται όπου απαιτείται ανάλογα με την αναγκαία για παροχή διευκρινίσεων πληροφορία προς ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων, η χρηματοδότηση από άλλα μέσα (όπως το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, κ.α.).

Μετά την έγκριση των Προγραμμάτων τα ποσά που αφορούν το ΕΤΠΑ στον Τομέα Υγείας στα ΠεΠ διαφοροποιήθηκαν κατάτι, δίχως όμως να μεταβληθεί η συμφωνημένη ποσόστωση υπερ της ΠΦΥ σε εθνικό επίπεδο.

Στον **Πίνακα VIII** που ακολουθεί φαίνεται η συμφωνημένη ποσόστωση μεταξύ της χώρας μας και της Dg REGIO σε εθνικό επίπεδο και πώς έμεινε αμετάβλητη – σε επίπεδο ποσοστών – με την οριστικοποίηση της διάθεσης των πόρων μετά την 1^η έγκριση των προγραμμάτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ VIII - Προτεραιοποίηση πόρων ΕΤΠΑ υπερ της ΠΦΥ

	Συμφωνία ΕΥΣΣΑ / REGIO ΙΟΥΝΙΟΣ 2022				Τελευταία έκδοση πινάκων ΕΔΕΥΠΥ / ΜΑΪΟΣ 2023			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2021-2027	Διαθέσιμοι πόροι ΕΤΠΑ (€ ΔΔ)	Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας συμπεριλαμβανομένων ΕΚΑΒ, Τηλεϊατρικής, Ψυχικής Υγείας, Δημόσιας Υγείας, Διαγνωστικού εξοπλισμού υψηλού κόστους	Δευτεροβάθμια & Τριτοβάθμια περίθαλψη	χρηματοδοτική βαρύτητα β'βάθμιας-γ'βάθμιας %	Διαθέσιμοι πόροι ΕΤΠΑ σύμφωνα με χρηματοδοτικούς εγκεκριμένων προγρ/μάτων (Πεδία Παρέμβασης 019, 128, 129, 130, 131, 132) (€ ΔΔ)	Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας συμπεριλαμβανομένων ΕΚΑΒ, Τηλεϊατρικής, Ψυχικής Υγείας, Δημόσιας Υγείας, Διαγνωστικού εξοπλισμού υψηλού κόστους	Δευτεροβάθμια & Τριτοβάθμια περίθαλψη	χρηματοδοτική βαρύτητα β'βάθμιας-γ'βάθμιας %
	1	2	3	4	1	2	3	4
ΑΤΤΙΚΗ	75.000.000	45.500.000	29.500.000	39%	81.000.000	49.410.000	31.590.000	39%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	17.500.000	10.890.000	6.610.000	38%	17.500.000	10.850.000	6.650.000	38%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	11.000.000	7.000.000	4.000.000	36%	11.000.000	7.040.000	3.960.000	36%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	88.000.000	50.300.000	37.700.000	43%	88.000.000	50.160.000	37.840.000	43%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	20.000.000	9.900.000	10.100.000	51%	20.000.000	9.800.000	10.200.000	51%
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΘΡΑΚΗ	29.702.958	18.710.000	10.992.958	37%	29.702.958	18.712.863	10.990.094	37%
ΣΤΕΡΕΑ	21.176.471	12.709.271	8.467.000	40%	20.000.000	12.000.000	8.000.000	40%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	24.000.000	14.500.000	9.500.000	40%	24.000.000	14.400.000	9.600.000	40%
ΗΠΕΙΡΟΣ	15.500.000	9.000.000	6.500.000	42%	15.500.000	8.990.000	6.510.000	42%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	18.000.000	10.810.000	7.190.000	40%	18.000.000	10.800.000	7.200.000	40%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	10.000.000	6.600.000	3.400.000	34%	10.000.000	6.600.000	3.400.000	34%
ΚΡΗΤΗ	22.000.000	14.000.000	8.000.000	36%	22.000.000	14.080.000	7.920.000	36%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	10.564.000	6.344.000	4.220.000	40%	12.917.647	7.750.588	5.167.059	40%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	362.443.430	216.263.273	146.179.961	40%	369.620.606	220.593.453	149.027.156	40%

Τα επί μέρους **κριτήρια 2 και 3** του ΑΟ 4.6 τεκμαίρεται πως εκπληρώνονται τόσο μέσα από την επίσημα εκφρασμένη αποστολή του Υπουργείου Υγείας – ως αρμόδιος Φορέας Πολιτικής για το εθνικό ή περιφερειακό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία - όσο και από τα μέτρα και τις πολιτικές που σχεδιάστηκαν και υλοποιούνται προς την ολοκλήρωση του σκοπού και των στόχων που περιβάλλουν το όραμα της αποστολής του Π.Δ. 121/2017 (ΦΕΚ Α 148/09.10.2017). Αναφορικά με τα μέτρα που εφαρμόζονται για την προσβασιμότητα και προσιτότητα των υπηρεσιών υγείας και μακροχρόνιας περίθαλψης (κριτήριο 2):

- ο Με τον Ν. 4368/2016 προβλέπεται η διασφάλιση της καθολικής υγειονομικής κάλυψης του πληθυσμού (Άρθρο 33 Υγειονομική κάλυψη ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων).
- ο Με τον Ν. 4461/2017 και Ν. 4486/17 υπάρχει πρόβλεψη για παροχή υπηρεσιών στην κοινότητα (ιδίως μέσω των ΤΟΜΥ) και για ειδική μέριμνα για Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες (ΕΚΟ).
- ο Για τις υπηρεσίες *Long term care* έχουν θεσπιστεί βασικές διατάξεις με τον Ν. 4675/20, άρθρο 3 παρ.1γ, αρ.4 για πρόληψη ανικανότητας, πρόληψη υποτροπών, παροχή μακροχρόνιας φροντίδας κ.λπ.
- ο Για τις υπηρεσίες κατ' οίκον νοσηλείας, το Υπουργείο Υγείας με την υπ' αριθ.: Γ3δ/Δ.Φ. 14/Γ.Π.οικ.58490/31.7.2015 Υπουργική Απόφαση με θέμα: «*Οργάνωση, λειτουργία και ενιαίος καθορισμός διαδικασιών για την ανάπτυξη του Πιλοτικού Δικτύου των Τμημάτων ή Υπηρεσιών Κατ' Οίκον Νοσηλείας*», εισάγει ένα οργανωτικό πλαίσιο για την συγκρότηση, τον σχεδιασμό, τον συντονισμό, την οργάνωση και την υλοποίηση πιλοτικών δράσεων και ενεργειών για την ανάπτυξη του θεσμού της Κατ' Οίκον Νοσηλείας.
- ο Τον 4^ο 2021, στο πλαίσιο των εργασιών της Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής, κατατέθηκε το 5ετές ολοκληρωμένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία, το οποίο περιλαμβάνει δράσεις μακροχρόνιας φροντίδας για τους ασθενείς με καρκίνο, για εξαρτημένους και παρεμβάσεις πρόληψης ψυχοκοινωνικών προβλημάτων και προαγωγής της ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων.
- ο Επίσης με την βοήθεια του πρόσφατου θεσμικού πλαισίου ιδίως με τους Νόμους 4931/2022 και 4950/2022 ενισχύονται τα μέτρα πολιτικής του Υπουργείου για την **Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας**, με την θέσπιση του Προσωπικού Ιατρού. Ειδικότερα:
- ο Με τον **Ν.4931/22** τροποποιούνται υφιστάμενες διατάξεις (Τροποποίηση άρθρου 2 ν. 4486/2017) και θεσπίζονται νέες για την αποτελεσματικότητα και πρακτική λειτουργικότητα του συστήματος Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, που περιλαμβάνει την πρόληψη, τη διάγνωση και τη θεραπεία με τη συμμετοχή και τη συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, ώστε να παρέχει υπηρεσίες υψηλής ποιότητας στους πολίτες, με τους ακόλουθους βασικούς άξονες:
  - α) την ορθολογική και αποτελεσματική διάρθρωση, στελέχωση και διοίκηση του συστήματος των δημοσίων μονάδων παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και των Τοπικών Μονάδων Υγείας (ΤοΜΥ), και ιδιαίτερη μέριμνα για τις άγονες και προβληματικές περιοχές,
  - β) την εισαγωγή του θεσμού του Προσωπικού Ιατρού για κάθε πολίτη που αναλαμβάνει την πρόληψη, ενημέρωση και καθοδήγηση του πολίτη, όπως και την πλοήγηση στο Σύστημα Υγείας.

γ) την εφαρμογή κινήτρων και αντικινήτρων για την εγγραφή στον προσωπικό ιατρό, που λειτουργεί και ως «πύλη εισόδου» για την παραπομπή στις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες δομές υγείας

- ο **Με τον Ν. 4950/22** εισάγονται διατάξεις με τις οποίες: α) ενισχύεται ο θεσμός του Προσωπικού Γιατρού στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, μέσω υποστήριξης της εγγραφής των πολιτών από τα φαρμακεία β) «Θεσμοθετείται Εθνικό Σύστημα Τραύματος (Ε.Σ.Τ.), ως ένα ολοκληρωμένο σύστημα οργάνωσης και διαχείρισης της φροντίδας του τραύματος, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης, της επείγουσας προνοσοκομειακής περίθαλψης, γ) Ειδικότερα για τις **(Κινητές Ομάδες Υγείας) ΚΟΜΥ**, τροποποιούνται άρθρα του Ν.4461/17, με στόχο την διεύρυνση παροχής υπηρεσιών στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, δίνοντας έμφαση στην ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών στην κοινότητα και στον άνθρωπο.

Μακροχρόνια Φροντίδα (Long term care)

Η αρμοδιότητα της μακροχρόνιας φροντίδας στην Ελλάδα εμπίπτει στο χαρτοφυλάκιο δύο Υπουργείων, αυτό του Υγείας (για θέματα υγείας και ανακουφιστικής φροντίδας) και αυτό του νεοσύστατου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (για θέματα κοινωνικής πρόνοιας και κοινωνικού αποκλεισμού) - μέχρι πρότινος τμήμα του Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Παράλληλα, σε επίπεδο υλοποίησης πολιτικών και δράσεων μακροχρόνιας φροντίδας, συμμετέχουν πλειάδα φορέων (δημοσίων, ιδιωτικών, μη κερδοσκοπικών, ασφαλιστικά ταμεία, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης κλπ).

Με την από 26.04.2023/38460 επιστολή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι αρμόδιοι Γενικοί Γραμματείς **Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ, Υπηρεσιών Υγείας, Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας** - που έχει και τον ρόλο του **Εθνικού Συντονιστή** για την εφαρμογή της Σύστασης της 8ης Δεκεμβρίου 2022 για την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και ποιοτική μακροχρόνια φροντίδα (2022/C 476/01) – δεσμεύθηκαν από κοινού για την υιοθέτηση στρατηγικού πλαισίου σε μία ενιαία πολιτική μακροχρόνιας Φροντίδας που θα απαρτίζεται από προνοιακές και επιδοματικές μη ανταποδοτικού χαρακτήρα παροχές, από υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης, για την κάλυψη των αναγκών του συνόλου των ωφελούμενων ομάδων πληθυσμού (ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρία, παιδιά κλπ.).

Σε συστημικό επίπεδο, η θέσπιση του στρατηγικού πλαισίου εντάσσεται σε μια ενιαία και συνεκτική προσέγγιση των τομέων πολιτικής Υγείας και Πρόνοιας στην κοινότητα, συμπεριλαμβάνοντας μια σειρά μεταρρυθμίσεων για την ανάπτυξη μιας περισσότερο προσβάσιμης και βιώσιμης πολιτικής μακροχρόνιας φροντίδας, η οποία θα διασφαλίζει αυξημένης ποιότητας και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες.

Για την επίτευξη των ανωτέρω αναφερόμενων στόχων καθίσταται αναγκαία η δημιουργία ενός κατάλληλου μηχανισμού συντονισμού του σχεδιασμού, ανάπτυξης και παρακολούθησης των δράσεων και επενδύσεων στον εν λόγω τομέα. Προς την κατεύθυνση αυτή, με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων – σε απάντηση στην επιστολή του Επιτρόπου κ. N. Schmidt - ορίστηκε ο Γενικός Γραμματέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας ως «ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ» για την εφαρμογή της Σύστασης της 8ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα (2022/C 476/01), συνεπικουρούμενος από τις υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας.

Υπό το Συντονισμό του Γενικού Γραμματέα (ως Εθνικός Συντονιστής) δρομολογείται η εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη μακροχρόνια φροντίδα, το οποίο ενδεικτικά θα περιλαμβάνει:

1. Χαρτογράφηση των αναγκών στον τομέα της Μακροχρόνιας Φροντίδας μεταξύ άλλων σε ότι αφορά στο προσωπικό, με σκοπό τη διασφάλιση βιώσιμων και συντονισμένων μέτρων. Η χαρτογράφηση θα περιλαμβάνει την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης Φορέων και Υπηρεσιών Μακροχρόνιας Φροντίδας στην Ελλάδα και την καταγραφή αναγκών και ζήτησης Μακροχρόνιας Φροντίδας ανά Τομέα (Υπουργείο Εργασίας και Κ.Υ και Υπουργείο Υγείας).
2. Μέτρα για τη διασφάλισης της αποδοτικότητας, της βιωσιμότητας της προσβασιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας των υπηρεσιών Μακροχρόνιας Φροντίδας με ιδιαίτερη επικέντρωση στα άτομα που σήμερα δεν απολαμβάνουν υπηρεσία Μακροχρόνιας Φροντίδας εξ αιτίας του γεγονότος ότι διαβιούν σε δυσπρόσιτες κοινότητες. Στόχος η προώθηση υπηρεσιών κατ' οίκον.
3. Εντοπισμό των μηχανισμών και διαδικασιών (πρωτοκόλλων συνεργασίας) ανάμεσα σε εποπτευόμενους φορείς των δύο Υπουργείων για την παροχή εξατομικευμένων υπηρεσιών Μακροχρόνιας Φροντίδας με βάση τις ανάγκες του ωφελούμενου με σκοπό την εξατομίκευση των αναγκών του και την κατάλληλη επιλογή φορέα και υπηρεσιών Μακροχρόνιας Φροντίδας.
4. Θέσπιση ενιαίων διαδικασιών παρακολούθησης αξιολόγησης και επανεξέτασης των μέτρων πολιτικής και των μηχανισμών με σκοπό την ανατροφοδότηση και τη βελτίωση παροχής ολιστικής, ανθρωποκεντρικής και ποιοτικής φροντίδας.

Την 24.05.2023 λάβαμε επιστολή από τη γεωγρ. Μονάδα της Dg EMPL με δήλωση της πρόθεσης συνεργασίας και στήριξης του κοινού στρατηγικού σχεδιασμού στον τομέα.

Μέχρι την υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, η μακροχρόνια φροντίδα αναπτύσσεται ανά τομέα αρμοδιότητας, αν και τα δύο Υπουργεία έχουν ξεκινήσει σε υπηρεσιακό επίπεδο την προεργασία καταγραφής συνεργειών και πρωτοκόλλων συνεργασίας, ενώ στην πραγματικότητα, στην εφαρμογή των πολιτικών, ο πολίτης, μέσα από τις ροές παροχής υπηρεσιών συναντάται και με τα δύο Υπουργεία.

Η παροχή ΜΦ στο πεδίο των Δομών Υπ. Υγείας

Η μακροχρόνια φροντίδα στο Υπουργείο Υγείας σχετίζεται με μια σειρά υπηρεσιών ιατρικής και προσωπικής φροντίδας σε ασθενείς με χρόνια νοσήματα και ηλικιωμένους με φθίνουσα λειτουργική κατάσταση. Οι πληθυσμοί – στόχοι είναι :

- Ασθενείς με χρόνια νοσήματα, ενήλικες, παιδιά και ηλικιωμένους με φθίνουσα λειτουργική κατάσταση και πολλές επανεισαγωγές.
- Ασθενείς με νευρολογικές παθήσεις σε προχωρημένο βαθμό ή τελικό στάδιο (π.χ. άνοια, αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο, παραπληγία, πλάγια μυοστροφική σκλήρυνση, σκλήρυνση κατά πλάκας κ.α.)
- Ψυχικά ασθενείς
- Ασθενείς με καρκίνο
- Ασθενείς με ΧΑΠ
- Ασθενείς με σοβαρή καρδιακή ανεπάρκεια, σακχαρώδη διαβήτη κ.α.

Η μακροχρόνια φροντίδα που αφορά σε κάλυψη ιατρικών αναγκών και παροχή υπηρεσιών υγείας με στόχο την επαναφορά του ασθενή στο βέλτιστο σωματικό και λειτουργικό επίπεδο αποτελεί μέρος, κυρίως, της μετα-νοσοκομειακής φροντίδας. Πιο συγκεκριμένα η ΜΦΥ διακρίνεται σε :

- **Τυπική** που οργανώνεται και παρέχεται σε επαγγελματικό επίπεδο από επαγγελματίες φροντιστές, οι οποίοι προσφέρουν υπηρεσίες εντός και εκτός νοικοκυριού (ΠΦΥ, Νοσοκομεία, home-care, Μονάδες αποκατάστασης, Μονάδες Ψυχικής Υγείας – αυτισμός, άνοια, κατάθλιψη). *Επαγγελματίες φροντιστές είναι αμειβόμενοι εργαζόμενοι στην μακροχρόνια φροντίδα που παρέχουν φροντίδα στο σπίτι ή σε ιδρύματα (εκτός νοσοκομείων).*
- **Άτυπη** που παρέχεται από μη επαγγελματίες φροντιστές, όπως η οικογένεια, κοινωνικό περιβάλλον. *Ως άτυποι φροντιστές ορίζονται άτομα που παρέχουν οποιαδήποτε βοήθεια σε μεγαλύτερα μέλη της οικογένειας, φίλους και άτομα του κοινωνικού τους δίκτυο, που ζει μέσα ή έξω από το νοικοκυριό, που χρειάζονται βοήθεια σε καθημερινές εργασίες.*

Η ΜΦΥ παρέχεται από νοσοκομειακές και εξωνοσοκομειακές δομές και υπηρεσίες οι οποίες ταξινομούνται ως εξής:

A. Δομές και υπηρεσίες εντός των νοσοκομείων (συστεγαζόμενες)

- ο Μονάδες βραχείας νοσηλείας και μονάδες προσωρινής διαμονής χρόνιων πασχόντων – ψυχικής υγείας
- ο Ιατρεία πόνου
- ο Μονάδες ανακουφιστικής φροντίδας
- ο Κέντρα αποκατάστασης

B. Δομές και υπηρεσίες στην Κοινότητα

- ο Κλινικές χρόνιων πασχόντων
- ο Κέντρα ημερήσιας φροντίδας/κέντρα υποβοηθούμενης διαβίωσης
- ο Κέντρα αποκατάστασης
- ο Μονάδες ανακουφιστικής φροντίδας
- ο Ξενώνες ασθενών τελικού σταδίου
- ο Κέντρα Υγείας / TOMY
- ο Κέντρα Ημέρας και Κατ οίκον Υπηρεσίες για Ψυχ. Ασθενείς
- ο Ιατρεία Μνήμης και Δομές Ψυχικής Υγείας για άνοια/alzheimer
- ο Κινητές Μονάδες ή Ομάδες της ΠΦΥ (διαχείριση χρόνιων παθήσεων)
- ο Δομές Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων

Γ. Δομές και υπηρεσίες στο σπίτι

- ο Νοσηλεία ή φροντίδα στο σπίτι
- ο Βοήθεια στο σπίτι ή υποστηριζόμενη διαβίωση
- ο Υπηρεσίες ανακουφιστικής φροντίδας στο σπίτι
- ο Υπηρεσίες νοσοκομείου στο σπίτι
- ο Υπηρεσίες ανάπαυλας

Δ. Δομές και υπηρεσίες προσωρινής φιλοξενίας και περίθαλψης παιδιών ογκολογικών ασθενών (ή με σοβαρή νόσηση) και των συνοδών τους, όταν

διακομίζονται εκτός του τόπου κατοικίας τους λόγω έλλειψης εξειδικευμένων υπηρεσιών.

Στο θεσμικό πλαίσιο του τομέα Υγείας καταγράφονται ήδη ενσωματώσεις για την ΜΦΥ, όπως κατ' οίκον φροντίδα υγείας σε χρόνιους ασθενείς από όλους τους βαθμούς περίθαλψης.

Ενδεικτικά:

- Ενσωματώσεις στα καθήκοντα των επαγγελματιών υγείας ΤΟΜΥ και ΚΟΜΥ για την διαχείριση χρόνιων νοσημάτων (από την πρόληψη ως και υπηρεσίες αποκατάστασης)
- Υπηρεσίες ΚΟΝ (κατ' οίκον νοσηλεία)
- Κατ' οίκον υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας και στήριξη στην Οικογένεια
- Υπηρεσίες αποκατάστασης σε Κέντρα αποκατάστασης και κατ' οίκον
- Δομές για ανακουφιστική φροντίδα στην κοινότητα, στο σπίτι, στο νοσοκομείο
- Υπηρεσίες μαιευτικής στην κοινότητα και κατ' οίκον
- Προβλέπονται δομές για κατ' οίκον και στην κοινότητα φροντίδα σε πληθυσμούς δυσπρόσιτων ή απομονωμένων αγροτικών και ημιαστικών περιοχών της ορεινής και νησιωτικής χώρας.

Η παροχή ΜΦ στο πεδίο των Δομών Υπ. Κοινων.Συν. & Οικογένειας

Οι λήπτες των υπηρεσιών Μακροχρόνιας Φροντίδας αρμοδιότητας του νεοσύστατου Υπουργείου διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη αφορά τα ηλικιωμένα άτομα με προβλήματα που σχετίζονται με τη γήρανση. Η δεύτερη κατηγορία αφορά άτομα, ανεξαρτήτως ηλικίας, τα οποία αντιμετωπίζουν χρόνια προβλήματα ή αναπηρίες.

Σημειώνεται πως στη χώρα μας υπάρχει ένα μικτό σύστημα κοινωνικής φροντίδας και προστασίας παιδιών, αποτελούμενο από κεντρικές δημόσιες υπηρεσίες, αποκεντρωμένες υπηρεσίες που ανήκουν στο Β' Βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Περιφέρειες και Περιφερειακές Ενότητες, Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας) και στον Α' Βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμους). Συγχρόνως, ένα πλέγμα υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας για το παιδί παρέχεται από Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών που αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (σωματεία, ιδρύματα, αστικές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις).

Ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο αποτελεί ο τρόπος παροχής της Μακροχρόνιας Φροντίδας, ο οποίος – όπως αναφέρθηκε και στην περίπτωση του Υπουργείου Υγείας - μπορεί να είναι: α) τυπικός, δηλαδή να παρέχεται από επαγγελματίες της υγείας και της πρόνοιας είτε σε οργανωμένες δομές (ιδιωτικές ή δημόσιες), είτε κατ' οίκον. β) άτυπος, δηλαδή οι υπηρεσίες να παρέχονται από μη επαγγελματίες υγείας και πρόνοιας, αλλά από τους λεγόμενους φροντιστές. Οι φροντιστές μπορεί να είναι ακόμα και από το οικογενειακό ή κοινωνικό περιβάλλον του λήπτη Μακροχρόνιας Φροντίδας και να προσφέρουν ολιγόωρη, πολύωρη ή και 24ωρη φροντίδα.

Σε αυτό το πλαίσιο υπηρεσίες που παρέχουν ΜΦ είναι:

Κλειστού/Ανοιχτού Τύπου Υπηρεσίες Φροντίδας για Ηλικιωμένους

1. Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων Κερδοσκοπικού ή Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα

2. Ανοιχτού Τύπου Υπηρεσίες Φροντίδας για Ηλικιωμένους
3. Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ)
4. Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)
5. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι»

Κλειστού Τύπου Υπηρεσίες Φροντίδας για άτομα με αναπηρίες

1. Θεραπευτήρια Χρόνιων Παθήσεων (ΘΧΠ)

Ανοιχτού/ Κλειστού Τύπου Υπηρεσίες Φροντίδας για άτομα με αναπηρίες

1. Κέντρα Αποθεραπείας-Αποκατάστασης (ΚΑΑ)
2. Κέντρα Δημέρευσης -Ημερήσιας Φροντίδας (ΚΔΗΦ)
3. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης για άτομα με Αναπηρία (ΚΔΑΠ-ΜΕΑ)
4. Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ)

Κοινωνικές Δομές Προστασίας Παιδιών

1. Μονάδες Προστασίας Παιδιών και Φροντίδας (ΜοΠΠ)
2. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ)

Η αποτελεσματικότητα των δράσεων και η επίτευξη των στρατηγικών στόχων στο πλαίσιο της μακροχρόνιας φροντίδας προϋποθέτει τη λειτουργική διασύνδεση και το συντονισμό των Συστημάτων Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας. Τόσο οι δομές παροχής υπηρεσιών υγείας (ιδίως οι μονάδες και ομάδες ΠΦΥ, οι δομές ψυχικής υγείας και αντιμετώπισης εξαρτήσεων) όσο και δομές του συστήματος κοινωνικής φροντίδας (π.χ. Κέντρα Κοινότητας) χρειάζεται να εμβαθύνουν και να επεκτείνουν τη λειτουργία τους ως σημεία αναφοράς για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση των πολιτών με υπηρεσίες υγείας, κοινωνικά προγράμματα και υπηρεσίες προνοιακού χαρακτήρα.

Μέσω των Κέντρων Κοινότητας αναπτύσσεται ένα τοπικό σημείο αναφοράς για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση των πολιτών με κοινωνικά προγράμματα και υπηρεσίες προνοιακού χαρακτήρα. Σε μερικούς δήμους, τα Κέντρα ενσωματώνουν Παραρτήματα για ειδικές κατηγορίες του πληθυσμού (π.χ. Κέντρα Ρομά, Κέντρα Ένταξης Μεταναστών). Στο πλαίσιο των υφιστάμενων συμπράξεων στον τομέα της Μακροχρόνιας Φροντίδας εντάσσεται και η συνεργασία του τέως Υπουργείου Εργασίας με τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ). Επιπλέον, σημειώνεται πως στο πλαίσιο των μέτρων περιορισμού της διάδοσης της νόσου του κορωνοϊού (COVID-19), η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, τη Γενική Γραμματεία Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας του Υπουργείου Υγείας, τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ), καθώς και με την υποστήριξη των Παραρτημάτων Ρομά των Κέντρων Κοινότητας και τη συνδρομή οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, σχεδίασε, οργάνωσε και υλοποιεί Σχέδιο Δράσης με στόχο το συντονισμό, την ενημέρωση και τον εμβολιασμό των πληθυσμών Ρομά, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα κοινωνικά χαρακτηριστικά και την ευαλωτότητα της εν λόγω ομάδας.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της χρηματοδότησης των υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας, ο Εθνικός Οργανισμός Παροχών Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ), εποπτευόμενος φορέας του Υπουργείου Υγείας, συνάπτει συμβάσεις με δομές μακροχρόνιας φροντίδας ηλικιωμένων, χρονίως πασχόντων και ΑμεΑ, και ειδικότερα με: δομές φιλοξενίας χρονίως πασχόντων ασθενών.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15. παρ. 6)

Αμφότερες οι Υπηρεσίες των συναρμόδιων Υπουργείων επιβεβαιώνουν την εξακολούθηση τήρησης των υπαισχημένων στον πρόσφατα εγγεκριμένο ΑΟ.

Στο διάστημα που μεσολάβησε της υποβολής της θετικής αυταξιολόγησης προς έγκριση έως σήμερα, ενημερωθήκαμε από την ΕΔ ΕΣΠΑ του Υπουργείου Υγείας για τα κάτωθι:

- ο Το Υπουργείο Υγείας υλοποιεί έργο με δικαιούχο τον ΟΔΙΠΥ (Οργανισμός Διασφάλισης της Ποιότητας στην Υγεία), για τη δημιουργία Εθνικού Χάρτη Υγείας, μέσω πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στόχος του έργου, είναι η χαρτογράφηση των αναγκών υγείας μέσω της «προσφοράς» και της «ζήτησης» του συστήματος υγείας (Εθνικός Χάρτης Υπηρεσιών Φροντίδας Υγείας), τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, έτσι ώστε να μπορούν να αναπτυχθούν συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές και συστάσεις για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων, όπως αυτοί ορίζονται από το Υπουργείο Υγείας.
- ο Έχει υιοθετηθεί ο Ν. 5063/ 03.11.2023 (ΦΕΚ 184/τ. β') του Υπουργείου Υγείας με τίτλο: «Εθνικό Δίκτυο Μονάδων Αυξημένης Φροντίδας για την αντιμετώπιση ασθενών με Αγγειακά Εγκεφαλικά Επεισόδια (ΜΑΦ ΑΕΕ)»
- ο Έχει ενταχθεί έργο στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με τίτλο: «Δημιουργία συστήματος Νοσοκομειακής Φροντίδας στο Σπίτι (ΝΟΣΠΙ)» (κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5186292), προϋπολογισμού 14.722.272,00 € με δικαιούχο τον ΟΔΙΠΥ και περιλαμβάνει την ίδρυση 8 στελεχωμένων και λειτουργικών μονάδων που παρέχουν κατ' οίκον περίθαλψη (2 στην Αθήνα, 1 στη Θεσσαλονίκη, 1 στην Αλεξανδρούπολη, 1 στην Πάτρα, 1 στα Ιωάννινα, 1 στο Ηράκλειο και 1 στη Λάρισα) και ολοκλήρωση των ακόλουθων υποέργων: α) έρευνας σχετικά με την «αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης και των αναγκών» (υποέργο 1) β) εφαρμογής τηλεϊατρικής: εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία συσκευών και εξοπλισμού για πιλοτικό κέντρο κατ' οίκον περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης (υποέργο 2) γ) εθνικού μητρώου ασθενών που νοσηλεύονται κατ' οίκον (υποέργο 3) δ) κριτηρίων αξιολόγησης και βασικών δεικτών επιδόσεων (ΒΔΕ) (υποέργο 4).

Το πρόγραμμα ΝΟΣΠΙ εντάσσεται στη στρατηγική του υπουργείου Υγείας για την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών δημόσιας περίθαλψης με την παροχή νοσοκομειακής περίθαλψης στο σπίτι. Στόχος της πρωτοβουλίας είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ασθενών και των οικογενειών τους, μέσω της παροχής έγκαιρης και αποτελεσματικής ιατρικής περίθαλψης στο οικείο περιβάλλον τους, της μείωσης του χρόνου νοσηλείας και των επανεισαγωγών και του κινδύνου λόγω των ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω της παροχής ασφαλούς, ολιστικής και εξατομικευμένης φροντίδας με την αξιοποίηση καινοτόμων τεχνολογιών υγείας και τη συμμετοχή διεπιστημονικών ομάδων φροντίδας.

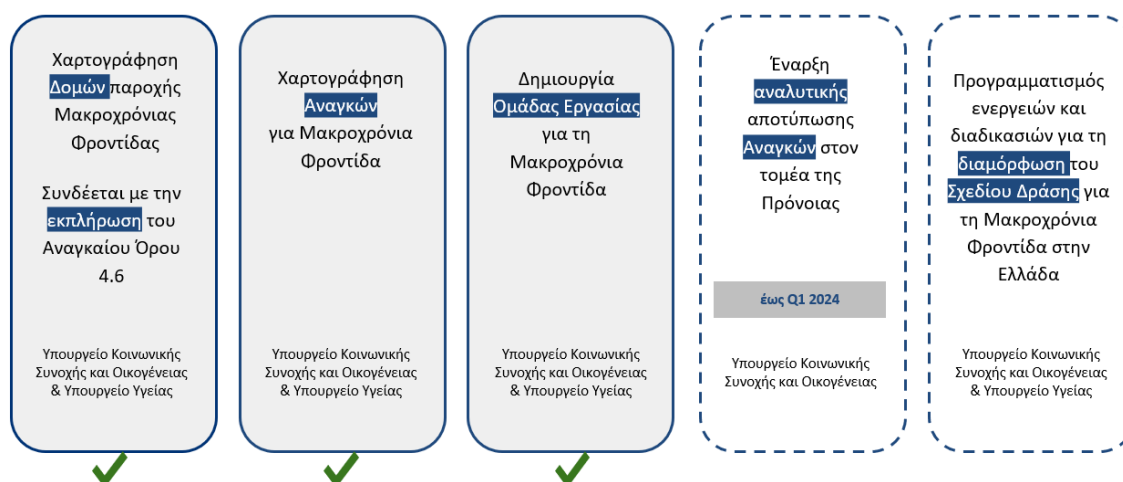
- ο Δημοσιεύτηκε στις 12/10/2023 η ΚΥΑ με τίτλο: «Διαδικασία -Πλαίσιο Εφαρμογής της δράσης «Λειτουργία Τοπικών Ομάδων Υγείας (TOMY), συγχρηματοδοτούμενης από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ στο πλαίσιο των Προγραμμάτων των Περιφερειών του ΕΣΠΑ 2021-2027.» (ΦΕΚ 5947/Β 16.10.2023).

Σε ότι αφορά τις ενέργειες που δρομολογούνται για την εκπόνηση **ενιαίου σχεδίου δράσης** μεταξύ των 2 Υπουργείων στον τομέα της **Μακροχρόνιας Φροντίδας** αναφέρονται:

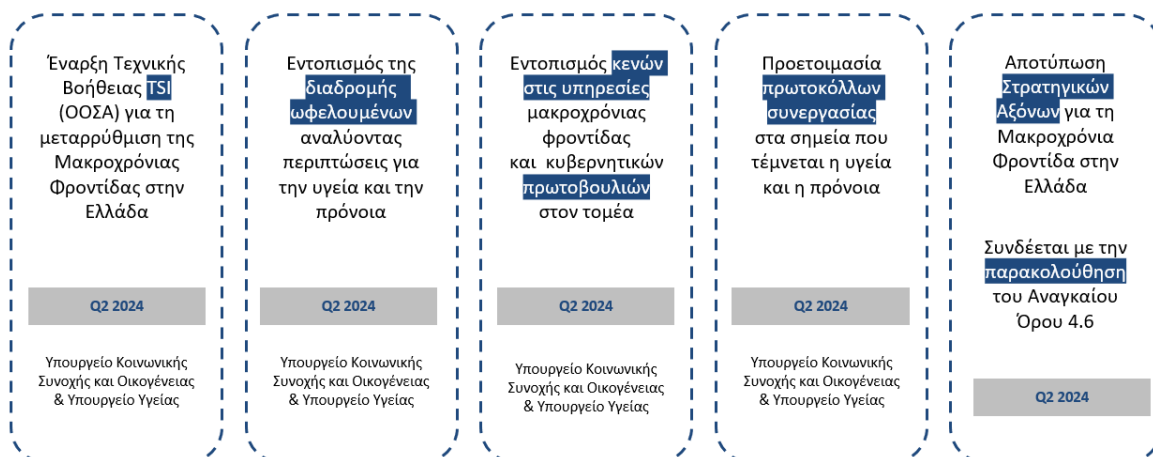
- ο Ο Γενικός Γραμματέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας έχει οριστεί ως ο Εθνικός Συντονιστής για την εφαρμογή της Σύστασης Συμβουλίου υπ' αριθ. 476/2022 σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα, με το υπ' αρ. 38460/26-4-2023 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας όπως ισχύει έως και σήμερα. Ο ΓΓ ΚΑΚΦ, κ. Πρ. Πύρρος, επιβεβαίωσε πως αναλαμβάνει τη δέσμευση για την υλοποίηση των απαιτούμενων ως προς την εφαρμογή και παρακολούθηση του αναγκαίου όρου 4.6., την εφαρμογή της Σύστασης του Συμβουλίου και των δεσμεύσεων των τριών Γενικών Γραμματέων με την από υπ' αρ. 38460/26-04-2023 επιστολή προς στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο οδικός χάρτης των ενεργειών παρουσιάστηκε από τον ΓΓ στο Working Group ESF+ για την Υγεία και την ΜΦΥ που πραγματοποιήθηκε (υβριδικά) την 31.01.2024 στην Αθήνα. *Ο ενδεικτικός χρονοπρογραμματισμός των επιμέρους ενεργειών απεικονίζεται κατωτέρω όπως παρουσιάστηκε στην συνάντηση.*

Για την υλοποίηση των άνωθι θα αξιοποιηθεί, μεταξύ άλλων, η Τεχνική Βοήθεια (TSI) από τη DG Reform με Ανάδοχο του έργου τον ΟΟΣΑ διάρκειας 24 μηνών, καθώς και πόροι του ΕΣΠΑ για το σχεδιασμό και την υλοποίηση επιμέρους ενεργειών. Καθόλα τα σημεία η συνεισφορά και συνεργασία των δύο Υπουργείων, των εμπλεκόμενων φορέων και της Ομάδας Εργασίας θα είναι καθοριστικής σημασίας.

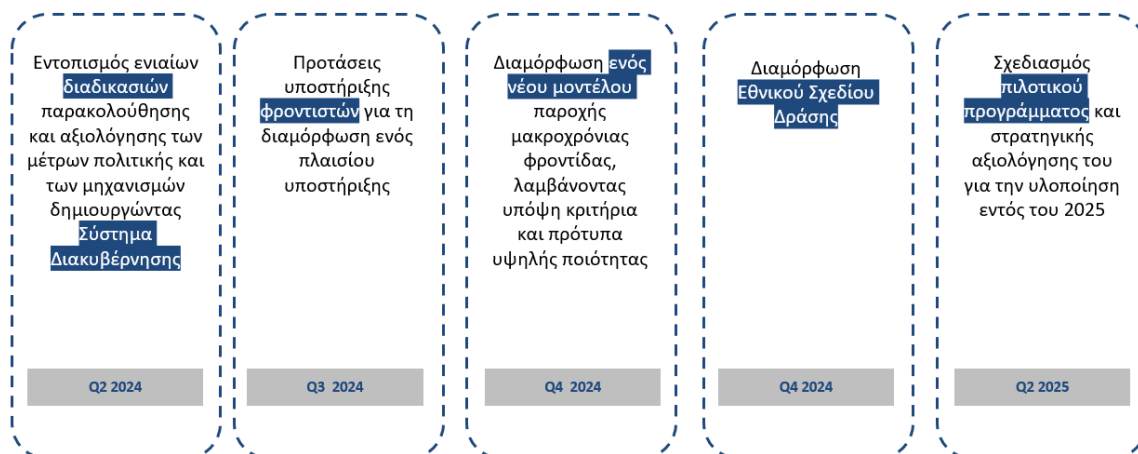
Ολοκληρωμένες Ενέργειες εντός του 2023

Προγραμματισμένες Ενέργειες εντός του 2024 (1/2)

Προγραμματισμένες Ενέργειες εντός του 2024 (2/2)

Ακολουθεί ο πίνακας 12 όπως ακριβώς εγκρίθηκε από την Ευρ. Επιτροπή και υποβλήθηκε στην SFC. Ο φάκελος της θετικής αυτοαξιολόγησης περιλάμβανε μεταξύ άλλων, την ολοκληρωμένη χαρτογράφηση αναγκών του Υπ. Υγείας με την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, τις επιμέρους 13 Εκθέσεις με τις ανάγκες Υγείας και Μακροχρόνιας Περίθαλψης στις Περιφέρειες, τους 13 Πίνακες (excel) με ιεραρχημένες προτάσεις αναγκών σε Περιφέρειες, καθώς και ενιαίο σημείωμα για την μακροχρόνια φροντίδα στην Ελλάδα (ανεξαρτήτως αρμοδιότητας Υπουργείου).

Πίνακας 12 Αναγκαίου Όρου 4.6 «Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία και την μακροχρόνια περίθαλψη»

Εφαρμόζεται εθνικό ή περιφερειακό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την υγεία, το οποίο εμπεριέχει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1.Χαρτογράφηση των αναγκών στους τομείς της υγείας και της μακροχρόνιας περίθαλψης, μεταξύ άλλων σε ό,τι αφορά το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, με σκοπό τη διασφάλιση βιώσιμων και συντονισμένων μέτρων.	<ul style="list-style-type: none"> • Τομέας Υπ. Υγείας <ul style="list-style-type: none"> ο Εθνική Στρατηγική Υγείας και Δράσεις του Τομέα Υγείας στο ΕΣΠΑ 2021 – 2027 ο Π1 «Αξιολόγηση - Χαρτογράφηση Αναγκών Υγείας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο» ΠΑΔΑ ο 13 Εκθέσεις και Πίνακες προτεινόμενων αναγκών ανά Περιφέρεια ο Πίνακας συμφωνίας 60/40 υπέρ της προτεραιοποίησης πόρων ΠΦΥ σε ΕΤΠΑ • Τομέας Υπ. Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας <ul style="list-style-type: none"> ο Μελέτη Παγκόσμιας Τράπεζας προς την «Ανάπτυξη στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση των υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας των ηλικιωμένων στην Ελλάδα» DG REFORM • Ενιαίο Σημείωμα ΜΦΥ με case study Περιφέρεια Αττικής 	<p>Υπ. ΥΓΕΙΑΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρώθηκε χαρτογράφηση αναγκών με αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης βάση επιδημιολογικών δεικτών & πρόσβασης υπηρεσιών & 13 Εκθέσεις με ανάγκες Υγείας & Μακροχρόνιας Περίθαλψης σε Περιφέρειες. • Συνοδεύεται από 13 Πίνακες με ιεραρχημένες προτάσεις αναγκών σε Περιφέρειες. Αποτελούν δυναμικό εργαλείο επικοινωνίας που επικαιροποιείται & αποστέλλεται σε εμπλεκόμενους φορείς από την ΕΔ ΕΥπΥ με τήρηση συμφωνίας 60/40 ΕΤΠΑ υπέρ ΠΦΥ σε όλη την ΠΠ. <p>Υπ. ΚΟΙΝΩΝ.ΣΥΝΟΧΗΣ & ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ</p> <p>Πραγματοποιήθηκε χαρτογράφηση δομών πρόνοιας με στοιχεία από :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δ/νσεις Κοιν. Ένταξης & Κοιν. Συνοχής & Πολιτικών ΑΜΕΑ • ΕΕΤΑΑ • Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα Κέντρων Κοινότητας • Περιφ. Παρατηρητήριο Κοινων. Ένταξης Περιφέρειας Αττικής & Social Network Αττική, • Unicef Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού Child Guarantee III Phase, • ΕΛΣΤΑΤ / υλική, κοιν.στέρηση, κίνδυνος φτώχειας ή κοιν.αποκλεισμού, • επεξεργασία ΕΣΑΜΕΑ/Παρατηρητήριο για πληθυσμό μεΑ & χρόνια προβλήματα υγείας ή περιορισμούς ηλικίας. <p>Τα ανωτέρω συμπληρώνονται με ευρήματα μελέτης της WB για τη μεταρρύθμιση υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας των ηλικιωμένων στην Ελλάδα της DG Reform.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>2. Μέτρα για τη διασφάλιση της αποδοτικότητας, της βιωσιμότητας, της προσβασιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας των υπηρεσιών υγείας και μακροχρόνιας περίθαλψης, μεταξύ άλλων με ιδιαίτερη επικέντρωση στα άτομα που είναι αποκλεισμένα από τα συστήματα υγείας και μακροχρόνιας περίθαλψης και στα πιο δυσπρόσιτα.</p>	<p>Τομέας Υπ.Υγείας</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Π.Δ. 121/2017 ○ Ν. 4368/2016 (α.33) ○ ΥΑ Γ38/Δ.Φ.14/Γ.Π.οικ.58490/31.7.2015: «Οργάνωση, λειτουργία ... Κατ' Οίκον Νοσηλείας» ○ Ν. 4486/2017 ○ Ν. 4461/2017 ○ Ν. 2716/1999 ○ α. 162 Ν. 4600/2019 ○ Ν. 4727/2020 ○ Ν. 4675/2020 ○ Ν. 4931/22 ○ Ν. 4950/22 ○ Ν.5007/22 ○ ΥΑ Γ38/Δ.Φ.14/Γ.Π.οικ.58490/31.7.15 ○ ΚΥΑ Γ2α/οικ.28804/2023 ○ Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία 2021-2025 <p>Τομέας Υπ. Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ (ΕΣΚΕ) 2021 – 2027 • Βλ. Ενιαίο Σημείωμα ΜΦΥ 	<p>Υπ. ΥΓΕΙΑΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ν. 4368/2016 Διασφάλιση καθολικής υγειονομικής κάλυψης του πληθυσμού • Ν. 4461 & 4486/2017 Παροχή υπηρεσιών στην κοινότητα (ιδίως μέσω ΤΟΜΥ) - ειδική μέριμνα για ΕΚΟ • Ν. 4675/20 (α.3-4) Υπηρεσίες ΜΦΥ (πρόληψη ανικανότητας, υποτροπών, παροχή μακροχρόνιας φροντίδας κ.α.) • Ν.5007/22 Ολοκληρωμένο Σύστημα Παροχής Ανακουφιστικής Φροντίδας • ΥΑ για την Ενίσχυση και Ανάπτυξη της κατ' οίκον νοσηλείας (πλαίσιο συγκρότησης, συντονισμού, οργάνωσης/ υλοποίησης πιλοτικών δράσεων) • ΚΥΑ καθορισμού όρων και προϋποθέσεων Νοσοκομειακής κατ' οίκον νοσηλείας και φροντίδας υγείας • Εθνικό Σχέδιο Δράσης Δημόσιας Υγείας με δράσεις ΜΦ για ασθενείς με καρκίνο, για εξαρτημένους & παρεμβάσεις πρόληψης ψυχοκοινωνικών προβλημάτων και προαγωγής ψυχικής υγείας παιδιών & εφήβων. • Ν. 4931 & 4950/2022: ενισχύονται μέτρα πολιτικής για την ΠΦΥ με θέσπιση Προσωπικού Ιατρού. <p>Υπ. ΚΟΙΝΩΝ.ΣΥΝΟΧΗΣ & ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ</p> <p>Παρέχεται υποστήριξη από προνοιακές δομές ανοικτής ή κλειστής φροντίδας καθώς και κατ' οίκον υπηρεσίες σε διαφορετικές ομάδες στόχους: παιδιά που διαβιούν εντός οικογενειών, σε ιδρύματα-δομές με έμφαση σε παραμελημένα και μεΑ, ενήλικες μεΑ και ηλικιωμένους.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>3. Μέτρα για την προώθηση των υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και οικογένειας μέσω αποϊδρυματοποίησης, όπου περιλαμβάνονται η πρόληψη και η πρωτοβάθμια περίθαλψη, καθώς και οι υπηρεσίες περίθαλψης κατ' οίκον και σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.</p>	<p>Τομέας ΥπΥγείας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Π.Δ. 121/2017 • Ν. 4368/2016 • Ν. 4486/2017 • Ν. 4461/2017 • Ν. 2716/1999 • α. 162 Ν. 4600/2019 • Ν. 4727/2020 • Ν. 4675/2020 • ΥΑ: 6ΣΠ8465ΦΥΟ-MX2 • ΥΑ: 60ΘΚ-465ΦΥΟ-046 • Εθνικό Σχέδιο Δράσης Ψ.Υ. 2021-2030 <p>Τομέας ΥπΚοινων.Συνοχής & Οικογένειας</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΕΣΚΕ 2021 - 2027 • Ν. 4538/2018 (α. 16) • Ν. 4837/2021(α. 39) και Προσωπικός βοηθός για ΑμεΑ <p>26.04.2023 Επιστολή ΓΓ Υγείας, Κοινων. Αλληλεγγύης και ΔΕ&ΕΣΠΑ για τη διαμόρφωση στρατηγικού πλαισίου ενιαίας πολιτικής Μακροχρόνιας Φροντίδας</p>	<p>Υπ. ΥΓΕΙΑΣ :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μέτρα της μεταρρύθμισης ΠΦΥ με προσέγγιση ολιστικής φροντίδας μέσα από τη λειτουργία τοπικού δικτύου, τη διασύνδεση μεταξύ ΕΣΥ με σύστημα Πρόνοιας & Κοινωνικής Φροντίδας. • Διασύνδεση υπηρεσιών ΠΦΥ με Δημόσια Υγεία, ενίσχυση Μηχανισμού Επιδημιολογικής Επιτήρησης & Επαγρύπνησης και συστήματος Διαχείρισης Κρίσεων Δ.Υ. • Ανάπτυξη νέων υπηρεσιών Ψ.Υ. στην κοινότητα για ενήλικες, παιδιά/εφήβους, έγκαιρη παρέμβαση στην κρίση (Εθνικό Σχέδιο Δράσης Ψ.Υ. 2021-2030), πάσχοντες από άνοια και Alzheimer's, άτομα στο φάσμα του αυτισμού, πρόσφυγες/μετανάστες, στήριξη της οικογένειας και προώθηση της Υγιούς Γήρανσης. <p>Υπ. ΚΟΙΝΩΝ.ΣΥΝΟΧΗΣ & ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ</p> <p>Προτεραιότητες αποτελούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στήριξη και εκσυγχρονισμός των προνοιακών δομών ανοικτής φροντίδας, • Διασφάλιση ενεργού & υγιούς γήρανσης, καθώς και αποφυγή/ περιορισμός της ιδρυματοποίησης. <p>Δράσεις :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θεσμός επαγγελματικής αναδοχής διαμέσου της τοποθέτησης ανηλίκων με σωματική ή ψυχική αναπηρία σε επαγγελματίες αναδόχους, • Προσωπικός Βοηθός για τη στοχευμένη εξυπηρέτηση των ατόμων με περιορισμό δραστηριότητας/αναπηρία ή και χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών αυτών (ενηλίκων κηδεμόνων).

3. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑ ΟΡΙΖΟΝΤΙΟ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΟΡΟ

Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγική ενότητα, την τελική ευθύνη για την αξιολόγηση της εκπλήρωσης όλων των αναγκαίων όρων έχουν οι γεωγραφικές μονάδες στη ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και στη ΓΔ Απασχόλησης της Ευρ. Επιτροπής (με προβάδισμα αναλόγως του τομέα), ωστόσο και για τους Οριζόντιους ΑΟ θα συνεργαστούν με τις αρμόδιες θεματικές Γενικές Διευθύνσεις της Ε.Ε. Για τους ΟΑΟ των δημοσίων συμβάσεων και των κρατικών ενισχύσεων, το πρόσταγμα φέρει η DG Regio, ενώ για τους ΟΑΟ που σχετίζονται με την εφαρμογή της Χάρτας των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και της Σύμβασης των ΗΕ για τα ΆμεΑ, η DG Empl.

Η καταγραφή ακολουθεί κατωτέρω με τη σειρά των τεσσάρων (4) οριζόντιων ΑΟ στο παράρτημα ΙΙΙ του ΚΚΔ.

1. Αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης της αγοράς δημοσίων συμβάσεων (Εκπληρώνεται)

Ο ΑΟ των Δημοσίων Συμβάσεων αποτελεί εν πολλοίς τη συνέχεια της σχετικής γενικής αιρεσιμότητας της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2014 - 2020. Στοχεύει στην ανάδειξη ειδικών θεμάτων και προστιθέμενης αξίας από την εφαρμογή των αναφερόμενων Οδηγιών της Ε.Ε.

Ο ΑΟ έχει εκπληρωθεί, μετά τις αποτελεσματικές ενέργειες των αρμόδιων φορέων Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ) και Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων/ Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, με την από 21/02/2022 σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι ενέργειες που διεκπεραιώθηκαν για την εκπλήρωση των κριτηρίων του ΑΟ των δημοσίων συμβάσεων έχουν ως εξής:

1. Συστάθηκε ομάδα εργασίας, δυνάμει της με αριθμό 127526/10.12.2019 Απόφασης (ΑΔΑ: 7ΧΕΛ46ΜΤΛΡ-ΕΞΔ) του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή για την κατάρτιση της ΚΥΑ για την καταπολέμηση της διαφθοράς για τον καθορισμό των λεπτομερειών για την εφαρμογή των προβλεπόμενων για την έκθεση παρακολούθησης, ιδίως των απαιτούμενων για τη σύνταξη της έκθεσης παρακολούθησης πληροφοριών που θα πρέπει να παρασχεθούν, των υποχρεών για την παροχή των εν λόγω στοιχείων/πληροφοριών, του χρόνου και του τρόπου υποβολής τους, των πειθαρχικών ευθυνών που υπέχουν οι υπόχρεοι σε περίπτωση μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής των απαιτούμενων στοιχείων. Η ΚΥΑ έχει δημοσιευτεί μαζί με την τροποποιητική της.
2. Καθορίστηκε η σχετική διαδικασία ανταλλαγής στοιχείων μεταξύ ΟΠΣ-ΕΣΠΑ και ΒΙ ΕΣΗΔΗΣ και του αρμόδιου Τμήματος της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ – ΚΗΜΔΗΣ), εξασφαλίστηκε τεχνικά και διοικητικά η επικοινωνία και συνεργασία των πληροφοριακών συστημάτων.
3. Συστάθηκε ομάδα εργασίας για την εμπάθυνση του ΚΗΜΔΗΣ.

4. 10/12/2021: Υποβλήθηκε το έγγραφο αυτοαξιολόγησης στην ΕΕ μετά από την πλήρη υιοθέτηση του από το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων (ΓΓΕ, ΕΑΔΗΣΥ, ΓΓΥΠ). Στις 15/01/2022 λάβαμε από την Ευρ.Επ. απάντηση μερικής εκπλήρωσης και αίτημα πρόσθετης παροχής στοιχείων στα κριτήρια 4 και 5. Στις 10/02/2022 προωθήθηκε στην Ευρ.Επ. η απάντηση της ΕΑΔΗΣΥ καθώς και αναπροσαρμογή του αναλυτικού εγγράφου αυτοαξιολόγησης για τα εν λόγω κριτήρια.
5. 21/02/2022 επανυποβολή πίνακα αυτοαξιολόγησης και σύμφωνη γνώμη Ευρ. Επιτροπής

Η εκπλήρωση των επιμέρους κριτηρίων του ΑΟ και η σχετική αιτιολόγηση έχουν ως ακολούθως στον πίνακα 12.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Σύμφωνα με τις ενημερώσεις του Μαΐου, Οκτωβρίου 2023 και Μαρτίου 2024 από τους επισπεύδοντες φορείς δεν υφίσταται κάποια αλλαγή που να επηρεάζει τους όρους εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου.

Από την ενημέρωση σημειώσαμε κάποιες εξελίξεις που κρίνονται ως ενισχυτικές των μακροπρόθεσμων συνθηκών εκπλήρωσης του ΟΑΟ όπως ότι:

- Το σύστημα διαχείρισης του Μητρώου Αναθετουσών Αρχών/Αναθετόντων Φορέων, αρμοδιότητα της ΕΑΔΗΣΥ, έχει μπει ήδη σε παραγωγική λειτουργία και αξιοποιείται ήδη από το σύστημα Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης. Η συγκεκριμένη υλοποίηση πραγματοποιήθηκε με ιδία μέσα από την ΓΓΠΣΔΔ/ΥΨΗΔ σε συνέχεια σχετικής συνεργασίας με την ΕΑΔΗΣΥ και το ΥπΑΝ. Η ύπαρξη και χρήση ενός μοναδικού και επικαιροποιημένου μητρώου αναθετουσών αρχών/φορέων αποτελεί βασικό στοιχείο για εμπεριστατωμένη άντληση και συσχέτιση στοιχείων παρακολούθησης των Δημοσίων Συμβάσεων.
- Όσον αφορά την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1780 για τα eForms, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την καταγραφή δεδομένων και στοιχείων δημοσιότητας και παρακολούθησης για τις Δημόσιες Συμβάσεις, η αρμόδια Διεύθυνση του Υπ. Ψηφιακής Διακυβέρνησης έχει εντοπίσει τα επίμαχα ζητήματα εφαρμογής και έχει καταθέσει σχετικές προτάσεις για την βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη αντιμετώπισή τους.
- Με την υπ' αριθ. 58305 ΚΥΑ (ΦΕΚ 2182/Β'/25.05.2021) υιοθετήθηκε το Σχέδιο δράσης για την Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις περιόδου 2021 - 2025. Σημειώνεται ότι 32 δράσεις εκ των 79 αφορούν τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό του τομέα των Δημοσίων Συμβάσεων, και αρκετές από αυτές τις δράσεις σχετίζονται ειδικότερα με την αναμόρφωση και βελτίωση του μοντέλου δεδομένων των υποσυστημάτων του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ.
- Η ΕΑΔΗΣΥ μας αναφέρει ότι κατόπιν του από 16.2.2024 ηλεκτρονικού μηνύματος από το EXXP Group της GROW-DG Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SME's, τα Κράτη-Μέλη δύνανται πλέον να προβούν στην συμπλήρωση και υποβολή των εν γένει ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων της έκθεσης του άρθρου 340 ν. 4412/2016 (Articles 83 (2) of Directive 2014/24/EU and Article 99 (2) of Directive 2014/25/EU), μέσω link σχετικής ψηφιακής Πλατφόρμας σε ιστοσελίδα του EU SURVEY.

- Περαιτέρω, η εμπλεκόμενη Διεύθυνση του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης μας ενημέρωσε αναλυτικά για τις ενέργειες που δρομολογούνται μέσω και ενταγμένων πράξεων στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την αναβάθμιση και διασύνδεση των σχετιζόμενων πληροφοριακών συστημάτων.

Πίνακας 12 Οριζόντιου Αναγκαίου Όρου 1 «Αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης της αγοράς δημοσίων συμβάσεων»

Εφαρμόζονται μηχανισμοί παρακολούθησης που καλύπτουν όλες τις δημόσιες συμβάσεις και τις διαδικασίες σύναψής τους στο πλαίσιο των Ταμείων σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης για τις δημόσιες συμβάσεις. Η απαίτηση αυτή περιλαμβάνει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της συλλογής ουσιαστικών και αξιόπιστων δεδομένων σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων που υπερβαίνουν τα κατώτατα όρια της Ένωσης σύμφωνα με τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων κατά τα άρθρα 83 και 84 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και κατά τα άρθρα 99 και 100 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.	<ul style="list-style-type: none"> – Νόμος 4412_ΑΡΘΡΑ 340.pdf – Νόμος 4412_ΑΡΘΡΑ 341.pdf – Νόμος 4412_ΑΡΘΡΟ 45 – Νόμος 4412_ΑΡΘΡΟ 277 – 2018.12.14_6567 – Σύμφωνη Γνώμη ΕΑΔΗΣΥ – ΚΥΑ_Αρ. Πρωτ. 70362_24.06.2021 _ ΕΚ 	<p>Η Ελλάδα έχει μεταφέρει στην ελληνική νομοθεσία τις σχετικές διατάξεις των Οδηγιών και έχει προβεί στις επαγόμενες εξ αυτών ενέργειες :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Στο άρθρο 340 του ν. 4412/2016 ενσωματώθηκαν οι παρ. 1-5, άρ. 83 της 2014/24 και οι παρ. 1-5, άρ. 99 της 2014/25, ορίζοντας αρμόδιο φορέα παρακολούθησης του συστήματος την Ε.Α..ΔΗ.ΣΥ., βάσει των αρμοδιοτήτων της. Περαιτέρω, κατ' εξουσιοδότηση του άρ. 340, έχει εκδοθεί η με αρ. 70362/24.06.2021 Κ.Υ.Α., με την οποία καθορίζονται οι λεπτομέρειες για τη σύνταξη της έκθεσης παρακολούθησης εφαρμογής κανόνων δημοσίων συμβάσεων (ΦΕΚ Β 2802/30.06.21 και διόρθωση στο ΦΕΚ Β 3488/30.07.2021). – Στο άρθρο 45 του ν. 4412 ενσωματώθηκαν η παρ. 6, άρ. 83 και η παρ. 2, άρ. 84 της 2014/24. Στο άρθρο 277 του ίδιου νόμου ενσωματώθηκαν η παρ. 6, άρ. 99 και η παρ. 2, άρ. 100 της 2014/25. – Στο άρθρο 341 του ν. 4412 ενσωματώθηκαν οι παρ. 1 και 3, άρ. 84 της 2014/24 και οι παρ. 1 και 3, άρ. 100 της 2014/25.
2. Ρυθμίσεις για να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα καλύπτουν	<ul style="list-style-type: none"> – ΚΥΑ_76928_09.07.2021_KH ΜΔΗΣ 	<p>Τα ζητούμενα στοιχεία μπορούν να ανακτούνται από τα εξής πληροφοριακά συστήματα</p> <p>α) Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:</p> <p>α) ποιότητα και ένταση του ανταγωνισμού: ονόματα των πλειοδοτών, αριθμός αρχικών υποψηφίων και συμβατική αξία·</p> <p>β) πληροφορίες για την τελική τιμή μετά την ολοκλήρωση και για τη συμμετοχή των ΜΜΕ ως άμεσων πλειοδοτών, εφόσον τα εθνικά συστήματα παρέχουν αυτές τις πληροφορίες.</p>		<p>β) Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ)</p> <p>γ) Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΟΠΣ- ΕΣΠΑ)</p> <p>Για την ανάκτηση των ζητούμενων στοιχείων συνεργάζονται τα αρμόδια τμήματα των Υπουργείων Ανάπτυξης & Επενδύσεων και Υποδομών & Μεταφορών καθώς και η Ειδική Υπηρεσία Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος ΕΣΠΑ.</p> <p>Τα στοιχεία των αναδόχων καταχωρίζονται στο ΚΗΜΔΗΣ στις καρτέλες καταχώρησης των αποφάσεων ανάθεσης, των συμβάσεων και των πληρωμών</p> <p>Ο αριθμός των υποβληθεισών προσφορών υπάρχει στο ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ.</p> <p>Η αξία της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ υπάρχει σε κάθε καταχωρημένη σύμβαση στο ΚΗΜΔΗΣ.</p> <p>Η τελική αξία μιας σύμβασης, αποτυπώνεται στην αξία της αντίστοιχης απόφασης ανάθεσης και σύμβασης που καταχωρίζονται στο ΚΗΜΔΗΣ.</p> <p>Δεν υπάρχει διαθέσιμη πληροφορία για τη συμμετοχή μικρομεσαίων επιχειρήσεων στα ηλεκτρονικά συστήματα δημοσίων συμβάσεων</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
3. Ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της παρακολούθησης και της ανάλυσης των δεδομένων από τις αρμόδιες εθνικές αρχές σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 2 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και το άρθρο 99 παράγραφος 2 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.	<ul style="list-style-type: none"> – Νόμος 4412_ΑΡΘΡΑ 340.pdf – Νόμος 4013_2011 – Οργανισμός λειτουργίας ΕΑΔΗΣΥ 	<p>Η Ελλάδα προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις περί παρακολούθησης του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων, όπως τίθενται στα άρθρα 83 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και 99 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ, προέβη στις ακόλουθες ενέργειες :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Με τον ν. 4412/2016, άρθρο 340, παράγραφος 1, ορίστηκε ως αρμόδιος φορέας παρακολούθησης του συστήματος η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., σύμφωνα με τις σχετικές αρμοδιότητές της, όπως περιγράφονται στον ιδρυτικό της νόμο 4013/2016 και στον Οργανισμό Λειτουργίας της (ΦΕΚ Α 52/01.04.2019) – Με την Κ.Υ.Α. 70362/24.06.2021, η οποία δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Β 2802/30.06.21 και η διόρθωση αυτής στο ΦΕΚ Β 3488/30.07.2021, καθορίστηκαν οι λεπτομέρειες για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων.
4. Ρυθμίσεις για τη διάθεση στο κοινό των αποτελεσμάτων της ανάλυσης σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 3 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και το άρθρο 99 παράγραφος 3 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.	<ul style="list-style-type: none"> – ΕΑΔΗΣΥ - ΕΚΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΕΤΟΥΣ 2017 – DG-GROW_Country reports – ΕΑΔΗΣΥ - Όλες οι ανακοινώσεις – ΕΑΔΗΣΥ - ΕΚΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ 	<p>Η έκθεση παρακολούθησης του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων του άρθρου 340 του ν. 4412/2016 δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. και στην ιστοσελίδα της DG-GROW, στην οποία δημοσιεύονται οι αντίστοιχες εκθέσεις όλων των Κ-Μ (country reports).</p> <ul style="list-style-type: none"> – https://eaadhsy.gr/index.php/category-articles-eaadhsy/347-ek8esh-parakoloy8hshs-toy-systhmatos-twn-dhmosiwn-symvasewn-etoys-2017 και – https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/country-reports_en.

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<p>ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2018 – 2020</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hellenic public procurement monitoring report for the period 2018 – 2020 	<p>Σε συνέχεια της έκδοσης της με αρ. πρωτ. 70362/24.06.2021 Κ.Υ.Α. του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Β 2802/30.06.2021 και η διόρθωση αυτής στο ΦΕΚ Β 3488/30.07.2021, η Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. παρέλαβε τα προβλεπόμενα στοιχεία από τους υπόχρεους φορείς και συνέταξε την Έκθεση Παρακολούθησης Δημοσίων Συμβάσεων περιόδου 2018-2020, η οποία εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 1ΕΣ/2022 Απόφαση του Συμβουλίου της Αρχής (https://eaadhsy.gr/index.php/category-articles-eaadhsy/671-ekthesi-parakolouthisis-tou-systimatos-ton-dimosion-symvaseon-periodou-2018-2020).</p>
<p>5. Ρυθμίσεις που διασφαλίζουν ότι όλες οι πληροφορίες που υποδεικνύουν ύποπτες περιπτώσεις υπόνοιας νόθευσης διαγωνισμών κοινοποιούνται στους αρμόδιους εθνικούς φορείς σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 2 της οδηγίας 2014/24/ ΕΕ και το άρθρο 99 παράγραφος 2 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Νόμος 4412_ΑΡΘΡΑ 340.pdf – Νόμος 3959_2011-antagonismos – Ρ43ΤΟΕΤΒ-96Ω_Μνημονιο συνεργασίας με ΕΠ.ΑΝΤ – ΕΑΔΗΣΥ - ΑΣΦΑΛΗΣ ΠΛΑΤ-ΦΟΡΜΑ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ (WHISTLEBLOWING) – ΕΠ.ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ Ανώνυμη Παροχή Πληροφοριών 	<p>Η Ελλάδα, για να διασφαλίσει τη διαχείριση των περιπτώσεων αθέμιτου ανταγωνισμού ή νόθευσης του ανταγωνισμού έχει μεταφέρει στην ελληνική έννομη τάξη τις σχετικές διατάξεις των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ. Οι διατάξεις αυτές έχουν μεταφερθεί στο άρθρο 340 του ν. 4412/2016. Περαιτέρω, η Ε.Α. ΔΗ.ΣΥ., ως αρμόδια Αρχή για την παρακολούθηση του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων και η Επιτροπή Ανταγωνισμού, ως αρμόδια Αρχή προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού συνεργάζονται στενά για το σκοπό αυτό. Επισημαίνεται ότι οι ύποπτες περιπτώσεις νόθευσης δύναται να εντοπιστούν μέσω :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Των απευθείας ή υποβαλλόμενων μέσω πλατφορμών ανώνυμων καταγγελιών «whistleblowing» της Ε.Α. ΔΗ.ΣΥ και Επιτροπής Ανταγωνισμού. – Τυχαίας δειγματοληψίας.

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
	<ul style="list-style-type: none"> – ΩΡΕ30ΕΤΒ-9Ρ5. Κατευθυντήρια Οδηγία 20.cleaned – 699ΤΟΕΤΒ-ΜΡ6_ Κατευθυντήρια Οδηγία 9.cleaned – Οδηγός_Διαχείρισης_Κινδύνων_Διαφθοράς_και_Απάτης_final_ISBN.cleaned – Οδηγός Επ. Ανταγων. anixneusi_praktikon.cleaned – ΕΑΔΗΣΥ - ανακοίνωση ΕΕ 1.4.2021 (1) – ΕΑΔΗΣΥ - ανακοίνωση ΕΕ 1.4.2021 (2) 	<p>Στην κατεύθυνση ευαισθητοποίησης των αναθετουσών αρχών / αναθετόντων φορέων για την ανίχνευση και διαχείριση των περιπτώσεων αυτών έχουν εκδοθεί:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες 20 και 9 της Ε.Α. ΔΗ.ΣΥ. – Ο Οδηγός Διαχείρισης Κινδύνων Διαφθοράς και Απάτης της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας – Ο Οδηγός της Επιτροπής Ανταγωνισμού: «Ανίχνευση και πρόληψη συμπαιγνιακών πρακτικών σε διαγωνισμούς προμηθειών» (2014).

2. Εργαλεία και ικανότητα αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις (Εκπληρώνεται)

Όπως αναφέρθηκε και στην πρώτη ενότητα του παρόντος, ο ΑΟ για τις Κρατικές Ενισχύσεις δεν εφαρμόζεται στο Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης (ΤΑΜΕ), στο Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ΤΕΑ) και στο Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων (ΜΔΣΘ).

Ο ΑΟ αποτελεί εξέλιξη της σχετικής γενικής αιρεσιμότητας της προγραμματικής περιόδου 2014 - 2020, ενώ για την αξιολόγηση της εκπλήρωσης του ΑΟ η ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής συνεργάστηκε με τη ΓΔ Ανταγωνισμού.

Ο ΑΟ έχει εκπληρωθεί, μετά τις αποτελεσματικές ενέργειες των αρμόδιων φορέων (ΕΥΚΕ/ΚΕΜΚΕ) και με την από 29/11/2021 σύμφωνη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν, μέχρι και την ολοκλήρωση της εκπλήρωσης των κριτηρίων του ΑΟ έχουν ως εξής:

1. Η Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΑΣ, μετά από συνεργασία με την ΚΕΜΚΕ του Υπουργείου Οικονομικών, εξέδωσε εγκυκλίους προς όλες τις ΔΑ για τον τρόπο και τα δικαιολογητικά ελέγχου της προβληματικής επιχείρησης αλλά και άλλων ελέγχων σύμφωνα με τον ορισμό της Ενωσιακής Νομοθεσίας προκειμένου οι Δ.Α να έχουν τα εργαλεία που απαιτούνται για να ελέγξουν τα σημεία αυτά.
2. Οι Διαχειριστικές Αρχές και οι Ενδιάμεσοι Φορείς πραγματοποίησαν και πραγματοποιούν τον έλεγχο προβληματικότητας είτε σε καθεστώς ενισχύσεων είτε σε ad hoc ενισχύσεις προτού χορηγήσουν την σχετική ενίσχυση.
3. Με το Νόμο 4152/2013 συστήθηκε σύστημα ελέγχου κρατικών ενισχύσεων στην χώρα και αρμόδιες υπηρεσίες (ΚΕΜΚΕ, ΑΜΚΕ).
4. Με την Υπουργική Απόφαση 69135/ΕΥΘΥ626/ 2015 καθορίστηκαν οι αρμοδιότητες της Ειδικής Υπηρεσίας Κρατικών Ενισχύσεων στις οποίες περιλαμβάνονται όλες οι συγχρηματοδοτούμενες πράξεις.
5. Υπεβλήθη αρχικά έγγραφο αυτοαξιολόγησης στην Ευρ. Επιτροπή (DG REGIO) στις 16/04/2021. Στις 17/5 η DG REGIO Κατόπιν της διαβούλευσης με την αρμόδια Γενική Διεύθυνση για τις κρατικές ενισχύσεις έστειλε διευκρινιστικό ερώτημα για το 1ο κριτήριο και ακολούθησε από την πλευρά μας (ΕΥΚΕ) αποστολή συμπληρωματικών στοιχείων στις 25/5/2021.
6. Ακολούθησε άτυπη αλληλογραφία με DG REGIO για διευκρινήσεις απόρροια του interservice consultation για τον ΑΟ (16-19/11/2021).
7. Στις 29/11/2021 η DG REGIO μας ενημέρωσε ότι ο ΟΑΟ2 μπορεί να θεωρείται εκπληρωμένος και αναφέρθηκε ως τέτοιος στις παρατηρήσεις που συνόδευαν την πρώτη επίσημη υποβολή του Προγράμματος ΑΝΕΚ τον Ιανουάριο 2022.

Η παρουσίαση της εκπλήρωσης των επιμέρους κριτηρίων του ΑΟ και η αιτιολόγηση τους ακολουθεί.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Σύμφωνα με ενημερώσεις του Μαΐου και Οκτωβρίου του 2023, από τους επισπεύδοντες φορείς, δεν υφίσταται κάποια αλλαγή που να επηρεάζει τους όρους εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου.

Η Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων (ΚΕΜΚΕ) του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών μας ενημέρωσε για την υιοθέτηση του [Ν. 5000/2022](#) με τον οποίο επικαιροποιήθηκε το σύστημα ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, αποτυπώθηκαν ευκρινώς οι αρμοδιότητες κάθε εμπλεκόμενης υπηρεσίας και κωδικοποιήθηκε το ισχύον πλαίσιο για την υλοποίηση αποφάσεων ανάκτησης της ΕΕ ή του ΔΕΕ.

Επιπλέον, η ΚΕΜΚΕ διοργανώνει σε συνεργασία με την DG Comp ή/και εξωτερικούς αναδόχους εκπαιδευτικά σεμινάρια για στοχευμένα ζητήματα κρατικών ενισχύσεων. Ενδεικτικά, τον Μάρτιο του 2023 διοργανώθηκε σεμινάριο το οποίο απευθυνόταν στο σύνολο του δικτύου των ΑΜΚΕ για το θεσμικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων σε συνέχεια ερωτηματολογίου διερεύνησης των εκπαιδευτικών αναγκών των συμμετεχόντων. Παράλληλα, η ΑΜΚΕ «ΕΥΚΕ-ΧΕ» που έχει στην ευθύνη της τις συγχρηματοδοτούμενες Δράσεις του ΕΣΠΑ, εξακολουθεί να υλοποιεί σεμινάρια σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις προς τα στελέχη των ΕΥΔ των Περιφερειακών και Τομεακών Προγραμμάτων.

Πίνακας 12 Οριζόντιου Αναγκαίου Όρου 2 «Εργαλεία και ικανότητα αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις»

Οι διαχειριστικές αρχές διαθέτουν τα εργαλεία και την ικανότητα να εξακριβώνουν τη συμμόρφωση με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Για τις προβληματικές επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις που υπόκεινται σε υποχρέωση ανάκτησης.	<ul style="list-style-type: none"> – Εγκύκλιος 101270/ΕΥΚΕ 3633/30-9-2016 – 42649/ΕΥΚΕ 5351/10-4-2017 – 64925/ΕΥΚΕ 579/9-6-2017 – Εγκύκλιος 122645/ΕΥΚΕ 2260/27-11-2019 – Εγκύκλιος 34584/ΕΞ2019/05-04-2019 – https://www.espa.gr/el/Documents/Provlmatiki_epix_Orismos_update_2.pdf 	<p>Η Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων (ΕΥΚΕ), μετά από συνεργασία με την Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων (ΚΕΜΚΕ), έχει εκδώσει προς τις ΔΑ τις εγκυκλίους (1) και (4) που αφορούν έλεγχο προβληματικότητας και έλεγχο σχετικά με επιχειρήσεις για τις οποίες εκκρεμεί διαδικασία ανάκτησης έπειτα από απόφαση της ΕΕ.</p> <p>Όσον αφορά τον έλεγχο προβληματικότητας, με τα έγγραφα (2) και (3) προσδιορίζονται τα στάδια που πρέπει να ακολουθηθούν, συγκεκριμένοι αλγόριθμοι και δίνονται περαιτέρω διευκρινίσεις.</p> <p>Στο espa.gr, αναρτήθηκε παρουσίαση για τον έλεγχο προβληματικής (6).</p> <p>Με το (5) παρέχονται οδηγίες για την συμμόρφωση με το θεσμικό πλαίσιο ΚΕ όταν χρησιμοποιούνται ως νομική βάση οι Απαλλακτικοί Κανονισμοί ή οι Καν. ήσσονος σημασίας της ΕΕ.</p> <p>Οι ΔΑ και οι ΕΦ πραγματοποιούν τον σχετικό έλεγχο για την ύπαρξη ΚΕ σε όλη την περίοδο 2014-20 και έχουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία, ενώ ενημερώνονται μέσω εκπαιδύσεων και οδηγιών για τροποποιήσεις του θεσμικού πλαισίου.</p> <p>Σε σχέση με τις επιχειρήσεις για τις οποίες εκκρεμεί διαδικασία ανάκτησης, οι δικαιούχοι των ενισχύσεων εξάγουν το σχετικό δικαιολογητικό από το TAXIS και το επισυνάπτουν στην αίτηση χρηματοδότησης.</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
<p>2. Μέσω της πρόσβασης σε συμβουλές εμπειρογνομόνων και καθοδήγηση σε θέματα κρατικών ενισχύσεων που παρέχονται από εμπειρογνώμονες κρατικών ενισχύσεων τοπικών ή εθνικών φορέων.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Νόμος 4152/2013 – Υπουργική Απόφαση 69135/ΕΥΘΥ6 26/ 2015 – Εγκύκλιος 74391/ ΕΥΚΕ 2634/13-7-2016 – Έγγραφο 115150/ΕΥΚΕ 4023/ 2-11-2016 – Κείμενο οδηγιών 139119 ΕΞ2016 ΕΜΠ/9.8.2016 (9α,β). – Εγκύκλιος 109658 ΕΞ2019 ΕΜΠ/ 4.10.2019 – Εγκύκλιος 00430 ΕΞ 2017 ΕΜΠ/5.12.2017 – Εγκύκλιος 001879 ΕΞ2016 ΕΜΠ/ 23.12.2016 – Έγγραφο ΚΜΚΕ 0004020 ΕΞ 2018/ 4.12.2018 	<p>Με το Ν. 4152/2013 συστήθηκε σύστημα ελέγχου ΚΕ και οι αρμόδιες υπηρεσίες (ΚΕΜΚΕ, ΑΜΚΕ). Το σύστημα ελέγχου έχει σαν σκοπό την υποστήριξη των φορέων χορήγησης ΚΕ.</p> <p>Με την (2) ΥΑ καθορίστηκαν οι αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ, ως ΑΜΚΕ του Υπ. Αν.Επ. στις οποίες μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται όλες οι συγχρ/μενες πράξεις.</p> <p>Με τα έγγραφα 3- 9 δόθηκαν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - οδηγίες με τις συγκεκριμένες διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν ανά στάδιο και ανά περίπτωση - λίστες ελέγχου για την αναγνώριση ύπαρξης πιθανής ΚΕ, - οδηγίες διασφάλισης ορθής εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου ΚΕ - οδηγίες για τις διαδικασίες έγκρισης και συντονισμού μέτρων ΚΕ - οδηγίες για τις υποχρεώσεις και τις διαδικασίες δημοσίευσης στοιχείων χορηγούμενων ΚΕ - οδηγίες σχετικά με τις υποχρεώσεις για την καταχώρηση πληροφοριών στο ηλεκτρονικό σύστημα διαφάνειας για τις ΚΕ (Transparency Award Module - TAM). <p>Επιπροσθέτως η ΕΥΚΕ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - έχει εκδώσει οδηγούς για έλεγχο ύπαρξης ΚΕ σε τομείς οικονομικής δραστηριότητας - υλοποιεί μάθημα ασύγχρονης τηλεκαίδευσης σε θέματα ΚΕ - έχει αναπτύξει Πληροφοριακό Σύστημα (ΠΣΚΕ), με ενσωματωμένες τις απαιτήσεις των κανονισμών ΚΕ το οποίο είναι υποχρεωτικό στα ΕΔΕΤ.

3. Αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (Εκπληρώνεται)

Για την αξιολόγηση της εκπλήρωσης του ΑΟ επισπεύδουσα είναι η DG Empl.

Από την αρχή της ενασχόλησης με την εκπλήρωση των ΑΟ, η ΕΥΣΣΑ διερεύνησε τον τρόπο εκπλήρωσης του συγκεκριμένου ΑΟ καθώς αποτέλεσε αντικείμενο νέα υποχρέωσης και μάλιστα με οριζόντια εφαρμογή στο σύνολο των Ταμείων.

Η Ευρ. Επιτροπή αναφέρθηκε συχνά κατά τις συναντήσεις μας πως οι βασικές οδηγίες για τη συμμόρφωση των εθνικών αρχών με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ κατά τον σχεδιασμό και εκτέλεση προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από Ταμεία της ΕΕ, περιέχονται στην Ανακοίνωση της Ε.Ε. που εκδόθηκε το 2016 με τίτλο **«Κατευθυντήριες γραμμές για τη διασφάλιση της τήρησης του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την εφαρμογή των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων («ΕΔΕΤ»)**». Η Ανακοίνωση και οι οδηγίες που περιέχονται σε αυτήν δεν έχουν έκτοτε αναθεωρηθεί και αποτελούν χρήσιμη πηγή για τα ΚΜ στην προετοιμασία τους για την εκπλήρωση του ΑΟ.

Κατόπιν αλληλογραφίας με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα (European Union Agency for Fundamental Rights/FRA) και στενής συνεργασίας με ΕΥΘΥ για την οριστικοποίηση της μεθοδολογικής προσέγγισης συμφωνήθηκαν συγκεκριμένα βήματα για την κάλυψη των απαιτήσεων των επιμέρους κριτηρίων του ΑΟ. Χρήσιμη υπήρξε και η προηγούμενη εμπειρία από την υποχρέωση εκπλήρωσης και τήρησης οριζόντιων αρχών στην τρέχουσα ΠΠ 2014-2020 (αναπηρία).

Η τήρηση της εφαρμογής του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (Χάρτης στο εξής) στην εφαρμογή των Ταμείων για την ΠΠ 2021-2027 πρέπει να αποδεικνύεται πως καλύπτει τρεις διαδοχικές φάσεις με επιμέρους ενέργειες, που θα εκτελούνται από συγκεκριμένους επισπεύδοντες φορείς. Σε πρώτη φάση (δλδ. στην φάση που εξετάστηκε η αρχική εκπλήρωση του ΑΟ) λήφθηκε σχετική μέριμνα στο επίπεδο της κατάρτισης των εγγράφων προγραμματισμού (Εγκύκλιοι σχεδιασμού, εταιρική σχέση με διαβούλευση και αντιπροσωπευτική σύνθεση ομάδων σχεδιασμού, κείμενο ΕΣΠΑ) και στην εκπόνηση του νέου Νόμου του ΕΣΠΑ. Στη συνέχεια, καθ'όλη την ΠΠ θα αξιοποιείται η αρχή της εταιρικής σχέσης και θα εφαρμόζονται συγκεκριμένες διαδικασίες μέσα από το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ), ενώ παράλληλα εδραιώθηκαν συνεργασίες με Ανεξάρτητες αρχές και εκπροσώπους της Κοινωνίας των Πολιτών για την καταγραφή παραπόνων και μη συμμόρφωσης με τις αρχές του Χάρτη στα συγχ/να προγράμματα (Εθνική Αρχή Διαφάνειας κ.λπ).

Η υιοθέτηση του Ν. 4914/2022 για τη «Διαχείριση, έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2024, ...» συνέβαλλε στην κάλυψη επιμέρους απαιτήσεων του ΑΟ καθώς απέδειξε πως ο Χάρτης έχει ληφθεί υπόψη στις συνιστώσες του ειδικού θεσμικού πλαισίου.

Τα μέγιστα στην εκπλήρωση συνέβαλλε η υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του ΓΓ ΔΕ & ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και της **Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)** στις 25/02/2022 με αντικείμενο τη συνεργασία για τη διασφάλιση της συμβατότητας των προγραμμάτων ΕΣΠΑ της περιόδου 2021-2027 με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

<p>Άρθρα του Ν. 4914/2022 (Α', 61) για τη Διαχείριση, έλεγχο, και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027» που ρυθμίζουν θέματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι κυρίως</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Άρθρο 5, όπου ορίζονται οι αρχές των Προγραμμάτων • Άρθρο 6, ορίζονται οι διαχειριστικές αρχές των Προγραμμάτων • Άρθρο 8, στο οποίο ορίζονται οι αρμοδιότητες μιας διαχειριστικής αρχής • Άρθρο 13, ρυθμίζονται τα θέματα των ενδιάμεσων φορέων που αναλαμβάνουν καθήκοντα διαχειριστικής αρχής • Άρθρο 29, προβλέπονται τα θέματα των Επιτροπών Παρακολούθησης και ορίζεται ρητά ότι στα μέλη περιλαμβάνονται και φορείς υπεύθυνοι για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, των ατόμων με αναπηρία, της ισότητας των φύλων και της καταπολέμησης των διακρίσεων • Άρθρο 36, ορίζεται πως γίνεται η Ένταξη των Πράξεων στα Προγράμματα και αναφέρεται ρητά ότι τα κριτήρια και οι διαδικασίες αξιολόγησης και επιλογής των πράξεων δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι διαφανή, εξασφαλίζουν την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία και των εμποδιζόμενων ατόμων, διασφαλίζουν την ισότητα των δύο φύλων και λαμβάνουν υπόψη το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων • Άρθρο 39 ρυθμίζονται τα θέματα των Διαχειριστικών Επαληθεύσεων • Άρθρο 42 προβλέπονται τα θέματα των Παρατυπιών, δημοσιονομικών διορθώσεων και ανακτήσεων • Άρθρο 50 προβλέπεται η λειτουργία Μηχανισμού Καταγγελιών για τη διασφάλιση υποβολής και καταχώρησης των καταγγελιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των Προγραμμάτων 2021-2027, η εξέτασή τους και καταχώρηση των πορισμάτων, η ανταλλαγή πληροφοριών και η διαβίβαση σχετικών εγγράφων • Άρθρο 53 ρυθμίζονται τα θέματα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα • Άρθρο 63 προβλέπονται Εξουσιοδοτικές διατάξεις, βάσει των οποίων εκδίδονται οι οριζόμενες στο νόμο Υπουργικές Αποφάσεις (ΥΑ) ή Αποφάσεις Περιφερειαρχών. Στις εξουσιοδοτικές διατάξεις ορίζονται και οι αποφάσεις : 	<ul style="list-style-type: none"> – ΥΑ για τον καθορισμό του σκοπού και των αρμοδιοτήτων των διαχειριστικών αρχών των Προγραμμάτων, την εσωτερική τους διάρθρωση σε οργανικές μονάδες και την κατανομή των αρμοδιοτήτων σε αυτές – ΥΑ ή απόφαση Περιφερειάρχη για τον ορισμό Ενδιάμεσου Φορέα για την εκτέλεση καθηκόντων της διαχειριστικής αρχής Προγράμματος, υπό την εποπτεία αυτής για την εφαρμογή του άρθρου 13 – ΥΑ ή απόφαση Περιφερειάρχη για τη συγκρότηση των Επιτροπών Παρακολούθησης των Προγραμμάτων του άρθρου 29 – ΥΑ για τον καθορισμό της διαδικασίας υποβολής και εξέτασης των ενστάσεων των δικαιούχων πράξεων Προγραμμάτων επί των αιτήσεων ένταξής τους στα αντίστοιχα Προγράμματα, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 36 – ΥΑ για τον προσδιορισμό των διαδικασιών επαλήθευσης και ελέγχων, των αντίστοιχων οργάνων, τις διαδικασίες έγκρισης εκθέσεων, τις διαδικασίες και προθεσμίες υποβολής αντιρρήσεων, τις διαδικασίες και τα όργανα έγκρισης διορθώσεων, τη διαδικασία ανάκτησης των αχρεωστήτως ή παρανόμων καταβληθέντων ποσών, τα κριτήρια και οι κλίμακες εφαρμογής των κατ' αποκοπή δημοσιονομικών διορθώσεων και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή των άρθρων 39 και 42 • Άρθρο 65 ρυθμίζονται ειδικά θέματα για τη διάρθρωση Ειδικών Υπηρεσιών, ενώ στην παρ. 18 ορίζεται η σύσταση στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων Αυτοτελές Γραφείο Υπεύθυνου Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Data Protection Officer – DPO/ΕΣΠΑ), σύμφωνα με τον Καν. 679/216 και τον ν. 4624/2019 (Α' 137), για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διακινούνται μέσω των πληροφοριακών συστημάτων ΟΠΣ, ΟΠΣΚΕ και ΠΣΣΚΕΗ, σύμφωνα με το άρθρο 53 του νόμου.

Πηγή: Επεξεργασία Ν. 4914/2022 από ΕΥΘΥΠΣ

Σκοπός της συνεργασίας, στο πλαίσιο της εφαρμογής αφενός του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφετέρου της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ισχυροποίηση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στην ΕΕ, είναι:

- να διασφαλισθεί η συμβατότητα του κανονιστικού και διαχειριστικού εθνικού πλαισίου σχεδιασμού, υλοποίησης και εφαρμογής των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από ενωσιακούς πόρους με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και τις αντίστοιχες ρυθμίσεις που προβλέπονται για τον Χάρτη στον Κανονισμό περί Κοινών Διατάξεων. Το πλαίσιο αυτό κατ' ελάχιστο αφορά:
  1. στον Νόμο 4914/2022 για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027
  2. στις Υπουργικές Αποφάσεις που προβλέπονται στον Νόμο και εξειδικεύουν τους κανόνες εφαρμογής των Ευρωπαϊκών Ταμείων (κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027, έλεγχοι νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων έργων (πράξεων) ΕΣΠΑ 2021-2027 από τις Αρχές/ φορείς Διαχείρισης, διαδικασίες ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης των πράξεων, διαδικασίες δημοσιονομικών διορθώσεων και ανακτήσεων κ.α.)
  3. στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου και στο σχετικό Εγχειρίδιο Διαδικασιών του.
- να υποστηριχθεί το προσωπικό των Υπηρεσιών του ΕΣΠΑ και όλων των συνεργαζόμενων φορέων και δικαιούχων στον σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων που συνάδουν με τον Χάρτη, μέσα από ενέργειες ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και κατάρτισης
- να διευκολυνθεί η παρακολούθηση της εφαρμογής του σχετικού οριζόντιου «αναγκαίου πρόσφορου όρου» καθόλη την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 με την ανάπτυξη κατάλληλων εργαλείων
- να διασφαλισθεί η κατάλληλη και αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση των φορέων θεμελιωδών δικαιωμάτων στις Επιτροπές Παρακολούθησης των προγραμμάτων της νέας ΠΠ, όταν αυτά εγκριθούν και ενεργοποιηθούν.

Το αντικείμενο της συνεργασίας καθορίζεται ως εξής:

- Κατά την φάση του σχεδιασμού και προγραμματισμού, όπως ξεκίνησε με την εκπόνηση του ΕΣΠΑ και όπως αναμένεται να ολοκληρωθεί με την έγκριση των Προγραμμάτων και τη θέση σε ισχύ του νέου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, η διασφάλιση ότι οι απαιτήσεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνονται υπόψη κατά την κανονιστική διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου (βλ. προηγούμενα σημεία 1 έως 3) και
- Κατά την ενεργοποίηση και υλοποίηση των Προγραμμάτων και της εφαρμογής του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) καθ' όλη την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σε:
  - ο παρακολούθηση των εξελίξεων της νομοθεσίας, των στρατηγικών και καλών πρακτικών που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την εφαρμογή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο με σκοπό τη διαμόρφωση προτάσεων για την διαχειριστική ενσωμάτωση και εφαρμογή του σε όλα τα επίπεδα και φάσεις υλοποίησης των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 και την εκπαίδευση των αρχών σχεδιασμού, διαχείρισης και υλοποίησης αυτών

- ο εξέταση και επίλυση σχετικών ζητημάτων που ενδέχεται να προκύψουν κατά την υλοποίηση
- ο διαμόρφωση προτάσεων για την εξειδίκευση της εφαρμογής του Χάρτη σε όλα τα επίπεδα και φάσεις υλοποίησης των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027, όπως επιβάλλουν οι Κανονισμοί των ΕΔΕΤ
- ο διαμόρφωση σχετικών προτάσεων για την τροφοδότηση ή/ και προσαρμογή Διαδικασιών του ΣΔΕ και για την έκδοση οδηγιών, οδηγιών, εγκυκλίων και λοιπών εργαλείων προς ενημέρωση, εκπαίδευση και επίλυση τυχόν προβλημάτων που διαπιστώνονται
- ο διαχείριση περιπτώσεων μη συμμόρφωσης ή/και καταγγελιών σχετικά με τον Χάρτη, σε πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ
- ο σχεδιασμό και υλοποίηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για την εφαρμογή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ στις Αρχές/ φορείς που διαχειρίζονται και υλοποιούν συγχρηματοδοτούμενα έργα.

Επίσης, στο πλαίσιο εκπλήρωσης του 3^{ου} κριτηρίου του ΑΟ (όμοιο με το 3^ο κριτήριο και του ΟΑΟ 4 για τα ΑμεΑ) ξεκίνησε η συνεργασία της ΕΑΣ με τον Συνήγορο του Πολίτη για την διαχείριση καταγγελιών και παραπόνων που αφορούν τις συγχρ/νες πράξεις.

Η θετική αυτοαξιολόγηση εστάλη πρώτη φορά στην Ευρ.Επ στις 23/06/2021. Ακολούθησε ένας χρόνος με εκτενή συνεργασία με το αρμόδιο στέλεχος της γεωγραφικής μονάδας στην Dg Empl, αποστολή απαντήσεων σε αιτήματα συμπληρωματικής πληροφόρησης και τηλεδιασκέψεις με όλους τους εμπλεκόμενους. Στις 10/06/2022 απεστάλη η τελική έκδοση αυτοαξιολόγησης και στις 16/06/2022 λάβαμε την παροχή σύμφωνης γνώμης της Ευρ. Επιτροπής.

Έκτοτε, έχει ξεκινήσει η διαβούλευση της ΕΥΘΥ με την ΕΕΔΑ επί των σχεδίων των νέων διαδικασιών και εντύπων του ΣΔΕ. Στις εκτελεστικές εγκριτικές αποφάσεις των Προγραμμάτων 2021-2027 αποτυπώθηκε ο ΑΟ ως εκπληρωμένος.

Ο ΑΟ συμπληρώθηκε στον πίνακα 12 της πλειοψηφίας των Προγραμμάτων και εκπληρώθηκε ως ακολούθως.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Σύμφωνα με ενημέρωση από την Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης και Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ) δεν υφίσταται κάποια αλλαγή που να επηρεάζει αρνητικά τους όρους εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου. Τουναντίον, από τον Ιούνιο 2023 ολοκληρώθηκε το **Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου** για την υλοποίηση των προγραμμάτων της νέας ΠΠ 2021-2027, αναρτήθηκε στην πλατφόρμα SFC και κοινοποιήθηκε στις ΔΑ.

Οι ρυθμίσεις που διασφαλίζουν τη συμμόρφωση των Προγραμμάτων που στηρίζονται από τα Ταμεία και την υλοποίησης τους με τις σχετικές διατάξεις του Χάρτη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (κριτήριο κοινό και στον ΟΑΟ 4 σχετικά με τις διατάξεις της Σύμβασης των ΗΕ για τα ΑμεΑ) συγκεντρώνονται και αποτυπώνονται και σε ξεχωριστή (επί τούτου) επιστολή της ΕΥΘΥΠΣ (α.π. 23.02.2024/3727) προς τις ΔΑ.

Λειτουργική Περιοχή Ι «Επιλογή και έγκριση Πράξεων»:

ΔΙ 1: Έκδοση πρόσκλησης για υποβολή προτάσεων

Η **Πρόσκληση υποβολής προτάσεων** (Ε.Ι.1_2) διαμορφώνεται κατάλληλα ώστε να διασφαλίζονται οι αρχές και τα δικαιώματα του ΧΘΔ, ιδίως η τήρηση της πρόσβασης στα έγγραφα, η χρηστή διαχείριση, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, η ισότητα απέναντι στο νόμο, η απαγόρευση διακρίσεων, η ισότητα ανδρών και γυναικών, η ένταξη ατόμων με αναπηρία, η προστασία του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό στην πρόσκληση προβλέπονται ξεχωριστές αναφορές στη δυνατότητα υποβολής και εξέτασης ενστάσεων και στα προσωπικά δεδομένα, ενώ ειδικά σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία ο δικαιούχος καλείται να περιγράψει το τρόπο που η πράξη συνεισφέρει στα άτομα με αναπηρία (Βελτίωση προσβασιμότητας και ενεργός ένταξη).

Στην πρόσκληση περιλαμβάνεται επίσης Παράρτημα (**Παράρτημα II**) με τις υποχρεώσεις του δικαιούχου με τις οποίες ενημερώνεται ότι οφείλει μεταξύ άλλων «*Να τηρεί την Κοινοτική και Εθνική Νομοθεσία κατά την εκτέλεση της πράξης και ιδίως όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, την αειφόρο ανάπτυξη, τις κρατικές ενισχύσεις, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, τη μη διάκριση, την προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρίες, λαμβάνοντας υπόψη το ΧΘΔ.*»

Για την ενημέρωση του δικαιούχου στα συνοδευτικά έγγραφα της Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων (Ε.Ι.1_2) **περιλαμβάνονται Οδηγίες (Πίνακας) για τη συμμόρφωση των πράξεων με τον ΧΘΔ της ΕΕ** (Ο.Ι.1_2) που παρουσιάζουν το σύνολο των άρθρων του ΧΘΔ και τα σχετικά ερωτήματα που πρέπει να απαντώνται. Ο πίνακας αυτός είναι ο ίδιος με την Υποστηρικτική Λίστα στην Αξιολόγηση και Επιλογή των προτάσεων και στην Επαλήθευση των πράξεων βάσει του ΧΘΔ στην οποία γίνεται αναφορά στη Διαδικασία της αξιολόγησης. Στόχος του πίνακα είναι να λαμβάνει γνώση ο δικαιούχος για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει να τηρεί κατά την υλοποίηση της πράξης και στις οποίες γίνεται αναφορά σε άλλα έντυπα, καθώς και να χρησιμεύει ως εργαλείο των Διαχειριστικών Αρχών (ΔΑ) προκειμένου να διενεργούν μια εκ των προτέρων αυτό-αξιολόγηση ως προς τη συμμόρφωση των δράσεων της εκάστοτε πρόσκλησης με το ΧΘΔ της ΕΕ.

Στο **Τεχνικό Δελτίο Πράξης (ΤΔΠ)** (Ε.Ι.1_4):

- στο Τμήμα Δ: Φυσικό αντικείμενο, στην ενότητα «Περιγραφή ενσωμάτωσης οριζόντιων πολιτικών στην πράξη» ο δικαιούχος καλείται να περιγράψει το τρόπο με τον οποίο η πρότασή/πράξη του διασφαλίζει την:
  - ο Προάσπιση και προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.
  - ο Αποτροπή κάθε διάκρισης λόγω φύλου, φυλής, εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού.
  - ο Διασφάλιση της προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρία.
  - ο Αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και διασφάλιση της προώθησης των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας, απόδοσης πόρων, μετριασμού κλιματικής αλλαγής και προστασίας βιοποικιλότητας όπου εφαρμόζεται.
- Στο ΤΔΠ περιλαμβάνεται επίσης Υπεύθυνη Δήλωση Νόμιμου Εκπροσώπου Δικαιούχου στην οποία ο δικαιούχος επιβεβαιώνει ότι έχει λάβει γνώση των υποχρεώσεων του αναφορικά με τον ΧΘΔ των καθώς το πεδίο (στ) προβλέπει ότι «Έχω λάβει γνώση των υποχρεώσεων που πρέπει να τηρήσω στο πλαίσιο της υλοποίησης της υποβαλλόμενης πρότασης όπως αυτές προκύπτουν από το ΧΘΔ της ΕΕ και βεβαιώνω ότι η προτεινόμενη πράξη δεν καταστρατηγεί και δεν είναι ασύμβατη με κανένα από τα αναφερόμενα στο ΧΘΔ της ΕΕ, όπως αυτά αναφέρονται αναλυτικά στον «Πίνακα για τη συμμόρφωση των πράξεων με το ΧΘΔ της ΕΕ» που περιλαμβάνεται στην Πρόσκληση».

ΔΙ 2 Επιλογή και έγκριση πράξης

Κατά την επιλογή και έγκριση πράξεων λαμβάνονται υπόψη οι αρχές και τα δικαιώματα του ΧΘΔ, σύμφωνα και με τα αναφερόμενα στις «Οδηγίες για την αξιολόγηση των προτάσεων» (Ο.Ι.1_1), δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στα εξής δικαιώματα/ αρχές του Χάρτη: προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, επιχειρηματική ελευθερία, ιδιοκτησία, ισότητα απέναντι στον νόμο, απαγόρευση των διακρίσεων, ισότητα ανδρών και γυναικών, ένταξη ατόμων με αναπηρίες, οικογενειακή και επαγγελματική ζωή, προστασία του περιβάλλοντος, πρόσβαση στις υπηρεσίες οικονομικού ενδιαφέροντος, προστασία του καταναλωτή, χρηστή διοίκηση, πρόσβαση στα έγγραφα.

Στις **Οδηγίες για την αξιολόγηση των προτάσεων** (Ο.Ι.1_1), προβλέπονται τα κάτωθι on/off κριτήρια που στοχεύουν στον έλεγχο της εκπλήρωσης των εν λόγω Οριζόντιων Αναγκαίων Όρων:

- ο Τήρηση θεσμικού πλαισίου πλην δημοσίων συμβάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τον ΧΘΔ της ΕΕ..*
- ο Προάσπιση και προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Εξετάζεται εάν η προτεινόμενη πράξη έχει διαφορετικό αντίκτυπο στις γυναίκες και στους άντρες.*
- ο Αποτροπή κάθε διάκρισης λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.*
- ο Εξασφάλιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία. Για την εξειδίκευση του κριτηρίου αυτού επισυνάπτεται στις Οδηγίες για την αξιολόγηση των προτάσεων (Ο.Ι.1_1), σχετικό Παράρτημα (Παράρτημα II για την εξειδίκευση του κριτηρίου αξιολόγησης «Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία») που αποτελεί το κύριο έντυπο του ΣΔΕ για το σεβασμό του Οριζόντιου Αναγκαίου Όρου 3 και διαμορφώθηκε σε στενή συνεργασία της ΕΥΘΥΠΣ με την ΕΣΑμεΑ.*

Υπενθυμίζεται ότι δεν μπορεί να ενταχθεί πράξη η οποία συμβάλλει αρνητικά έστω και σε ένα από τα παραπάνω κριτήρια, ενώ για την αξιολόγηση και επιλογή των προτάσεων προβλέπεται η χρήση της Υποστηρικτικής Λίστας στην Αξιολόγηση και Επιλογή των προτάσεων.

Στις επιλεγμένες προτάσεις, η υποχρέωση τήρησης κοινοτικών και εθνικών κανόνων υπενθυμίζεται στο δικαιούχο στην **Απόφαση Ένταξης (Ε.Ι.2_5)** όπου στο **Παράρτημα Ι Υποχρεώσεις Δικαιούχων** απαιτείται: «Να τηρεί την Κοινοτική και Εθνική Νομοθεσία κατά την εκτέλεση της πράξης και ιδίως όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, την αειφόρο ανάπτυξη, τις κρατικές ενισχύσεις, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, τη μη διάκριση, την προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρίες, λαμβάνοντας υπόψη το ΧΘΔ».

Λειτουργική Περιοχή II «Παρακολούθηση και Επαλήθευση Πράξεων

Διαδικασία II.1 Παρακολούθηση προόδου

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης της προόδου της πράξης, καθώς η ΔΑ/ΕΦ ελέγχει πιθανή απόκλιση από τους όρους της απόφασης ένταξης και προτείνει διορθωτικά μέτρα λαμβάνει υπόψιν τις οδηγίες της Υποστηρικτικής Λίστας στην αξιολόγηση και επιλογή των προτάσεων και στην επαλήθευση των πράξεων βάσει του ΧΘΔ που προβλέπουν ότι: «ο χειριστής .... κατά την παρακολούθηση της προόδου της πράξης ή/και στην επαλήθευση αυτής προβαίνει στην ανάληψη διορθωτικών μέτρων, τα οποία ο δικαιούχος οφείλει να τα εφαρμόσει, εντός τεθείσας προθεσμίας. Στην περίπτωση που ο δικαιούχος

δεν εφαρμόσει τα διορθωτικά μέτρα, δηλαδή δεν συμμορφώνεται ως προς την άρση παραβίασης κάποιου δικαιώματος, καταλογίζονται δημοσιονομικές διορθώσεις ή/και επιβάλλονται και ανακτήσεις αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών.»

Διαδικασία II.8 «Επιτόπια Επαλήθευση»

Στη **Λίστα II. 8 Επιτόπια Επαλήθευση** που χρησιμοποιεί η ΔΑ προβλέπονται τα εξής δύο ερωτήματα:

- ο 7.1 Τηρούνται οι οριζόντιες πολιτικές (π.χ. ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, αποτροπή διάκρισης, διασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία, κλπ) με βάση τα αναγραφόμενα στο σχετικό πεδίο του ΤΔΠ «ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΞΗ» και στο φύλλο αξιολόγησης της πράξης (2η ομάδα κριτηρίων);
- ο 7.2 Κατά την επιτόπια επαλήθευση υπήρξε ένδειξη/υπόνοια μη συμμόρφωσης σε κάποιο (α) θεμελιώδες/η δικαίωμα(τα), όπως αυτά αποτυπώνονται στις "Οδηγίες για τη συμμόρφωση πράξεων με ΧΘΔ (Ο.Ι.1_2)".

Στην **Έκθεση επιτόπιας επαλήθευσης** (Αντικείμενο Επιτόπιας Επαλήθευσης «Ως προς τις οριζόντιες πολιτικές / Θεμελιώδη δικαιώματα») περιγράφονται τα αποτελέσματα της εξέτασης της τήρησης των οριζόντιων πολιτικών (π.χ. ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, αποτροπή διάκρισης διασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία, κλπ.) με βάση τα αναγραφόμενα στο σχετικό πεδίο του ΤΔΠ «Περιγραφή ενσωμάτωσης οριζόντιων πολιτικών από την πράξη» και του φύλλου αξιολόγησης της πράξης (2η ομάδα κριτηρίων). Επιπλέον, εάν ο χειριστής της πράξης έχει ένδειξη/υπόνοια μη συμμόρφωσης σε κάποιο (α) θεμελιώδες/η δικαίωμα(τα), όπως αυτά αποτυπώνονται στις "Οδηγίες για τη συμμόρφωση πράξεων με ΧΘΔ (Ο.Ι.1_2)", γίνεται καταγραφή σε αυτό το πεδίο.

Σημειώνεται ότι η συμμόρφωση με τον ΧΘΔ εξετάζεται κατά την αξιολόγηση και επιλογή των πράξεων. Εάν κατά την επιτόπια επαλήθευση, το όργανο επαλήθευσης εντοπίσει ένδειξη μη συμμόρφωσης, συμβουλευεται την "Υποστηρικτική Λίστα στην αξιολόγηση και επιλογή των προτάσεων και στην επαλήθευση των πράξεων βάσει του ΧΘΔ", προκειμένου να καταλήξει στο δικαίωμα/τα που εκτιμά ότι αφορά η υπόνοια/ένδειξη της μη συμμόρφωσης. Στην περίπτωση που ο δικαιούχος δεν εφαρμόσει τα διορθωτικά μέτρα, δηλαδή δεν συμμορφωθεί ως προς την άρση παραβίασης κάποιου δικαιώματος, καταλογίζονται δημοσιονομικές διορθώσεις ή/και επιβάλλονται και ανακτήσεις αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών.

Διαδικασία II.11 Ολοκλήρωση Πράξης

Στη Διαδικασία Ολοκλήρωσης η Διαχειριστική Αρχή ελέγχει ότι η πράξη έχει εκτελεστεί σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές που περιγράφονται στο ΤΔΠ και διασφαλίζουν την προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία. Εφόσον προβλέπονται ενέργειες για την εξασφάλιση προσβασιμότητας, ελέγχεται το περιεχόμενο και η τεκμηρίωση του πεδίου Δ9 του ΤΔΠ ολοκλήρωσης που υποβάλλει ο Δικαιούχος.

Λειτουργική Περιοχή VIII «Διαχείριση κινδύνων»

ΔVIII 3: Υποδοχή και Εξέταση Καταγγελιών

Το εθνικό σημείο υποδοχής καταγγελιών που αφορούν σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα/ έργα είναι η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ), η οποία αποτελεί την Υπηρεσία που έχει αναλάβει τον εθνικό συντονισμό για θέματα απάτης στην Ελλάδα (Anti-fraud Coordination Service/AFCOS).

Ανεξάρτητα από το ποιος διερευνά τις καταγγελίες σχετικά με το ΧΘΔ και τα άτομα με αναπηρία, η ΔΑ λαμβάνει το οριστικό πόρισμα και **έχει την ευθύνη να ενημερώνει την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος** σχετικά:

- ο με τον αριθμό και την πορεία εξέτασης των καταγγελιών για πράξεις του Προγράμματός της με ειδική αναφορά σε αυτές που σχετίζονται με τα θεμελιώδη δικαιώματα, αλλά και με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες,*
- ο τα αποτελέσματα της διερεύνησής τους από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στη διαχείριση των καταγγελιών, καθώς και*
- ο τις ενέργειες που έχουν αναληφθεί σε συνέχεια των οριστικών αποτελεσμάτων διερεύνησης,*
- ο και για το σκοπό αυτό συντάσσει συνοπτική αναφορά με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από το αρχείο καταγγελιών που τηρεί.»*

Για την υποδοχή και εξέταση καταγγελιών που αφορούν είτε το ΧΘΔ είτε τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες έχουν συμπεριληφθεί δύο ειδικά πεδία στο **Αρχείο Καταγγελιών** της ΔΑ (**E.VIII.3_1**) το οποίο αποτελεί τον πίνακα καταγραφής των καταγγελιών που τηρεί η ΔΑ. Αυτά είναι τα πεδία:

- (27) Η καταγγελία αφορά σε παραβίαση αρχών ή δικαιωμάτων του ΧΘΔ.*
- (28) Η καταγγελία σχετίζεται με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.*

Επιπλέον, σε απάντηση αιτήματός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (20.12.2023) αναφορικά με τους οριζόντιους αναγκαίους όρους 3 και 4 και ειδικότερα την εφαρμογή των δύο κοινών κριτηρίων τους που συνδέονται με το ΣΔΕ, δεσμευθήκαμε (29.12.2023) και ενημερώθηκαν προς τούτο οι ΔΑ μέσω της από 23.02.2024 επιστολής πως:

- στην επόμενη Επιτροπή Παρακολούθησης των Προγραμμάτων 2021-2027, η ΕΥΘΥΠΣ θα παρουσιάσει όλες τις ρυθμίσεις που έχουν ενσωματωθεί στο ΣΔΕ για την εφαρμογή της Χάρτας των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και της Σύμβασης των ΗΕ για τα ΑμεΑ
- στο 2024, η ΕΥΘΥΠΣ θα υλοποιήσει εκπαίδευση των στελεχών των ΔΑ όλων των Προγραμμάτων των Ταμείων με αντικείμενο το ΣΔΕ 2021-2027. Στο πλαίσιο αυτό συνεργάζεται ήδη με την ΕΕΔΑ προκειμένου να ενσωματώσει στο πρόγραμμα της εκπαίδευσης και ενότητα με θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων της Αρχής, ενώ έχει απευθυνθεί και προς τις ΔΑ για συλλογή σχετικών ερωτημάτων.

Πίνακας 12 Οριζόντιου Αναγκαίου Όρου 3 «Αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων»

Εφαρμόζονται αποτελεσματικοί μηχανισμοί για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ο Χάρτης»), οι οποίοι περιλαμβάνουν::

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
1. Ρυθμίσεις οι οποίες διασφαλίζουν τη συμμόρφωση των προγραμμάτων που στηρίζονται από τα Ταμεία και τη υλοποίησης τους με τις σχετικές διατάξεις του Χάρτη	<ul style="list-style-type: none"> – Σχεδιασμός ΕΣΠΑ & Προγραμμάτων 2021-2027 – Διαβουλεύσεις Προγραμμάτων – Νόμος 4914/2022 για τη «Διαχείριση, έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2024, ...». – Δήλωση Πολιτικής για το σεβασμό των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων – Μνημόνιο Συνεργασίας ΕΑΣ / ΕΕΔΑ – Ν. 4780/2021 «Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου...» 	<p>Ρυθμίσεις τήρησης του ΧΘΔ σε:</p> <p>Προγρ/σμός: εταιρική σχέση, διαβούλευση με κοινων.εταίρους, εγκύκλιοι με μνεία τήρησης οριζόντιων αρχών ΚΚΔ & Χάρτη. Επικοινωνία με ΕΕΔΑ, Συνήγορο Πολίτη, FRA</p> <p>ΣΔΕ: αρμοδιότητες ΔΑ/ΕΦ, μέλη ΕπΠα, ένταξη & υλοποίηση πράξεων, χειρισμό καταγγελιών & προσωπικά δεδομένα που διασφαλίζουν τήρηση ΧΘΔ: αρχή ίσης μεταχείρισης & μη διάκρισης, προστασία προσωπικών δεδομένων, δικαίωμα προσφυγής</p> <p>Εφαρμογή: σχεδιασμός ΣΔΕ, εφαρμογή & κατάρτισεις αρχών/φορέων για ΘΔ υποστηρίζονται συμβουλευτικά από ΕΕΔΑ. Με κατάρτισεις & χρήση οδηγιών & σημείων ελέγχου, οι ΔΑ/ΕΦ διασφαλίζουν την τήρηση ΧΘΔ σε:</p> <ul style="list-style-type: none"> – προσκλήσεις: τήρηση αρχών διαφάνειας, ίσης μεταχείρισης – αξιολόγηση πράξεων: on/off κριτήρια τήρησης θεσμικού πλαισίου – υλοποίηση πράξεων: εξέταση τήρησης ΧΘΔ με λίστα επαληθεύσεων & σημεία ελέγχου – δικαίωμα αναφοράς: μέσω ενστάσεων, αντιρρήσεων, προσφυγών & πρόσβασης σε αμερόληπτο δικαστήριο – προστασία προσωπικών δεδομένων: εποπτεία DPO ΕΣΠΑ – μη συμμόρφωση με ΘΔ : λήψη διορθωτικών μέτρων - δημοσιονομική διόρθωση ή & ανάκτηση <p>Προβλέπεται έλεγχος ΘΔ από Αρχή Ελέγχου στο ΣΔΕ (σημεία ελέγχου, κατευθύνσεις σε ελεγκτές).</p>

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα	Αιτιολόγηση
2. Ρυθμίσεις περί υποβολής εκθέσεων προς την επιτροπή παρακολούθησης όσον αφορά περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τον Χάρτη πράξεων οι οποίες στηρίζονται από τα Ταμεία και καταγγελίες σχετικά με τον Χάρτη που υποβάλλονται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις κατά το άρθρο 69 παράγραφος 7.	Βλ. στο https://www.espa.gr/el/Pages/SDE_Diadikasies.aspx την «ΔVIII_3 Υποδοχή και Εξέταση Καταγγελιών» στο κεφ. <i>ΛΠ.VIII: Διαχείριση κινδύνων</i>	<p>Εθνική Αρχή υποδοχής καταγγελιών είναι η Ελληνική AFCOS/ ΕΑΔ. Η ΕΑΔ εξετάζει τις εισερχόμενες καταγγελίες και αποφαινεται για το χειρισμό τους. Εφόσον, κρίνει ότι πρέπει να διερευνηθεί μία καταγγελία σχετικά με τον ΧΘΔ την παραπέμπει σε αρμόδια εθνική αρχή έρευνας (Συνήγορο του πολίτη, δικαστικές αρχές, κα) ή στη ΔΑ.</p> <p>Η ΔΑ εξετάζει αναλυτικά με λίστα σημείων ελέγχου. Αν διαπιστωθεί παράβαση του Χάρτη, ακολουθεί χειρισμός αντίστοιχος μίας παρατυπίας, δηλ. λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα στο πλαίσιο του ΣΔΕ και γίνεται ανακοίνωση στην ΕΕ μέσω IMS. Συμβουλευτική υποστήριξη παρέχει η ΕΕΔΑ για τις ρυθμίσεις τήρησης του ΧΘΔ και καταρτίσεις σε ΕΑΔ και αρχές του ΣΔΕ.</p> <p>Η ΔΑ ενημερώνει την ΕπΠα, τουλάχιστον ετήσια, για μη συμμορφώσεις με τον ΧΘΔ που εντοπίζονται από την ΕΕΔΑ ή τις Αρχές του ΣΔΕ και για καταγγελίες για παραβάσεις του Χάρτη με σχετική αναφορά για:</p> <ul style="list-style-type: none"> – αριθμό & πορεία εξέτασης υποθέσεων – αποτελέσματα της διερεύνησής τους – διορθωτικές ενέργειες στο πλαίσιο του ΣΔΕ σε συνέχεια των οριστικών αποτελεσμάτων εξέτασης της υπόθεσης.

4. Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (UNCRPD) σύμφωνα με την απόφαση 2010/48/EK του Συμβουλίου (Εκπληρώνεται)

Ο ΑΟ αποτελεί εξέλιξη της σχετικής γενικής αιρεσιμότητας της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, ενώ για την αξιολόγηση της εκπλήρωσης του επισπεύδουσα είναι η DG Empl.

Η θετική αυτοαξιολόγηση του ΟΑΟ εστάλη πρώτη φορά στην Ευρ.Επ στις 02.08.2021. Ακολούθησαν περίπου δεκατέσσερις μήνες με εκτενή συνεργασία με το αρμόδιο στέλεχος της γεωγραφικής μονάδας στην Dg Empl, αποστολή απαντήσεων σε αιτήματα συμπληρωματικής πληροφόρησης και τηλεδιασκέψεις με όλους τους εμπλεκόμενους. Στις 25.10.2022 απεστάλη η τελική έκδοση αυτοαξιολόγησης μέσω της SFC δεδομένου ότι η εκπλήρωση του ΑΟ τελέστηκε μετά την έγκριση των Προγραμμάτων 2021-2027 του ΕΣΠΑ και ενεργοποιήθηκε η διαδικασία του άρθρου 15 (4). Στις 22.12.2022 λάβαμε την εγκριτική απόφαση του Γενικού Διευθυντή Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης της Ευρ. Επιτροπής.

Μέσα από την εντατική συνεργασία με το γραφείο του Υπ.Επικρατείας, οι απαιτήσεις του ΑΟ σχετικά με την ύπαρξη εθνικού πλαισίου που να διασφαλίζει την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Άτομα με Αναπηρία (**κριτήριο 1**) επιτυγχάνονται με την εφαρμογή του [Ν. 4488/2017](#), ΜΕΡΟΣ Δ «Κατευθυντήριες – Οργανωτικές Διατάξεις Υλοποίησης της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες» και το οριστικοποιημένο (κατόπιν δημόσιας διαβούλευσης) από τα τέλη του 2020 [Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα ΑμεΑ](#) (ΕΣΔ στο εξής).

Το ΕΣΔ αποτελεί οδικό χάρτη με πλαίσιο δράσεων σε 6 πυλώνες και 30 στόχους, με ορίζοντα υλοποίησης το 2023, καίτοι υπάρχουν έργα έως και το 2029. Το ΕΣΔ έχει δυναμικό χαρακτήρα και θα επικαιροποιείται. Αποτελεί οριζόντιο στρατηγικό κείμενο/ ομπρέλα συλλέγοντας τις σχετικές δράσεις απ' όλα τα Υπουργεία, θέτοντας κοινούς στόχους και μηχανισμό παρακολούθησης για την επίτευξη της *Προσβασιμότητας* τόσο στη δημόσια διοίκηση όσο και στον καθημερινό βίο των ενδιαφερόμενων πολιτών. Στην παρούσα φάση επικαιροποιείται και προβλέπεται να μετεξελιχθεί σε στρατηγικό κείμενο που θα καλύψει όλη την Προγραμματική περίοδο 2021-2027. Το ΕΣΔ, ως έχει μέχρι σήμερα, είναι αναρτημένο στον νέο ιστότοπο που δημιουργήθηκε amea.gov.gr καθώς και στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης στο <https://gsco.gov.gr/orizontia/> στην ενότητα των οριζόντιων σχεδίων δράσης.

Η πορεία υλοποίησής του ΕΣΔ παρακολουθείται από τον Συντονιστικό Μηχανισμό στην Κυβέρνηση που είναι στον Υπουργό Επικρατείας και από τη ΓΓ Συντονισμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης, με αξιοποίηση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Σύστημα (ΟΠΣ) του Κυβερνητικού Έργου MAZI. Το ΕΣΔ συνθέτει σε έναν ενιαίο στρατηγικό προγραμματισμό δράσεις Υπουργείων και φορέων που αναλύονται σε επιμέρους έργα με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, δείκτες παρακολούθησης, αξιολόγησης και υπεύθυνους υλοποίησης.

Ο Συντονιστικός Μηχανισμός λαμβάνει ετησίως εκθέσεις από τα Υπουργεία, δυνάμει των οποίων συντάσσεται η [ετήσια έκθεση](#) υλοποίησης του ΕΣΔ. Οι ετήσιες εκθέσεις των Υπουργείων τροφοδοτούν την επικαιροποίηση του ΕΣΔ, ενώ για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της κεντρικής παρακολούθησης, οι σχετικές δράσεις και τα έργα των Υπουργείων ενσωματώθηκαν στα οριστικά Ετήσια Σχέδια Δράσης των Υπουργείων. Έως σήμερα έχει ολοκληρωθεί ο καθορισμός [Σημείων Αναφοράς](#) σε όλη τη δημόσια διοίκηση (όπως προβλέπεται στον Νόμο) και το Πλαίσιο Προαγωγής που καθορίζει ο ν. 4488/2017 κατέθεσε εκθέσεις στην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία εν όψει της εξέτασης της χώρας στις 3 και 4/9/2019.

Ο Συντονιστικός Μηχανισμός στην Κυβέρνηση (ά. 69) έχει διακριτές αρμοδιότητες σε σχέση με αυτές του Κεντρικού Σημείου Αναφοράς (ά. 70), που είναι η Γενική Γραμματεία Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Ο Συντονιστικός Μηχανισμός βρίσκεται σε διαρκή διαβούλευση με την Εθνική Συνομοσπονδία των Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) ως τρίτοβάθμια αντιπροσωπευτική οργάνωση των ατόμων με αναπηρία αναφορικά με την υλοποίηση των έργων του ΕΣΔ και εν γένει της οριζόντιας πολιτικής για την αναπηρία. Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς στην εφαρμογή του ΕΣΔ διαβουλεύονται με την ΕΣΑμεΑ και τα μέλη της. Τα αποτελέσματα της παρακολούθησης και αξιολόγησης διατίθενται ετησίως στη δημοσιότητα, ενώ παράλληλα υποστηρίζεται η διοργάνωση δράσεων διαβούλευσης της πορείας εφαρμογής του ΕΣΔ. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι στην [παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης](#) της πορείας υλοποίησης του ΕΣΔ στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής προσεκλήθη και παρέστη και ο Πρόεδρος της ΕΣΑμεΑ. Επίσης, ο Πρόεδρος της ΕΣΑμεΑ συμμετέχει ως μέλος στην [Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας](#) (ΕΑΠ), το συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για θέματα προσβασιμότητας, η οποία συστάθηκε – σε υλοποίηση του Στόχου 2 του ΕΣΔ – με τον ν. 4780/2021, συγκροτήθηκε τον Μάιο 2021 με απόφαση του Πρωθυπουργού και είναι ήδη ενεργή. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της ΕΑΠ σύμφωνα με τον ανωτέρω νόμο είναι και να συνεργάζεται με τον Συντονιστικό Μηχανισμό στην Κυβέρνηση του άρθρου 69 του ν. 4488/2017, να υποβάλλει προτάσεις σχετικά με την υλοποίηση και αναθεώρηση του ΕΣΔ και να τον ενημερώνει για τις προτάσεις της.

Σύμφωνα με το άρθρο 68 παρ. 3. του 4488 «Νομοπαραγωγική διαδικασία, ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων και παραγωγή επίσημων στατιστικών για τα ΑμεΑ» : «*Η Ελληνική Στατιστική Αρχή και οι υπηρεσίες και φορείς που περιλαμβάνονται στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα αναπτύσσουν, παράγουν και διαδίδουν σύμφωνα με τις αρχές του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος και την κείμενη νομοθεσία επίσημες στατιστικές σχετικά με τα ΑμεΑ, καθώς και με τα εμπόδια που αυτά αντιμετωπίζουν κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Για τους σκοπούς του σχεδιασμού των ως άνω στατιστικών και της διάχυσης των παραγόμενων δεδομένων τελούν σε διαβούλευση με το Παρατηρητήριο για τα Θέματα Αναπηρίας της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.με Α.)*». Το [Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας](#) της ΕΣΑμεΑ λειτουργεί προς τον σκοπό αυτό με την δευτερογενή επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ, την έκδοση τακτικών [στατιστικών δελτίων](#) και [Ετήσιας Έκθεσης](#) για θέματα που αφορούν την αναπηρία.

Οι δείκτες που παρακολουθούνται από το Παρατηρητήριο αποτελούν ένα ολοκληρωμένο σύστημα παρακολούθησης και μέρος τους πρόκειται να ενσωματωθεί στο ΕΣΔ κατόπιν συνεργασίας με τον Συντονιστικό Μηχανισμό. Κεντρικό πυλώνα του πλαισίου παρακολούθησης αποτελεί το Ολοκληρωμένο Σύστημα Στατιστικών Δεικτών Παρακολούθησης των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία, όπως αυτά κατοχυρώνονται από την UNCPRD. Οι παράπλευρες ερευνητικές δράσεις του Παρατηρητηρίου βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση και τροφοδοτούν την ανάπτυξη του.

Αναφορικά με το **δεύτερο κριτήριο**, η ΕΑΣ αξιοποιώντας ανάλογη εμπειρία από την τρέχουσα ΠΠ (γενική αιρεσιμότητα αναπηρίας) έλαβε ήδη μέριμνα της εφαρμογής της Σύμβασης των ΗΕ στην προγραμματική φάση στο επίπεδο της κατάρτισης των εγγράφων προγραμματισμού (Εγκύκλιοι σχεδιασμού, εταιρική σχέση με διαβούλευση και αντιπροσωπευτική σύνθεση ομάδων σχεδιασμού, κείμενο ΕΣΠΑ με πρόβλεψη και σχετικού θεματικού δικτύου), στην εκπόνηση του Ν. 4914/2022 για τη «Διαχείριση, έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2024, ...», καθώς και την ανάπτυξη (που είναι σε εξέλιξη) του ΣΔΕ. Η τήρηση της εφαρμογής της Σύμβασης στην εφαρμογή των Ταμείων για την ΠΠ 2021-2027 πρέπει να αποδεικνύεται πως καλύπτει 3 διαδοχικές φάσεις, με επιμέρους ενέργειες οι οποίες θα εκτελούνται από συγκεκριμένους επισπεύδοντες φορείς (*παρόμοια μεθοδολογική προσέγγιση με οριζόντιο ΑΟ 3*).

Οι ρυθμίσεις που θα πραγματοποιηθούν με σκοπό την ενσωμάτωση των αρχών της μη διάκρισης και προσβασιμότητας των ΑμεΑ στο ΣΔΕ εντοπίζονται τόσο στις αρμοδιότητες των ΔΑ, ιδιαίτερα ως προς την αξιολόγηση και επιλογή πράξεων, στην σύνθεση (μέλη) των Επιτροπών Παρακολούθησης (συμπ. ΕΣΑμεΑ), όσο και στην υλοποίηση μέσα από τον σχεδιασμό των διαδικασιών του ΣΔΕ και τη συμβουλευτική υποστήριξη από την ΕΣΑμεΑ (σε σχετική [Ομάδα Εργασίας](#) σε επίπεδο ΕΑΣ). Με χρήση οδηγιών από ΕΣΑμεΑ και την υιοθέτηση των κατάλληλων σημείων ελέγχου, οι ΔΑ/ΕΦ θα διασφαλίζουν την προσβασιμότητα στις συγχρ/μενες πράξεις ιδίως μέσω:

- ΤΔΠ: πεδίο όπου συμπληρώνει ο δικαιούχος με ποιο τρόπο διασφαλίζει την προσβασιμότητα και αξιολογείται
- αξιολόγηση πράξεων: on/off κριτήριο για την προσβασιμότητα και εξειδίκευσή του στο Παράρτημα II
- υλοποίηση πράξεων: εξέταση προσβασιμότητας με λίστα επαληθεύσεων & σημεία ελέγχου
- μη συμμόρφωση: λήψη διορθωτικών μέτρων - δημοσιονομική διόρθωση ή & ανάκτηση
- Προβλέπεται έλεγχος σχετικά με την προσβασιμότητα από Αρχή Ελέγχου στο ΣΔΕ (σημεία ελέγχου).

Ενδεικτικά αναφέρεται πως η ΕΥΘΥ επεξεργάστηκε σε συνεργασία με την ΕΣΑμεΑ (επικαιροποίηση για την περίοδο 2021-2027) το Παράρτημα II που περιλαμβάνεται στον Οδηγό Αξιολόγησης για την ένταξη πράξεων, στον οποίο δίνονται κατευθύνσεις στις ΔΑ ως προς τη μεθοδολογία και τα κριτήρια αξιολόγησης που θα χρησιμοποιήσουν προκειμένου να αξιολογήσουν και επιλέξουν τις προς συγχρηματοδότηση πράξεις. Στο Παράρτημα II δίνονται οδηγίες σχετικά με το πώς θα εξεταστεί από τις ΔΑ το κριτήριο της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε διάφορους τύπους προτάσεων/πράξεων, όπως για προτάσεις/πράξεις που αφορούν στο φυσικό περιβάλλον και εξωτερικούς χώρους, στις κτιριακές υποδομές και υπαίθριους χώρους οικοπέδων, στις μεταφορές και υπηρεσίες, στα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα και παρατίθεται η σχετική νομοθεσία.

Στο προαναφερόμενο πλαίσιο εντάσσεται και η υπογραφή από τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ [Δήλωσης Πολιτικής](#) για το σεβασμό της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, στην οποία περιγράφεται το έργο που αναλαμβάνει η Γενική Γραμματεία για την τήρηση των αρχών και δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία κατά την εφαρμογή των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027.

Το κριτήριο 3, έχει συμφωνηθεί με την Ευρ.Επιτροπή πως καλύπτεται με τον τρόπο που αναφέρεται στο πλαίσιο εκπλήρωσης και του 3ου οριζόντιου αναγκαίου όρου για τον Χάρτη σε συνεργασία με ΕΥΘΥ. Επίσης Στην υποδοχή και εξέταση καταγγελιών θα λαμβάνεται εισροή και από την υπηρεσία της Ε.Σ.Α.μεΑ. "[Διεκδικούμε Μαζί](#)" που υποδέχεται, ενημερώνει, υποστηρίζει και ενδυναμώνει τα Άτομα με Αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους.

Διαβεβαίωση διαρκούς εκπλήρωσης ΑΟ (α. 15, παρ. 6)

Όπως προαναφέρεται, και άπτεται της εκπλήρωσης του 1ου κριτηρίου του ΟΑΟ 4, το ΕΣΔ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία υιοθετήθηκε από την Κυβέρνηση το 2020 με στόχο της Κυβέρνησης τη δέσμευση του κράτους σε έναν ενιαίο 'οδικό χάρτη' ο οποίος θα ανταποκρινόταν στις τελικές παρατηρήσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (2019). Η κρίσιμη χρονική περίοδος υλοποίησης των Στόχων συνέπιπτε με το διάστημα του τρέχοντος τότε κύκλου διακυβέρνησης, την περίοδο δηλαδή 2020-2023, για λόγους πολιτικής

ευθύνης και λογοδοσίας. Ωστόσο, όπως ρητά αναφέρεται και στο ΕΣΔ, ως χρονικός ορίζοντας της υλοποίησης των διαρκών δράσεων και διασφάλισης της συνέχειάς τους ορίστηκε η προγραμματική περίοδος 2021-2027. Η εκπόνηση της **νέας Εθνικής Στρατηγικής 2024-2030** έχει δρομολογηθεί τυπικά και ουσιαστικά από τα τέλη του 2023 και έχει παρασχεθεί όλη η σχετική ενημέρωση στην Ευρ. Επιτροπή από την ΕΥΣΣΑΕ (αλληλογραφία 29-12-2023).

Η Εθνική Στρατηγική αποτελεί ένα ακόμη βήμα στην κατεύθυνση των ουσιαστικών μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση των πολιτικών για τα ΑμεΑ και προβλέπεται να ενσωματώνει τις δεσμεύσεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (2020), βέλτιστες πρακτικές από την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα δικαιώματα των ΑμεΑ (2021-2030), καθώς και συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ΑμεΑ. Εγγυάται τη συνέχεια και τη διαρκή διεύρυνση και βελτίωση εμβληματικών δράσεων που ολοκληρώθηκαν κατά την περίοδο 2020-2023, όπως ο Προσωπικός Βοηθός, η Εθνική Πύλη για την Αναπηρία, η καταγραφή και υλοποίηση βελτιώσεων προσβασιμότητας κτηρίων δημοσίου ενδιαφέροντος σε όλη την επικράτεια, και πρόκειται να εισάγει νέες μεταρρυθμίσεις με έμφαση στην εξάλειψη εμποδίων και στην πληρέστερη προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

Η εκπόνηση της Εθνικής Στρατηγικής πραγματοποιείται σε συνεργασία με **τεχνική επιτροπή**/ομάδα εργασίας ([ΑΔΑ: 95ΨΜ46ΜΓΨ7-0ΤΛ](#)) που αποτελείται από εκπροσώπους του Συντονιστικού Μηχανισμού, από υπηρεσιακά στελέχη του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, του Υπουργείου Υγείας, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του Υπουργείου Δικαιοσύνης καθώς και εκπροσώπους της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία και της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας.

Έχει ήδη προηγηθεί διαβούλευση με την Εθνική Συνομοσπονδία των Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), τις δευτεροβάθμιες οργανώσεις-μέλη της ΕΣΑμεΑ και αθλητικές ομοσπονδίες ατόμων με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις και ενώ είχε αρχικά προγραμματιστεί η παρουσίαση του σχεδίου της από τον Υπουργό Επικρατείας κ. Παπασταύρου στο Υπουργικό Συμβούλιο του Φεβρουαρίου 2024, λόγω έκτακτης αλλαγής στον προγραμματισμό του νομοθετικού έργου της Κυβέρνησης, δεν κατέστη δυνατό να παρουσιασθεί και ως εκ τούτου να τεθεί σε δημόσια διαβούλευση την 01-03-2024. Ο σχεδιασμός της Προεδρίας της κυβέρνησης είναι το σχέδιο της Εθνικής Στρατηγικής να παρουσιαστεί στο Υπουργικό Συμβούλιο του Μαρτίου (27/03) και ακολούθως να αναρτηθεί σε δημόσια διαβούλευση. Η διαβούλευση προγραμματίζεται να διαρκέσει δύο (2) εβδομάδες, κατά τα ισχύοντα για τα νομοσχέδια (παράγραφος 2 του άρθρου 61 του ν. 4622/2019). Θα παρέχεται η δυνατότητα σχολιασμού κάθε υποκεφαλαίου της Εθνικής Στρατηγικής, καθώς και αξιοποίησης της φόρμας επικοινωνίας με τον Συντονιστικό Μηχανισμό στο www.amea.gov.gr.

Παράλληλα με την νέα στρατηγική, έχει ήδη δρομολογηθεί η νομοπαρασκευαστική διαδικασία για την τροποποίηση του ν. 4488/2017, σε διαβούλευση με το αναπηρικό κίνημα και κάθε αρμόδιο φορέα, με αντικείμενο την οργανωτική διάρθρωση και την αναβάθμιση της λειτουργίας του Συντονιστικού Μηχανισμού και των Επιμέρους Σημείων Αναφοράς με αξιοποίηση των εργαλείων και διαδικασιών κεντρικού συντονισμού και παρακολούθησης που προβλέπει ο ν. 4622/2019, καθώς και της προσβάσιμης (AAA) διαδικτυακής πύλης amea.gov.gr.

Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης συνεργάζεται με τον Συντονιστικό Μηχανισμό του ν. 4488/2017 στο πλαίσιο της παρακολούθησης υλοποίησης των [Ετήσιων Σχεδίων Δράσης των Υπουργείων](#), στα οποία, από το 2024 και εξής ενσωματώνονται οι

δράσεις που εξειδικεύουν την Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία κατά τον λόγο αρμοδιότητας του κάθε Υπουργείου.

Αναφορικά με τα κριτήρια 2 και 3, σύμφωνα με πρόσφατη ενημέρωση από την Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης και Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ) δεν υφίσταται κάποια αλλαγή που να επηρεάζει αρνητικά τους όρους εκπλήρωσης του Αναγκαίου Όρου. Στο αντίστοιχο τμήμα του Οριζόντιου Αναγκαίου Όρου 3 αποτυπώνονται αναλυτικά όλες οι ρυθμίσεις στο **ΣΔΕ** που διασφαλίζουν τη συμμόρφωση των Προγραμμάτων που στηρίζονται από τα Ταμεία και την υλοποίησή τους με τις σχετικές διατάξεις τόσο του Χάρτη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όσο και της Σύμβασης των ΗΕ για τα ΑμεΑ (επιστολή της ΕΥΘΥΠΣ με **α.π. 23.02.2024/3727** προς τις ΔΑ).

Η ΕΥΘΥΠΣ κατά την εκπόνηση του ΣΔΕ, όπως και στην προηγούμενη ΠΠ 2014-2020, συνεργάστηκε με την ΕΣΑμεΑ για την εξειδίκευση του κριτηρίου αξιολόγησης «Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία» (**Παράρτημα II** στη διαδικασία επιλογής και έγκρισης πράξεων). Επιπλέον, κατόπιν των οδηγιών που εστάλησαν στις ΔΑ για τη συγκρότηση των Επιτροπών Παρακολούθησης των νέων Προγραμμάτων 2021-2027, έχουν οριστεί εκπρόσωποι στις ΕπιΠα τόσο από την ΕΣΑμεΑ, όσο και από την νεοσύστατη Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας.

Η ΕΣΑμεΑ στο πλαίσιο του τομεακού ΕΠ της Τεχνικής Βοήθειας 2014-2020 υλοποίησε την πράξη «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες για τη διασφάλιση της συμβατότητας των συγχρηματοδοτούμενων Πράξεων με τις απαιτήσεις του Κανονιστικού Πλαισίου των ΕΔΕΤ για την αναπηρία», παραδοτέο της οποίας υπήρξε ο **«Οδηγός για την αξιολόγηση της εφαρμογής των κριτηρίων της μη διάκρισης λόγω αναπηρίας και της προσβασιμότητας στα έργα των συγχρηματοδοτούμενων Πράξεων και παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών»**. Ο οδηγός είναι αναρτημένος στο <https://www.esamea.gr/el/article/odigos-TB>, έχει παρουσιαστεί στις ΔΑ το 2023 και συστήνεται η χρήση των εργαλείων που περιέχει ανά κατηγορία πράξης κατά την παρακολούθηση της χρηματοδότησης.

Αναφορικά με την «Ομάδα Εργασίας για την παρακολούθηση της ένταξης της διάστασης της αναπηρίας και της μη διάκρισης στο ΕΣΠΑ και τα Προγράμματα της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027», που συστάθηκε με την αρ.Πρωτ. 5812/19-01-2021 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, τροποποιήθηκε ως προς τη σύνθεσή της με την αρ. πρωτ. 125890/28-12-2023, καθώς ο Ν. 4914/2022 προκάλεσε αλλαγές στη σύνθεση των Υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, στελέχη των οποίων είχαν οριστεί ως μέλη της Ομάδας, μετακινήσεις στελεχών, ενώ αξιολογήθηκε απαραίτητη η ανάγκη συμμετοχής στην Ομάδα και άλλων συναρμοδίων υπηρεσιών και φορέων. Μετά από 2,5 έτη η Ομάδα επανενεργοποιήθηκε με την νέα της σύνθεση και ήδη έχει πραγματοποιήσει δύο συναντήσεις εργασίας στις 6 Φεβρουαρίου και 13 Μαρτίου 2024 με την ενεργό συμμετοχή της ΕΣΑμεΑ και της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας. Αντικείμενο της αποτελεί η διαμόρφωση προτάσεων για την ένταξη της διάστασης της αναπηρίας και της διασφάλισης της προσβασιμότητας για τα Άτομα με Αναπηρία στην υλοποίηση των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 και των ενεργειών ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης, καθώς και η εισήγηση αναφορικά με την ανάγκη εκπόνησης εξειδικευμένων οδηγιών, οδηγιών και εγκυκλίων προς όλους όσους εμπλέκονται στην υλοποίηση των Προγραμμάτων. Προς τούτο, ήδη πραγματοποιούνται ενέργειες από στελέχη της ΕΑΣ με άμεσα παραδοτέα ή/και διερεύνηση για την εκπόνηση εισήγησης προς τις αρμόδιες Υπηρεσίες σε επόμενο στάδιο.

Πίνακας 12 Οριζόντιου Αναγκαίου Όρου 4 «Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (UNCRPD) σύμφωνα με την απόφαση 2010/48/ΕΚ του Συμβουλίου ⁽⁵⁾»

Εφαρμόζεται εθνικό πλαίσιο για την διασφάλιση της εφαρμογής της UNCRPD, το οποίο περιλαμβάνει:

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα (500)	Αιτιολόγηση (1000)
1. Στόχους με μετρήσιμα ορόσημα, συλλογή δεδομένων και μηχανισμούς παρακολούθησης.	<ul style="list-style-type: none"> • Σύμβαση ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, κύρωση από ΕΕ:23.12.2010, κύρωση από Ελλάδα: Ν. 4074/2012, 11.04.2012 • «ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ – ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΗΕ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ», άρθρα 59 - 74 του Ν. 4488/ 2017, ΦΕΚ 137 - 13.09.2017 • ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ • Ν. 4780/2021 «Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, ...» (ΦΕΚ 30Α/28-02-21) • Ψηφιακή πύλη για ΑμεΑ • Παρατηρητήριο ΑμεΑ της ΕΣΑμεΑ • Εθνική Επιτροπή για Τα Δικαιώματα του Ανθρώπου 	<ul style="list-style-type: none"> • Ν. 4488/2017 • 2020: ολοκληρώθηκε κατόπιν δημόσιας διαβούλευσης το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ (ΕΣΔ), ορίστηκαν Επιμέρους Σημεία Αναφοράς σε Υπουργεία, Περιφέρειες, Δήμους και ενεργοποιήθηκαν για την παρακολούθησή του. • Το ΕΣΔ αποτελεί <i>οδικό χάρτη</i> με πλαίσιο δράσεων ιδίως για την περίοδο 2020-23 (περιέχει ωστόσο διαρκείς δράσεις με ορίζοντα υλοποίησης ως και το 2029) με 6 πυλώνες και 30 στόχους που επικαιροποιείται. • Η πορεία υλοποίησής του παρακολουθείται από τον Συντονιστικό Μηχανισμό στην Κυβέρνηση, τον Υπουργό Επικρατείας και από τη ΓΓ Συντονισμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης, με αξιοποίηση του ΟΠΣ του Κυβερνητικού Έργου ΜΑΖΙ. Το ΕΣΔ συνθέτει σε έναν ενιαίο στρατηγικό προγραμματισμό δράσεις Υπουργείων και αρμόδιων φορέων που αναλύονται σε επιμέρους έργα με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, δείκτες παρακολούθησης, αξιολόγησης και υπεύθυνους υλοποίησης. • Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς στην εφαρμογή του ΕΣΔ διαβουλεύονται με την ΕΣΑμεΑ και τα μέλη της. Τα αποτελέσματα της παρακολούθησης και αξιολόγησης διατίθενται ετησίως στη δημοσιότητα, ενώ παράλληλα υποστηρίζεται η διοργάνωση δράσεων διαβούλευσης της πορείας εφαρμογής του ΕΣΔ.

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα (500)	Αιτιολόγηση (1000)
<p>2. Ρυθμίσεις που διασφαλίζουν ότι η πολιτική, η νομοθεσία και τα πρότυπα προσβασιμότητας αντανακλώνται δεόντως στην προετοιμασία και την υλοποίηση των προγραμμάτων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιασμός ΕΣΠΑ & Προγραμμάτων 2021-2027 • Διαβουλεύσεις Προγραμμάτων • Νόμος 4914/2022 για τη «Διαχείριση, έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2024, ...». • Οδηγός επικοινωνίας 2021-2027 • Δήλωση Πολιτικής για το σεβασμό της Σύμβασης των ΗΕ για τα ΑμεΑ • Ν. 4780/2021 «Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας. ...» • Ψηφιακή πύλη για ΑμεΑ/νομοθεσία • Ομάδα Εργασίας για τα ΑμεΑ • ΕΣΑμεΑ : συγχρ/μενη δράση για την ενίσχυση της θεσμικής της ικανότητας και ανάπτυξη του Παρατηρηρίου ΑμεΑ 	<p>Ο Συντονιστικός Μηχανισμός του ΕΣΔ προέβη σε συγκέντρωση του συνόλου της νομοθεσίας για ζητήματα αναπηρίας (6^{ος} 2021).</p> <p>Ρυθμίσεις ενσωμάτωση των αρχών της μη διάκρισης και προσβασιμότητας των ΑμεΑ σε:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Προγρ/σμό: εταιρική σχέση, διαβούλευση με κοιν.εταίρους, εγκύκλιοι με μνηία τήρησης οριζόντιων αρχών. Επικοινωνία με ΕΕΔΑ, Συνήγορο Πολίτη, FRA, ΕΣΑμεΑ - ΣΔΕ: αρμοδιότητες ΔΑ, ιδιαίτερα ως προς την αξιολόγηση και επιλογή πράξεων, μέλη ΕπΠα (συμπ. ΕΣΑμεΑ), υλοποίηση πράξεων, χειρισμό καταγγελιών - Εφαρμογή: σχεδιασμός διαδικασιών ΣΔΕ, συμβουλευτική υποστήριξη από ΕΣΑμεΑ. Με χρήση οδηγιών από ΕΣΑμεΑ & σημείων ελέγχου, οι ΔΑ/ΕΦ διασφαλίζουν την προσβασιμότητα στις συγχρ/μενες πράξεις ιδίως μέσω: <ul style="list-style-type: none"> • <i>ΤΔΠ: πεδίο όπου συμπληρώνει ο δικαιούχος με ποιο τρόπο διασφαλίζει την προσβασιμότητα και αξιολογείται</i> • <i>αξιολόγηση πράξεων: on/off κριτήριο για την προσβασιμότητα και εξειδίκευσή του στο Παράρτημα II</i> • <i>υλοποίηση πράξεων: εξέταση προσβασιμότητας με λίστα επαληθεύσεων & σημεία ελέγχου</i> • <i>μη συμμόρφωση λήψη διορθωτικών μέτρων - δημοσιονομική διόρθωση ή & ανάκτηση</i> • Προβλέπεται έλεγχος σχετικά με την προσβασιμότητα από Αρχή Ελέγχου στο ΣΔΕ (σημεία ελέγχου).

Κριτήρια	Παραπομπή σε σχετικά έγγραφα (500)	Αιτιολόγηση (1000)
<p>3. Ρυθμίσεις περί υποβολής εκθέσεων προς την επιτροπή παρακολούθησης όσον αφορά περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με την UNCRPD πράξεων οι οποίες στηρίζονται από τα Ταμεία και καταγγελίες σχετικά με την UNCRPD που υποβάλλονται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις κατά το άρθρο 69 παράγραφος 7.</p>	<p>Βλ. στο https://www.espa.gr/el/Pages/SDE_Diadikasies.aspx την «ΔVIII_3 Υποδοχή και Εξέταση Καταγγελιών» στο κεφ. <i>ΑΠ.VIII: Διαχείριση κινδύνων</i></p>	<p>Εθνική Αρχή υποδοχής καταγγελιών είναι η Ελληνική AFCOS/ΕΑΔ. Η ΕΑΔ εξετάζει τις εισερχόμενες καταγγελίες και αποφαινεται για το χειρισμό τους. Εφόσον, κρίνει ότι πρέπει να διερευνηθεί μία καταγγελία την παραπέμπει σε αρμόδια εθνική αρχή έρευνας (συνήγορο του πολίτη, δικαστικές αρχές, κα) ή στη ΔΑ.</p> <p>Η ΔΑ εξετάζει αναλυτικά με λίστα σημείων ελέγχου. Αν διαπιστωθεί παράβαση σχετικά με την προσβασιμότητα ΑμεΑ ακολουθεί χειρισμός αντίστοιχος μίας παρατυπίας, δηλ. λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα στο πλαίσιο του ΣΔΕ και γίνεται ανακοίνωση στην ΕΕ μέσω IMS. Συμβουλευτική υποστήριξη παρέχει η ΕΣΑΜΕΑ ως προς τα σημεία ελέγχου.</p> <p>Η ΔΑ ενημερώνει την ΕπΠα, τουλάχιστον ετήσια, για μη συμμορφώσεις με την προσβασιμότητα των ΑΜΕΑ που εντοπίζονται από την ΕΑΔ ή τις Αρχές του ΣΔΕ και για καταγγελίες για παραβιάσεις ως προς την προσβασιμότητα των ΑΜΕΑ με σχετική αναφορά για αριθμό & πορεία εξέτασης υποθέσεων, καθώς και τα αποτελέσματα της διερεύνησής τους και τυχόν διορθωτικές ενέργειες στο πλαίσιο του ΣΔΕ σε συνέχεια των οριστικών αποτελεσμάτων εξέτασης της υπόθεσης.</p>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΌΡΩΝ» / ΔΙΑΥΛΟΣ

(σε διακριτό αρχείο)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ (ΕΥΣΣΑΕ)
ΜΟΝΑΔΑ Γ' ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΑΝΑΓΚΑΙΟΙ ΌΡΟΙ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Για πληροφορίες μπορείτε να απευθυνθείτε στην Ελευθερία Ευθυμίου και στον Πέτρο Σταύρου
στα elefthimiou@mou.gr και pstavrou@mou.gr και
στα 210 3742 065, 2103742 052 αντίστοιχα